

MEGAKOM Stratégiai Tanácsadó Iroda
Development Consultants
Az M&E Csoport tagja

Polgár Város

Integrált Városfejlesztési Stratégiája

(A Képviselő-testület 73/2008 (V.22.) sz. határozatával elfogadta)

2008

Készítette: MEGAKOM Stratégiai Tanácsadó Iroda

mailbox@megakom.hu
www.megakom.hu

Polgár Város

Integrált Városfejlesztési Stratégiája

A tanulmány kidolgozásában résztvevő szakértők:

Bakó Ágnes, Gróf Diána, Ivánka-Tóth Dávid, Nagy-kovács Ádám, Róka László

2008. április

TARTALOMJEGYZÉK

TARTALOMJEGYZÉK	3
1 VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ	5
1.1 Az IVS KIDOLGOZÁSÁNAK MÓDSZERTANA	5
1.2 VÁROSI SZINTŰ HELYZETELEMZÉS.....	5
1.3 VÁROSRÉSZEK BEMUTATÁSA.....	6
1.4 AZ IVS CÉLRENDSZERE	6
1.5 FEJLESZTÉSI AKCIÓTERÜLETEK KIJELÖLÉSE 2007-2013 IDŐSZAKRA	9
1.6 A MEGVALÓSÍTÁS MECHANIZMUSAI	10
2 HELYZETELEMZÉS	12
2.1 POLGÁR VÁROS SZEREPE A TÉRSÉG TELEPÜLÉSHÁLÓZATÁBAN	12
2.1.1 Elhelyezkedés	12
2.1.2 Történelem	13
2.1.3 Településszerkezeti sajátosságok.....	13
2.1.4 Építészeti sajátosságok	14
2.1.5 Szerepkörök.....	15
2.2 A VÁROS EGÉSZÉRE VONATKOZÓ HELYZETÉRTÉKELÉS	19
2.2.1 Gazdaság.....	19
2.2.2 Társadalom	28
2.2.3 Környezet	34
2.2.4 Közfoglaltatások	38
2.2.5 A város egészére vonatkozó SWOT-elemzés	55
2.3 A VÁROSRÉSZEK TERÜLETI MEGKÖZELÍTÉSŰ ELEMZÉSE	57
2.3.1 A városrészek azonosítása	57
2.3.2 A városrészek gazdasági, társadalmi és településszerkezeti szempontú elemzése	58
2.3.3 Városrészek helyzetelemzése.....	61
2.3.4 Összegzés	71
3 STRATÉGIA	73
3.1 A VÁROS HOSSZÚ TÁVÚ JÖVŐKÉPE	73
3.2 JÖVŐBENI FEJLESZTÉSI IRÁNYOK	75
3.2.1 Átfogó cél	75
3.2.2 Középtávú tematikus célok.....	75
3.2.3 Városrészekhez kapcsolódó célok.....	85
3.3 A STRATÉGIA KOHERENCIÁJA, KONZISZTENCIÁJA.....	91
3.3.1 Illeszkedés, összhang a településfejlesztési koncepcióval és a településrendezési tervvel.....	91
3.3.2 Célsrendszer belső koherenciája	96
3.3.3 Környezeti hatások kompenzálása	100
3.4 ANTISZEGREGÁCIÓS TERV	103
3.4.1 Antiszegregációs helyzetelemzés.....	103
3.4.2 Anti-szegregációs terv.....	114

4	FEJLESZTÉSI AKCIÓTERÜLETEK KIJELÖLÉSE 2007-2013-AS IDŐSZAKRA	121
4.1	A VÁROSKÖZPONTI AKCIÓTERÜLET	122
4.1.1	Az akcióterület tervezett tevékenységei	123
4.1.2	Az akcióterületi fejlesztések eredményei és hatásai	125
4.2	REKREÁCIÓS ÉS SZABADIDŐS CÉLÚ AKCIÓTERÜLET.....	127
4.2.1	Az akcióterület tervezett tevékenységei	128
4.2.2	Az akcióterületi fejlesztések eredményei és hatásai	129
4.3	AZ AKCIÓTERÜLETI FEJLESZTÉSEK PRIORITÁSI SORRENDJE ÉS ÜTEMEZÉSE.....	129
5	MEGVALÓSÍTÁS	130
5.1	INGATLANGAZDÁLKODÁSI TERV	130
5.1.1	Az önkormányzat ingatlanvagyonának áttekintése	130
5.1.2	Az ingatlanguzduklodás alapelvei és stratégiai irányvonalai.....	132
5.1.3	Az akcióterületeken található önkormányzati ingatlanok.....	134
5.2	NEM FEJLESZTÉS JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK	139
5.2.1	Kiszámítható és transzparens szabályozási környezet.....	139
5.2.2	Tudatos ingatlan- és kapacitásgazdálkodás	139
5.2.3	Hatékony és következetes városmarketing tevékenység, pozitív arculat és identitás erősítése	140
5.3	PARTNERSÉG	141
5.3.1	Nyilvánosság biztosítása: lakossági tájékoztatás és együttműködés a civil szervezetekkel	142
5.3.2	Szakhatósági fórum.....	143
5.3.3	Vállalkozói egyeztetések.....	143
5.3.4	Együttműködés a környező településekkel	144
5.3.5	Érdekcsoport-elemzés	144
5.3.6	Partnerségi együttműködés Polgár Integrált Városfejlesztési Stratégiájának megvalósításában.....	145
5.4	SZERVEZETI HÁTTÉR.....	146
5.4.1	A városfejlesztés jelenlegi szervezeti rendszere	146
5.4.2	A városfejlesztés tervezett szervezeti rendszere	148
5.5	TELEPÜLÉSKÖZI KOORDINÁCIÓ.....	150
5.6	MONITORING	152
5.6.1	Indikátorrendszer.....	153
6	MELLÉKLETEK	156
7	ÁBRÁK ÉS TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE	190
8	FORRÁSOK	192

1 VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Polgár Város Integrált Városfejlesztési Stratégiáját (IVS) az Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium által közzétett „Városrehabilitáció 2007-2013-ban, Kézikönyv a városok számára” elnevezésű módszertani útmutató alapján, annak teljes mértékben megfelelően dolgozta ki a MEGAKOM Stratégiai Tanácsadó Iroda.

1.1 Az IVS kidolgozásának módszertana

Az IVS-sel szemben az Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium, a Szociális és Munkaügyi Minisztérium, valamint a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség szigorú módszertani előírásokat fogalmazott meg, melyek biztosítják a stratégiai dokumentum belső koherenciáját, szakmai megalapozottságát és hosszú távú megvalósíthatóságát. Az IVS központi gondolata a funkcionalitás, azaz mind a helyzetelemzés, mind a stratégiaalkotás során hangsúlyosan vizsgáltuk a város és a városrészek jelenlegi és fejlesztendő funkcióit.

1.2 Városi szintű helyzetelemzés

Polgár város **Hajdú-Bihar megye északnyugati szélén** található, az Észak-alföldi régió mindhárom megyeszékhelyétől (Debrecenről, Miskolcra és Nyíregyházától) hozzávetőlegesen azonos, 50 km-es távolságra fekszik. A fővárossal autópálya köti össze, a szomszédos országokkal – Szlovákia, Ukrajna - való közlekedési kapcsolata viszonylag jónak mondható. Mindez kedvező közlekedési-logisztikai sajátosságot kölcsönöz a településnek.

Földrajzi elhelyezkedése egyik fő meghatározó tényezője **gazdasági és társadalmi helyzetének és jövőbeli lehetőségeinek**. A társadalmi mutatók közül kiemelkedik az ingázás mértéke, a 2001-es adatokat tekintve a munkaképes korú dolgozók 44%-a más településre jár át dolgozni, ezen a helyzeten azonban a település közlekedés-logisztikai – ipari szerepének megerősödése változtatni látszik. A város ipari parkjába betelepült vállalkozások révén jelentősen nőtt a gazdasági szférában foglalkoztatottak száma, s ez a tendencia a befektetői érdeklődések tényleges realizálódásával tovább javulhat. Ennek pozitív hozadéka lehet, hogy a környező települések munkaképes korú lakosságát is képes lesz foglalkoztatni a település.

A **funkcionális koncentráció** vizsgálata - a gazdaság, kereskedelem, közlekedés, távközlés, államigazgatás, oktatás, egészségügy, szociális ellátás, kultúra, turizmus, rekreáció területén - azt mutatja, hogy Polgár mikrotérségi központi szereppel bír. A város szolgáltatásai a kistérség településeinek élők számára érhetőek el elsősorban. Funkcióhiányt jelent a bölcsőde, a szakorvosi ellátás és a bentlakásos szociális intézmény hiánya.

Polgár gazdaságának strukturális sajátosságai miatt a településen viszonylag későn, a kilencvenes évek elején indult el a **tercier szektor** fejlődése, s **intenzitása** is lassabb volt a környező nagyobb településeken zajló ágazati szerkezetváltás üteméhez képest. A kedvezőbb folyamatok megjelenésének és felerősödésének csak az évtized második felétől, végétől lehetünk tanúi: csökkent a mezőgazdaság, erősödött az ipar szerepe, illetve előtérbe kerültek a terciér vállalkozások s fokozottabbá vált a differenciálódás az egyes szolgáltatástípusok között. Jellemző ugyanakkor, hogy a vállalatok jövedelemtermelő képessége alacsony, többségük kevés (1-2) főt foglalkoztat. A város munkanélküliségi rátája az elmúlt 10 évet vizsgálva kis ingadozásokkal állandó értéket mutat, 2006-os adat szerint 11,9 %.

Polgár **turisztikai kínálata** nem tekinthető versenyképesnek a környező turisztikai célállomásokkal (Tokaj, Tisza-tó, Hortobágy) szemben nem csak a látnivalók és

rendezvények alacsony száma, hanem a vendéglátás és idegenforgalom területén elvárt minőségi infrastruktúra és szolgáltatások volumenében és színvonalában tapasztalható hiányosságok miatt sem. A város legfőbb turisztikai vonzerejét a strandfürdő és kemping adja, ez egyben a város rekreációs központja is: fejlesztésére alapozva a város pozíciója erősíthető a turizmus területén.

1.3 Városrészek bemutatása

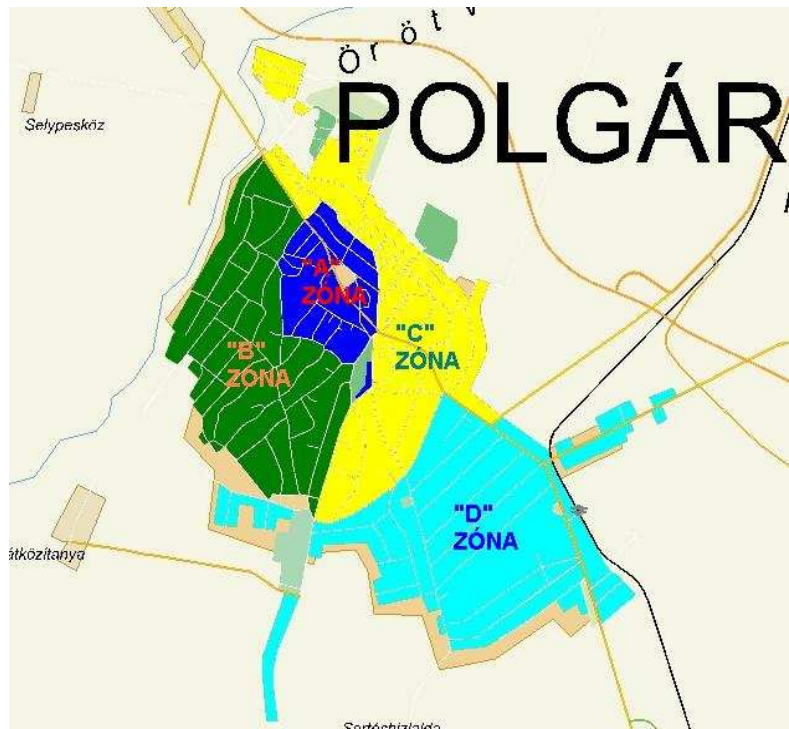
Polgár a település természetes szerkezeti fejlődése és a településrészek kialakult jellegéből adódóan, a településrendezési terv szabályozásait figyelembe véve öt városrészre osztható.

„A” ZÓNA – Városközpont:

Polgár igazgatási, oktatási, kulturális és kereskedelmi centruma, itt összpontosulnak a jellegzetes városi szolgáltató funkciók, a kistérségi központi funkciókat ellátó szervezetek és a település történetében meghatározó jelentőségű épületek is.

„B” ZÓNA – Nyugati lakóövezet:

hagyományos értelemben vett kertvárosi terület. A város területén található 4 szegregátumból 2 itt található.

„C” ZÓNA – Keleti-északkeleti lakóövezet: a városrész a lakóövezeti funkciója mellett a város rekreációs központja és az üdülés színtere

„D” ZÓNA – Déli lakóövezet: a B zónához hasonló jellegzetességekkel rendelkező lakóövezet, 2 szegregátum található a területén

„E” ZÓNA – Külterület: a városrész ritkán lakott, tanyás terület. Itt terül el a Polgári Ipari Park („D” Zónától déli irányban, a vasúti sínek mellett), ahol a város legnagyobb foglalkoztató vállalatai találhatóak, valamint az épülő Outlet Center és az M3 Archeopark is.

1.4 Az IVS célrendszere

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia célhierarchiája maximálisan épít a város meglévő fejlesztési koncepcióira, ágazati programjaira és egyéb stratégiai dokumentumaira, azok szintézisét alkotva.

A városfejlesztés stratégiai dokumentumai elvárt eredményként azt jelölik ki, hogy a kistérségi központ funkciót betöltő Polgár térségi szervező képessége növekedjen, korszerű feltételek között biztosított közszolgáltatások váljanak elérhetővé a város és a környező települések lakossága számára. A város kedvező feltételeket kíván kínálni mind a gazdasági szereplők működési környezete, mind pedig a kistérségi lakosság életminősége

tekintetében. A város célja, hogy kedvező közlekedés-logisztikai elhelyezkedését kihasználva a keleti országrész gazdasági és turisztikai kapujaként funkcionáljon.

Az integrált városfejlesztési stratégia célkitűzéseinek megalkotása során több olyan funkció fejlesztése fogalmazódott meg, melyek fejlesztése elengedhetetlenül szükséges a város **kiegyensúlyozott területi, gazdasági és társadalmi fejlődése** érdekében. Összességében a következő megállapítások tehetők:

- Szükség van a belvárosban a helyi/térségi közigazgatási és humán közszolgáltatásokat ellátó intézmények fizikai és szakmai fejlesztésére, másrészt a város központi részének erősítése érdekében elengedhetetlen a közösségi élet fejlesztése. Ehhez szükséges nemcsak a közösségi terek felújítása, hanem a városmarketing akciók, a városi programok, rendezvények színvonalas megvalósítása is.
- A keleti-északkeleti, továbbá a nyugati és déli lakóövezetekben a város feladata a lakófunkciót erősítő tevékenységek támogatása; az épített és természetes környezet fenntartása és minőségi javítása, a közösségi élet serkentése érdekében a közterek, parkok, játszóterek felújítása.
- A város teljes területén szükség van az egyéni és közösségi közlekedést segítő fejlesztésekre, illetve az élhető környezet megteremtése érdekében legelsősorban az infrastrukturális fejlesztések (utak, járdák és közművek) mihamarabbi megvalósítására.
- Az integrált városfejlesztési stratégia kiemelt figyelmet fordít az antiszegregációs intézkedések bevezetésére és megvalósítására nem csak a város kijelölt szegregátumaiban, de a város közösségi életében is. A szegregációban érintett területeken a szociális gondoskodás fokozására, a társadalmi és munkaerő-piaci integráció ösztönzésére, illetve az eddig megvalósult lakókörnyezet fejlesztések fenntartásának biztosítására kell hangsúlyt helyezni.
- A város ipari parkja megfelelő helyet biztosít a nagy területigényű ipari, kereskedelmi és logisztikai tevékenységeknek és a nagykereskedelemnek.

Mindezek - a város részére - kijelölt feladatok a városrészi célok hátterét alkotják, hozzájárulva a városrészek hosszú távú harmonikus, és közös fejlődéséhez.

Jövőkép	A hagyományosan központi szerepkörrel rendelkező Polgár a fejlett egészségügyi, üzleti és közszolgáltatások biztosításával minőségi életet nyújt lakosai számára. Kihasználva kedvező közlekedés-logisztikai elhelyezkedését a keleti országrész gazdasági és turisztikai kapujaként funkcionál.
---------	--

Átfogó cél	A város elhelyezkedését kihasználva a keleti országrész gazdasági és turisztikai kapujává válni, ahol a fejlett köz- és közösségi szolgáltatások biztosításával a helyi lakosok modern kisvárosias környezetben minőségi életet élnek.
------------	--

Középtávú tematikus célok	A. A város külső és belső megközelíthetőségének és elérhetőségének fejlesztése	B. A természeti és épített környezet állapotának javítása a magasabb életszínvonal elérése érdekében	C. Helyi szintű fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra megteremtése	D. A térségi munkaerő-piaci keresletre rugalmasan reagáló oktatási, képzési és átképzési rendszer kialakítása	E. A térségi szerepkör erősítése
		F. A helyi szociális szolgáltatások színvonalas biztosítása	G. A helyi társadalom közösségi életének fejlesztése a város népesség-megtartó képességének megtartása érdekében	H. A lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése	I. A város turisztikai szolgáltatásainak bővítése

Városrészi célok	„A” Zóna: Városközpont	„B” Zóna: Nyugati Lakóövezet	„C” Zóna: Keleti-északkeleti lakóövezet	„D” Zóna: Déli lakóövezet	„E” Zóna: Külterület
	Modern kisvárosi központtá válni a közszolgáltatások színvonalának emelésével, infrastrukturális fejlesztésekkel és egy egységes városi arculat kialakításával.	Modern kisvárosi lakóövezet kialakítása az infrastrukturális ellátottság színvonalbeli emelésével és a környezet revitalizációjával.	Harmonikus kisvárosi életet biztosító rekreációs övezet kialakítása.	Fejlett lakókörnyezet kialakítása és a lakosság szociális helyzetének javítása.	A környezeti fenntarthatóság elvei mentén a helyi gazdasági élet serkentése.

1.5 Fejlesztési akcióterületek kijelölése 2007-2013 időszakra

Polgár város célja, hogy hosszú távon csökkentse a városrészek közötti különbségeket, ennek érdekében törekszik arra, hogy a városrehabilitációs programokon kívül is a lehető legtöbb támogatási forrást és magántőkét tudja mozgósítani a városrészi célok teljesítéséhez.

Az integrált városfejlesztés során azonban a városnak az is feladata, hogy térben fókuszált fejlesztéseket hajtson végre; ennek érdekében kerültek kijelölésre akcióterületei, melyek a városfejlesztés funkcionális magjaként szolgálnak. Ezen területek kijelölése nem jelenti azt, hogy csak itt fognak történni fejlesztések az elkövetkező években, de a város ezekre a területekre kiemelt figyelmet kíván szentelni. Ezen fejlesztések mentén várhatóan további önkormányzati projektek és magánberuházások kerülnek megvalósításra a többi városrészben is, melyek a város teljes területét érinteni fogják.

Az akcióterületek kijelölése több alapelv figyelembe vételével valósult meg. Egyrészt az akcióterületeknek teljesíteniük kellett az előírt feltételeket a szociális mutatók és funkciók tekintetében. Másrészt a területek kijelölése során koncentrált, egybefüggő városrész lehatárolása volt a cél, melyben csak azon utcák szerepelnek, ahol valóban fejleszteni kívánt épületek, közterek találhatók, továbbá ahol magánberuházások is várhatóak. Olyan területek kijelölése volt a stratégiaalkotók és a város célja, amelyek valóban a legmegfelelőbb helyszínt biztosítják a város funkcióváltásához, illetve -bővítéséhez, és ahol a lehető legnagyobb addicionális hatás érhető el a magántőke mobilizálásával.

A fenti alapelveknek megfelelően Polgáron a következő fejlesztési akcióterületek lehatárolására került sor a 2007-2013 közötti időszakra:

Akció-területek	Cél	Funkció	Célcsoport	Költségvetés (millió Ft)	Önkormányzati forrás (%)
Városközpont i akcióterület	Modern kisvárosi központtá válni a közszolgáltatások színvonalának emelésével, infrastrukturális fejlesztésekkel és egy egységes városi arculat kialakításával	Városi, gazdasági, közszféra	Helyi/kistérségi lakosság, potenciális befektetők, ingatlan-tulajdonosok, szolgáltatók, önkormányzat	1 200	20
Rekreációs és szabadidős célú akcióterület	A jelenleg kihasználatlan kapacitásokkal bíró rekreációs terület és strand megújítása, a szabadidős célú tevékenységek fejlesztése	Gazdasági, közösségi, városi	Helyi/kistérségi lakosság, potenciális befektetők, ingatlan-tulajdonosok, szolgáltatók, önkormányzat	1 150	30

Az akcióterületi rangsor meghatározása a következő szempontok alapján történt:

- indokoltság, szükségesség: a fejlesztések időszerűsége, az érintett lakosság száma és szociális helyzete, a fejlesztések lakossági elfogadottsága;
- előkészítettség: műszaki kidolgozottság, társadalmi egyeztetés, összhang a városrendezési tervvel;
- hatások: a fejlesztések gazdasági és társadalmi multiplikátor hatása, valamint hatása a város egészére, a város lakófunkciójára;

- finanszírozás és fenntarthatóság: támogatás megszerzésének esélye, önkormányzati saját erő nagysága, bevonható magánforrások mértéke, létrehozott kapacitások fenntarthatósága.

A fenti szempontok alapján az akcióterületek javasolt prioritási sorrendje a következő:

Akcióterületek prioritási sorrendje	2008.		2009.		2010.		2011.		2012.		2013.	
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.
1. Városházai akcióterület												
2. Rekreációs és szabadidős célú akcióterület												

Jelmagyarázat:		előkészítés		megvalósítás
-----------------------	--	-------------	--	--------------

A városházai akcióterületen tervezett fejlesztések volumene és szükségessége miatt a projekt előkészítése már megkezdődött, jelenleg a városházai akcióterületi terv kidolgozása van folyamatban.

1.6 A megvalósítás mechanizmusai

A fejlesztések megvalósítását többek között a kidolgozott ingatlangazdálkodási terv, a nem fejlesztési jellegű tevékenységek (pl. városmarketing, kiszámítható szabályozási környezet), az érintettekkel (lakosság, civil szervezetek, vállalkozások, szakhatóságok, környező települések) kialakított rendszeres együttműködések és szoros partnerségek szolgálják. Mindemellett az antiszegregációs tervben kijelölt szociális célú fejlesztések megvalósítása elengedhetetlen a város szociális problémáinak oldására.

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia megvalósításához szükség van a megfelelő szervezeti háttér biztosítására. A városfejlesztés jelenleg is hatékonyan és szakmailag jól (együtt)működő szervezeti rendszere a jövőben is alkalmas a városrehabilitációval kapcsolatos tevékenységek átgondolt, ütemezett és eredményes megvalósítására.

Városfejlesztésben résztvevő szervezetek	Feladatkörök, kompetenciák	PARTNERSÉG
Képviselőtestület	a városfejlesztés általános irányvonalainak meghatározása, befektetés-ösztönzés	
Bizottságok	Előkészítési, véleményezési, javaslattevési és ellenőrzési feladatok ellátása és/vagy döntési jogkör saját szakterületükön	
Irodák	Városrehabilitáció stratégiai tervezés, döntés-előkészítés, városfejlesztési programok operatív megvalósítása: ▪ pályázati források feltárása ▪ projekt-generálás, ▪ projektmenedzsment ▪ a fejlesztések pénzügyi egyensúlyának biztosítása ▪ tájékoztatás, nyilvánosság, partnerség	
Gazdasági társaságok	közterület-fenntartás, városi víz- és csatornaszolgáltatás, hulladékgazdálkodás, városmarketing, rendezvényszervezés	

A városfejlesztési akciók pénzügyi egyensúlyának, megvalósíthatóságának és fenntarthatóságának folyamatos ellenőrzését az alábbi alapelvek biztosítják: felelősségi

körök tisztázása, folyamatos információáramlás, kockázatelemzés, pénzügyi kötelezettségvállalás.

Az IVS megvalósításának másik sarkalatos pontja a végrehajtás nyomon követése és a **monitoring**, ennek keretében a képviselőtestület háromévenként értékeli a stratégia keretein belül megvalósuló projekteket és azok állását, továbbá ezek finanszírozási jellemzőit. A képviselő testület feladat lesz a városrészi és tematikus célok elérésének nyomon követése, illetve a stratégia indikátorrendszere alapján a megvalósult előrehaladás figyelemmel kísérése.

Az indikátorrendszer számszerűsíthető és objektív output-, eredmény-, illetve hatásindikátorokat tartalmaz, melyek a középtávú tematikus célokhoz és a városrészi célokhoz vannak hozzárendelve. (Ilyen outputindikátorok pl. a kerékpárutak hossza, a felújított közintézmények száma, a kulturális rendezvények száma, stb.)

Az Integrált Városfejlesztési Stratégiában megfogalmazott valós és szükséges célkitűzések, a szakmailag megalapozott és részletesen kidolgozott stratégiai dokumentum lehetővé teszik, hogy Polgár városa sikerrel pályázzon a rendelkezésre álló városrehabilitációs forrásokra. A tervezett akcióterületi fejlesztések megvalósulásával a város számára biztosítottá válik jövőképeinek beteljesülése, vagyis képessé válik magasabb színvonalú életminőséget és fejlett egészségügyi, üzleti és közszolgáltatásokat biztosítani lakosai számára. Mindemellett pedig megerősítheti térségi szerepkörét és a keleti országrész gazdasági és turisztikai kapujává válhat.

2 HELYZETELEMZÉS

2.1 Polgár város szerepe a térség településhálózatában

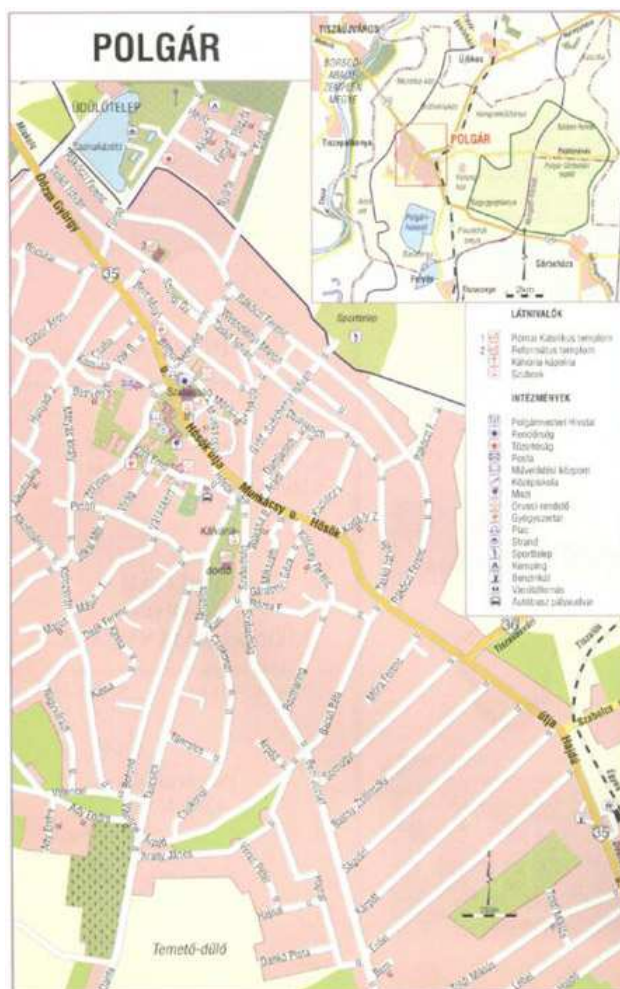
2.1.1 Elhelyezkedés

Polgár a Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyéket magában foglaló **Észak-alföldi régió települése**. A régió lakossága 2006-ban 1 533 162 főt számlált. 17 729 km²-nyi területe teljes egészében alföld, folyója, a mindhárom megyét átszelő Tisza a természetközeli mezőgazdaság alapja.

Polgár városát **Hajdú-Bihar megye északnyugati szélén** találjuk. A megye az ország legnagyobb megyéje, 6211 km²-nyi területet birtokol, és 547 357 főnek ad otthont.

Polgár a 6 települést tömörítő **Polgári kistérség központi városa**. A kistérség területe 387 km², s 14 735 lakost számlál. Településeit Polgáron kívül Folyás, Görbeháza, Tiszagyulaháza, Újszentmargita és Újtikos községek alkotják. A Polgári kistérség területfejlesztési szempontból a 94 kedvezményezett kistérség egyike, ezen belül a 311/2007 kormányrendelet szerint a 47 hátrányos helyzetű kistérség közé tartozik. Polgár város 2006-os statisztikai adatok szerint 97 km²-en 8371 főnyi lakossal rendelkezett, ebből az állandó népesség száma 8533 főt tett ki. A település hozzávetőlegesen azonos távolságra fekszik Debrecentől, Miskolctól és Nyíregyházától, mely egyéni közlekedési-logisztikai sajátosságot kölcsönöz a településnek.

1. ábra Polgár város térképe

Forrás: www.polgar.hu

Debrecennel, Nyíregyházával és Miskolccal is autópálya-vonal köti össze. Külkapcsolatainak fejlesztéséhez jó alapot nyújt az, hogy Polgárról egyaránt kedvezően megközelíthető Szlovákia (Miskolcon át), Ukrajna (Nyíregyházán keresztül) és Románia (Nyíregyházán és Debrecenen keresztül) is, középtávon várhatóan mindhárom országhatárig kiépül az autópálya (2.ábra).

2. ábra Polgár város helyzete Kelet-Magyarország jövőbeni autópálya-rendszerében

Forrás: Polgár Város Önkormányzata

2.1.2 Történelem

Polgárt 1229-ben említik először írásos emlékek, feltehetően királyi vagy várbirtokként tartották számon. Folyamatosan lakott hely volt, de a népesség számán jelentős nyomot hagyott a tatárjárás, a török hódoltság, és a német pusztítások is. Kutatási adatok szerint a település már a XV-XVI. század fordulóján a mezővárosi fejlődés útjára lépett, előőrseként az 1614-es hajdúvárossá való beiktatásának: 1613-1692-ig „separata porta”, azaz önálló, különleges jogállással rendelkező hajdúvárosként működött Szabolcs vármegyében. A hajdúvárosok közösségéből 1712-ben vált ki. 1949-ig jobbágyváros, fokozatosan változó társadalmi és vagyoni rétegződéssel. A helyi közigazgatás mérföldkövét jelentette a település átsorolása Szabolcs vármegyéből Hajdú Bihar megyébe 1949-ben, majd 1950-ben járási székhellyé való besorolása. A változások sorát a település nagyközséggé való nyilvánítása tetézte 1970-ben, majd zárta városi rangra emelése 1993-ban.

2.1.3 Településszerkezeti sajátosságok¹

Polgáron az öt körülvő falvakhoz és városokhoz hasonlóan (Tiszacsege, Hajdúböszörmény, Hajdúnánás) kezdetben kettős, ólas-kertes szerkezet alakult ki. A tulajdonképpeni lakott falurész, a **belső fundus** a mai Fő utca, Hunyadi utca, Taskó utca és az Aradi utca által határolt terület volt, amelyen az ún. **Alvég és Felvég falurészeket** különböztettek meg.

Később a népesség gyarapodása maga után vonta a belső fundus határán túli letelepedéseket. A lakosság a Felvég és Az Alvég északi és nyugati végei felé terjeszkedett, s elkezdtek beépíteni a partosabb területeket. Így alakultak ki a **Lakhacc**, a **Nagy- és a Kisgelej falurészek**, melyek megnevezése is a betelepülés történetére utal: a Lakhacc

¹ Forrás: Polgár Város örökségvédelmi hatástanulmánya, 2005

területe szabadosabb építkezéseknek adott helyt, míg a Gelej valószínűleg a lakók eredetét őrzi.

Feltehetően a XVIII. századtól az Alvég keleti szegélyén jött létre az ún. **Kismirhó és Nagymirhó** a hajdani vályogvető gödrök helyén, ahol a cigányok találtak szegényes otthonra. A település azóta is őrzi ezt a sajátosságát, mivel mai is itt laknak a cigány népzeneész családok leszármazottai.

A XIX. században már a falu 4 részéről, ún. járásáról tesznek említést az írásos emlékek: Felvég, Alvég, **Kisódal**, **Folyóódal**. Az Alvég településrészt később **Temetőoldal**nak nevezték át. Ugyanakkor ez a viszonylag egységes 4 falurész továbbra sem foglalta magában a Kertek nagy részét.

A **Kertek** az állattartás és a földművelés céljából szolgáltak, a jószágterelés útvonalát ma is őrző Dózsa György, Táncsics Mihály, és Szabadság utcák tartoztak az övezetbe. A mezőgazdasági tevékenység hagyományainak évszázadokon keresztül való fennmaradása miatt a kertek benépesülése csak a XIX. században indult el azzal, hogy a lakosság gyarapodása révén egyre több fiatal család költözött a kertekbe. Az övezet a tradicionális földművelés és állattenyésztés alól csak ekkor került ki. Az így beépült kertek helyett szérűskerteket és új házhelyeket a régi kertektől keletre fekvő Somogyi, Bacsó és Erdélyi utcák, valamint az árvízmentesített Selypes-parton és a Folyó alatt jelöltek ki.

2.1.4 Építészeti sajátosságok

Polgáron az 1830-as években 800 lakóház volt. A települési rendet a háztulajdonosok vagyoni helyzete nem befolyásolta, a földes gazdák házai keveredtek a jobbágyok házaival.

A lakóházak között kezdetben nem volt **kerítés**, mindössze a kertjeiket kerítették el annak érdekében, hogy a jószágokat megóvják. A belső fundusban ugyanakkor a gyalogosok részére készítettek utcára nyíló kisajtót, kiskaput, előőrseként a későbbi elkerítéseknek. A fokozatosan elterjedt kerítések anyaga eleinte nád, kóró, szálas ganaj, sövény vagy gally volt, a palánkot csak az 1910-es, 1920-as években kezdték alkalmazni.

A **lakóházakat** rendszerint az utca sorjában építették, s háttal álltak a következő ház homlokzata előtt. Homlokzatuk teljesen kiépült az utcára, csak az 1920-as évektől díszlik kiskert az épületek és az utca között. Az épületek nagy része ámbitusos (tornácos) ház volt, amelynél az ámbitus végét lezáró ajtó szolgált utcakapunak. A bejárás a szekerek könnyű bejutásához méretezett nagykapun keresztül is lehetséges volt.

Az úrbéres jobbágy lakóházának fontos tartozéka volt a **szérűskert**. A szérűskertek az egy körzetben lévő lakóházakat délről és keletről széles ívben fogták közre. Itt zajlott a jobbágygazdaságok tevékenységeinek jelentős hányada. Az állatok számára a kertekben istállókat, ólakat, színeket, akolokat és esztrengákat építettek. A módosabb gazdák a belső fundus terjeszkedése miatt megszüntetett kertek helyett a Selypes-patak partján alakították ki szérűskertjeiket, melyekből a későbbi nagy gazdasági udvarok alakultak ki a lakóházzal és az azt körülvevő, jószágértartás céljára épített gazdasági épületekkel.

Polgár ólas-kertes múltját, s az 1720-as években megindult, de még a XX. században is tartó újratelepülés során beköltözött lakosság előző lakóhelyén ismert és megszokott építkezési formáit **épületek, kunyhók, pajták** jellegzetes, régi vonásai őrzik. A XIX. század végéig például elterjedt volt az utcára háttal, a kerítésbe épített ún. hidasól, mely nagy talpgerendákra ácsolt deszkaépület formáját öltötte, belső terét két vagy három részre osztották. Hasonlóan jellegzetes a szőlőkunyhó egyosztatú, előtte lábakon álló sátoztetős gádora. A gádorban padka húzódott a fal mentén, melyen szabadon tüzeltek, és ülőhelyként használtak. A belső egyosztatú tér fölött padlás nélküli, ágasfás szerkezetű, náddal fedett tető húzódott.

Az ólas-kertek funkcióváltozása révén a XIX. század második felében létrejött gazdasági udvarok belső rendjét az ekkor már uralkodó típus, a széles vízvetős, felül vértelkes, észak-magyar vagy palócház határozta meg, de a Tisza—menti községekből települt lakosság a táj adottságaihoz alkalmazkodó építkezési módja, lakóházformája, az ágasfás, nyeregtetős építkezési mód is domináns maradt. A XIX. század végén még sok ágasos házat lelhattünk fel a településen, melyek bár szegényesek voltak – mivel nagy részének nem volt padlása – tisztán tartották, s tapasztott és meszelt nádtetővel fedtek. 1964-re azonban már csak egyetlen ágasos lakóház maradt épen.

2.1.5 Szerepkörök

2.1.5.1 Nemzetközi szerepkör

Polgár nemzetközi kapcsolatai jelenleg szerény mértékűek. A város nem rendelkezik testvérvárossal, partnerkapcsolatai más külföldi településekkel igen szerény mértékűek. Középtávon a város tervei között szerepel a szomszédos országok néhány településével kapcsolataik továbbbővítése, testvérvárosi kapcsolatok kiépítése. A meglévő informális összeköttetések mellett főként kulturális téren vannak kapcsolatok a város és a szomszédos országok (Románia, Ukrajna) települései ill. ezek szervezetei között. Ezek elsősorban kórusfesztiválok közös szervezésében és lebonyolításában realizálódnak. A város külterületén 2008. május 15-én megnyíló M3 Outlet Center és a hozzá kapcsolódó fejlesztések jelentős változásokat hozhatnak a város nemzetközi szerepkörének erősítésében. Az újonnan létrehozandó kereskedelmi egységek várhatóan a szomszédos országok lakosaira is vonzó hatást gyakorolnak.

Polgár két fontos európai közlekedési folyosó mellett helyezkedik el. A Páneurópai Hálózat vagy közismertebb nevén a „Helsinki korridorok” (3.ábra) közül az V. folyosó (Velence-Trieszt/Koper-Ljubljana-Budapest-Ungvár-Lviv-Kijev) érinti Polgárt, míg az EU-hoz újonnan csatlakozó országok közlekedésfejlesztési szükségleteit összefoglaló TINA-hálózathoz szintén az V. folyosó és a Kassa-Miskolc-Debrecen-Nagyvárad kiegészítő tengely.

3. ábra Polgár elhelyezkedése a „Helsinki folyosók” közép-európai szakaszainak rendszerében

Forrás: Polgár Város Önkormányzata

2.1.5.2 Országos szerepkör

A város az Országos Területfejlesztési Konceptióban (OTK) is nevesített nemzetközi (Budapest-Nyíregyháza-Ungvár-Kijev) és regionális tengelyek (Miskolc-Debrecen) metszéspontjában található.

Az OTK-ban **országos jelentőségű integrált fejlesztési térségként** meghatározott Tisza-térség része a Polgári Kistérség, így a város is. „A Tisza-térség integrált fejlesztésének alapvető célja a táji rendszer működőképességének biztosítása és az ökológiai kritériumoknak megfelelő fenntartható társadalmi, gazdasági fejlődés feltételeinek megteremtése” (OTK). Polgár fekvése ilyen szempontból ideálisnak mondható, hiszen a folyó partvonalától számított 2-4 km-s távolsága lehetőséget biztosít arra, hogy úgy illessze be turisztikai kínálatába a tiszamenti fekvést, hogy az a fenti elvekkel összhangban valósuljon meg és ne terhelje (közvetlenül) a folyót. Kiváló közúti elérhetősége és a városhoz közeli folyópart kiépítetlensége révén a folyóhoz kapcsolódó ökoturizmus egyik elosztóközpontjává válhat, miközben meglévő (turisztikai, kereskedelmi) funkciói is jobban kihasználódnak. Mindezek hatását a Hortobágyi Nemzeti Park közelsége még inkább felerősíti.

2.1.5.3 Regionális szerepkör

Kedvező közlekedésföldrajzi helyezte miatt Polgár elsősorban logisztikai és kereskedelmi jellegű fejlesztések színtere, erre példa a 2008. május 15-én megnyíló, első kelet-magyarországi Outlet center. A kiváló közlekedési kapcsolatokkal rendelkező Polgári Ipari Park fontos logisztikai központtá nőheti ki magát a közeli jövőben.

A város 2007 óta tagja az Észak-alföldi Termál Klaszter Egyesületnek. Az Egyesület legfőbb célja, hogy elősegítse a termál- és gyógyturizmus érdekeltjeinek aktív részvételével az Észak-alföldi régió termál-és gyógy-idegenforgalmának fejlődését.

2.1.5.4 Megyei szerepkör

Polgár megyei szerepköre leginkább az oktatásszervezésben követhető nyomon. Tagja az Észak-hajdúsági Szakképzés-szervezési Társulásnak, szakiskoláinak vonzáskörzete kiterjed a megye egészére.

A lakónépesség, valamint a gazdasági potenciált kifejező mérőszámok vizsgálatából kiderül, hogy Polgár nem képvisel húzóerőt a megye gazdaságában: a vállalkozások aránya elmarad a lakosság arányától, a munkanélküliek aránya viszont meghaladja azt.

1. táblázat: Polgár fontosabb gazdasági adatai megyei összehasonlításban

Megnevezés	Polgár	Hajdú-Bihar Megye	Részesedés a megyén belül (%)
Állandó népesség száma	8 533	556 408	1,5%
Regisztrált munkanélküliek száma összesen	644	33 035	1,9%
Regisztrált gazdasági szervezetek száma	606	54 020	1,1%
Összes kereskedelmi szálláshely szállásférőhelyeinek száma	135	15 573	0,9%

Forrás: KSH T-Star 2006

2.1.5.5 Mikroregionális szerepkör

A Folyás, Görbeháza, Polgár, Tiszagyulaháza, Újszentmargita, Újtikos települések alkotta Polgári kistérség egyetlen városa Polgár, mely ennek megfelelően központi szerepkörrel bír a térségben. A kistérség lakosainak több mint fele Polgár városában él. A kistérségben kismértékű urbanizálódási folyamat figyelhető meg: a városi népesség részaránya az 1995-ös 55 %-ról 2003-ra 57 %-ra emelkedett, ami nem Polgár népességnövekedésének, hanem a többi település népességfogyásának tudható be.

A Polgári Kistérség Többcélú Társulása 2006 óta szervezi a kistérségben a rá ruházott feladatait. A tagok között napi szintű munkakapcsolat működik. A Társulás által fenntartott Kistérségi Szolgáltató Központ feladata a szociális alapszolgáltatások valamint gyermekjóléti alapellátások ellátása (gyermekjóléti szolgáltatás, házi segítségnyújtás, nappali ellátás)

Másfajta együttműködésnek tekinthető az Integrált Kistérségi Elektronikus Közigazgatási Rendszerben való társulás. Az „IKeR – Integrált Kistérségi e-Közigazgatási Rendszer kialakítása a Nyugat-Hajdúsági Település- és Területfejlesztési Önkormányzati Társulás Településein, kiterjesztve 17 csatlakozó településre”² elnevezésű projekt a GVOP-2004-4.3.1 kiíráson nyert támogatást. Az 519 millió forint összértékű projekt célja egy integrált, korszerű, elektronikus önkormányzati-kistérségi közigazgatási modellértékű rendszer kialakítása, bevezetése és üzemeltetése. A rendszer a közigazgatási eljárások, folyamatok elektronikus kezelését teszi lehetővé hivatali és ügyféloldalon, garantált minőségű szolgáltatásokat biztosítva a kis- és középvállalkozások valamint a lakosság számára (www.e-tarsulas.hu).³

A településen működő Munkaügyi Központ a kistérség településein élők számára nyújtott szolgáltatásaival nagy mértékben hozzájárul a hatékonyabb munkahelykereséshez, a megfelelő munkaerő kiválasztásához, ezáltal a kistérség foglalkoztatottságának javításához. A központ célja a munkanélküliség megelőzése, illetve csökkentése, továbbá - a hátrányos vagy nehéz helyzetbe került - munkanélküliek támogatása. Munkája során együttműködik a helyi önkormányzatokkal, a kisebbségi önkormányzatokkal és egyéb szervezetekkel is.

2.1.5.6 Vonzáskörzet

A város mikroregionális szinten mutatja leginkább a **funkcionális koncentrációt**: a kistérség településeinek az oktatás, nevelés, sport, szociális ellátás, egészségügy, turizmus, területfejlesztés, család-gyermek ifjúságvédelem, foglalkoztatás és közművelődés területein nyújt szolgáltatásokat.

A közeli kistelepülésekről Polgárra ingázók száma jelentős, ugyanakkor a városból sokan nem a településen vállalnak munkát. Az ingázás fő célpontja a 10 km-re fekvő Tiszaújváros, illetve Debrecen, Balmazújváros, Hajdúböszörmény, Hajdúnánás.

Mind a polgári általános, mind a középiskola célállomásként szolgál a környező települések tanulói számára. A polgári kistérségben a tanulók 58%-a naponta jár be más településről. Érdekes jelenség, az ún. „keresztbe-vonzás” figyelhető meg a szomszédos Tiszaújváros gimnáziumával. Közel azonos létszámban járnak át ugyanis a tanulók Polgárról Tiszaújvárosba, mint az ellentétesen **ingázók**.

2. táblázat: Polgár funkcióinak területi hatóköre

	Regionális	Megyei	Mikroregionális
Gazdaság, kereskedelem	ipari park Bevásárlóközpont (Outlet Center)	ipartelep	pénzügyi szolgáltatók bankok kiskereskedelmi üzletek piac szaküzletek
Közlekedés, távközlés		távolsági autóbusz-állomás vasútállomás	postahivatalok benzinkutak helyi tömegközlekedés

² Az IKeR programban résztvevő települések: Ebes, Hajdúszoboszló, Hajdúszóvár, Nagyhegyes, Báránd, Berettyóújfalu, Biharkeresztes, Földes, Hajdúböszörmény, Hajdúdorog, Hajdúhadház, Hajdúnánás, Hajdúsámson, Hortobágy, Kaba, Kemecse, Nyíracsa, Polgár, Püspökladány, Téglás Tiszacsege, Újszentmargita, Vámospércs.

	Regionális	Megyei	Mikroregionális
Közösség		szabadtéri szabadidő központ	sporttelep művelődési központ strand
Államigazgatás		rendőrség	polgármesteri hivatal okmányiroda polgárőrség
Humán szolgáltatás		mentőállomás	óvodák, általános iskola, középiskola nappali ellátást nyújtó idősek klubja Munkaügyi Központ Kistérségi Szolgáltató Központ körzeti orvos gyógyszertár fogászati szakrendelés központi körzeti ügyelet

Forrás: Polgár Város Önkormányzata

Összességében megállapítható, hogy a város méretéhez képest arányos térszervező feladatokat lát el. Ugyanakkor relatív funkcióhiányt jelent a bölcsőde, a szakorvosi ellátás és a bentlakásos szociális intézmény hiánya. Ezeket a szolgáltatásokat a lakosság jelenleg a megyeszékhelyeken veheti igénybe.

Kedvező közlekedés-földrajzi helyzetéből adódóan gazdasági pozíciói erősödhetnek, a regionális, de főként a kistérségi gazdasági életben betöltött szerepe növekedhet, ebből következően társadalmi folyamataiban is fordulat következhet be.

2.2 A város egészére vonatkozó helyzetértékelés

2.2.1 Gazdaság

Egy település gazdasági szerkezete az egyes ágazatok szerepét, strukturális megoszlását tekintve a település gazdasági-társadalmi fejlettségét tükrözi. Bár napjainkra az egyes nemzetgazdasági ágak súlypontjai globális méretekben is a mezőgazdaság rovására és a tercier/szolgáltató szektor javára tolódtak el, az ún. gazdasági szerkezetváltás nem minden országban, illetve nem minden térségben/településen zajlott le azonos intenzitással.

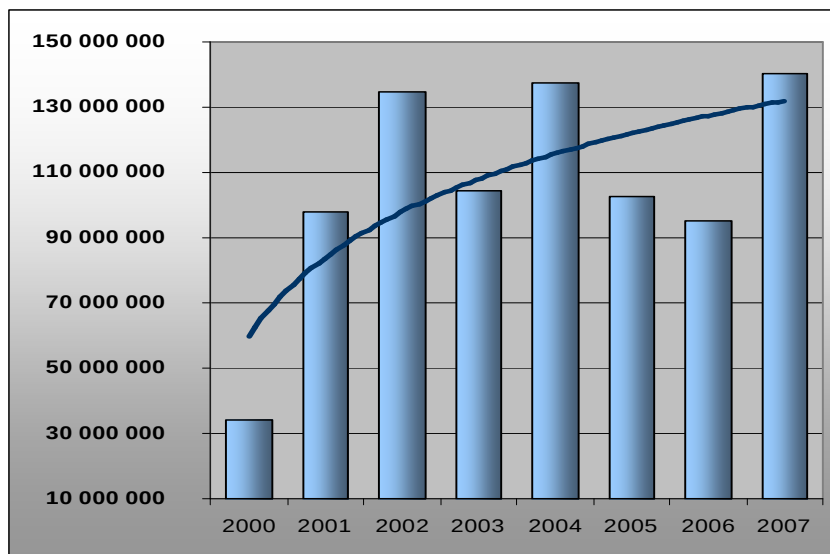
A dominánsan mezőgazdaságra berendezkedett Polgáron az 1990-es évek második felében kezdődött a tercier szektor térhódítása, de az ehhez idomuló mezőgazdasági és ipari szerkezet, valamint közigazgatási intézményi infrastruktúra és kapacitásállomány átalakulása egyelőre az átmenet időszakát éli. Ezt a képet árnyalja az egyes nemzetgazdaságokban regisztrált, illetve működő vállalkozások számának, valamint foglalkoztatottjai számának változása.

Polgáron 2006-ban 606 gazdasági szervezetet tartottak nyilván, ebből a **regisztrált vállalkozások** száma 559. Bár 1997 és 2006 között e vállalkozások száma 20,1%-kal nőtt, többségük kisméretű egyéni mikro-vállalkozás. Részarányuk az összes regisztrált vállalkozáson belül 9 év alatt 66,4%-ról 67,8%-ra nőtt, számuk 22,6%-kal emelkedett 1997-hez képest (lásd **1. számú melléklet**)

A város iparüzési adóból befolyó bevételei az ezredforduló után jelentősen megemelkedtek (2,86 szorosára!), és a 2005-2006 évi visszaesés ellenére stabilan növekvő tendenciát mutatnak.

A város iparüzési adóból befolyó bevételei az ezredforduló után jelentősen megemelkedtek (2,86 szorosára!), és a 2005-2006 évi visszaesés ellenére stabilan növekvő tendenciát mutatnak.

4. ábra: Polgár iparüzési adóból befolyó bevételei (2000-2007)

Forrás: KSH T-Star 2006

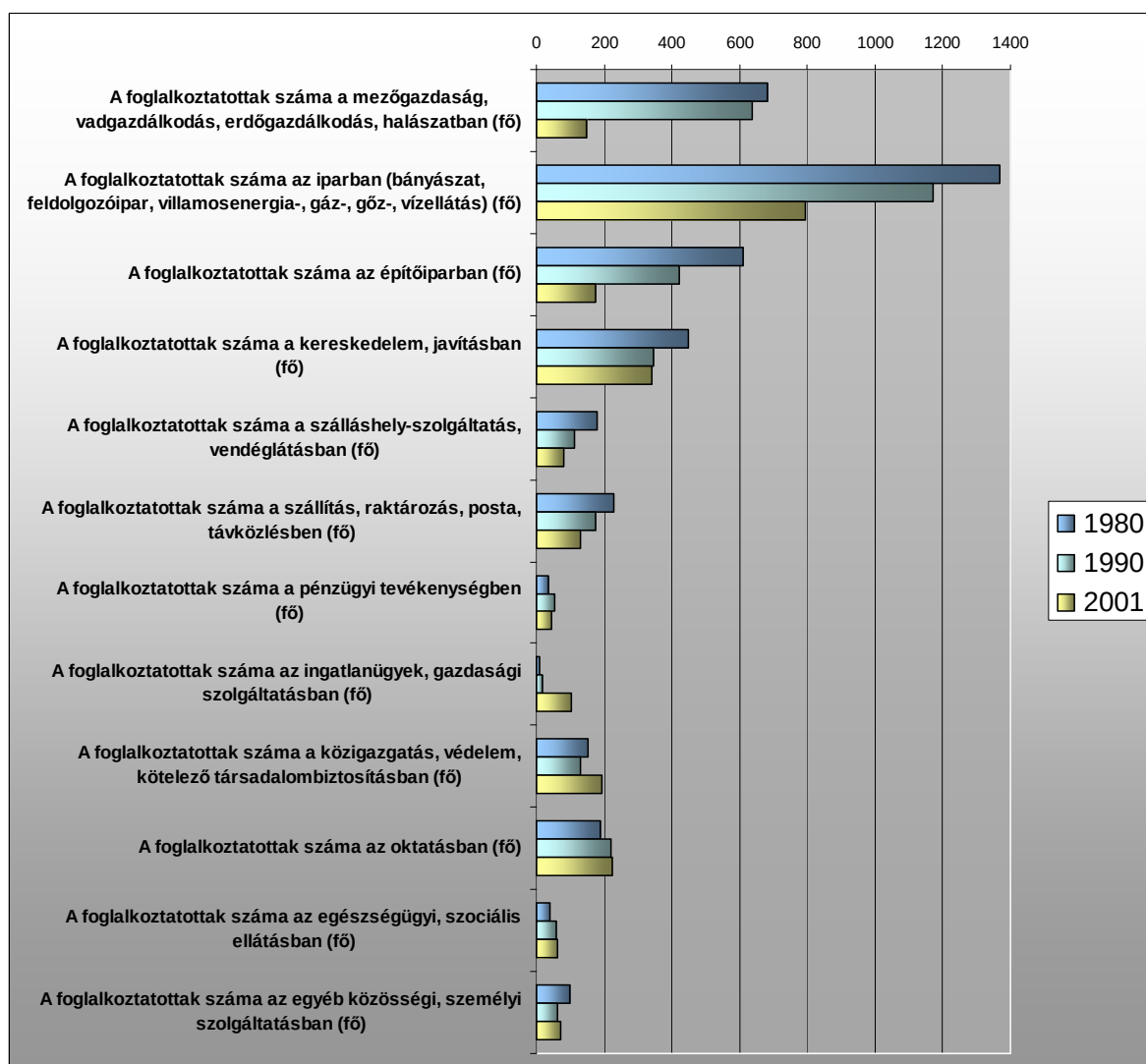
A Polgáron **működő vállalkozások** többsége, az összes működő vállalkozás 85%-a jogi személyiséggel rendelkezett a 2004-es adatok szerint. Nemzetgazdasági ágak szerinti besorolásukat tekintve legtöbbször az 1997-2006-os periódus minden évében számottevő előnnyel a kereskedelem, javítás terén tevékenykedtek, arányuk 2005-ben az összes működő vállalkozás keretén belül 30%-os volt.

Figyelmet érdemel a **nemzetgazdasági ágak súlyponti eltolódásainak** vizsgálata. A gazdasági szerkezetváltás megindulását jelzi, hogy a mezőgazdaságban tevékenykedő vállalkozások száma 16%-kal csökkent 8 év alatt, de tendenciózusan csak 2003-tól indult meg e vállalkozások leépülése. 8 év alatt a legdinamikusabb bővülést az oktatási szektor

könyvelhette el: míg e vállalkozások száma 1997-ben 1 db volt, addigra 2005-ben már 10 szervezetet regisztráltak. Hasonlóképpen számottevő az egyéb közösségi, személyi szolgáltatás terén működő vállalkozások számának növekedése 8-ról 22-re. 60%-nál nagyobb bővülést könyvelhettek el az építőipar, a pénzügyi közvetítés, és az ingatlanügyek valamint gazdasági szolgáltatások is. Mindez egyértelműen jelzi a gazdasági struktúra elmozdulását a tercier szektor felé, mely a gazdaság összteljesítményét jelző GDP-mutató alakulásában is megmutatkozik.

A nemzetgazdasági ágak szerinti **foglalkoztatottság alakulására** az 1980-as, 1990-es évek adatai, valamint a 2001-es népszámlálási adatok alapján következtethetünk, mely hasonló tendenciákat tükröz az egyes nemzetgazdasági ágakban tevékenykedő működő vállalkozások számának alakulásával.

5. ábra: Foglalkoztatottak arányának alakulása főbb nemzetgazdasági ágak szerint

Forrás: KSH T-Star 2006

Az 1980-as évektől mind a mezőgazdaság, mind az ipar létszámvesztéseget szenvedett, míg a szolgáltató ágazat munkaerő-kereslete növekvő stádiumba állt. Ez a tendencia az 1990-2001-es évek alatt is folytatódott, a tercier szektor dominanciája egyértelművé vált. A legdinamikusabb bővülést az ingatlanügyek, gazdasági szolgáltatások terén foglalkoztatottak számában regisztrálhatjuk: 1980-ról 1990-re már 45,4%-kal, míg 1990-ről 2001-re több, mint 6-szorosával emelkedett a dolgozók száma.

2.2.1.1 Mezőgazdaság

Polgár hajdúvárosi múltja tekint vissza. A maiál jóval nagyobb területen helyezkedett el, természeti adottságaira épülő gazdálkodását a **mezőgazdaság** jelentette annak ellenére, hogy az ágazat adottságai nem kedvezőek sem az éghajlat, sem a talaj minősége szempontjából (szélsőséges csapadékviszonyok, talajvíz, alacsony aranykorona-értékű földek).

A növénytermesztésből adódó alacsony hozzáadott értéket az elmúlt évszázadokban az ártéri fokgazdálkodás és az árutermelő állattartás kiterjesztésével próbálták ellensúlyozni. A mezőgazdaság e két válfaja a **termelési szerkezet** fokozatos avulása ellenére sokáig domináns szerepet töltött be a település gazdaságában, mára azonban jelentős kapacitások épültek le, a háztáji tevékenység visszaszorult, s a gazdasági depresszió és tőkeszegénység miatt az állatállomány is lecsökkent. Alternatív mezőgazdasági tevékenységre, új típusú összefogásra elvélve akad példa. Mindazonáltal a mezőgazdasági területek a település közigazgatási területének továbbra is meglehetősen magas hányadát teszik ki (74,2%), melyből több, mint 70%-ot szántóként, és szántóként használt kertként hasznosítanak, a fennmaradó terület gyepe.

A helyi gazdasági környezetben az agrárszektor szerepének átalakulása követhető nyomon a **működő vállalkozások** számának, valamint a mezőgazdaságban foglalkoztatottak létszámának változásában is. 1997 és 2005 között a működő vállalkozások száma 16%-kal csökkent, 31-ről 26-ra. E vállalkozások a növénytermesztés, gabonafélék termesztése, illetve szarvasmarha és baromfi-tenyésztés, valamint állattenyésztési szolgáltatás terén működnek.

A mezőgazdasági **foglalkoztatottak** legnagyobb arányú csökkenését az 1991-2001-es évtized könyvelhette el. Míg 1980 és 1991 között az agráriumban dolgozók létszáma mindössze 45 fővel (6%-kal) csökkent, addig a rá következő évtizedben a leépítések megközelítették a 77%-ot: az 1991. évi 636 foglalkoztatottból 2001-ben már csak 147-en tevékenykedtek a mezőgazdaságban. Ez a településen foglalkoztatottak összlétszámának mindössze 6%-át tette ki.

2.2.1.2 Ipar

A mezőgazdaság szerepét Polgáron az ipar fokozatosan vette át, jelentősége a térségben 2000-tól meginduló közlekedési beruházásoknak és a település felértékelődött helyzetét kihasználó, betelepült vállalkozásoknak köszönhetően a hozzáadott érték növekedésében is mérhető. Bár a beruházások volumene relatíve még mindig alacsonynak mondható, s a külföldi tőkeáttörés mértéke is elmarad a kívánatostól, a befektetőkre ösztönzőleg hat a város kedvező **közlekedéslogisztikai** elhelyezkedése: az M3-as autópálya megépítésével megteremtődtek a perifériáról való kitörés lehetőségei, s a város logisztikai szerepköre az autópálya továbbépítése, a 35-ös és 36-os főutak találkozása révén felértékelődött.

Polgár város iparának legmeghatározóbb létesítménye a Polgár Ipari Park, mely a város külterületén, az M3 autópálya és a MÁV 117-es vasúti pályaszakasza közvetlen szomszédságában helyezkedik el. A nemzetközi tranzitútvonalak (V. számú Helsinki folyosó, TEN-T, TINA hálózati elemek) miatt kiváló logisztikai adottságokkal bír, több szomszédos ország (Szlovákia, Románia, Ukrajna) is jól elérhető. Az Ipari Park környezetében 1994-ben kezdte meg működését több vállalkozás, melyek ipari/termelési orientációja elsősorban a műanyaggyártásra és az építőiparra terjed ki.

Polgáron az ipari vállalkozások köre színes képet mutat. Bár a legjelentősebb szervezetek a műanyaggyártás és az építőipar képviselői, az **ipar versenyképesebb ágazatai** között találjuk az alábbi tevékenységeket:

- Kenyér, tésztaféle gyártása

- Desztillált szeszes ital gyártása
- Felsőruházat gyártása
- Táskafélék, szíjzat gyártása
- Fűrészáru-gyártás
- Tároló fatermék gyártása
- Háztartási, egészségügyi papírtermék gyártása
- Műanyag fólia, cső, csomagolóeszköz, építőanyag és egyéb termék gyártása
- Fémszerkezet, fém épületelem gyártása
- Ipari folyamatirányító rendszer gyártása
- Épületbontás, földmunka
- Épület, híd, alagút, közmű, vezeték építése
- Vízi létesítmény építése
- Egyéb speciális szaképítés
- Villanszerelés
- Víz-, gáz-, fűtésszerelés
- Vakolás
- Festés, üvegezés

Polgáron 2005-ben az **iparban működő vállalkozások** száma – a bányászat, feldolgozóipar, villamos energia-, gáz-, gőz-, vízellátás, valamint az építőipar nemzetgazdasági ágakat komplexen összesítve – 73 szervezetet tett ki. 1997 és 2005 között a vállalalkozási forma fokozatos elterjedése követhető nyomon: míg 1999-ben ez a szám 48 volt, addig 2005-re 52%-kal növekedett. A településen a vállalkozások többsége betéti és korlátolt felelősségű társaság formájában működik, de 1-1 szövetkezet illetve közkereseti társaság is fellelhető a városban.

Legjelentősebb ipari vállalkozások:

- Polgár Coop Vagyonhasznosító és Kereskedelmi Zrt.
- Polgári Tejtermelők Szövetkezete
- Nyír-Demonich Kft.
- Agrokémiai Mezőgazdasági Szolgáltató Rt.
- Denico Ipari és Kereskedelmi Kft.
- Hortobágymenti Vízgazdálkodási Társulat
- Polgári Könnyűszerkezet Építő Kft.
- Stefán-Camion Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.
- TAK-Épszerker Építő-, Szerelő-kereskedelmi és Szolgáltató Kft.
- Vámosi Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.
- „NÓRA-97” Vállalkozási és Kereskedelmi Kft. (Épületbontás, földmunka).

Az **ipari foglalkoztatottak** számának alakulása nem áll összhangban a vállalalkozási forma terjedésének intenzitásával, amely arra enged következtetni, hogy valóban a kis- és közepes vállalkozások túlsúlya érvényesül a térségben, alacsony munkavállalói/alkalmazotti létszámmal. Ezt bizonyítja, hogy az 1990-ben regisztrált 1594 fős ipari létszám 2001-re 970-re csökkent. A legnagyobb veszteséget az építőipar könyvelhette el, 10 év alatt 58%-os csökkenéssel. Összességében tehát az ipari vállalkozások nagy részének jelenlegi munkahelyteremtő képessége csekélynek mondható.

Az ipari tevékenység súlya növekvő tendenciát eredményezhet a széles ágazati spektrumon mozgó **befektetői érdeklődések révén**: az élelmiszeripar, acélkereskedelem, energetika, biodízel, szállítmányozás területén – külföldi tőkeáttöréssel járó - beruházások valósulnak meg a közeljövőben. Ennek előőrsé a 2007-ban megkezdődött beruházás az M3 City Center Kft. által kialakítandó Outlet Center és gazdasági létesítmények építésével. A tervezett gazdasági terület kialakítása a Polgár Ipari Park keleti oldalát határoló vasútvonal, az M3-as autópálya, valamint az ipari park déli részén nyugat–keleti irányban keresztül haladó magas feszültségű vezetékek által határolt, mintegy 73 hektár nagyságú mezőgazdasági terület gazdasági célú hasznosításával történik.

2.2.1.3 Szolgáltatások

A fejlettebb gazdaságok növekedési pályája azt mutatja, hogy a gazdasági gyarapodás és a modernizáció motorjává a szolgáltató szektor vált. Ezért elengedhetetlen a szolgáltató szektor (különösen a kereskedelem, az üzleti szolgáltatások és az info-kommunikációs szolgáltatások) gyors ütemű fejlesztése.

Polgár gazdaságának strukturális sajátosságai miatt a településen viszonylag későn, a kilencvenes évek elején indult el a **tercier szektor** fejlődése, s **intenzitása** is lassabb volt a környező nagyobb településeken zajló ágazati szerkezetváltás üteméhez képest. A kedvezőbb folyamatok megjelenésének és felerősödésének csak az évtized második felétől, végétől lehetünk tanúi: csökkent a mezőgazdaság, erősödött az ipar szerepe, illetve előtérbe kerültek a terciér vállalkozások s fokozottabbá vált a differenciálódás az egyes szolgáltatástípusok között.

Polgáron a **lakossági alapszolgáltatások** valamennyi válfaja biztosított. Egyes szolgáltatástípusok lendületesen fejlődtek, s a személyi szolgáltatások széles körét alakították ki (fodrászat, kozmetika, testedzés, kölcsönzés, természetgyógyászat, háztartási gépjavítás, stb.). A településen működik postahivatal, s több különböző bank által nyitott bankfiók kínál lehetőséget a pénzügyi folyamatok kezeléséhez és lebonyolításához.

A **működő szolgáltató vállalkozások** profilja vegyesnek mondható, a lakossági alapszolgáltatásoktól a gazdasági jellegű szolgáltatásokig (ingatlankezelés, üzletviteli tanácsadás, mérnöki tevékenység, és tanácsadás) terjed, de többségük jellemzően a kereskedelemben tevékenykedik.

E szektor domináns szerepét azonban árnyalja, hogy strukturális aránytalanságoktól szenved: bár a vállalkozások nagy hányadát fedi le, de azok jövedelemtermelő képessége alacsony.

2006-ban Polgáron 124 **kiskereskedelmi üzlet** működött, ez az 1997-es szinthez viszonyítva 5,3%-os csökkenést jelent. Jelentős részük kényszerből létrehozott mikro-vállalkozás, melyek profilja üzlettípusuk szerint alapvetően élelmiszer jellegű illetve speciális szaküzlet.

3. táblázat Kereskedelmi szolgáltatók összefoglaló táblázata (1997-2006)

Időtáv	Kiskereskedelmi üzletek száma (humán gyógyszertárak nélkül) (db)	Egyéni vállalkozás által üzemeltetett kiskereskedelmi üzletek száma (humán gyógyszertárak nélkül) (db)	Élelmiszer jellegű üzletek és áruházak száma (db)	Ruházati szaküzletek száma (db)
1997	131	71	n.a	n.a
1998	145	78	33	17
1999	157	79	35	18
2000	165	86	34	20
2001	167	85	35	19
2002	167	85	35	19
2003	150	82	31	17
2004	135	73	25	17
2005	137	71	27	18
2006	124	63	18	16

Forrás: KSH

Az élelmiszer jellegű áruházak, valamint a ruházati szaküzletek száma hozzávetőlegesen csökkenő, illetve stagnáló szervezetszámot mutat: az élelmiszer jellegű üzletek számát 8 év alatt 45,4%-os csökkenés jellemezte. Az egyéni vállalkozás által üzemeltetett kiskereskedelmi üzletek száma a statisztika szerint alig változott 1997. és 2006. között, arányukban is mindössze 4%-os negatív különbség figyelhető meg az összes kiskereskedelmi üzlet számához viszonyítva.

A KSH adatbázisa alapján 2005-ben a teljes szolgáltató szektorban – beleértve a kereskedelem, javítás, szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás, szállítás, raktározás, posta, távközlés, pénzügyi közvetítés, ingatlanügyletek, gazdasági szolgáltatás, oktatás, egészségügyi, szociális ellátás és egyéb közösségi, személyi szolgáltatási nemzetgazdasági ágakat – 301 működő vállalkozás működött. Ez az érték az 1999-ben regisztrált adatokhoz képest 31,4%-os növekedést jelent. Minden szolgáltatói nemzetgazdasági ágban nőtt a vállalkozások száma, a legintenzívebb emelkedés az oktatás (1-ről 10 db vállalkozásra), az egyéb közösségi és személyi szolgáltatások (+175%), a pénzügyi közvetítés (+63,6%) valamint az ingatlanügyletek és gazdasági szolgáltatások (+62,5%) terén tevékenykedő szervezetek számában jelentkezett. Nem változott ugyanakkor az egészségügy és a szociális ellátás vállalkozásainak száma (8).

Vállalkozások tevékenységi köre a szolgáltató szektorban Polgáron:

▪ Gépjármű-kereskedelem, -javítás; gépjárműalkatrész-kereskedelem ▪ Üzemanyag-kereskedelem ▪ Mezőgazdasági termék; ▪ Tejtermék, tojás, zsiradék nagykereskedelme ▪ Cukor, édesség, pékáru és egyéb élelmiszer nagykereskedelme ▪ Élelmiszer, ital, dohányáru nagykereskedelme ▪ Porcelán, üvegáru, tapéta, tisztítószer, és egyéb fogyasztási cikk	▪ Étkezőhelyi, bárók vendéglátása ▪ Közúti teherszállítás ▪ Szállítmányozás ▪ Távközlés ▪ Egyéb monetáris közvetítés ▪ Biztosítást, nyugdíjalapot kiegészítő tevékenység ▪ Ingatlan bérbeadása, üzemeltetése ▪ Ingatlankezelés ▪ Szoftverkiadás ▪ Szoftverellátás, szaktanácsadás ▪ Adatfeldolgozás
--	---

nagykereskedelme ▪ Érc-, fém, vasáru, hulladék nagykereskedelem ▪ Élelmiszerjellegű vegyes kiskereskedelem ▪ Iparcikk jellegű vegyes kiskereskedelem ▪ Pékáru édesség kiskereskedelem ▪ Gyógyszer kiskereskedelem ▪ Textil kiskereskedelem ▪ Ruházati kiskereskedelem ▪ Vasáru-, festék, üveg kiskereskedelem ▪ Elektromos háztartási cikk javítása ▪ Szállodai szolgáltatás	▪ Számviteli, adószakértői tevékenység ▪ Üzletviteli tanácsadás ▪ Vagyonkezelés ▪ Mérnöki tevékenység, tanácsadás ▪ Hirdetés ▪ Felnőtt- és egyéb oktatás ▪ Járóbeteg-ellátás ▪ Fogorvosi szakellátás ▪ Múzeumi tevékenység, kulturális örökség védelme ▪ Szerencsejáték, fogadás ▪ Temetkezés ▪ Fizikai közérzetet javító szolgáltatás
--	---

A nagykereskedelem kiemelkedő szereppel bír a terciér szektorban, kiszolgáló infrastruktúráját nagykereskedelmi raktárak biztosítják. Számuk Polgár kedvező közlekedés-földrajzi fekvésének, a közlekedési viszonyok javulásának és az ezáltal nyert ipari-logisztikai jellegnek köszönhetően várhatóan tovább nő.

A szolgáltató szektor **foglalkoztatási viszonyait** meghatározza a szervezetek tőkeereje. Sajnos ebben a térségi ágazatban is jelentős azon cégek száma, melyek korlátozott forrásokkal és alacsony munkahelyteremtő képességgel rendelkeznek, többségük kisvállalkozás 1-2 alkalmazottal.

Az 1980-2001 periódust vizsgálva a változás lassú dinamikája követhető nyomon a szektor foglalkoztatottságában. Összességében a 2001-es népszámlálási adatok szerint a szolgáltató szektorban 1 256 fő foglalkoztatottat tartottak nyilván, szemben az 1980. évi 1385 és az 1990. évi 1177 fővel. Mindez azt jelenti, hogy 1980-1990 között (a rendszerváltást megelőzően) 9,3%-os csökkenés után az 1990. évi értékről 2001-re (azaz a rendszerváltás után, mely teret nyitott a szolgáltató vállalkozások megjelenésének) mindössze 6,7%-os foglalkoztatás-bővülés következett be. A szektor foglalkoztatottságának nemzetgazdasági ágak szerinti alakulását vizsgálva 1980. és 2001. között a legnagyobb létszámnövekedés az ingatlanügyek és gazdasági szolgáltatások terén könyvelhető el, mivel közel 10-szeresére nőtt az e területen dolgozók száma. Hasonlóképpen intenzív bővülés jellemzi az egészségügyi és szociális foglalkoztatottak számát. Csökkent ugyanakkor a szállítás, raktározás, posta, távközlés; a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás és a kereskedelem-javítás dolgozói létszáma. Ezek a tendenciák a vizsgált 20 éves periódus évtizedekre bontott ciklusaira is igazak azzal a megállapítással, hogy a változások dinamikája sokkal erősebb volt az 1980-1990-es periódusban, míg 1990-ről 2001-re az intenzív bővülés/csökkenés üteme minden nemzetgazdasági ágban lelassult.

2.2.1.4 Turizmus

Polgár turisztikailag három országosan kiemelt jelentőséggel bíró célterület közé ékelődik: Tokaj, Tisza-tó, Hortobágy. Ennek megfelelően a település idegenforgalmi adottságainak mérlegelése során célszerű figyelembe venni e fent említett vonzerőkhöz való kapcsolódás lehetőségeit, illetve azt, hogy a város milyen módon tudja kiaknázni egyedi sajátosságait.

Polgár **közvetett turisztikai attrakcióinak** számbavétele során kiemelt említést érdemel a Tisza folyó, mely nemzetközi jelentőségű ökológiai folyosót képez, s így a természeti turizmus alapja. Bár a folyó idegenforgalmi célú hasznosítását akadályozza az a tényező,

hogy Polgárról csak földúton lehet megközelíteni a folyót, a város kedvező terepadottságai lehetőséget kínálnak a kerékpárút-hálózat továbbfejlesztésére, mely a város turisztikai fejlesztési tervei közé is illeszkedik.

További fontos kapcsolódási pont a Hortobágy, illetve a Hortobágyi Nemzeti Park. A Nemzeti Park nemcsak gazdasági lehetőséget kínál azzal, hogy befolyásolja a környező települések, így Polgár gazdálkodási módjait, de idegenforgalmi szempontból is kedvező pozíciót kínál a park léte, hiszen páratlan természeti értékekkel gazdagítja a térséget. A parkkal való együttműködésben lehetőség nyílik a természeti turizmus formáinak fejlesztésére is. A Hortobágy szintén könnyen megközelíthető kerékpárral Polgárról.

Polgár **közvetlen**, épített **települési turisztikai attrakciói** az alábbiak:

- Kálváriadomb és a stációk
- Római Katolikus templom
- Református templom
- Polonkai Ház
- Strandfürdő
- Ady Endre Művelődési Ház és Könyvtár
- Régészeti Pihenőpark

Kulturális és közösségi **rendezvények**:

- Várossá nyilvánítás évfordulója (április)
- Egyházi rendezvények, búcsúk (alkalmi jelleggel)
- Kórusfesztivál (alkalmi jelleggel)
- Táncgála (április vége)
- Majális (május)
- Városi gyermeknap (május)
- Szent István és az Államalapítás ünnepe (augusztus)

Polgár egyik legfőbb turisztikai vonzerejét a strandfürdő és kemping adja. A fürdő 42 °C-os termálvizet szolgáltat, s 2 melegvizes ülőmedencével, 1 tanmedencével és 1 kétrészes gyermekmedencével rendelkezik. Az elmúlt években kialakítottak egy tízfős szárazszaunát és egy kondicionálótermet – s a fürdő üzemeltetője megkezdte a téli üzemeltetést is. A fürdőhöz háromszáz fő befogadóképességű kemping tartozik, amely faházakkal, sátorhelyekkel és lakókocsis álláshelyekkel áll a vendégek szolgálatára. Egy szezonban kb. 20 000 vendég veszi igénybe a fürdő szolgáltatásait.

A városba irányuló turizmusnak azonban komoly gátját képezi, hogy mind az épített környezet, mind a kulturális építészeti értékek ápolására, és komplex turisztikai csomagok összeállítására valamint kiejánlására a város korlátozott energiát fordít. Ennek hiányában nemcsak a turisták számának emelkedésére nem lehet számítani, de az itt élők komfortérzete, identitástudata sem erősödhet.

A turizmus 1997-2006 közötti fejlődéséről ad képet az alábbi összefoglaló táblázat.

A város turisztikai kínálata nem tekinthető versenyképesnek a környező turisztikai célállomásokkal szemben nemcsak a látnivalók és rendezvények alacsony száma, hanem a vendéglátás és idegenforgalom területén elvárt minőségi **infrastruktúra és szolgáltatások** volumenében és színvonalában tapasztalható hiányosságok miatt sem. Polgáron mindössze 34 vendéglátó-ipari egység működött 1997-ben, de számuk csak a 2000. évig mutatott növekvő tendenciát; 2003-tól jelentős visszaesés kezdődött: egy év alatt 7 vendéglátóhely szűnt meg, s 2006-ra a 2000. évi értéknek már csak 79%-ka maradt meg.

4. táblázat Vendéglátóhelyek és szálláshelyek száma, 1997-2006

Időtáv	Vendéglátó-helyek száma (db)	Összes kereskedelmi szálláshely szállás-férőhelyeinek száma (db)	Magán-szállásadás férőhelyeinek száma (db)
1997	34	n.a	n.a
1998	36	305	n.a
1999	37	305	n.a
2000	39	305	n.a
2001	38	305	13
2002	37	310	58
2003	38	345	44
2004	31	135	38
2005	33	135	43
2006	29	135	15

Forrás: KSH

A **vendéglátóhelyek** számának csökkenésével párhuzamosan a kereskedelmi **szálláshelyek** férőhelyeinek száma is közel harmadára esett vissza. A magán-szállásadás szintén az új évezred első éveiben, 2002-2003-ban élte fénykorát, 2006-ban azonban már csak 15-en foglalkoztak magán-szállásadással, a legmagasabb értéket képviselő, 2002-ben regisztrált 58-al szemben.

A szállásférőhelyek eme jelentős apadása a települési turizmus visszaszorulását feltételezné, melyet ugyanakkor nem igazolnak vissza a **vendégek és vendégéjszakák** számának alakulását jelző statisztikai mérőszámok.

Polgárra 1998 óta több, mint 4,5-ször többen érkeznek, s töltik el vendégéjszakáikat a kereskedelmi szálláshelyeken, 2006-ban összesen 3 884-et. Bár volt már jobb is, például 2004-ben 4 384 éjszakát is maradtak a településen a látogatók, az 1998-as 878 vendégéjszakához mérve ez kiugróan jó eredménynek értékelhető. Sajnos, bár Polgár hagyományos kisvárosi berendezkedése lehetővé tenné, a magán szállásadás már nem könyvelhetett el ehhez hasonló fejlődést.

5. táblázat Vendégek és vendégéjszakák számanak alakulása 1997-2006 között

Időtáv	Vendégek száma		Vendégéjszakák száma	
	Kereskedelmi szálláshelyeken (fő)	Magán szállásadásban (fő)	Kereskedelmi szálláshelyeken (vendégéjszaka)	Magán szállásadásban (vendégéjszaka)
1997	n.a	n.a	n.a	n.a
1998	506	n.a	878	n.a
1999	422	n.a	1 462	n.a
2000	279	7	737	91
2001	85	150	358	1 371
2002	177	22	493	1 908
2003	1 713	26	4 007	731
2004	1 838	33	4 384	364
2005	2 221	10	4 178	72
2006	2 377	5	3 884	23

Forrás: KSH

A látogatók érdeklődése koncentrált, s elsősorban a kereskedelmi szálláshelyeket célozza: a magán szállásokra mindössze 5-en érkeztek 2006-ban, ami a 2001-ben fogadott 150 fős vendégszámhoz viszonyítva megmagyarázhatatlan visszaesésnek tűnik annak ellenére, hogy 2001-ben csak 13 magán szállásférőhelyen tudták elhelyezni a 150 főt, míg 2006-ban 15-ben (!), vagyis több férőhely állt rendelkezésre. A vendégéjszakák számában is jelentős visszaesés mutatkozik 2001-2002. évekhez képest: 1908 vendégéjszaka helyett (2002) 2006-ban csak 23-at töltöttek a településen!

Polgáron a szabadidő eltöltéséről és kulturális programokról ad tájékoztatást a Polgári Kistérség Többcélú Társulás által fenntartott **Tourinform iroda**, mely 2005 novemberében alakult.

2.2.2 Társadalom

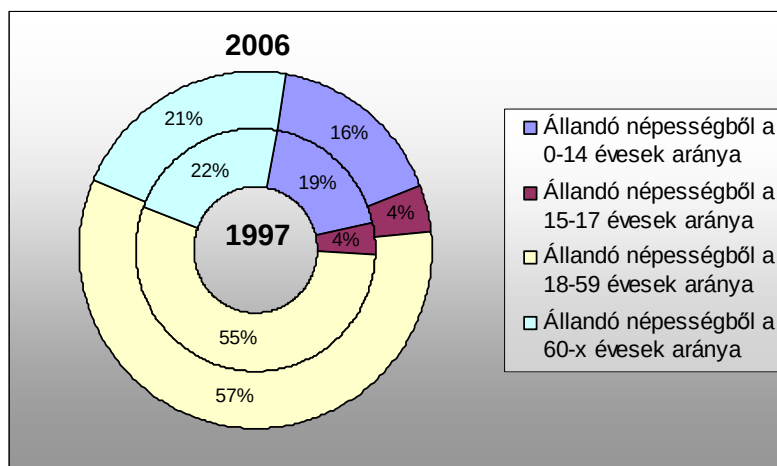
2.2.2.1 Népeség és korstruktúra

Polgár város 2006-ban 9 746 hektárnyi területen 8371 főnyi **lakónépesség**nek adott otthont, melyből az **állandó népesség** száma 8 533 fő volt. A lakosság számának alakulása a vizsgált 9 évben kiegyensúlyozottnak tekinthető: a lakónépesség 1997. és 2006. év között hullámzó népességszám-változással ugyanakkora lakosságszámot regisztrálhatott, s az állandó népesség is mindössze 1,7%-os csökkenést szenvedett el.

Figyelemreméltó a város állandó népességének **korcsoportok szerinti megoszlása**. Az állandó népesség legnagyobb hányadát a 18-59 évesek korcsoportja képviseli. A vizsgált periódus 9 éve alatt számuk 3,4%-kal nőtt, 2006-ban az állandó népesség 58,2%-át tette ki. Mindez feltételezi a népesség fokozatos előregedését, melyet igazol a 0-14 évesek – a legszembetűnőbb változást elkönyvelő korcsoport -, a 15-17 évesek, illetve a 60 év feletti népességi korcsoportok össznépességen belül regisztrált aránya is:

- A 0-14 éves korcsoport aránya 2006-ban 16,3%, számuk 1997-2006 között 13,6%-kal csökkent;
- A 15-17 éves korcsoport 2006-ban 4,1%-ot képviselt, számuk 9 év alatt nem változott;
- A 60 év feletti korcsoport 2006-ban a teljes állandó népesség 21,2%-át tette ki, számuk 4,8%-kal csökkent.

6. ábra: Polgár lakosságának korcsoportok szerinti megoszlása 1997-ben és 2006-ban

Forrás: KSH T-Star 2006

Szembetűnő a város **női és férfi népességének korcsoportok szerinti megoszlása**, és annak 1997 és 2006 között megfigyelhető változása is. A női népesség legnagyobb fogyását a 20-24, illetve a 40-44 éves korosztály szenvedte el, míg növekedés a 45-49 és az 55-59 éves korosztályban követhető nyomon. A férfiak esetében számottevően csökkent a 40-44 évesek, illetve az 50-54 évesek száma, de drasztikusan megnőtt, 113%-kal a 80 év feletiek aránya (lásd **2. számú melléklet**)

2.2.2.2 Népmozgalom

A lakónépesség számának alakulását a születések és halálozások száma, illetve egymáshoz viszonyított aránya, valamint a vándorlási folyamatok befolyásolják. Polgáron az **élveszületések** száma és a **halálozások** száma is csökkent 1997-2006 között: a születések száma 9 év alatt 15%-kal csökkent.

6. táblázat: A lakónépesség számának alakulása Polgáron 1997-2006 között

Időtáv	Élveszületések száma (fő)	Halálozások száma (fő)	Állandó odavándorlások száma (eset)	Állandó elvándorlások száma (eset)
1997	86	122	n.a	n.a
1998	82	131	n.a	n.a
1999	96	96	n.a	n.a
2000	94	109	n.a	n.a
2001	76	109	n.a	n.a
2002	80	111	250	208
2003	86	124	262	203
2004	62	109	256	221
2005	93	99	188	220
2006	73	117	179	230

Forrás: KSH

A halálesetek száma a jobb egészségügyi körülményeknek is köszönhetően 4%-os fogyást mutatott.

A lakónépesség korösszetételének kedvezőtlen változását, azaz a fiatal korosztály népességen belüli arányának csökkenését és az előregedő társadalmi tendenciákat erősítik fel a **vándorlási folyamatok** is. A migrációban kedvezőtlen a fiatal, képzett munkavállalók elvándorlása, amely egyrészt gyengíti a település munkaerő-potenciálját, másrészt hozzájárul a népesség fokozatos előregedéséhez is. Polgár térségében jelentősen csökkent a Polgárra odavándorlók száma, következményeként a szomszédos Tiszaújváros gazdasági felélénkülésének – többen ezen új térségi centrumot választják lakhelyüknek. Mindez megmutatkozik a polgári elvándorlók számának növekedésében is.

2.2.2.3 Háztartás, család

Az önmegvalósítást, az anyagi egzisztencia megteremtését, a házasság életkor szerinti kitolódását, a szabadság és függetlenség iránti igény egyre sikeresebb kivívását tükrözik e kisméretű város családi viszonyai is.

A város 15 évesnél idősebb **hajadon**, illetve **nőtlen** lakóinak száma közel 50%-kal nőtt 20 év alatt, míg ugyanezen korosztályból 22,5%-kal kevesebben házasodtak 2001-ben, mint 1980-ban. A fiatalok életében az elsődleges szerepet a továbbtanulás és az anyagi biztonság megteremtése szolgálja, s mindezt nagy részük nem Polgáron, hanem a gazdaságilag fejlettebb centrumokban kívánja megvalósítani – többségük elhagyja a települést.

Szomorú tényező nemcsak a házasságok elodázása, de a **válások** nagy száma is: 20 év alatt megduplázódott az elváltak száma.

7. táblázat: Polgár város családi viszonyai

	1980	1990	2001
A 15 éves és idősebb népességből a nőtlenek, hajadonok száma (fő)	1 063	1 043	1 578
A 15 éves és idősebb népességből a házasok száma (fő)	4 963	4 348	3 843
Házaspárok száma (db)	n.a	2 065	1 864
A 15 éves és idősebb népességből az elváltak száma (fő)	234	345	473
Az egyszemélyes háztartások száma (db)	n.a	734	792

Forrás: KSH

2.2.2.4 Képzettség, műveltség

Az alap- és középfokú oktatás minősége nemcsak egy település, illetve térség gyermekeinek fejlődését befolyásolja, hanem hozzájárul a település népességmegtartó erejének növeléséhez mind a pedagógiai munka, mind az infrastrukturális tényezők, és az eszközellátottság tekintetében is. Adott település alap-, közép- és felsőfokú végzettséggel rendelkező népességének arányát mindez együttesen határozza meg, különösen akkor, amikor kiemelkedő tekintettel kell lenni a városok elszívó hatása által generált magas fiatalkori elvándorlásra. A népesség korösszetétele hasonló súllyal esik a latba egy település lakosságának iskolai képzettsége meghatározásakor, hiszen a fiatalabb korosztály aránya általában magasabb végzettséget is jelent.

Polgár az **alapfokú oktatás** intézményei közül a 3-6 éves korosztálynak 4 óvodai feladatellátási helyet biztosít 300 férőhellyel, illetve 1 általános iskolai feladatellátási helyet (Vásárhelyi Pál Általános Iskola) évenként változó, 33-36 osztállyal. Az osztályok számának ingadozása a fiatal népesség számának fogyásából ered: a tanulói létszám 2001-2006 között mért 10%-os csökkenése miatt 2001-től kezdve a polgári általános iskola osztályainak száma csökkenő tendenciát mutat.

A **középfokú oktatás** kereteit a városban az egy feladatellátási helyen működő József Attila Gimnázium és Szakközépiskola biztosítja. Az intézményben logisztikai ügyintézőket, gazdasági informatikusokat, ABC eladókat, gyorsétkeztetési eladókat, élelmiszer- és vegyiáru kereskedőket, illetve szakácsokat képeznek.

Felsőfokú oktatási intézménnyel Polgár nem rendelkezik.

8. táblázat: A polgári lakosság képzettségi mutatói

Időtáv	A 7 éves és idősebb népességből					
	0 osztályt végzettek száma (fő)	általános iskola 8. osztályát végzettek száma (fő)	egyetemi, főiskolai végzettségű oklevél nélkül (fő)	egyetemi, főiskolai végzettségű oklevéllel (fő)	középiskolai végzettségű középiskolai érettségi nélkül (fő)	középiskolai végzettségű középiskolai érettségivel (fő)
1980	263	1,851	28	195	964	749
1990	226	2,200	n.a	336	985	941
2001	162	2,155	105	430	1,602	1,331

Forrás: KSH

A lakosság **képzettségi mutatóit** több mint 20 évre visszamenőleg, az 1980-2001-es periódusban vizsgáltuk. Kedvezőtlen tendenciára utal, hogy a 7 évesnél idősebb népességből a 0. osztályt végzők száma 38%-kal csökkent, viszont nőtt az általános iskola 8. osztályát végzettek száma, 16,4%-kal. Az egyetemi, főiskolai végzettséggel rendelkezők száma jelentős mértékben gyarapodott, ahogyan a középiskolai végzettségűek száma is.

2.2.2.5 Munkanélküliség, foglalkoztatás

A **munkanélküliség** társadalmi és gazdasági vetülete egy település gazdasági fejlődésében mutatkozik meg. Polgáron a KSH T-Star adatbázisa szerint 2006-ban a **munkanélküliségi ráta** 11,9% volt. A hányad alakulása 2000 óta hullámzó tendenciát mutat, de csak egyszer, a 2003. évben sikerült 10% alá szorítani. 2006-os adata a vizsgált periódusban az eddigi legmagasabb érték: bár 2000 és 2003 között, a gazdasági szerkezetváltás, a tercier szektor

erősödése révén (mely a legdinamikusabb foglalkoztatottsági ráta-növekedést könyvelhette el) a ráta fokozatosan javult, a szerkezetváltás utólagosan, elsősorban a mezőgazdasági szektor leépülésében jelentkező hatása érezhetővé vált 2004-ben: a munkanélküliek száma ismét növekvő pályára állt. Sajnálatos tényező, hogy a munkanélküliek több, mint 50 %-a 180 napon túl sem talál munkát.

9. táblázat: Polgár munkanélküliségi adatai 1997-2006 között

Időtáv	Munkanélküliségi ráta (%)	Nyilvántartott álláskeresők száma összesen (fő)	Nyilvántartott álláskeresők száma, férfi (fő)	Nyilvántartott álláskeresők száma, nő (fő)	180 napon túli nyilvántartott álláskeresők száma összesen (fő)	Időtáv	Nyilvántartott álláskeresők száma (fő)	Nyilvántartott álláskeresők a munkavállalási korú népesség %-ában
1997	n.a.	620	387	233	304	2000	615	12,48
1998	n.a.	550	315	235	314	2001	588	11,33
1999	n.a.	591	346	245	327	2002	524	10,09
2000	11,8	615	347	268	330	2003	518	9,93
2001	11,4	588	341	247	274	2004	572	10,9
2002	10	524	294	230	272	2005	592	10,97
2003	9,8	518	296	222	171	2006	644	11,91
2004	10,6	572	326	246	211	2007	730	13,4
2005	10,9	592	334	258	247			
2006	11,9	644	343	301	328			

Forrás: KSH, T-Star

Az Állami Foglalkoztatási Szolgálat 2007. decemberi adatai alapján a nyilvántartott álláskeresők számának növekedése nem állt meg 2006 után, az emelkedés 1 év alatt 13 százalékpontos volt, s a munkaképes lakosságnak már 13,4%-át tették ki az álláskeresők, 2000 óta az eddigi legmagasabb értékkel.

A munkanélküliek közül az elmúlt 9 év első felében a **férfiak** sikerebben találtak munkát, mint a nők, az álláskeresők száma 24%-kal csökkent 2002-re. A **nők** száma hozzávetőlegesen kiegyenlített volt, 233-268 fő között ingadozott. Mindkét nem képviselői azonban 2003-tól egyre nehezebben tudnak elhelyezkedni, ez mutatkozik meg az álláskeresők ismét növekvő számában.

Az álláskeresők **korcsoportonkénti megoszlását** a rendelkezésre álló 2004-2006. évi adatok alapján vizsgálva változó tendenciát figyelhetünk meg: míg a legkevesebb álláskereső minden évben a 0-16 éves, és a 17-20 éves korosztályból került ki, addig a munkanélküliek legnagyobb hányadát 2004-ben még a 21-24 illetve 31-35 évesek, 2005-ben a 46-60 évesek, 2006-ban pedig már a 36-40 évesek adták. A három év alatt fokozatosan csökkent a 21-25 éves munkanélküliek aránya, viszont dinamikusán nőtt a 36-40 éves korosztályé, akik nem találnak munkát. A 46-60 éves álláskeresők aránya a munkanélküliek összesített számán belül sajnos stagnálóan magas.

Az álláskeresők **képzettség** szerinti megoszlása Polgáron is rávilágít arra, hogy minél magasabb – és külön előny, ha piacképes – végzettséggel rendelkezik a lakosság, annál könnyebben tud elhelyezkedni. Polgáron 1997-2006 között mindössze 1-6 egyetemi, és 3-16 főiskolai végzettségű lakost tartottak nyilván álláskeresőként. A legtöbb munkanélküli csak általános iskolát végez, de sokan vannak a szakmunkások is. Viszonylag könnyen jutnak álláshoz a szakiskolai és szakközépiskolai, technikumi, gimnáziumot végzett álláskeresők, hiszen Polgáron is fokozott igény mutatkozik a fiatal, magasan kvalifikált szakemberek iránt. A pályakezdő munkanélküliek 2006-ban 5,9%-os részarányt képviseltek.

A **foglalkoztatottság** adatait az alábbi táblázat mutatja. A foglalkoztatottak száma 20 év alatt Polgáron 41,3%-kal csökkent, 2001-ben egy dolgozóra 1,01 eltartott jut, szemben az 1990. évi 0,6, vagy az 1980. évi 0,8 értékkel. Ennek oka ismét a rendszerváltást követő folyamatokban keresendő, amikor a 80-as évek végén elindult a kényszer- és rokkantsági nyugdíjazások folyamata, majd a 90-es években felerősödő mezőgazdasági leépítések.

10. táblázat: Polgár foglalkoztatottsági mutatói

Időtáv	A foglalkoztatottak száma (fő)	A helyben lakó és helyben dolgozó foglalkoztatottak száma (fő)	A más településre dolgozni járó foglalkoztatottak száma (fő)	A más megyébe naponta eljáró foglalkoztatottak száma (fő)	Az eltartottak száma (fő)
1980	4 048	n.a	n.a	n.a	3 297
1990	3 407	n.a	n.a	n.a	2 376
2001	2 373	1 309	1 064	981	2 430

Forrás: KSH, T-Star

A Polgári lakosság életében kiemelt jelentőségű az **ingázás**. Látható, hogy a polgári munkaképes dolgozók 44%-a más településre jár dolgozni, s az, hogy közülük is 92% más megyébe, egyértelműen a szomszédos Tiszaújváros elszívó hatásának tulajdonítható. Az elmúlt évekig Polgáron a legnagyobb foglalkoztatónak az önkormányzat és intézményei számítottak, a település közlekedés-logisztikai – ipari szerepének megerősödése azonban változtatni látszik ezen a helyzeten. A város ipari parkjába betelepült vállalkozások révén jelentősen nőtt a gazdasági szférában foglalkoztatottak száma, s ez a tendencia a befektetői érdeklődések tényleges megvalósulásával tovább javulhat. Ennek pozitív hozadéka lehet, hogy a környező települések munkaképes korú lakosságát is képes lesz foglalkoztatni a település.

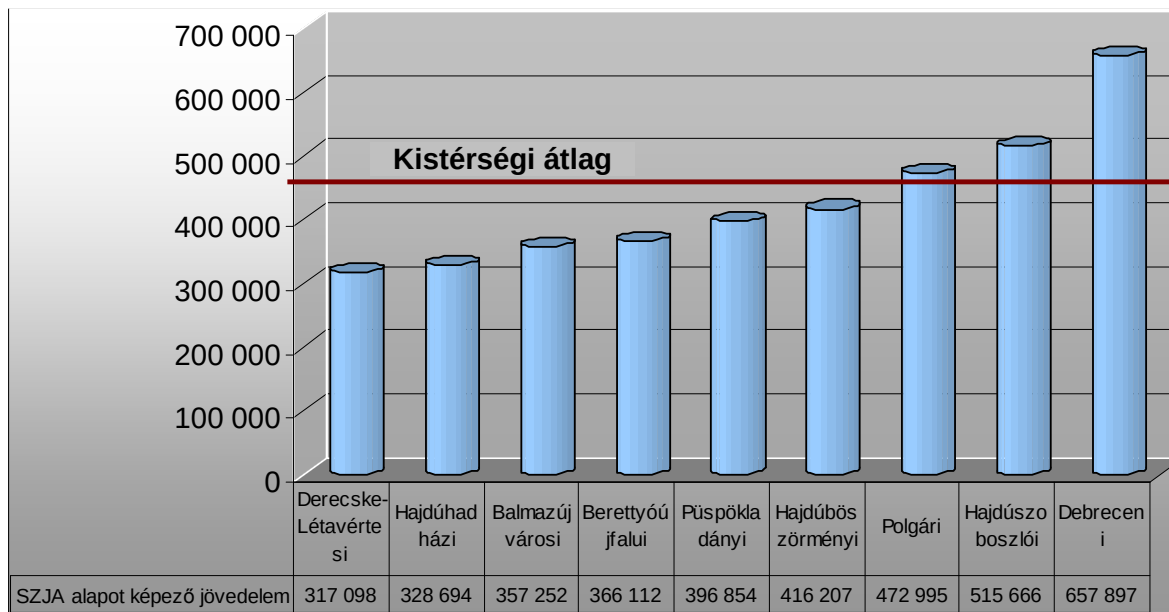
2.2.2.6 Egészségi állapot

A társadalom életminőségi szintjének egyik indikátora a népesség egészségi állapota. Polgáron jelentős környezeti terheléssel járó tevékenységet végző szervezet nem működik. A lakosság körében egyik betegség típus sem jelentkezik a térségi átlagtól számottevően eltérő mértékben. A település lakosai körében – hasonlóan az országos tendenciákhoz – az ún. civilizációs betegségek – főként szív és érrendszeri megbetegedések jelentik a fő veszélytényezőt.

2.2.2.7 Jövedelmi helyzet

Az életminőség egyik legfontosabb jellemzője a jövedelem, a kereseti lehetőségek alakulása. A jövedelmekre, átlagkeresetre vonatkozó adatok települési szinten nem állnak rendelkezésre, így az elemzés kistérségi összehasonlításra támaszkodik. A lakosság jövedelmi viszonyait tekintve megyei összehasonlításban az egy főre eső SZJA-alapot képző jövedelem alapján a Polgári kistérség a 3. helyen áll (kismértékben elmaradva a megyei átlagtól), de az ország többi kistérségével összevetve 174-ből csupán a 93.

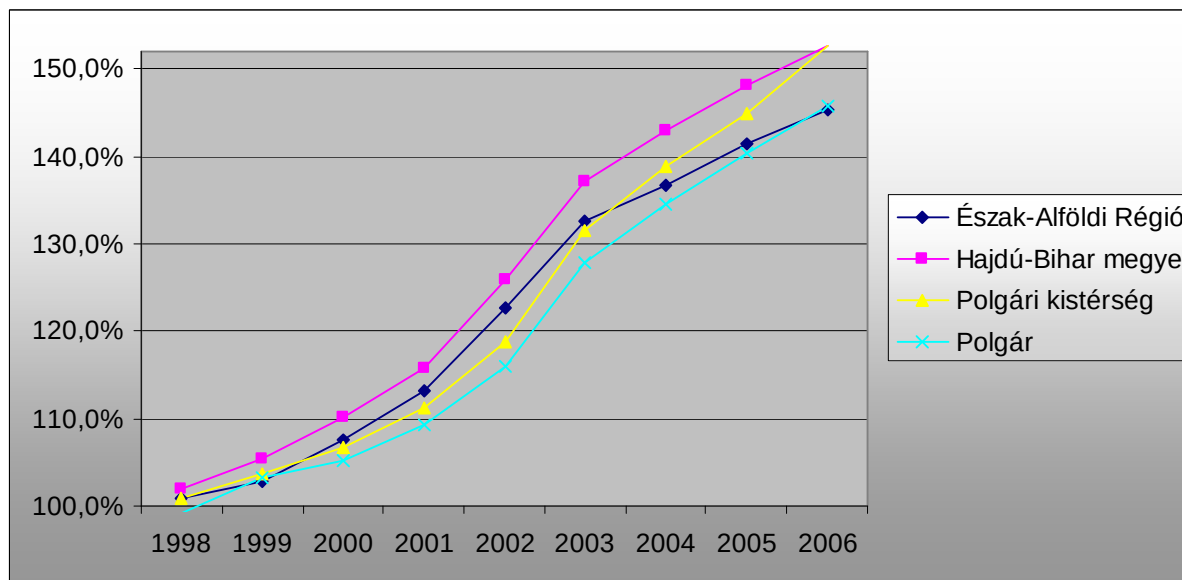
7. ábra Jövedelmi helyzet Hajdú-Bihar megye kistérségeiben

Forrás: Hajdú-Bihar Megye statisztikai évkönyve, 2005

Az életminőséget, illetve annak anyagi tényezőit áttételesen jellemző mutatók közül viszonyítási alapot jelent a lakosság tulajdonában álló nagy értékű fogyasztási cikkek mennyisége, értéke. Ezek közül az 1000 főre jutó személygépkocsik számának változása a legfontosabb. A 8. ábra a gépkocsiállomány százalékos változását ábrázolja térségi összehasonlításban. Polgáron kirajzolódnak a megyeihez és régióhoz hasonló trendek, azonban megfigyelhető kismértékű elmaradása azoktól.

8. ábra: A gépkocsiállomány százalékos változása térségi összehasonlításban

Forrás: KSH

2.2.2.8 Etnikai összetétel

A népesség etnikai összetételét a Központi Statisztikai Hivatal saját adatgyűjtésében a 10 évente végrehajtott népszámlálás során végzi. Jelenlegi rendelkezésre álló adataink a 2001-ben végzett adatgyűjtésből származnak, ezért statikus állapotot rögzítenek.

A 2001. évi népszámlálás adatai szerint Polgáron jelentős számú roma kisebbséghez tartozó lakos élt, szám szerint 525 fő, arányuk az állandó népességen belül 6%. Azonban a népszámlálás egyéni bevalláson alapuló adatokat rögzít, így a romák valós aránya az önkormányzati becslések szerint 21 % körül van, a fiatalok között pedig akár az 50%-ot is elérheti. Polgáron él a kistérség roma lakosságának 80%-a. Szociális helyzetükre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre külön adatok, azonban megállapítható, hogy a roma népesség átlagos életszínvonala, lakhatási körülményei, egészségi állapota, iskolázottsága és foglalkoztatottsága a társadalom egészéhez viszonyítva lényegesen rosszabb. Munkaerőpiaci szempontból a rendszerváltás piacgazdasági átalakulásának legnagyobb vesztese a roma népesség. A szakképzetlen munkát igénylő munkahelyek megszűnésével a munkanélküliségi rátájuk jelentősen meghaladja a nem roma származásúakét. Pozitívként mondható el azonban, hogy javultak az arányok az általános iskola elvégzését tekintve, illetve az ösztöndíj programoknak is köszönhetően javult a szakiskolai és gimnáziumi végzettséget szerzők aránya is.

2.2.3 Környezet

2.2.3.1 Tér- és településszerkezet

Polgár hajdúvárosi múltját jelzi, hogy a mainál jóval nagyobb területen helyezkedett el. Természeti adottságaira épülő gazdálkodását a mezőgazdaság jelentette, elsősorban annak két válfaja, az ártéri fokgazdálkodás és az árutermelő állattartás terjedt el. A város mai, elterpeszkedő, tanyákkal körülvett **településszerkezete** is e mezővárosi arculatot tükrözi, mely egyszerre hordozza a halmaztelepülések és a gyűrűs-sugaras rendszer egyes jellemzőit. Északi részét a Kékes, valamint Csősz falu töltötte ki, míg a déli térségeket Szentmargita és Szentmiklós falvak foglalták el.

A történelem folyamán a környező falvakhoz hasonlóan kettős szerkezetű, ólas-kertes porták alakultak ki a három részre osztott faluban: a belső, lakott magot a fundus alkotta, a külső területeket Alvégnek és Felvégnék nevezték el. A település lakosságának kenyeret adó állattartás szó szerint is a város központi részére volt jellemző. A jószágterelés útvonala a mai Dózsa György – Táncsics Mihály – Szabadság u. - Hősök útját követte, ezek az utcák szélességükben és jellegükben ma is őrzik az egykori terelés útvonalát. A lakosság terjeszkedése aztán a történelem során fokozatosan népesítette be a külső részeket olyannyira, hogy a XIX. században a települést már 4 járásra osztották: Alvég, Felvég, Kisódal, Folyóódal. A terjeszkedés maga után vont a külső szérűskertek felértékelődését, és a gazdasági udvarok kialakulását, melynek révén az állattartás kikerült a város központi részéből. A települési rendet a háztulajdonosok jobbágyi állapota, vagyoni helyzete nem befolyásolta, az 1830-ban nyilvántartott 800 lakóház már vegyítette a földes gazdák házait a zsellérek házaival.

Polgáron – bár az épített elemek modernizációja és rehabilitációja már kezdetét vette – a mai településszerkezet meglehetősen vegyes képet mutat, köszönhetően a 20. századi tájidegen beavatkozásoknak. A hagyományos, karakteres mezővárosi szerkezetet településidegen telekfelosztások, a központ többszintes többalakásos épületekkel való beépítése és tömbbátvágások bontották meg. Bár a legtöbb **szerkezeti egység** között nincsen markáns, határozott elválasztódás, területfelhasználásuk és karakterük alapján a város ma az alábbi jellemző szerkezeti egységekre osztható:

- **Északi terület:** a pihenés, a kikapcsolódás, a rekreáció és az üdülés színtere
- **Városközpont:** igazgatási, oktatási, kulturális és kereskedelmi centrum
- **Központ környéki lakóterületek:** hagyományos értelemben vett kertvárosi területek, ahol az állattartás szinte teljes mértékben visszaszorult
- **Város széli lakóterületek:** a hagyományos gazdálkodás, a mezőgazdálkodáshoz való intenzívebb kötődés, a kisüzemi gazdálkodás helyszínei, egyben átmenet a kistanyás térség felé (ide értve a nyugati, külterületi lakóterületeket is)
- **Az M3-as autópályához kapcsolódó gazdasági területek:** a 35. számú főúthoz és a városhoz is csatlakozási lehetőséget jelentő csomópont mellett lévő ipari park és gazdasági centrum.

2.2.3.2 A településszerkezetre vonatkozó különleges rendelkezések

A vonzó településkép rendezett, tiszta utcák, modern, de a város arculati szövetébe illeszkedő épületek, parkok és kiterjedt zöldfelületek jelenlétét feltételezi. 2005-ben Polgár városa ennek megvalósításának előőrseként készítette el **örökségvédelmi hatástanulmányát**, mely a településszerkezet és a településkarakter értékeinek védelme érdekében számos javaslatot tesz. Ennek egyik legfontosabb eleme a hagyományos településszerkezet és térfalak visszaállítása, a még megmaradt, tradicionális elemeket és építészeti stílusokat megőrző utcaszerkezet fenntartása, valamint a hagyományos hézagosan zárt sorú kisvárosias környezet kialakítása. Ehhez igazodva Polgár 2006-ban a Helyi Építési Szabályzatban különleges rendelkezéseket hozott a településkép alakítására, az épített és táji környezet védelmére.

A különleges rendelkezések legfőbb elemei:

- Általános építészeti előírások

A város belterületén elhelyezhető és felújításra kerülő építményeket a város építési hagyományainak megfelelő megjelenéssel és környezetükkel összhangban kell kialakítani

- Reklám, hirdetőtábla
- Közterületek, közterek kialakítása
- Helyi védelem

A védett településszerkezet szerkezetének, utcahálózatának, a telek utcai határvonalának megváltoztatása nem engedélyezhető.

- Táji és természeti értékek védelme
- Környezetvédelem

A város igazgatási területén kizárólag olyan tevékenységek, létesítmények üzemeltethetők, illetve építhetők, amelyek légszennyezőanyag-kibocsátása nem haladja meg az építési övezet, illetve az övezet szerinti levegővédelmi kibocsátási határértékeit.

Zajvédelmi szempontból érzékeny övezetek:

- Temető és csendes övezetei
- Közparkok területe
- Üdülőterületek
- Védett természeti területek
- Turisztikai rendeltetésű erdők területe
- Egészségügyi intézmények, iskolák, óvodák

2.2.3.3 Épített környezet, lakásállomány

A település jövedelmi viszonyairól és fejlődésének dinamikájáról ad képet a lakásállomány, ezen belül az újonnan épült lakások száma, aránya, elhelyezkedése, valamint a lakásépítések intenzitása.

11. táblázat: Épített környezet változása Polgáron (1997-2006)

Időtáv	Lakásállomány (db)	Épített lakások száma (üdülők nélkül) (db)	Az év folyamán természetes személy által épített lakások száma	Az év folyamán gazdasági szervezetek által épített lakások száma	Az év folyamán épített, közcsatornával ellátott lakások száma (üdülők nélkül) (db)	Az év folyamán épített, közüzemi vízvezetékkel ellátott lakások száma (üdülők nélkül) (db)
1997	3 360	17	17	n.a	n.a	17
1998	3 363	13	13	n.a	1	13
1999	3 359	11	11	n.a	2	10
2000	n.a	16	16	n.a	7	15
2001	3 276	15	15	n.a	10	15
2002	3 287	21	21	n.a	14	21
2003	3 300	18	18	n.a	14	17
2004	3 333	39	23	16	31	39
2005	3 346	18	18	n.a	15	18
2006	3 351	10	10	n.a	9	10

Forrás: KSH

A **lakások száma** Polgáron kismértékű ingadozással kiegyenlített volt az elmúlt 9 évben. 1997 és 2001. között több lakás szűnt meg, mint épült, szám szerint 84 lakást számoltak fel. 2002-ben indult meg újra a lakásépítések időszaka, 2006-ra 2,3%-kal, 75 lakással bővült a lakásállomány.

Polgár „korára” a **lakásállomány korából** is következtethetünk, segítve annak megítélését, mennyire fiatalos a város településképe. Meghatározó az új/régi lakások teljes lakásállományon belül elfoglalt aránya, és az építkezések dinamikája. A polgári lakások 2001-es számbavétele alapján a lakásállomány 35,8%-ka 1946 és 1960 között épült. Hasonlóképpen sok lakást építettek az 1970-es években is, a teljes állomány 26,5%-a ebből az évtizedből származik. A 20 és annál fiatalabb lakások aránya 25,7%, de ebből 19,3% épült a 80-as években, és csak 6,4% a 90-es években. A közel 60 éves vagy annál is idősebb épületek az összes lakás 11,7%-át tették ki. Megállapítható tehát, hogy a 20 évesnél régebb épületek 74%-os részarányukkal Polgárt „idős” várossá teszik.

A **lakások komfortfokozata** magasnak tekinthető. A 2001-es népszámlálási adatok alapján a lakásállomány 46%-a összkomfortos, és 26,5%-a komfortosnak tekinthető. A félkomfortos és komfort nélküli épületek 21,9%-ot tesznek ki, a szükségülakások száma 177 db volt. Kedvező tendenciát mutat, hogy a lakások komfortfokozata az elmúlt 20 évben az összkomfortos és komfortos lakások dominanciája felé tolódott el. Ugyanakkor 1980-hoz képest megháromszorozódott a szükségülakások száma.

Az **új lakások** 1997-2006 között átlagosan alig változó, 0,3-0,6%-os arányt képviselnek a teljes lakásállományon belül. Kiugró évnek a 2004-es év számított, amikor 39 új lakást adtak át. Ebből 23-at természetes személyek, míg 16-ot gazdasági társaság építtetett. Bár a vizsgált periódus többi évére nem áll rendelkezésre adat a gazdasági szervezetek által épített lakásállományra vonatkozóan, a fenti táblázatból kiderül, hogy a fennmaradó 23, családi lakás építése kizárólag természetes személyekhez kötődik. Az új lakások mindegyike ellátott közüzemi vízvezetékkel, s az építéssel ma már mindegyiket rákapcsolják a közcsatornára is: 2006-ban 10-ből 9 csatlakozott a hálózatra.

A lakásállomány változását az építések mellett a **lakások megszűnése** is alakítja. Polgáron évente átlagosan 5 lakás szűnik meg avulás, és 3 lakásépítés miatt. Az épített és a megszűnt lakások számát egymáshoz viszonyítva látható, hogy 1997-2006 között minden évben – kivéve 1999-et - több lakást építettek, mint amennyi a megszűnt lakások száma volt összesen.

12. táblázat: *Épített és megszűnt lakások száma (1997-2006)*

Időtáv	Épített lakások száma (üdüők nélkül) (db)	Az év folyamán megszűnt lakások száma avulás miatt (üdüők nélkül) (db)	Az év folyamán megszűnt lakások száma lakásépítés miatt (üdüők nélkül)
1997	17	5	12
1998	13	2	1
1999	11	12	2
2000	16	8	n.a
2001	15	4	1
2002	21	7	3
2003	18	2	2
2004	39	3	3
2005	18	2	3
2006	10	5	n.a

Forrás: KSH

2.2.3.4 Természeti környezet

Geológiai értelemben Polgár hazánk fiatal területei közé tartozik. Külterületének nyugati része a Tisza Borsodi árterének, vagy más terminológia szerint a Hortobágyi Tisza-mentének részét képezi, nagyobbik része a Hortobágy tiszta üledékekkel takart síkján terül el. A táj jelenlegi vonásait csak a Tisza-szabályozás, és az árvíz-mentesítési, lecsapolási munkák óta viseli, addig a területet vizenyős mocsár uralta. A mesterséges felszíninformálás azonban kunhalmokkal szórt szikes talajt hagyott hátra. Legnagyobb területét ún. ártéri löszök borítják, kisebb területén homokbuckák és réti agyagok találhatók.

A területre oly jellemző szikesedést az **éghajlat** is elősegíti. A térségben jellegzetes a légmozgások nagy gyakorisága és ereje, mely a legértékesebb felszíni réteget erodálja, szállítja el. Hasonló hatást okoz a csapadékelátottság is, az éves csapadék mennyisége és eloszlása sem kielégítő, mindössze 500 mm alatti. Ezzel szemben a napsugárzás és a hőmérsékleti viszonyok kedvezőek.

A település **talajminősége** az éghajlati viszonyok, a talaj összetétele, a talajfrakciók, a humusztartalom és a hidrológia szempontjából is gyengének tekinthető. Miután a Tisza szabályozása révén megszűnt a terület rendszeres elárasztása, a felszínt adó löszképződmények nagyrészt elszikesedtek. Kedvezőtlen mezőgazdasági adottságai miatt általában legelőként, kaszálóként, helyenként szántóként hasznosítható a terület.

A Hortobágyi Tisza-mentéhez tartozó területet elhagyott folyómedrek, morotvák hálózák be. A **vízhalózat** meghatározó eleme a Keleti-főcsatornából kiágazó Nyugati-főcsatorna vízrendszere. Az Alsó-Selypes – Hataj – Völgyes - Árkuséri-főcsatorna tiszta átvezetésekkel kihat az összes vízfolyás vízjárására. A felszíni vizek közül említést érdemel a mesterséges eredetű, 309 ha területű Polgári tározó.

A felszín alatti vizek tekintetében a talajvízállás magas, a talajvíz átlagos mélysége 2-4 m közötti. A terület értéke az 1000 méternél is mélyebbről feltörő vizek, a polgári magas nátriumklorid-tartalmú 42°C feletti hévíz **gyógy- és termálvíznek** minősül. Előzetes mérések szerint Polgáron 1400-1600 méter mélyen 70°C-os termálvíz található. A mérést végző szakértők szerint az itt felszabaduló geotermikus energia alkalmas lenne a közintézmények fűtési rendszereinek hővel való ellátására, mely jelentősen csökkentené az intézmények fenntartási és üzemeltetési költségeit.

A táj **természetes növényzete** a tiszántúli flórajárás része. A Hortobágyhoz tartozó területek jellemző erdőtüszulásai a pusztai tölgyesek; a sziki tölgyesek csak szórványokban fordulnak elő. Az ártéren bokorfűzesek, fűz-nyár-éger-ligetek, kőris-méztűgáséger láperdők, kőrises-tölgyes ligeterdők rajzolják meg a táj mintázatot. A város határának 5,2%-át képezi erdő,

mellette mocsárrétek, iszaptársulások és szikes puszták is előfordulnak. Nem jellemzőek ugyanakkor a mezővédő erdősávok és a csatornafásítások sem.

Állatvilága legnagyobb értékét a változatos madárvilág adja. A Hortobágyon őshonos a sziki pacsirta, a tűzok, valamint számtalan vízi- és gázlómadár. Turisztikai szempontból sem elhanyagolható a vadászható állatfajok állománya, mint amilyen a fácán, vadkacsa, fogoly, vaddisznó, nyúl vagy az őz.

Polgár és térsége **védett területei:**

- **Országos jelentőségű védett természeti területei**
 - A Hortobágyi Nemzeti Park 3/1998 (XII.17.) KöM rendelet szerinti területe (Polgári Halastó)
- **Védett természeti területnek minősül:**
 - Selypesi morotva úszólápja
 - Pálírkás lapos szikes mocsara
 - Csőszhalom, Bogáthalom mint kunhalmok
- **Tervezett országos jelentőségű védett természeti területek**
 - A Hortobágyi Nemzeti Park külterületi Szabályozási Tervlapon szabályozott bővítési területe
 - Homok-dűlői legelők
 - Bogát-közi legelők
 - Nagy-Nádastó – Fátyolfenék
 - Kengyelközi legelők
 - Hortikirálydombi legelők
- **Tervezett helyi jelentőségű természetvédelmi területek**
 - Selypesi morotva
 - Királyér kiszélesedő szakasz a belterület délnyugati határán
 - A nyugati főcsatorna szabályozási terven jelölt kiszélesedő területe
- **NATURA 2000 védetség alá tartozó területek**
 - Különleges madárvédelmi területek
 - Különleges természet-megőrzési területek

A Polgárhoz tartozó NATURA 2000 védetség alá tartozó területek listája a **3. számú mellékletben** található.

2.2.4 Közzolgáltatások

2.2.4.1 Oktatás

2.2.4.1.1 Óvodai ellátás

A Polgári óvoda **4 óvodai feladatellátási helyet** foglal magában. A központi óvodaépület 1979-ben a város központjában, de a városi forgalomtól távolabb, csendes kisvárosi környezetben épült, s 5 csoportnak ad helyet. A csoportszobák tágasak, a hozzájuk tartozó nagy, szilárd burkolatú teraszhoz játszóudvar tartozik. Az épületet körülölelő nagy fás, füves udvar, gazdag játék és mozgás lehetőséget biztosít a gyermekek számára. Az óvoda épületének szomszédságában kapott helyet a 350 adagos főzőkonyha.

Az óvoda Dózsa úti telephelye szintén Polgár központjában található. Működését 1946-tól tartják számon. Az egykori „Csendőrlaktanyát” 1974-ben építették át a mai formájára, mely 2 óvodai csoport befogadására alkalmas. Az óvoda épületét nagy füves udvar veszi körül.

A Móra úti telephely óvoda a város keleti részén lakó gyerekek óvodai nevelését látja el 3 óvodai csoportban. Az épület eredetileg is óvodának készült, 1962-ben. A nagy udvar, a fedett foglalkoztató sokszínű tevékenységre ad lehetőséget. Esztétikussá teszi a környezetet a füves fás terület, veteményes, és virágoskert, a beépített mozgásfejlesztő játékok harmonikus egysége.

A Móricz úti telephelyen található óvoda az Általános iskola közvetlen szomszédságába található. A 60-70-es években építették, kezdetben úttörőházként funkcionált. Két tágas csoportszoba fogadja az ide járó gyermekeket. Az udvar adottságai, a természetes anyagból készült játékok gazdag mozgáslehetőséget biztosítanak az óvodások számára.

A **12 óvodai csoport** számára 2001-2005 közötti időszakban **325 férőhely** állt rendelkezésre, mely 2006-ra 300-ra csökkent. A **beírt gyermekek száma** szintén csökkenő, a 2001. évi 315 főhöz képest 300 fő volt 2006-ban, de ezzel együtt is 100%-os kapacitáskihasználtsággal működnek az óvodák. Egy csoport átlagosan 25 főből áll.

A 12 óvodai csoportban 24 gyermekszerető, nagy szakmai tapasztalattal rendelkező, jól képzett, az óvónői pályát hivatásának tekintő **óvodapedagógus** dolgozik. Az óvónők élnek a módszertani szabadság lehetőségével, amelyet önképzéssel és szakmamegújító képzéseken szerzett ismeretekkel erősítettek meg. A nevelőmunkát 12 gyermekekre odafigyelő, nagy gyakorlattal rendelkező **dajka** segíti.

Az óvodák épületeinek külső-belső korszerűsítéséhez, és a tárgyi feltételek folyamatos javításához hozzájárulnak a szülők, és az intézményt támogató „Polgári Gyermekmosoly” és „Csicseregő Polgári Gyermekekért” alapítványok is. Az intézményben munkaközösségek, minőségi körök tevékenykednek eredményesen. Az óvoda integrációs nevelési tervének alkalmazásával a hátrányos helyzetű gyerekek szocio-kulturális hátrányainak csökkentése kiemelt szempont, melyet kiegészítenek gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok is.

Az óvoda integrációs nevelési tervének alkalmazásával a hátrányos helyzetű gyerekek szocio-kulturális hátrányainak csökkentése kiemelt szempont, melyet kiegészítenek gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok is. Az óvodában folyamatban van az ún. **Start program** bevezetése, ami az iskolára éretlen gyerekek számára nyújt kiscsoportos felkészítést az iskolára.

Az óvoda **szolgáltatásai**:

- Alapfokú Művészeti Táncoktatás
- Kirándulás
- Erdei óvoda szervezés
- Színház, mozi látogatás
- Játékos német nyelvoktatás igény esetén
- Gyermekkönyvek, fejlesztő füzetek árusítása
- „Kacagó” bábcsoport előadásai
- Hittan

2.2.4.1.2 Alapfokú oktatás

Polgáron 1 általános iskolai **feladatellátási hely**en végzik az alapfokú oktatást. A Vásárhelyi Pál Általános Iskolát a fenntartó önkormányzat a megszüntetett Vásárhelyi Pál Gimnázium,

Általános és Szakképző Iskola, Diákotthon jogutód intézményeként hozta létre a 100/2007. (VII.19.) sz. KT. határozatával.

A város két különböző helyén lévő épületben összességében 2007-ben 28 általános iskolai csoportban oldják meg az alapító okiratban rögzített feladatellátási kötelezettségeket. Az indított **osztályok** száma a 2001-2006-os időszakban változó volt, 33-36 osztállyal. Az osztályok számának csökkenése a fiatal népesség számának fogyásából ered: a **tanulói létszám** 2001-2006 között mért 10%-os csökkenése miatt 2001 óta a polgári általános iskola majdnem minden évben kevesebb osztállyal indította az új tanévet az előző évhez képest.

A több mint 700 tanuló nevelését, oktatását 51 fős **nevelőtestület** és 28 fős **gazdasági, ügyviteli, technikai** dolgozókból álló **közösség** látja el. A nevelők a nappali rendszerű általános műveltséget megalapozó iskolai oktatás mellett az 1-8. évfolyamokon egyaránt biztosítják a sajátos nevelési igényű tanulók nappali rendszerű, általános műveltséget megalapozó iskolai oktatását is. Az oktatást színesebbé a tanórákon kívüli tevékenységek teszik, úgymint a színjátszó kör, az énekkar, a gyógytestnevelési foglalkozások, különböző sportfoglalkozások, és művészeti oktatás. Az intézmény iskolaotthonos oktatást, napközi-otthonos ellátást, és valamennyi tanuló részére szervezett keretek közt két iskolai konyhán menzaétkезtetést nyújt.

A 2007/2008-as tanévben a tanulók 38 százaléka volt halmozottan hátrányos helyzetű. Kiemelt kérdés a roma gyerekek oktatása, akik becslések szerint az iskola tanulólétszámából legalább 20 százalékkal részesednek. Az ő esetükben felmerült a roma hagyományok őrzése ill. megismertetése az iskolai oktatás keretében, melynek megszervezése a helyi Cigány Kisebbségi Önkormányzattal közösen történik. Az iskolában külön roma családi koordinátor dolgozik, akinek feladata, hogy közvetítsen az iskola és a családok között, amikor szükség van rá, szülői értekezleteket szervezzen, ha több szülőt vagy családot érintő probléma merül fel, vagy szélesebb körű tájékoztatásra van szükség. Az iskolában 2007-ben bevezették az iskolaotthonos oktatást az alsó tagozatokon, amely által csökken a hátrányos helyzetűek lemaradásának veszélye, hiszen a nap nagyobb részében felügyelet alatt vannak és ellátást kapnak.

Az általános iskola helyiségeiben működik a **Tudor Műhely**, mely kifejezetten a hátrányos helyzetű és roma tanulók tehetséggondozására jött létre és a gyermekek iskolán kívüli életében is biztosítja a támogató háttérrel, infrastruktúrát és odafigyelést, hogy ne kallódjanak el a tehetséges fiatalok. A műhelyben résztvevők jóval nagyobb arányban tanulnak tovább érettségit adó középiskolai képzéseken, és később a felsőoktatásban is nagyobb eséllyel vesznek részt.

2.2.4.1.3 Középfokú oktatás és szakképzés

Polgáron 1 középfokú oktatási **feladatellátási hely** található, a József Attila Gimnázium és Szakképző Iskola, mely a Vásárhelyi Pál Gimnázium, Általános és Szakképző Iskola, Diákotthon jogutód intézményeként jött létre 2007. augusztus 1-én. Nappali tagozatos gimnáziumi és szakközépiskolai oktatást biztosít, kötelező felvételi körzete a polgári kistérség, ezen felül a Polgár további vonzáskörzetébe tarozó valamennyi település (Újtikos, Tiszagyulaháza, Görbeháza, Folyás, Újszentmargita, Tiszacsege, Egyek).

Az iskola sajátossága, hogy egy intézmény keretein belül több szinten biztosít lehetőséget az alpműveltség elsajátítására, a felsőfokú továbbtanulásra történő felkészülésre és a szakmaszerzésre. Meghatározó eleme az **átjárhatóság**, amely lehetővé teszi a pályaválasztás korrekcióját, illetve a képzettségek és végzettségek megszerzésének egymásra épülését. Az iskola az alábbi feladatokat látja el:

Nappali tagozat:

- nappali rendszerű gimnáziumi nevelés-oktatás, nyelvi előkészítő

- nappali rendszerű szakközépiskolai nevelés-oktatás, nyelvi előkészítő
- nappali rendszerű szakiskolai nevelés-oktatás
- nappali rendszerű, szakképesítés megszerzésére felkészítő iskolai oktatás
 - szakiskolai elméleti, gyakorlati oktatás
 - szakképesítés megszerzésére felkészítő évfolyamok
 - szakiskolai felzárkóztató oktatás
- nappali rendszerű, iskolai oktatásban résztvevő, nem sajátos nevelési igényű tanulók kollégiumi elhelyezése

Szakiskolai szakmai képzések:

- élelmiszer- és vegyi áru-eladó
- ruházati eladó
- szakács
- pincér

Érettségire épülő szakképzések

- külkereskedelmi ügyintéző
- logisztikai ügyintéző
- gazdasági informatikus
- számítástechnikai szoftverüzemeltető
- ügyintéző titkár

Felnőtt tagozat

- nappali oktatás munkarendje szerinti érettségire való felkészítés a szakmunkás-bizonyítvánnyal rendelkezők számára
- az alapító okiratban szereplő Országos Képzési Jegyzékben szereplő szakmákban felnőttképzés

2006-ban a középfokú nappali oktatásban 11 **osztály** indult. A 2001-2006 közötti időszakban az osztályok száma az általános iskolai osztályokhoz hasonlóan ingadozott, 2001-ben még 15, míg 2002-ben csak 9 osztályt indítottak. 2003 óta 10-12 osztállyal indulnak a tanévek.

A több mint 600 fős **tanuló létszám** nevelése-oktatása három épületben történik. Modern tankonyha és tanbolt is biztosítja a szakképesítést szerezni vágyók gyakorlati oktatását. A kötelező oktatást tanórán kívüli foglalkozások egészítik ki, köztük sportfoglalkozások (labdarúgás, röplabda, pingpong), énekkar, házi Internet-versenyek, modern tánc- és tornafoglalkozások, erőemelő versenyek, újságírói kör, médiaszakkör, színházbarátok köre, természetjáró kirándulások.

A **felnőttképzés** kiemelten érinti a szegregátumokban élőket, hiszen a hátrányos helyzetük egyik legfőbb oka épp az iskolázottságuk alacsony szintje. Az általános iskola utólagos elvégzését már eddig is többször megszervezték az igényekkel összhangban, és jelenleg is folyamatban van a következő képzés beindításának előkészítése.

2.2.4.1.4 A hátrányos helyzetű tanulók továbbtanulását segítő intézkedések

A halmozottan hátrányos helyzetű társadalmi csoportok képzettségi színvonalának növelése érdekében az Önkormányzat ill. intézményei csatlakoztak a „**Lépj egyet előre**” nevű speciális képzési programhoz. A településen az átlagosnál nagyobb arányban és rosszabb körülmények között, kedvezőtlenebb élet- és munkaesélyekkel rendelkező roma lakosság gyermekei számára – lehetőleg – már az óvodás kortól kezdődően indítják az oktatást. Ezzel

párhuzamosan szükség van a roma családok, szülők felvilágosítására is, hogy felismerjék a tudás fontosságát és lehetőségeikhez mértén segítsék gyermekeik tanulását.

A középiskolában a legnagyobb gond a **halmozottan hátrányos helyzetű tanulók lemorzsolódása**, a motiválatlanság, amely nagyrészt a társadalmi, családi háttér alacsonyabb elvárásaival, a mintául szolgáló sikeres példák elenyésző számával magyarázható. Folyamatban van a felzárkóztató oktatás megszervezése is a középiskolában külön évfolyam formájában, amire várhatóan hosszabb távon is lesz igény. Ez a program lehetővé teszi, hogy minél több hátrányos helyzetű fiatal kapcsolódjon be a középfokú oktatásba.

A város nagy gondot fordít a hátrányos helyzetűek továbbtanulásának támogatására, amit nem csak az iskolákban folyó oktatás és nevelés során ill. a különböző programok, képzések révén érvényesít, hanem a továbbtanulás anyagi vonzatának egy részét is átvállalja. Ezzel összhangban a polgári önkormányzat is csatlakozott a Bursa Hungarica Önkormányzati Ösztöndíjrendszerhez, valamint a kifejezetten a hátrányos helyzetű és roma diákoknak szóló Útravaló ösztöndíjprogramhoz. Az Útravaló programban keretében nem csak anyagi támogatást, hanem mentort is kapnak a tehetséges, de szociálisan rászoruló fiatalok.

2.2.4.1.5 Felsőoktatás

Polgáron felsőoktatási intézmény és kihelyezett tagozat nem működik.

2.2.4.2 Közművelődés, kultúra

2.2.4.2.1 Közművelődési és közösségi intézmények

Ady Endre Művelődési Ház és Könyvtár

A polgári **Ady Endre Művelődési Központ épületét** 1960. november 7-én adták át a lakosságnak. Az ezt megelőző időszakban, 1950-1960-ig Homolay Gyula, magyar-történelem-ének szakos tanár, mint járási népművelési felügyelő szervezte Polgár kulturális életét, az „intézményesült” működést azonban az épület átadásától számítják a polgáriak. A Művelődési Ház épületében kapott helyt akkor a járási könyvtár is.

A mai művelődési intézmény 1990. november 1-én jött létre, - két addig önálló - a Nagyközségi Könyvtár és az Ady Endre Művelődési Központ összevonásából. Ekkor kezdődött a művelődési központ felújítása: a lapos tetőre nyerges tető került úgy, hogy beépíthető legyen a tetőtér s bevezették a gázt. Az épület korszerűbbé vált, a folyamatos karbantartásnak köszönhetően állapota jónak ítéltető. **Felszereltsége** – különösen a bútorzat – ugyanakkor hagy maga után kívánnivalót.

A művelődési ház színes és pezsgő **kulturális programok** helyszínét nyújtja a polgári lakosságnak. A kiállítóteremben évente 8-10 **kiállítást** rendeznek neves festőművészek, szobrászok, keramikusok munkáiból. A kiállítási paletta változatos, rendeztek már rekeszzománc, tűzzománc, vert csipke, háziszőttes, kézimunka, bélyegkiállításokat is. Helyi festőik, alkotóik, kézimunkázóik, foltvarróik a kiállítóterem rendszeres vendégei. Babagyűjteményből, vasút és repülőmodell gyűjteményből valamint vadásztrófeákból magánkiállításoknak is helyt ad az intézmény.

A nagyteremben **előadások, ünnepségek**, táncpróbák, iskolai, óvodai rendezvények, azok próbái, télapóvárás, karácsonyi ünnepségeket tartanak. Helyet adnak egy alapfokú művészeti magániskolának is, amely a hét majdnem minden napján használja a színpadot és az öltözőket. Itt működnek a hagyományőrző csoportok (népdalkör, citerazenekar - régen a néptáncsoport) s itt próbálnak a társastáncosok, majorettesek, jazz-balettsek is.

Az intézmény rendszeres bemutatkozási, szereplési lehetőséget biztosít nemcsak helyben, hanem más települések csoportjainak is. Ezek a **helyi városi események** (Városi Táncgála, régen a Cuharé, Karácsonyváro, Augusztus 20., Március 15., Kultúra Napja, Gyermeknap) mindig zsúfolt nézőtér előtt zajlanak. Lecsökkent ugyanakkor a zenés táncos rendezvények száma évi 2-3 alkalomra.

Színházi társulat ritkán lép fel, helyette a társulatok a nagyvárosokat, Debrecen, Nyíregyházát, Miskolcot, Eger, választják előadásaik helyszínéül. A helyi polgári színházi csoport ezért szintén e városokban lép fel.

Az intézmény alkalmazottai egy és többnapos **kirándulásokat** egyaránt szerveznek (Ópusztaszer, Balaton, Eger, Szeged, Erdély, Győr, stb.) felnőtteknek és gyerekeknek is. Tanfolyamokra, előadásokra, baráti találkozókra, politikai-, vallási rendezvényekre, ünnepségekre, jogi tanácsadásokra, szaktanácsadások szervezésére, szakkörökre, klubfoglalkozásokra rendszeresen sor kerül.

Nagy az igény a különböző **egészségmegőrző programokra**, úgymint aerobik, egészségmegőrző torna, gerinctorna, táplálkozási és életviteli tanácsadások.

Az intézmény helyt ad a „Hit Gyülekezetének” és a katolikus bálnak.

A megyei intézményekkel, valamint a megyében működő művelődési házakkal korrekt **munkakapcsolatot** alakított ki a polgári művelődési ház. Az intézmény tagja a Magyar Népművelők Egyesületének. Jó a kapcsolat a helyi sajtóval, (Polgártárs - Ingyenes havilap) melyben rendszeresen ismertetik programjaikat, de olvashatnak benne a már lezajlott eseményekről is. A programokat más, a városban terjesztett újságokban, (Napló, Tiszaújvárosi Extra, Debrecen, Kábelinfó, Városi Televízió) és a tiszaújvárosi Rádió35 műsorajánlójában is publikálják.

A polgári Ady Endre Művelődési Központ és **Könyvtár** 2005. novemberében ünnepelte működésének 55. évfordulóját. Évtizedek alatt sok változáson ment keresztül, mígnem napjaink egyik fejlettek mondható, az információs társadalom követelményeihez igazodni próbáló kisvárosi könyvtárrá vált.

A vándorkönyvtárak megszűntével 1953. július 1-én alakult meg a **Polgári Járási Könyvtár**, amely a környező települések (Egyek, Ohattelekháza, Ohatpusztakócs, Tiszacsege, Újszentmargita, Folyás, Görbeháza, Újtikos és Tiszagyulaháza) 15 letéti, illetve községi könyvtárának munkáját szervezte, segítette és látta el könyvvel. 1960-ban adtak át a társadalmi összefogással épült művelődési házat, melynek II. emeletén kapott helyet a könyvtár intézménye (1978-ig, azóta mai napig az I. emeletén van). Az eddigi zárt szekrényben tárolt könyvek szabadpolcra kerültek és ettől az időszaktól az olvasók saját maguk válogathatnak a könyvek között.

1976-tól Polgár, Újtikos és Tiszagyulaháza vonatkozásában **központi ellátóhely** lett. A társ-községi klubkönyvtárak önálló költségvetéssel rendelkeztek, a szerzeményezést, a törlést, az állományba-vételt a községi könyvtár végezte számukra, továbbá gondoskodtak módszertani irányításukról és az állományellenőrzésekről egészen 1990-ig, amikor a társ-községek önállóvá váltak és könyvtáraik saját önkormányzatuk kezelésébe kerültek.

1990. november 15-én az önkormányzat az Ady Endre Művelődési Központot és a könyvtárat összevonta. A könyvtár 1996-ban lépett a korszerűsítés és modernizálás útjára.

A Soros Alapítványtól 1998-ban másfél éves időszakra Internet-hozzáférési lehetőséget kapott a könyvtár, amelyet térítés ellenében a lakosság is igénybe vehetett. 1999-ben, sikeres telematikai pályázat segítségével sikerült tovább bővíteni a számítógépek számát. Megvalósultak a könyvtári munkafolyamatok, a könyvtárközi kölcsönzés lekérése a nagy egyetemi és főiskolai könyvtárak katalógusai alapján e-mailen keresztül. A felnőtt könyvtár dokumentumainak gépre vitele folyamatosan zajlik.

A könyvtárban **teleház** működik. 2007. március 1-jétől Városi Könyvtár néven a Művelődési intézmény hozzájutott egy adatbázishoz (átemelő program), amely a Megyei Könyvtár állományát tartalmazza, mely segítséget nyújt a retrospektív feldolgozásban.

2004-től a felnőttek könyvtárában **Információs Alpont** működik.

A könyvtár mind a könyv, mind a folyóirat állományát igyekszik a helyi igények szerint alakítani. Legnagyobb gyűjteménye a kölcsönözhető állomány, mely két részre tagolódik: ismeretterjesztő és szépirodalomra. Az állományon belül külön részleget képez a helytörténeti anyag: Polgárra és környékére vonatkozó történeti, néprajzi, gazdaságföldrajzi, statisztikai munkák, könyvek, bibliográfiák, térképek és a Megyei Könyvtár helyismereti kiadványai. A gyermekrészlegben ifjúsági, ismeretközlő, valamint a meseirodalom található.

A felnőtt könyvtár 28-féle folyóirattal várja az olvasókat. A városi könyvtár szolgáltatásait heti 31 órában veheti igénybe a látogató. A könyvtárba történő beiratkozás az adott naptári évre érvényes. A tagdíj ellenében a következő **szolgáltatásokat** nyújtja:

- helyi és könyvtárközi kölcsönzés
- a periodikák és a kézikönyvtári állomány olvasóteremben történő használata
- multimédiás számítógéppark szövegszerkesztési, nyomtatási, illetve Internet-használati (125,-Ft/óra), stb. Lehetőséggel
- tanácsadó, ajánló és tájékoztató információk (pl. a középiskolai diákok részére a különböző tantárgyakhoz kapcsolódó, az állomány részét képező irodalomból készült bibliográfia)

Polgár város közösségi életébe betekintést nyújt a település 2008. évi rendezvény-naptára, mely a **4. számú melléklet**ben található.

2.2.4.2.2 Műemlékek, műemléki területek, egyedi értékek

Polgár egyik legnagyobb értéke hagyományos, mezővárosi településszerkezete, amely egyszerre hordozza a halmaztelepülések és a gyűrűs-sugaras rendszer sajátosságait. A település több utcája a mai napig őrzi az Alföld jellegzetes **mezővárosi utcaképét**, illetve a **matyóföldi (palóc) építkezési szokásokat** viselő jegyeket.

Műemlékek

A településen két egyházi épületet nyilvánítottak műemlékké: a katolikus templomot és a Kálvária kápolnát. Műemléki védelmet érdemel a Polonkai-ház, és meghatározó, városképi jelentőségű a településközpont épületegyüttese, a kollégium, a polgármesteri hivatal és a művelődési ház.

A római katolikus plébániát 1727-ben állították vissza. Tíz év múlva templomot is építettek, mely 1848 körül leromlott és szűkössé vált, ezért lebontották. 1858-ban épült a késő klasszicista templom Nagyboldogasszony tiszteletére. A II. világháború a templom tornyát és oltárképeit elpusztította, a tornyot és homlokzatot 1947-ben építették újjá.

A fogadalmi kálváriát 1873-ban emelték a régi temetőben a kolerajárvány megszűnésének emlékére a kápolna körül, amely a stációk sorában félúton áll. A kálváriát a Golgota és a Szent sír építménye zárja. A barokk Mária-kápolnát 1769-ben emelték, később átépítették. Barokk oltára a XVIII. Század második feléből származik.

A helyi védettséget élvező, és védelemre jelölt épületek jegyzékét az **5. számú melléklet** tartalmazza.

Régészet

A régészeti területek vonatkozásában a debreceni Déry Múzeum munkatársai szerint Polgár teljes külterülete potenciális régészeti lelőhelynek tekinthető. Kiemelhető a Király-ér és a

Kengyel térségének jelentősége, valamint korábban régészeti védelem alá helyezett Kiscsöszhalom és Nagycsöszhalom védettsége.

Polgáron az elvégzett régészeti kutatások alapján azonosított **régészeti lelőhelyek** kataszterét a **6. számú melléklet** tartalmazza.

2.2.4.3 Egészségügy

Az egészségügyi infrastruktúra-ellátottsága az **1 háziorvosra jutó lakosok** számával, azaz az orvosok leterheltségével vizsgálható. Ez az érték reális adatokat azonban elsősorban kistérségi és térségi szinten szolgáltat, mivel a kistelepülések lakossága sok esetben a kis- és középvárosok egészségügyi szolgáltatásait veszi igénybe, meghatározva ezzel ezen városok mutatószámait is.

A településen mind az egészségügyi hálózat intézményi háttere, valamint szolgáltatási köre és színvonala is hiányosnak mondható. A lakosok egészségügyi állapotáért Polgáron 1997 óta **4 háziorvos** és **2 házi gyermekorvos** felel. 2006-ban az egy **háziorvosra jutó lakosok száma** a 15-60 és attól idősebb állandó népességet tekintve 1785 lakos/orvos, mely a nemzetközileg elfogadott ideális 1300 lakos/orvos arányt 37,3%-kal haladja meg. Egy házi gyermekorvosra pedig, a 0-14 korú népességet alapul véve 697 lakos jut.

Az **orvosi ellátásban megjelentek és meglátogatottak** eseti számát tekintve a gyermekorvosokat 1997-2006 között közel azonos esetszámban keresték fel, a háziorvosi megkeresések száma viszont fokozatosan növekvő tendenciát mutat, 2006-ban az esetek száma 33%-kal több volt, mint 1997-ben.

A polgári lakosok **szakorvosi ellátást** csak a megyeszékhelyen tudnak igénybe venni, a legközelebb eső kórház is Debrecenben található. A településen **2 gyógyszerár** működik.

A polgári lakosok sürgősségi betegellátását az Országos Mentőszolgálat Polgári **Mentőállomása** látja el. Az állomás 2002-2003-ban épült, a környékbeli lakosság, önkormányzatok és az egészségügyi kormányzat közös összefogásával. Ezzel sokéves szervezőmunka gyümölcseként teljesült a környékbeli lakosság 15 percen belüli mentőellátása.

A mentőállomás dolgozói 2003. februárjában teljesítették az első betegellátást, azóta folyamatosan 24 órában, esetkocsi szinten, a lakosság rendelkezésére állnak a sürgős szükség esetén. Az esetkocsin magasan képzett személyzet mellett a legmodernebb sürgősségi beteg ellátáshoz szükséges felszerelés teljesít szolgálatot.

2.2.4.4 Szociális ellátórendszer

A településen **1 idősek nappali intézménye** látja el a rászorultakat. 2006-ban 30 gondozott számára nyújtott nappali intézményi szolgáltatást és 30 férőhelyet biztosított. A gondozottak száma folyamatosan növekvő igényt jelez: míg 1996-ban csak 17-en, addig 2006-ban már 30-an igényelték a szolgáltatást. A férőhelyek és gondozottak számát tekintve a kapacitás maximálisan kihasznált.

A polgári lakosság szociális viszonyairól ad képet az **önkormányzati segélyezés** alakulása. A rendszeresen szociális segélyben részesítettek átlagos száma 1997 óta szinte megtízszereződött: 40 főről 361 főre nőtt. Ezzel párhuzamosan a segélyekre kifizetett és felhasznált összegek 14-szeresükre nőttek.

13. táblázat: Önkormányzati segélyezés alakulása Polgáron

Időtáv	Rendszeres szociális segélyben részesítettek átlagos száma 2006.06.30-ig (fő)	Rendszeres szociális segélyre felhasznált összeg 2006.06.30-ig (1000 Ft)	Átmeneti segélyezésben részesültek száma (pénzbeni és természetbeni) (fő)	Lakásfenntartási támogatásra felhasznált összeg (pénzbeni és természetbeni) (1000 Ft kerekítve)	Lakásfenntartási támogatásban részesültek száma (pénzbeni és természetbeni) (fő)
1997	40	3,864	n.a	n.a	n.a
1998	21	2,930	n.a	n.a	n.a
1999	15	2,154	n.a	n.a	n.a
2000	43	5,410	n.a	n.a	n.a
2001	106	18,488	n.a	n.a	n.a
2002	221	37,435	n.a	n.a	n.a
2003	225	39,005	1,114	n.a	n.a
2004	240	43,007	689	1,9	110
2005	293	56,371	755	4,534	352
2006	361	54,112	746	23,790	471

Forrás: KSH

A fokozódó szociális gondoskodási igényt a város az alábbi szolgáltatások nyújtásával igyekszik kezelni, szem előtt tartva a gondoskodás mellett a társadalmi integráció, reintegráció fontosságát:

▪ **Étkeztetés**

Az étkeztetési ellátást Polgár Város Önkormányzatának Szociális Konyhája végzi. A konyha 600 adag készítésére kapott engedélyt. Az ellátáshoz biztosítja a személyi és tárgyi feltételeket a HACCP rendszer bevezetésével, továbbá folyamatosan fejleszti az ellátás színvonalát.

▪ **Házi segítségnyújtás**

A szolgáltatás célja, hogy a rászorultak számára biztosítsa az önálló életvitel megtartása mellett a saját lakókörnyezetükben történő gondozásukat. A gondozási feladatok közé tartozik az ápolás, fizikai ellátás, egészségügyi ellátás, a pszichés gondozás, érdekvédelmi feladatok ellátása.

▪ **Családsegítő**

A feladatot a többcélú kistérségi társulás keretében a Polgári Kistérségi Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat látja el. Az intézmény működési területe Polgár város, Folyás, Újtikos, Újszentmargita, Tiszagyulaháza község közigazgatási területei. A családsegítő szolgáltatás célja a települési önkormányzat működési területén élő szociális és mentálhigiénés problémák miatt veszélyeztetett, illetve krízishelyzetben lévő személyek, családok életvezetési képességeinek megtartása, az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, valamint a krízishelyzet megszüntetésének elősegítése.

▪ **Speciális alapellátások**

A speciális alapellátások közül a Polgári Kistérség Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat a közösségi pszichiátriai ellátás keretében komplex segítségnyújtást végez a pszichiátriai betegek részére, azok lakókörnyezetében, mindennapi életvitelük segítésében.

▪ **Szakosított nappali ellátás idősek számára (Idősek Klubja)**

A szolgáltatással a szociális helyzet, egészségi-, higiénés helyzet, a társas kapcsolatok javítása, az egyedüllét megszüntetése, az aktivitás és szellemi frissesség megőrzése a cél. A klub mindennapi élete az ellátást igénybe vevők szoros együttműködésével alakul ki.

2.2.4.5 Közigazgatás

2.2.4.5.1 Közfintézmények

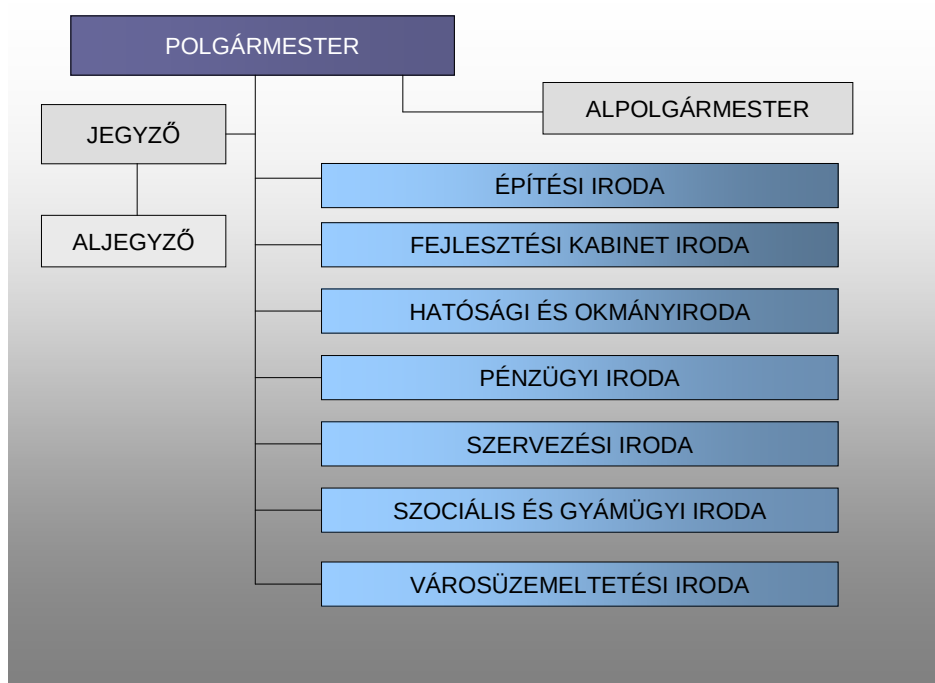
A közfintézményi funkciójú épületek alapvetően a belső városmagban, a városházán és annak környékén helyezkednek el.

A www.polgar.hu weboldal biztosítja az önkormányzat internetes megjelenését. A városvezetés szervezetének bemutatása és az önkormányzati dolgozók elérhetőségei mellett mindenki számára hozzáférhetőek a város hivatalos dokumentumai, valamint az önkormányzati intézmények alapadatai, szolgáltatási információi, elérhetőségei.

Polgármesteri Hivatal

Polgár Város Polgármesteri Hivatala önálló jogi személyként működik, egységes, belső szervezeti tagozódását, béralapját és létszámát a 13 tagú képviselőtestület állapítja meg. Önálló felügyeleti, irányítási, hatósági jogkör gyakorol, önállóan gazdálkodó, teljes jogkörrel rendelkező költségvetési szerv.

9. ábra A Polgármesteri Hivatal felépítése

Forrás: www.polgar.hu

A Polgármesteri Hivatalban a munkamegosztás szempontjából elkülönült belső szervezeti egységek, irodák működnek, melyek élén a jegyző által határozatlan időre megbízott vezető köztisztviselők, az irodavezetők állnak. Az irodák egymással mellérendeltségi viszonyban állnak, és kötelesek együttműködni közös feladataik megvalósításában, az önkormányzati érdek megjelenítésében, képviselésében.

A Polgármesteri Hivatal képviselőtestületének állandó bizottságai:

- Ügyrendi Bizottság
- Pénzügyi és Városfejlesztési Bizottság
- Oktatási, Kulturális és Sport Bizottság
- Szociális és Egészségügyi Bizottság

2.2.4.5.2 Önkormányzati költségvetés

A polgári önkormányzat költségvetési adatai jelen dokumentum elkészítésének idején a 2001-2005 időszakra vonatkozó elérhető statisztikai állomány alapján álltak rendelkezésünkre.

14. táblázat: A polgári önkormányzat költségvetési adatai

	A helyi önkormányzatok saját folyó bevételei (1000 Ft)	A helyi önkormányzatok tárgyévi bevételei (1000 Ft)	A helyi önkormányzatok folyó (működési) kiadásai (1000 Ft)	A helyi önkormányzatok tárgyévi kiadásai (1000 Ft)
1997. év	n.a	746 361	n.a	696 478
1998. év	311 654	764 116	689 079	717 430
1999. év	n.a	3 754 601	n.a	3 732 940
2000. év	324 155	2 429 658	1 972 522	2 102 445
2001. év	329 534	1 187 754	803 836	1 174 274
2002. év	355 110	1 302 751	970 935	1 359 761
2003. év	341 852	1 473 745	1 192 825	1 541 063
2004. év	387 968	2 050 628	1 305 542	2 070 973
2005. év	442 777	1 826 114	1 364 993	1 980 245
2006. év	424 001	2 022 790	1 757 374	2 014 595

Forrás: Polgár Város Önkormányzata

A vizsgált időszakban az önkormányzat **saját folyó bevételei**ben fokozatos növekedés regisztrálható, a bővülés 5 év alatt 34%-os. **Tárgyévi bevételei** 2004-ben és 2005-ben tekinthetők kiemelkedőnek. **Kiadásaiban** ugyanakkor szintén növekedés figyelhető meg, melynek jelentős részét fenntartási, működési költségek teszik ki.

2.2.4.6 Civil szervezetek

Polgáron az alábbi szervezetek látnak el alapítványi tevékenységet:

- Polgár Városért Alapítvány
- Csicsergő Polgári Gyermekéért Alapítvány
- Gyermekmosoly Alapítvány
- Minőségi Oktatásért Alapítvány
- Polgár Város Önkéntes Tűzoltó Egyesülete
- Polgári Polgárőr Egyesület
- Vöröskereszt
- Polgári Nyugdíjas Klub

Polgár Városért Alapítvány

Az *alapítvány célja* Polgár Város kulturális életének, szociális színvonalának emelése és a lakosság életkörülményeinek javítása. Ennek érdekében az alapítvány támogatást nyújthat a jó képességű és rászoruló gyermekek továbbtanulásához; hozzájárulhat a szociális, kulturális, oktatási, sport és művészeti intézmények (szervezetek) létrehozásához, működtetéséhez; anyagi és erkölcsi elismerésben részesítheti mindazokat, akik az alapítványi cél elérése érdekében kiemelkedő tevékenységet fejtenek ki.

Csicsergő Polgári Gyermekéért Alapítvány

A „Csicsergő” Polgári Gyermekéért Alapítvány 1995 óta működik, amely három telephely óvoda, a Dózsa, Móra, Móricz úti óvodák, óvodás gyerekek támogatására jött létre. Az alapítvány célja, hogy támogatást nyújtson az óvodáskorú gyermekek egészséges fejlődésének tárgyi feltételeinek megteremtéséhez és fejlesztéséhez (tornaszerek,

sportszerek, játékok vásárlásához); támogassa a természet és az épített környezet értékének megismerését, ennek érdekében kirándulásokat, helyszíni foglalkozásokat szervez; valamint hozzájáruljon az egészséges fejlődést segítő szakemberek alkalmazásához, a támogatott intézmény keretén belül.

Gyermekmosoly Alapítvány

Az alapítvány az óvodás gyerekek egészséges testi és lelki fejlődésének segítését, és az óvoda tárgyi feltételeinek javítását tűzte ki elsődleges céljául. Ennek érdekében vagyonából elsősorban élmény- és tapasztalatszerző kirándulásokat szervez a természeti és épített környezet értékeinek megismerésére, emellett nevelés-oktatási képességfejlesztést, kulturális feladatokat lát el. Kiemelkedő események közé tartozik az alapítvány által szervezett alapítványi bál és a gyermeknap.

Az alapítvány nyílt, közhasznú szervezet formájában működik. Magánszemélyek, gazdálkodó szervezetek, és akiknek arra lehetőségük nyílik, jogosultak az alapítvány számlájára befizetést teljesíteni, ezáltal segíteni a közérdekű cél megvalósulását.

Minőségi Oktatásért Alapítvány

Az alapítvány a Vásárhelyi Pál Általános Iskolában a nevelő–oktató munka színvonalának növelését támogatja. Ennek keretében nevezési díj és útiköltség térítéssel segíti az iskola legeredményesebb tanulóinak részvételét a területi, - megyei, - országos versenyeken; „Jó tanuló ösztöndíj”-ban részesíti – elsősorban hátrányos helyzetű – tehetséges tanítványokat; Minőségi munkára ösztönzi a nevelőket a felzárkóztatás és a tehetséggondozás területén; A támogatási keret függvényében az iskolai tárgyi feltételek biztosításához is hozzájárul.

Polgári Polgárőr Egyesület

Az egyesület az alábbi szolgáltatásokkal áll a város rendelkezésére:

- városi rendezvényeken való aktív szolgálat
- mezőgazdasági területek rendszeres ellenőrzése
- egyházi rendezvények biztosítása
- rendőrséggel közös szolgálati formában gyakorolt közrendvédelmi közlekedésbiztonsági és baleset-megelőzési tevékenység
- pénzügyi biztosítások kifizetése /alkalmi/
- temetőszolgálat, környezetvédelem

Vöröskereszt

A Magyar Vöröskereszt 1881. május 16-án alakult meg Vöröskereszt Egylet néven. A II. Világháborút követően a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa az 1955. évi 25. sz. törvényerejű rendeletében tömegszervezetté nyilvánította az egyletet.

A polgári Vöröskeresztes szervezet munkáját közvetlenül a Hajdúnánási Területi Vöröskereszt Szervezet irányítja. Fő feladatuk a városlakók minél szélesebb körének bevonása a Vöröskereszt tevékenységeibe. Ennek érdekében jó partneri együttműködést alakítottak ki a városi önkormányzattal, a városban működő gazdasági társaságokkal, oktatási és egészségügyi intézményekkel.

Jelenleg 9 alapszervezet működik közel 300 fős taglétszámmal. Az alapszervezetek irányítását 5 fős városi vezetőség végzi, valamennyien társadalmi munkában, valamint 1 fő a Hajdúnánási Városi Vezetőségben képviseli szervezetünket. A vezetőség összetétele: védőnők, orvos, nyugdíjas, köztisztviselő. A helyi Vöröskereszt-szervezet munkáját az önkormányzat figyelemmel kíséri, sok esetben segíti.

Szervezeti életük eredményesebbé tétele érdekében sok esetben igénybe veszik a helyi kábel televíziót, és a helyi megjelenésű Polgártárs c. kiadványt is, mely szolgáltatásait térítésmentesen kapják meg.

A támogatásra szorulókat körét az adományozásoknál aktivistákkal és a helyi önkormányzat, illetve a családsegítő szolgálattól kapott információ alapján állapítják meg. Alkalmanként ruha, cipő, játék stb. gyűjtését szervezik, valamint a Hajdúnánási Területi Szervezettől közvetlenül kapott egyéb adományt osztanak.

1959-ben az országban elsőként Polgáron volt szervezett lakóterületi kiszállásos véradás. A városban átlagos véradó létszám évente 300-350 fő. A véradások szervezését városi szinten végzik, alapszervezetek, aktivisták, ifjúsági vöröskeresztesek bevonásával. A szervezet fontosnak tartja az ifjúságot bevonni a véradásba, ez a jövő véradó napjainak megalapozása is. Ezt a célt szolgálja a gimnázium intézményegységében megszervezett véradás is.

Polgári Nyugdíjas Klub

A Polgári Nyugdíjas Klub célja, hogy a nyugdíjasok érdekeit képviselje. Ennek érdekében szociális tevékenységgel segíti a rászorulókat, s a klubtagok életét rendezvények és kirándulások szervezésével teszi színesebbé. A klub adminisztratív tanácsadói segítséget nyújt kérelmek kitöltéséhez, továbbá pályázati formanyomtatványokat is biztosít.

2.2.4.7 Vízellátás, szennyvízkezelés

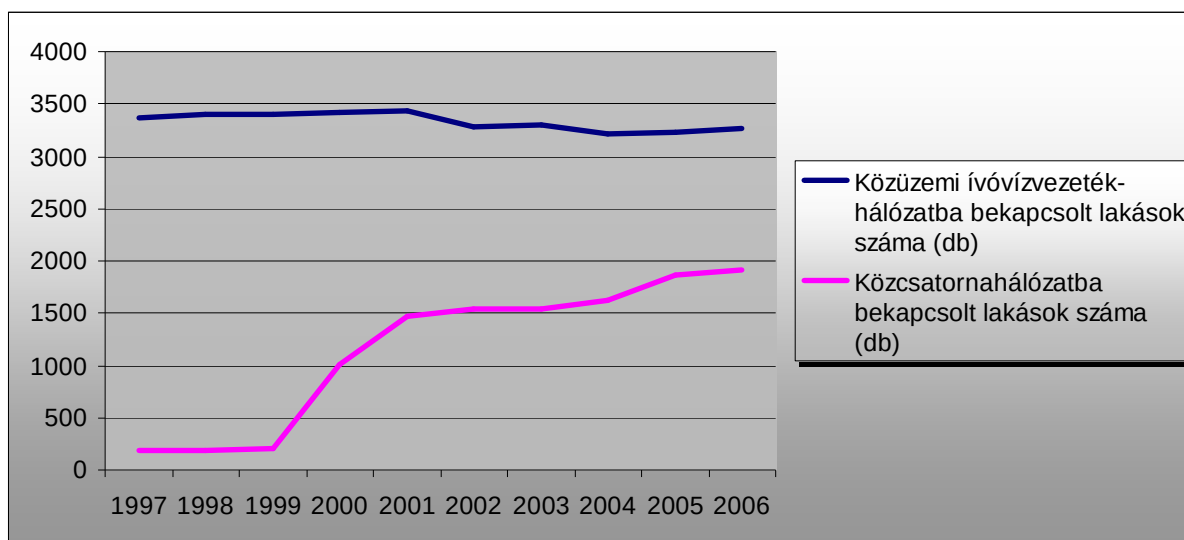
A közművesítettség illetve a telekommunikációs eszközök elérhetősége a modern gazdaságok alapvető eleme. Bár a közművek megléte önmagában nem indukál jelentős fejlődést, hiányuk akadályozza a gazdasági tevékenységek bővülését a térségbe érkező befektetések tekintetében is.

Polgár lakossági közüzemi infrastruktúrája az elmúlt évtizedben sokat fejlődött. 2006-ban a 3351 lakásból közel 98% kapcsolódott a **közütemi vízhálózatra**, mely országos viszonylatban is kedvező mértékű. Az ivóvíz minősége jónak mondható, a város éves vízkitermelése 340 000 m³, a vízmű mértékadó kapacitása 1998 m³/d. Jelenleg a közüzemi ivóvízvezeték-hálózat hossza 51km.

A hálózat rekonstrukciójára az elkövetkezendő években a hálózat elöregedése miatt (a hálózat nagy része a 60-as években épült) azonban szükség lesz. Jelentős fejlesztő beruházás az ivóvíz-szolgáltatás területén a 90-es évek második felében zajlott, melynek keretében a vízműtelep szűrőkapacitásának növelésére és vízminőség-javításra, valamint 1 km-es hálózati rekonstrukcióra került sor. 2001-ben kisebb beruházások, úgymint vízműkút fejlesztése, mosatóvíz kivezetése valósult meg. A fejlesztések azonban nem bizonyultak elegendőnek. Az egyre gyakrabban jelentkező csőtörések, tolózár és szivattyúproblémák, a szelvények fokozott meghibásodásai mind a teljes hálózat rekonstrukcióját követelik. A vízvesztesség évről évre növekszik nemcsak a csőtörések, hanem a rejtett hibákból fakadó szivárgások, a nem megfelelő minőségű anyagok, szerelvények beépítése, üzemeltetési hibák, sőt illegális fogyasztások miatt is. A hálózati vízvesztességet befolyásoló tényezők közül kiemelkedik a település talajminősége, a talajnekem változása és a talaj agresszivitása, ami miatt más-más hibák figyelhetők meg az elosztóhálózaton: a laza, üledékes, hordalékos talajon gyakoribbak a gerincvezeték törései, míg a kötött talajokban az agresszivitás okozta hibák fordulnak elő sűrűbben. Az agresszív talaj a hálózat fém részeit rongálja meg. Korszerűtlen a vízműtelep tárgyi és eszközállománya is, a gépek magas hatásfokon, magas üzemeltetési költséggel működnek. Az elavult hálózati rendszer annak bizonyítéka, hogy hibaelhárítási feladatok elsődlegessége miatt elmaradtak a nagy volumenű karbantartási és felújítási munkák.

A **közüemi szennyvízcsatorna**-hálózatra kapcsolt lakások aránya 57%, tehát látható, hogy a szennyvízhálózat kiépítése nem tartott lépést a vízhálózat fejlődésével. Mégis fontos év volt a 2000. év, amikor 5-ször annyi lakás tudott rákapcsolódni a szennyvízhálózatra, mint az előző év valamennyi már rákötött lakása, köszönhetően az akkor újonnan átadott 58 km-nyi csatornának. Az új rendszer összességében 2525 db lakás rákötésére ad lehetőséget. A szennyvízvezeték-hálózat hossza 62 km, a város 31,5 km gerincvezetékekkel és 29,8 km bekötővezetékekkel rendelkezik. Az ún. **közműöllő**, mely a két hálózattípusra rákötött lakások arányszámainak különbségét adja, fokozatosan záródni látszik Polgáron.

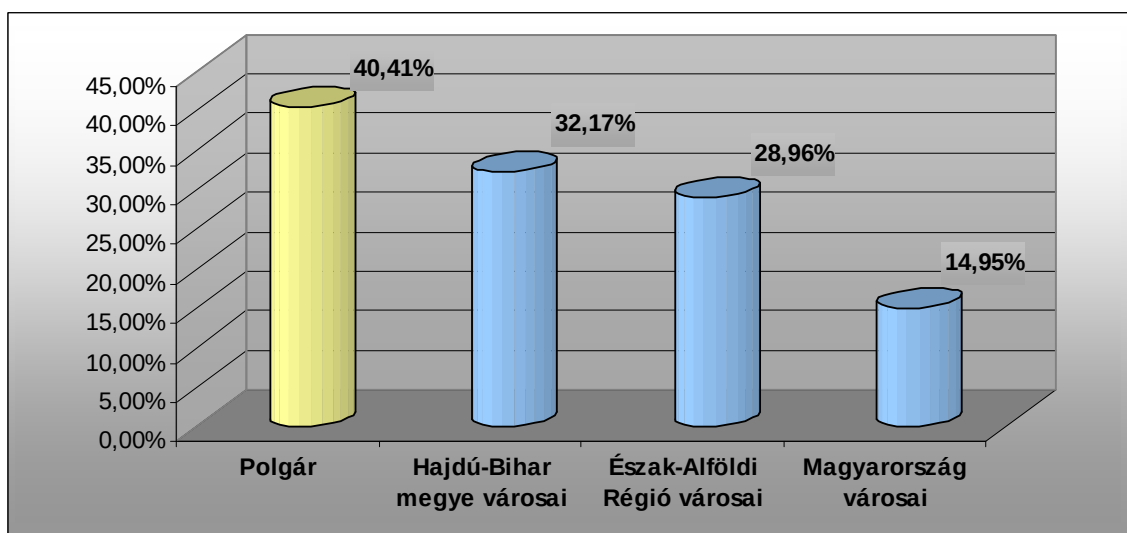
10. ábra A közműöllő záródása Polgáron

Forrás: KSH T-Star, 2006

A kedvező tendencia ellenére mind megyei és régiós, mind országos összehasonlításban még jelentős az elmaradás: a közműöllő nyitottságának mértéke 15 % Magyarország városai esetében, Polgár városában ez az érték 40%, ami még a kedvezőtlen értékű megyei átlagot (32 %) is meghaladja.

11. ábra A közműöllő nagysága, regionális összehasonlítás

Forrás: KSH T-Star, 2006

A szennyvíztisztítást Polgár a településen található **szennyvíztisztító telep** segítségével oldja meg, mely 2000 óta a kistérségben található másik két települést, Újtikost és

Tiszagyulaházát is ellátja. (Tiszagyulaháza esetében: gerinccsatorna hossza: 5,8 km, bekötőcsatorna hossza: 2.8 km, lehetséges rákötések száma: 331 db; Újtikos esetében: gerinccsatorna hossza: 7,4 km, bekötővezeték hossza: 3,4 km, lehetséges rákötések száma: 340 db.) A telep fejlesztése 1999-ben (I. ütem) és 2004-ben (II. ütem) zajlott, az EU-követelményeket teljesíteni nem képes ülepítéssel rendszerű technológiát korszerűbbre és környezetkímélőbbre cserélték, ennek köszönhetően a tisztított szennyvízből biológiailag is tisztított szennyvíz mennyisége fokozatosan nő. A telep 1000 m³/d kapacitással üzemel. A fejlesztések ellenére a csatornahálózat műszaki állapota egyes helyeken – üdülő – gyenge, jelentős a talajvíz-beszivárgás mértéke, s a bekötőaknak vízzárása sem megoldott. Hasonlóképpen fejlesztést igényel a Barankovics tér biztonságos kiszolgálására szolgáló gerinc- és bekötővezeték-hálózat is.

2.2.4.8 Ár- és belvízvédelem

Polgár vízrajzi viszonyait a **Tisza** közelsége miatt alapvetően a folyó szabja meg. Magyarország folyóin évente jellemzően három alkalommal köszönt be az árhullám: a hóolvadást követően kora tavasszal, a tavaszi év végi csapadékmaximumot követően nyár elején, illetve ősszel. A Tisza esetében a legvalószínűbb a kora tavaszi, hóolvadással együtt járó árhullám.

Az árvizek alakulásában fontos szerepe van a Tisza vízgyűjtőjében, a Kárpátokban az utóbbi években végbement erdőirtásoknak, de a 150 évvel ezelőtt végrehajtott Tisza-szabályozásnak mára szintén árvíz-fokozó hatása lett. A mederátvágások, a lerövidített folyószakasz következtében a folyó esése nőtt, azaz megnőtt a folyó sebessége, ami a kisvizek magasságának csökkenésében is jelentkezik. A gátak közé szorított folyó árvízszintje az elmúlt 150 évben 2,5-3 méterrel emelkedett, mely a gátak fokozatos magasítását követelte.

Ennek megoldásaként született a Vásárhelyi-terv, melynek megvalósítását a kormány 2003-ban fogadta el. A terv nem a gátak további magasításában, hanem komplex, ökológiai szemléletű árvízsabályozásban és vidékfejlesztésben kínál alternatívát a gondok feloldására.

Felemás jelenség, hogy az árvizek ellenére a Tisza vízállása a nyár második felében olyan alacsony, hogy a sekély folyó egyes szakaszain már a hajózást is korlátozza.

Polgár az ár- és belvíz által közepesen veszélyeztetett Tisza-menti területek közé sorolható. Problémát okoz azonban, hogy még e közepes veszélyeztetettségnek kitevő térségben sem megoldott a biztonságos védelem a belvízelvezető csatornák rossz állapota, a gyakori feliszapolódás miatt. Hasonlóképpen részleges a külső és belső csapadékvíz elvezetése a hiányzó elvezető csatornák és árkok, valamint a meglévő rendszerek kedvezőtlen állapota miatt.

2.2.4.9 Energia- és gázellátás

Polgár energiaellátása a Tisza Hőerőműre támaszkodik, az energia három vezetéken át jut el a fogyasztókhoz. A **villamos áram** csaknem minden háztartásba be van vezetve, a háztartásoknak szolgáltatott villamos energia mennyisége összességében átlagosan 11600 e kWh volt 1997-2006 között. Az egy lakosra jutó havi energiafelhasználás mértéke viszonylag magasnak mondható, 2006-ban 101kWh-t tett ki.

Saját kistérségén belül Polgáron a legmagasabb a **gázhálózat**ba kapcsolt és azt használó lakosság aránya (77%). A lakossági gázfogyasztók száma évről –évre növekszik, 1997-hez képest 21%-kal több háztartás használt gázt 2006-ban. A teljes gázcsőhálózat hossza 75 km.

2.2.4.10 Közterület-rendezés és hulladékgazdálkodás

A város **parkfenntartási**, parképítési, parkerdő-kezelési **tevékenységét** az Önkormányzat Városgondnoksága szezonális jelleggel végzi. A települési kezelendő zöldfelület nagysága 2,5 hektár, a virágágyás 1200 m², míg a sövény 2100 folyóméternyi területet fog át. A Városgondnokság az elmúlt években folyamatosan létesített kisebb-nagyobb új parkterületeket, illetve kezdte meg régi zöldfelületek revitalizálását.

2000-től kezdődően az Európai Unió ISPA előcsatlakozási alapja támogatásával jelentős környezetvédelmi és infrastrukturális programok indultak Magyarországon. ISPA források igénybevételel kezdett a Hajdú-Bihar Megyei **Hulladékgazdálkodási Program** is, mely egy időre megoldást nyújt a magyar településeken keletkező szilárd hulladékok biztonságos elhelyezésére. A program a szelektív gyűjtés és válogatás lehetővé tétele révén elősegíti a hulladék újrahasznosítását is. A program 528 ezer lakost és 78 önkormányzatot érint, a lerakó a hulladékok biztonságos kezelését és lerakását a következő 8-16 évre biztosítja.

Hajdú-Bihar megyében három hulladékgyűjtő körzetet alakítanak ki, minden körzetben egy hulladékkezelő telep épül (Debrecen, Hajdúböszörmény, Berettyóújfalú). A projekt részeként a megye egészére kiterjedhet a lakossági szelektív hulladékgyűjtési rendszer. Azok a hulladéklerakók, melyek nem felelnek meg a műszaki előírásoknak, és erősen szennyezik a környezetet, bezárásra, majd rekultiválásra kerülnek.

Polgár a hajdúböszörményi körzethez tartozik. 2006-ban összesen 2388 tonna **települési szilárd hulladékot** szállítottak el, melynek 97%-a származik a lakosságtól. A rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások száma rendkívül kedvező tendenciára utal, 2004-ben még csak 750, míg 2006-ban már mind a 3351 lakás részese volt a rendszeres gyűjtésnek. A település a lakossági, illetve közületi igények szerinti rendszeres, szervezett konténeres hulladékszállítást 1,1 m³ kapacitású műanyag konténerekkel heti, kétheti és havi gyakorisággal, illetve eseti megrendelésre végzi, míg a kiskukás hulladékszállítást 0,12 m³-es szeméttároló edényekkel, heti ürítési gyakorisággal látja el.

2.2.4.11 Információs társadalom

A telekommunikáció három legfontosabb szegmense a telefonhálózat, a kábeltelevízió és az Internet. **Telefonellátottság** tekintetében egyértelműen érezhető a mobiltelefonok térhódítása, mely megmutatkozik a egyéni analóg és az üzleti analóg fővonalak számának csökkenésében: az egyéni analóg távbeszélő fővonalak (lakásfővonalak száma 1997-2006 között 11%-kal, az üzleti analóg fővonalak száma (közületi fővonal) 13%-kal esett vissza. Hasonlóképpen csökkentették a nyilvános távbeszélő állomásokat is, ma már csak 10 üzemel a településen.

Ugyancsak csökkenést jelez a **kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások** aránya. 1997-ben még 1312 lakás vette igénybe, 2006-ban viszont már csak 967 lakásban találjuk meg.

A Nemzeti Hírközlési Hatóság adatai szerint 2006 júniusában Polgáron 1000 lakosból 38 fizetett elő szélessávú **internetre**. Összehasonlításképpen, ez a szám Tiszaújvárosban 120, Debrecenben 98, Budapesten 164. Akinek nincs előfizetése, az a város több közösségi intézményeiben (Művelődési Ház, teleház) is igénybe veheti a világhálót.

2.2.4.12 Közlekedés, közösségi közlekedés

Polgár **közüti elérhetőség**i viszonyai rendkívül kedvezőek: mindhárom megyeszékhelytől kb. ugyanolyan távolságra fekszik; Nyíregyházától mintegy 51 km-re helyezkedik el, Debrecenről mért távolsága 57, Miskolctól pedig 49 km. Polgár külső határát szeli át az M3-

as autópálya, melynek elágazása Debrecen és Nyíregyháza felé szintén a közelben található. A települést Debrecen irányából a 35-ös (Debrecen – Tiszaújváros – Nyékládháza), Nyíregyháza irányából pedig a 36-os (Polgár – Tiszavasvári – Nyíregyháza) főutakon keresztül is meg lehet közelíteni. **Személygépkocsival** Miskolc 40-45, Nyíregyháza 50, Debrecen 55-60 perc alatt elérhető. Budapest az autópályán 100 perc alatt megközelíthető.

A településen alapvetően a **személygépkocsis forgalom** dominál, a városban az autók száma 1,5-szeresére nőtt 1997-2006 között. A városközponton korábban átvezető 35-ös főút elkerülő szakaszának megépítésével a belső forgalom csillapodott ugyan, de még mindig nem elégséges. A központot a lakosság továbbra is autóval közelíti meg. Az elkerülő szakasz megépítése mindazonáltal kedvezett a korábban a belső utakon áthaladó jelentős **kamion- és teherforgalomnak**, melynek nagy része ma már elkerüli a települést.

A közúton történő **tömegközlekedésre** a Volánbusz járatai adnak lehetőséget. A legrövidebb menetidő Miskolc és Nyíregyháza esetében 1 óra, Debrecen esetében néhány perccel egy óra felett van. Közel azonos számú járat biztosítja az összeköttetést Polgár és Debrecen, valamint Polgár és Miskolc között, míg lényegesen kevesebb járat szolgál Nyíregyháza megközelítésére. A Volánjáratok a településen áthaladva, a központi városi autóbusz-állomásra érkeznek. Az állomás egyszerre 3 busz fogadására alkalmas, a járatok 3 különböző megállóhelyről indulnak. A környék településeivel gyakori buszjáratok kötik össze.

15. táblázat Buszjáratok száma Polgár tömegközlekedésében, naponta

Települések	Járatok száma	Érintett települések
Görbeháza	33	Kistérség települései
Folyás	12	
Újszentmargita	12	
Újtikos	26	
Tiszagyulaháza	15	Megyei városok
Tiszavasvári	12	
Hajdúnánás	11	
Hajdúböszörmény	26	
Tiszaújváros	57	
Debrecen	26	Megyeközpontok a régióban
Miskolc	32	
Nyíregyháza	14	

Forrás: www.menetrendek.hu

A város saját vasútállomással rendelkezik, a **vasúti közlekedést** a 117-es számú (Ohat/Pusztakócs – Nyíregyháza) mellékvonal biztosítja, mely felfűzi Újszentmargitát, Folyást és Újtikost is. A szárnyvonal periférikus fekvésű, vonattal a település meglehetősen körülményesen, több átszállással érhető el mindhárom megyeszékhelyről menetidő tekintetében is jelentősen elmarad a távolsági buszjáratok menetidejétől.

A **kerékpáros úthálózat** kiépítettsége elmarad a kívánatostól: kerékpárút mindössze a város délkeleti határában húzódik az Ipari parktól a város belseje felé, az út azonban a település külső peremén megszakad, így a város belső területei és a városközpont is csak a forgalmas úttesten közelíthető meg kerékpárral.

2.2.5 A város egészére vonatkozó SWOT-elemzés

	Erősségek	Gyengeségek
Gazdaság	- Kedvező közlekedés-logisztikai elhelyezkedés - Dinamikusan bővülő terciér szektor - Széleskörű vállalkozói tevékenységi spektrum, a szolgáltatási tevékenység dominanciája - A település területének több mint 70%-a mezőgazdasági terület - A településen Ipari Park működik - Differenciált szolgáltatási paletta - Magas foglalkoztatási potenciál a szolgáltató szektorban	- Lassú ütemű gazdasági szerkezetváltás - Fejletlen köz- és államigazgatási intézményi infrastruktúra - Elaprózódott vállalkozási szerkezet, mikro vállalkozások dominanciája - Alacsony tőke- és eszközellátottságú vállalkozások - Kedvezőtlen mezőgazdasági termőhelyi adottságok - Alacsony mezőgazdasági hozzáadott érték - Agrárium gyenge foglalkoztatási potenciálja - Koncentrált ipari termelési orientáció (műanyaggyártás, építőipar) - Gyenge ipari foglalkoztatási potenciál - Szolgáltató szektor alacsony jövedelemtermelő képessége - Alacsony turisztikai potenciál - Fejletlen turisztikai szolgáltatások és kiszolgáló infrastruktúra
Társadalom	- Kiegyensúlyozott népességszám - Minőségi alap- és középfokú (szak)oktatás - Nagy létszámú fiatal, (szak)képzett és mobilis munkaerő - Aktívan működő civil szervezetek	- Munkalehetőség híján gyenge a település népességmegtartó ereje - A településen nem működik bölcsőde - A településen nem működik felsőoktatási intézmény, vagy annak kihelyezett tagozata - Magas munkanélküliségi ráta, alacsony foglalkoztatottság - Gyenge egészségügyi és szociális háttér mind szolgáltatásban, mind kiszolgáló infrastruktúrában
Környezet	- Tradicionális településszerkezet - Tradicionális kisvárosi épületállomány - Gyógy- és termálvízforrások - Gazdag flóra- és faunavilág - Kiterjedt védett területek	- Tájidegen beavatkozásoknak köszönhető vegyes településkép - Elöregedett lakásállomány - Alacsony lakásépítési hajlandóság - Szikes talajtípusok, gyenge talajminőség
Közfoglaltatások	- Jól szervezett közösségi közlekedés - Kistérségi szolgáltatások hatékony ellátása - Megújulási készség/hajlandóság	- Záródó tendenciát mutató, de még mindig nyitott közműolló - Kerékpárutak kiépületlenek

	Lehetőségek	Veszélyek
Gazdaság	- Alternatív mezőgazdasági tevékenységek - Növekvő befektetői érdeklődések - Növekvő vállalkozói kedv - Ipari park kereskedelmi-szolgáltatási infrastruktúrájának bővülése	- Tradicionális épületállomány felszámolása - A mezőgazdasági kapacitások és háztáji gazdaságok további leépülése - Kiskereskedelmi tevékenység hanyatlása - Csökkenő turisztikai érdeklődés a település iránt
Társadalom	- Szakiskolai végzettséggel rendelkezők iránti növekvő munkaerőpiaci kereslet - Képzettségi színvonal emelkedése	- Népesség előregedése - A fiatalok fokozódó elvándorlása - Tiszaújváros elszívó hatásának erősödése - A munkanélküliség növekedése
Környezet	- Geotermikus energia használatának terjedése a közintézmények fűtésében - Ökologikus gazdálkodási módok elterjedése - Öko-turizmus iránti igény növekedése - Belterületi zöldfelületek növekedése	- Közúti teherforgalom növekedése - Környezetterhelő ipari létesítmények betelepülése - Növekvő személygépkocsi-forgalom a kereskedelmi-centrum és a fürdő látogatói miatt
Közforgalmazások	A kistérségek jogkörének és forrásainak növekedése	Csökkenő források a közműfejlesztésekre

A SWOT-elemzés alapján **két lehetséges fejlődési irány** rajzolódik ki:

- a **dinamikus forgatókönyv** Polgár kiegyensúlyozott kistérségi központtá válását vetíti előre, ahol biztosított a város gazdasági fejlődése. Mindezeknek köszönhetően nemzetközi szinten is versenyképes, a helyi lakosság számára magas életszínvonalat biztosító várossá válik;
- a **stagnáló forgatókönyv** alapján Kelet-Magyarország viszonylagos lemaradása tovább növekszik nemcsak az ország többi régiójához, hanem a szomszédos országok közeli térségeihez képest is. Ez, valamint a turisztikai vonzerőkkel rendelkező települések és a fejlettebb kereskedelmi-ipari háttérrel rendelkező városok erősödő konkurenciája negatívan hat Polgár fejlődésére is.

A két lehetséges fejlődési forgatókönyv közül a város endogén erőforrásait, a külső tényezőket, az elmúlt időszak tendenciáit és a jövőben várható folyamatokat figyelembe véve **a dinamikus változat megvalósulása prognosztizálható**, amely a 3.1-es fejezetben kerül részletes bemutatásra.

2.3 A városrészek területi megközelítésű elemzése

2.3.1 A városrészek azonosítása

Polgár településszerkezete tükrözi a város mezővárosi múltját: magában ötvözi a halmaztelepülések és gyűrűs-sugaras rendszer egyes jellemzőit. Ebbe a karakteres szerkezetbe a XX. század során néhány erőszakos beavatkozás történt: településidegen telekosztások, tömbszerű lakóépületek megjelenése és a 35-ös úton megnövekedett forgalom szabályozása érdekében végzett tömbátvágás. Polgár településrendezési terve törekszik a még megmaradt hagyományos utcaszerkezet fenntartására, a beépítési módok meghatározásánál pedig a hagyományos kisvárosias környezet kialakíthatóságára.

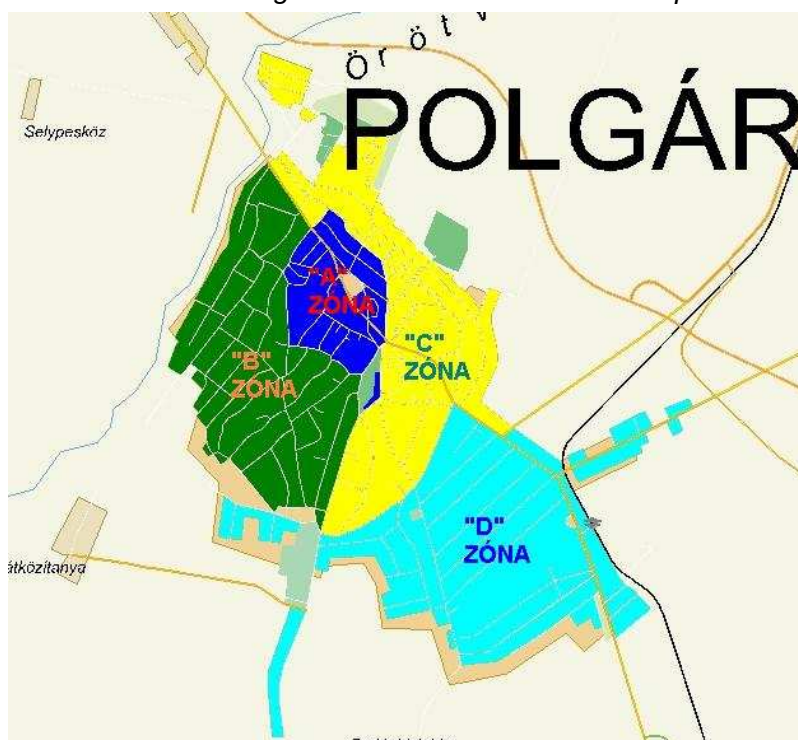
Bár a legtöbb **szerkezeti egység** között nincsen markáns, határozott elválasztódás, területfelhasználásuk és karakterük alapján a város ma az alábbi jellemző szerkezeti egységekre osztható:

- **Városközpont:** igazgatási, oktatási, kulturális és kereskedelmi centrum
- **Keleti-északkeleti lakóövezet:** a pihenés, a kapcsolódás, a rekreáció és az üdülés színtere
- Központ környéki lakóterületek (**Déli és Nyugati lakóövezet**): hagyományos értelemben vett kertvárosi területek
- **Külterület:** a hagyományos gazdálkodás, a mezőgazdálkodáshoz való intenzívebb kötődés, a kisüzemi gazdálkodás helyszínei, egyben átmenet a kistanyás térség felé (ide értve a nyugati, külterületi lakóterületeket is) Szintén a külterületen terülnek el az **M3-as autópályához kapcsolódó gazdasági területek:** a 35. számú főúthoz és a városhoz is csatlakozási lehetőséget jelentő csomópont mellett lévő ipari park és gazdasági centrum.

A városrészek lehatárolása összhangban van a (2006-ban módosított) településrendezési tervben leírt szerkezeti lehatárolással. Az IVS **7-10. mellékleteiben** bemutatásra kerültek az egyes városrészek térképei utcajegyzékkel együtt.

- „A” ZÓNA Városközpont
- „B” ZÓNA Nyugati lakóövezet
- „C” ZÓNA Keleti-északkeleti lakóövezet
- „D” ZÓNA Déli lakóövezet

12. ábra: Polgár város városrészeinek térképe

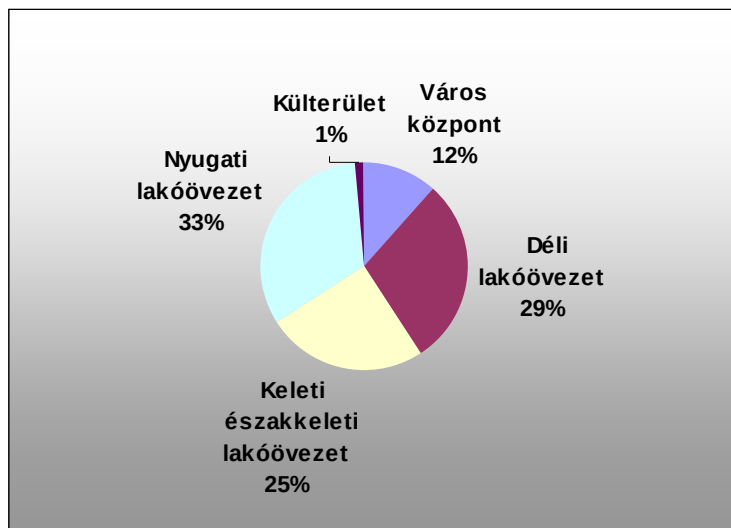

2.3.2 A városrészek gazdasági, társadalmi és településszerkezeti szempontú elemzése

Az egyes városrészek gazdasági, társadalmi és településszerkezeti szempontú elemzése a 2001. évi népszámlálási adatokra, valamint a polgármesteri hivatal adatbázisára épül. Az adatok, főbb tendenciák probléma- és fejlesztésorientált szemléletű elemzése alapot nyújt a városrészekre vonatkozó stratégia célrendszerének meghatározásához.

A városrészek **népességszámát** tekintve megállapítható, hogy a kis méretű, központi funkciójú városközpont csupán 12 %-át adja a lakónépességnek. A fennmaradó rész a három lakóövezet között oszlik meg. Az alacsony népességkoncentrációjú külterület elenyésző arányt képvisel (1 %)

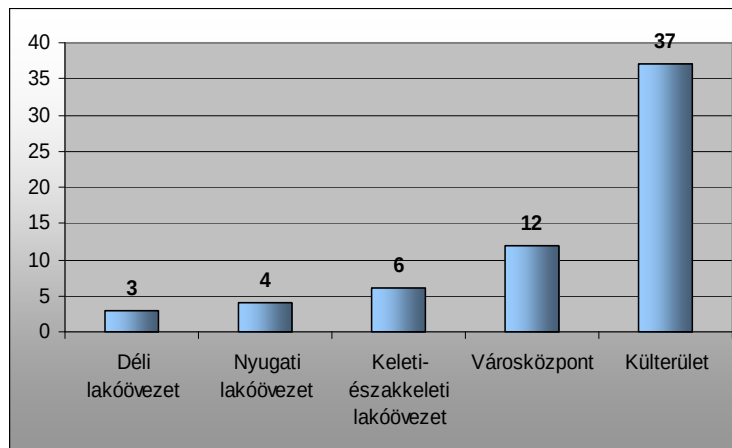
13. ábra: Lakónépesség aránya városrészenként

Forrás: 2001. évi népszámlálás

A **regisztrált vállalkozások száma** viszonylag kiegyensúlyozott az egyes városrészekben, azonban az 100 főre jutó vállalkozások tekintetében a városközpont (12) emelkedik ki valamint alacsony népességéből adódóan a külterület (37). A városközpontban a magas arányt a kisvállalkozások nagy száma eredményezi, a külterületre inkább jellemző a kisszámú, de nagyobb méretű vállalkozások betelepülése az ipari parkba.

14. ábra: 100 főre jutó vállalkozások száma városrészenként

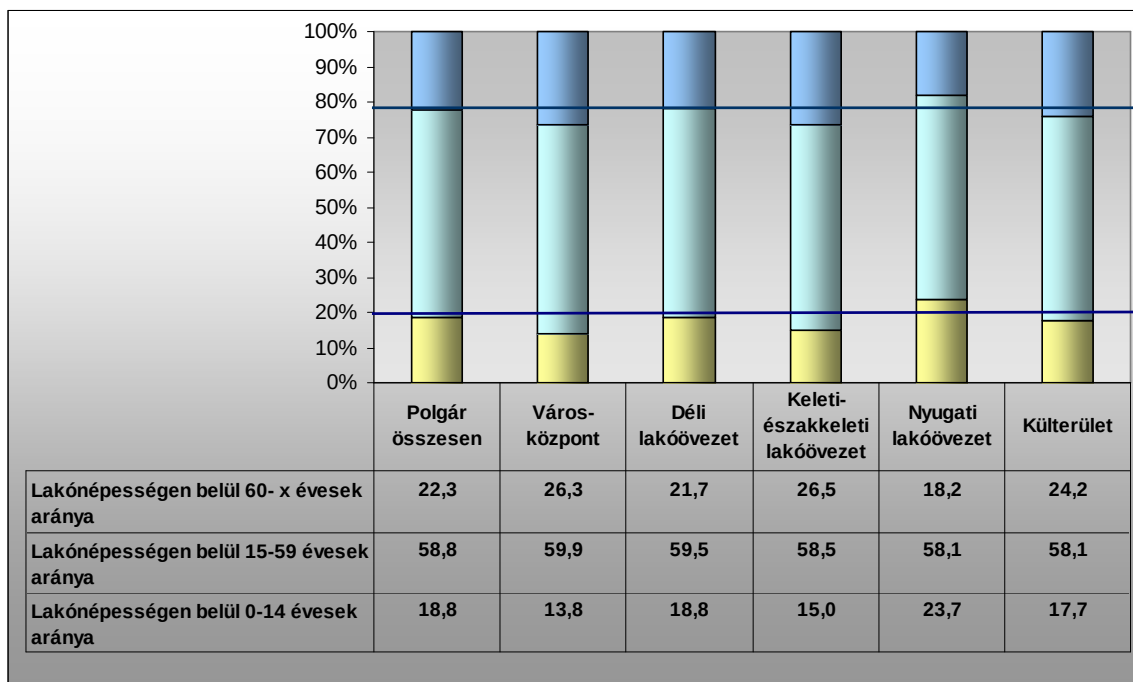

Forrás: 2001. évi népszámlálás

A városrészek **lakosságának korcsoportos megoszlását** vizsgálva megállapítható, hogy a munkaképes korúak tekintetében nagy a hasonlóság az egyes városrészek között.

Ezzel szemben, a 14 évesnél fiatalabb korosztály aránya kiemelkedik a nyugati városrészben. Legnagyobb különbséget a városközpont és a nyugati városrész korstruktúrája mutatja: az utóbbi esetében a fiatalok aránya 42 %-kal magasabb a központi területen lakókénnál, az idősek aránya pedig hasonló mértékben alacsonyabb annál.

15. ábra A városrészek lakónépességének korcsoportos megoszlása

Forrás: Népszámlálás 2001

A városrészek szociális jellemzőinek összevetéséből kiderül, hogy a városközpont minden mutató esetében igen kedvező értékeket mutat: mind a lakásállomány, mind a képzettségi mutatók (melyek közül a felsőfokú végzettségűek aránya magasodik ki) jelentősen meghaladják a többi városrészben vizsgált adatokat. Az időskorúak magas arányából következően egyedül a foglalkoztatottsági mutatói nem emelkednek magasan a többi városrész hasonló értékei fölé.

A déli és a keleti-északkeleti városrész értékei átlag körül mozognak, a városi átlagnál alacsonyabb ugyanakkor a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül.

A nyugati lakóövezetről és a külterületről elmondható, hogy a városközpont ellenpólusai: itt koncentrálódik a városi népesség alacsony műveltségű rétege, a lakásállomány rossz állapotú, a munkanélküliség és a foglalkoztatottság igen kedvezőtlen értéket mutat (40 illetve 35 %).

A déli és nyugati lakóövezet csatornarendszere, gáz- és úthálózata nem kellően kiépített: a rendszer fejlesztésével ezek a városrészek is vonzóbbak lennének az újonnan betelepülőknél, építkezőknél.

16. táblázat A városrészek népességének szociális jellemzői

Mutató megnevezése	Város-központ	Déli lakóövezet	Keleti-északkeleti lakóövezet	Nyugati lakóövezet	Külterület	Polgár összesen
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül (%)	16,9	27,1	28,4	50,6	44,4	34,1
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában (%)	18,7	6,2	7,7	3,1	4,8	7,2
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya (%)	11,5	21,5	23,5	41,8	67,9	27,3
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül (%)	44,8	46,5	47,8	62,4	65,3	52,0
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül (%)	12,9	19,1	19,7	39,9	36,1	25,5
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül (%)	50,9	48,7	47,1	34,8	31,3	43,9
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya %	49,9	47,1	51,0	57,0	63,3	51,7

20% -osnál nagyobb pozitív irányú eltérés a városi átlaghoz képest

20% -osnál nagyobb negatív irányú eltérés a városi átlaghoz képest

Forrás: Népszámlálás 2001

Az önkormányzati nyilvántartások szociális adatainak vizsgálatából kiderül, hogy a hátrányos helyzetű lakosság szórtan megtalálható mindegyik városrészben, azonban arányuk a déli városrészben a legmagasabb. A romák népességen belüli aránya is itt a legmagasabb, becsült értéke 40 %, ami kétszerese a város egészére vetített arálynak. A halmozottan hátrányos helyzetű fiatalok magas aránya a városrészben a szegénység újratermelődésének veszélyét jelzi.

17. táblázat Városrészek és szegregátumok segélyezési mutatói

Az IVS-ben azonosított városrészek és szegregátumok neve	Lakónépesség száma (jelenlegi népesség-nyilvántartási adatok alapján)	Lakások száma (jelenlegi népesség-nyilvántartási adatok alapján)	HHH gyerekek száma a település-részen	HHH gyerekek aránya a település-részen a lakások számához viszonyítva	Romák aránya a lakónépességben belül*
Városcsokpont	1151	452	7	1,55%	11,00%
Keleti-északkeleti lakóövezet	2109	828	11	1,33%	15,00%
Déli lakóövezet	2855	1121	274	24,44%	40,00%
Nyugati lakóövezet	2388	938	70	7,46%	10,00%
Külterület	30	12	2	16,67%	0,00%
Városra egészére vetített mutató	8533	3351	364	10,86%	21,30%

*becsült adat

Forrás: önkormányzati nyilvántartások

2.3.3 Városrészek helyzetelemzése

2.3.3.1 Városcsokpont

A városcsokpont alapvetően településcsokponti vegyes lakóterület. A közigazgatási szolgáltatások csokpontja, s egyben közlekedési csomópont. Korábban a centrumon keresztül haladt át a 35-ös főútvonal, amelyet az elkerülő út megépítésével alacsonyabb rendű úttá minősítettek. Az átmenő forgalom megszűnése után az útszakasz települési gyűjtő úttá vált így hatásosabban töltheti be a város főutcája szerepet. A településrendezési terv ugyanakkor megállapítja, hogy nem kívánatos a települési funkciók túlzott „széthúzása” az út mentén, cél a csokpont kiteljesítése a környező utcák területére, hogy a betelepülő funkciók gyalogosan is megközelíthetőek legyenek.

A városcsokpont ad helyet az autóbusz állomásnak, ezért a korábbi 35-ös út forgalmát elsősorban a teherforgalom kiterelése csillapította, a távolsági közösségi közlekedés és a belső autós forgalom továbbra is a csokponton keresztül zajlik. Ennek ellensúlyozására szükség lenne a csokponton egy forgalomcsillapított zóna kialakítására, a gyalogos felületek növelésére, kerékpárutak kiépítésére. Mindezeket a hagyományos utcaszerkezet megtartásával kell kialakítani.

16. ábra: Polgár belvárosa légifelvételen

Forrás: www.polgar.hu

A belváros ad helyet a pénzügyi és kereskedelmi szolgáltatásoknak, s egyúttal a vallás, kultúra és oktatás színtere. A városközpontba települtek az egészségügyi és szociális ellátás/szolgáltatások kiszolgáló intézményei is. Az intézményi egységek (családsegítő, gyermekjóléti szolgálat, házi segítségnyújtás, nappali ellátás) szétszórt elhelyezkedése miatt gazdaságos, hatékony üzemeltetésük nem megoldott.

A városközpontban található a kiskereskedelmi üzletek 57%-a, a vendéglátóhelyek közel fele is. Funkcióhiányt képvisel ugyanakkor a bölcsőde és az idősek bentlakásos intézményének hiánya.

18. táblázat: A városközpont fontosabb mutatói

	Városközpont	Aránya a város egészéhez képest
regisztrált vállalkozások száma	137	32%
kiskereskedelmi üzletek száma	83	57%
vendéglátóhelyek száma	13	43%
szálláshelyek száma	1	20%
lakónépesség	1151	13%
bölcsődék száma	0	-
óvodák száma	3	75%
általános iskolák száma	2	100%
középiskolák száma	3	100%
idősek bentlakásos intézményeinek száma	0	-
idősek nappali intézményeinek száma	1	100%
idősek nappali intézményeinek kapacitása	60	100%

Forrás: Polgár Város Önkormányzata

Az épített környezet, az épületek és lakásállomány többsége rendezett. A központban kisebb terek, parkok töltik ki az utcák közötti szabad tereket. A városközpont két műemlék jellegű épülettel, a Kálvária kápolnával és a Hild József tervezte Katolikus templommal büszkélkedhet. Mindkét épület közvetlen környezet szépen gondozott zöldfelület. A környező épületek építészeti minősége ugyanakkor nem megfelelően igazodik a műemléki épületekhez.

Az itt élő lakosság a kisvárosi polgárság magasabb iskolai végzettséggel és kedvezőbb jövedelmi viszonyokkal rendelkező rétege. A városi átlagnál magasabb az időskorúak aránya.

A városközpont közművesítése teljes körű, azonban egyes részei rossz állapotúak. Úthálózatának 15 %-a teljes, 80 %-a részleges felújításra szorul.

19. táblázat A városközpont SWOT-elemzése

Erősségek	Gyengeségek
- Lakásállomány állapota és közművesítettsége megfelelő - Lakosság iskolai végzettsége és jövedelmi viszonya kedvező - Közzolgáltatási funkciók magas koncentrációja, jó megközelíthetősége - Vállalkozások, kiskereskedelmi üzletek száma magas - Városrész megközelíthetősége kedvező - Vendéglátóhelyek koncentrációja - Szegregált lakóterület nem található itt	- Közzolgáltató intézmények szétszórtsága - Időskorúak magas aránya a népességen belül - Közművek és az utak, járdák rossz minősége - Zöldfelület alacsony aránya - Busz és belső autós közlekedés a városközponton megy keresztül - Bölcsőde és idősek bentlakásos intézményének hiánya - Kerékpárút hiánya
Lehetőségek	Veszélyek
- Turisztikai potenciál a városrészben - Ipari parkhoz kapcsolódó funkciók betelepülése (gazdasági és pénzügyi szolgáltatások) - Geotermikus energia használatának terjedése a közintézmények fűtésében	- Az Outlet Center kiépülésével a kiskereskedelmi vállalkozások versenyképessége csökken, városközpont elveszíti funkcióit - A fejlesztési források nem lesznek elegendőek a terület teljes rehabilitációjához és a hiányzó funkciók kiépítéséhez - A város gazdaságfejlesztésében az ipari park túlsúlyba kerül

2.3.3.2 Keleti-északkeleti lakóövezet

Alapvetően falusias és kertvárosi lakóterületekből áll. A városrész északi peremén helyezkedik el a strandfürdő, ez a város rekreációs és üdülőövezetét jelenti.

A kikapcsolódást a fürdő szolgáltatásai, és sportlehetőségei biztosítják (ld. műfüves pálya, aszfaltpálya, röplabdapálya). Ez a terület képezi a város idegenforgalmának célterületét.

A különböző gyógyászati és a kapcsolódó szolgáltatások fejlesztésével, az infrastruktúrális adottságok javításával az egészségturizmus egyik célpontjává tehető.

A városrészben élő lakosság vegyes korösszetételű, jövedelmi viszonyait tekintve sem egységes réteg.

Egyes területeken a lakásállomány leromlott állapotú, (Rákóczi Ferenc utca), ezen területek rendbetétele sürgető feladat az önkormányzat számára. A szennyvízhálózat két utca kivételével (Pacsirta – Csalogány út) kiépült.

A kereskedelmi forgalom alacsony, a vállalkozási tevékenység néhány mikrovállalkozás és élelmiszerüzlet üzemeltetésében merül ki. A közigazgatási funkciók gyakorlatilag

17. ábra: A Strandfürdő látképe

Forrás: www.polgar.hu

hiányoznak. A városrészben található a vendéglátóhelyek nagy része, ezek további bővítése indokolt a fürdő fejlesztésével párhuzamosan.

20. táblázat Keleti-északkeleti városrész adatai

	Keleti- északkeleti lakóövezet	Aránya a város egészéhez képest
regisztrált vállalkozások száma	120	28%
kiskereskedelmi üzletek száma	23	16%
vendéglátóhelyek száma	8	27%
szálláshelyek száma	4	80%
lakónépesség	2109	25%

Forrás: Polgár Város Önkormányzata

A városrészben található 2 MÉH-telep, a Városgondnokság és a szennyvíztelep is. Az üdülőtérület egy részén a szennyvízhálózat kiépítetlen, további területek bekapcsolását 2008-ban tervezik, a beruházás 2. ütemében.

21. táblázat A keleti-északkeleti lakóövezet SWOT-elemzése

Erősségek	Gyengeségek
- Gyógyvizes fürdőjének köszönhetően turisztikai vonzóerőt képvisel - Városi sportközpont - Utak és közművek kiépítettsége - Szálláshelyek megléte	- Kereskedelmi egységek és vállalkozások alacsony száma - Rossz állapotú utak, járdák, zöldfelületek - Elhanyagolt ingatlanok - A fürdő és hozzá kapcsolódó szolgáltatások és infrastruktúra kialakítása nem megfelelő - A fürdő közlekedési kapcsolata nem kiépített a 35. sz. főúttal ezért megközelíthetősége nehézkes - Alacsony a vendéglátóipari egységek és szálláshelyek száma
Lehetőségek	Veszélyek
Gyógyturizmus várható élénkülése, növekvő igény az egészségügyi és wellness szolgáltatások iránt	- Kedvezőtlen turisztikai tendenciák miatt a fejlesztések nem érik el hatásukat az idegenforgalom fellendítésére - Közelbi népszerű turisztikai desztinációk elszívó hatása érvényesül - Fejlesztési források elégtelensége a fejlesztések megvalósításához

2.3.3.3 Déli lakóövezet

A városrész a település legelmaradottabb területegységének tekinthető. Elsősorban kertvárosias jellegű, családi házas beépítésű terület, ahol a lakófunkció dominál. Déli részén egy, hiányos infrastruktúrájú, helyenként jelentősen leromlott épületállományú sáv húzódik, többnyire alacsony komfortfokozatú lakásokkal, rossz szociális helyzetű lakossággal. A városrész ugyanakkor jelentős közlekedési funkciókat is ellát, ugyanis itt található a város vasútállomása, továbbá egy távolsági buszmegálló és a városrészen halad át a korábbi 35-ös főútvonal (jelenleg 3324-es mellékút) is, amely biztosítja az összeköttetést a városközpont és az ipari park illetve az újonnan létesített kereskedelmi területek között. A teherforgalom emiatt meglehetősen nagy a városrészben.

22. táblázat Déli lakóövezet adatai

	Déli lakóövezet	Aránya a város egészéhez képest
regisztrált vállalkozások száma	77	18%
kiskereskedelmi üzletek száma	22	15%
vendéglátóhelyek száma	5	17%
szálláshelyek száma	0	0%
lakónépesség	2855	33%

Forrás: Polgár Város Önkormányzata

A Déli lakóövezetben 22 kereskedelmi üzlet, egy gyógyszertár, egy benzinkút és 5 vendéglátó-egység található. A városrész ad helyet a temetőnek is. A közintézmények közül egyedül az óvoda Móra Ferenc utcai feladat-ellátási helye található itt.

A Déli lakóövezet infrastrukturális szempontból leghátrányosabb területei a későbbiekben bemutatásra kerülő szegregátumok, azonban a szennyvíz-csatorna a városrész más területein sincs mindenhol kiépítve (Szabolcs u., Újtelep u., Vörösmarty u., Ady u., Rákóczi u., Dante u.). A lakások kb. 2/3-a nem tud rákapcsolódni a szennyvíz-csatornára. A burkolt utak aránya a városrészben kb. 80-85%-os, a szilárd útburkolat a Dante u., Vörösmarty u., Ady u., a Hajdú u. és a szegregátumok utcáiban hiányzik. További problémát jelent a zöldfelületek gondozatlansága, ami különösen a korábbi agyaggödrök területén szembetűnő, ez a terület igényelne sürgősebb rehabilitációt.

A városrész lakónépessége 2437 fő volt 2001-ban, a lakosság korszerkezete hasonló a városi átlaghoz. Az iskolai végzettséget tekintve viszonylag alacsony a legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya (27 %), de felsőfokú végzettséggel a lakosságnak csak 6,2 százaléka rendelkezett, ami még a városi átlagtól is elmarad. A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező aktív korúak aránya 46,5 %, ami a városi átlagnál kedvezőbb érték, alacsonyabb értéket csak a városközpont mutat. A városrész 934 darabos lakásállományából 21,5 % volt alacsony komfortfokozatú, ami szintén kedvezőnek tekinthető a többi polgári városrészt figyelembe véve.

A városban – a KSH 2001. évi népszámlálásának adatai szerint – négy szegregátum mutatható ki, melyből kettő ebben a városrészben található. Mindkét szegregátum a város déli településhatárához simul, egy főútvonal választja el egymástól őket. Az egyik a Dante utca – Arany János utca – Hajnal utca – Erdei utca – Hajdú utca – Toldi Miklós utca – Lehel utca – Hajdú utca – Bem utca – településhatár által határolt terület (**3. szegregátum**), a másik pedig a Mikes Kelemen utca – Hajdú utca – Úttörő utca és a településhatár által határolt terület (**4. szegregátum**).

2.3.3.3.1 A 3. szegregátum helyzetelemzése

Ebben a szegregátumban élt 2001-ben a város lakónépességének 14 százaléka (1172 fő). A 0-14 évesek aránya 31,5 %, a 15-59 évesek (aktív korúak) aránya 55,4 %, míg az 59 évnél idősebbek aránya 13,1 % volt az összlakosságon belül. A lakosság korszerkezete fiatalosabb, mint a Déli lakóövezeté, a többi szegregátuméhoz viszont hasonló.

A legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya az aktív korúakon belül 68 % (a városi átlag kétszerese), ami a legmagasabb érték a szegregátumok között is. 2001-ben 15 fő rendelkezett felsőfokú végzettséggel (1,3 %).

Az alacsony iskolázottsági abban is leképeződik, hogy az aktív korúak közel háromnegyede nem rendelkezett rendszeres munkajövedelemmel, azaz – a másodikhoz hasonlóan – ebben a szegregátumban is jelentős eltartási nyomás nehezedik a foglalkoztatottakra.

A 3. szegregátumban 332 lakás volt 2001-ben. A lakások fele alacsony komfortfokozatú volt és itt volt a legmagasabb a komfort nélküli, félkomfortos és szükségülakások aránya is (49,1 %). A lakások mindegyike egylakásos, családi házas jellegű lakóépületekben található és, egy Bem utcai és egy Lehel utcai bérlakást kivéve, magántulajdonban van.

A szegregátum lakói a közszolgáltatásokat a városközpontban vehetik igénybe, ami viszonylag messze, mintegy 2-2,5 km-nyi távolságra van a szegregátumtól, de több útvonalon át is könnyen megközelíthető. A szegregátum keleti felének megközelíthetősége a főút és a rajta lévő buszmegálló, továbbá a közeli vasútállomás miatt jóval előnyösebb, mint a nyugati részeké.

A szegregátum infrastrukturális ellátottságában jelentős hiányosságok vannak a szennyvízhálózat és az útburkolat kiépítettségét tekintve. A szegregátum területén a következő utcákban nincs szennyvízcsatorna: Lehel u., Toldi Miklós u., Bem u., Hajdú u., Vörösmarty u., Hajnal u., Veress Péter u., Dankó Pista u. A szilárd útburkolat még kiépítetlen a következő utcákban (részben vagy teljesen): Toldi Miklós u., Lehel u., Hajdú u.

2.3.3.3.2 A 4. szegregátum helyzetelemzése

A legkisebb polgári szegregátumban 63 fő élt a 2001-es népszámláláskor. A lakosság korszerkezete a következőképp alakult: 0-14 évesek aránya 33,3 %, a 15-59 évesek (aktív korúak) aránya 54 %, míg az 59 évnél idősebbek aránya 12,7 % volt az összlakosságon belül.

A legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya az aktív korúakon belül 67,7 % volt, míg felsőfokú végzettségű személy nem élt a területen 2001-ben.

A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korú (15-59 éves) népességen belül 67,7 % volt. A munkanélküliségi ráta – a kedvezőtlen képzettségi mutatók ellenére – ebben a szegregátumban volt a legkisebb (31,3 %).

A szegregátumban 19 lakásából 9 alacsony komfortfokozatú. A lakások mindegyike egylakásos, családi házas jellegű lakóépületekben található és egy, Mikes utcai bérlakás kivételével, magántulajdonban van.

A szegregátum lakóit a városközpontban látják el közszolgáltatásokkal, ami onnan viszonylag messze, mintegy 2,5 km-nyi távolságra van. A szegregátum megközelíthetősége kedvezőnek tekinthető a főút és a mellette található buszmegálló, valamint a közeli vasútállomás miatt.

Infrastrukturális szempontból ez a terület a legfejletlenebb része a városnak, hiszen egyik utcájában sincs kiépítve a szennyvíz-csatorna és a pormentes útburkolat sem.

23. táblázat A déli lakóövezet SWOT-elemzése

Erősségek	Gyengeségek
- A vasútállomás a városrészben található - A korábbi főút kapcsolatot biztosít a belvárossal és a gazdasági-kereskedelmi övezettel - Kerékpárút vezet a városrész szélétől az ipari parkig - Lakóterületi tartalékok - Kereskedelmi funkciók jelenléte	- A 2001. évi adatok alapján kimutatott szegregátumok közül 2 db itt található - Felsőfokú végzettségűek aránya alacsony - Részen kiépített a szennyvíz-hálózat - Nincs kiépítve szilárd útburkolat több utcában - Elhanyagolt zöldfelületek - Közösségi terek hiánya
Lehetőségek	Veszélyek
- Ipari park és kereskedelmi-gazdasági centrum kedvező elhelyezkedése - Kereskedelmi funkciók erősödése - Képzettségi szint emelkedése a lakosság körében	- Szegregációs folyamatok felerősödése - Lakáskörülmények romlása

2.3.3.4 Nyugati lakóövezet

A Nyugati lakóövezet alapvetően lakófunkciójú, falusias-kertvárosi jellegű terület. A lakóházakon kívül 12 kereskedelmi egység és két vendéglátóegység található a területén. A meglévő településrendezési terv és helyi építési szabályzat alapján is elsősorban a lakófunkció erősödése várható a továbbiakban. A városrész közművekkel való ellátottsága részleges, elsősorban a két, később bemutatandó, szegregátumban nincs kiépítve a szennyvíz-csatorna hálózat, továbbá néhány utcában hiányzik a szilárd útburkolat.

24. táblázat A nyugati városrész adatai

	Nyugati lakóövezet	Aránya a város egészéhez képest
regisztrált vállalkozások száma	84	20%
kiskereskedelmi üzletek száma	12	8%
vendéglátóhelyek száma	2	7%
szálláshelyek száma	0	0%
lakónépesség	2388	28%

Forrás: Polgár Város Önkormányzata

A városrész lakónépessége 969 fő volt 2001-ben. A lakosság korcsoportos megoszlásában szembejövő, hogy ez a legfiatalosabb városrész, hiszen itt a legmagasabb a 15 év alattiak aránya (5 százalékponttal magasabb a városi átlagtól) és a legalacsonyabb az idősebb korosztályok aránya. Az iskolai végzettség tekintetében kirívóan hátrányos a városrész helyzete, hiszen (a külterületet leszámítva) messze itt a legalacsonyabb a felsőfokú végzettségűek aránya az aktív korúakon belül, a második legrosszabb helyzetű Déli lakóövezet mutatójának is csak felét éri el: 3,1 %, és a legmagasabb a legfeljebb általános iskolát végzettek aránya az aktív korú népességen belül (50,6%). A fentiekkel összhangban nem meglepő, hogy foglalkoztatási szempontból is hátrányos a városrész helyzete, csak a külterület mutatói rosszabbak a városrész adatainál. A lakásállomány állapota szintén jelentősen rosszabb, mint a másik három belterületi városrészt, 42 % az alacsony komfortfokozatú lakások aránya, míg a városi átlag 27 %.

A városban – a KSH 2001. évi népszámlálásának adatai szerint – négy szegregátum mutatható ki, melyből kettő található ebben a városrészben. Az egyik a Vereckei utca – névtelen utca és a településhatár által határolt terület (**1. szegregátum**), a másik pedig a településhatár – Ady Endre utca – Géza fejedelem utca – Nagyváradi utca – Velencei utca által határolt terület (**2. szegregátum**).

2.3.3.4.1 Az 1. szegregátum helyzetelemzése

A szegregátum lakossága 125 fő volt a legutolsó népszámláláskor, ami a városrész népességének 4,5 százalékát tette ki. A 0-14 évesek aránya 28,8 %, a 15-59 évesek (aktív korúak) aránya 49,6 %, míg az 59 évnél idősebbek aránya 21,6 % volt a terület lakosságán belül. A városrészi és városi átlagtól jóval fiatalosabb a korszerkezete, a másik három szegregátumhoz képest viszont magasabb az aktív korúak és idősök aránya is.

A legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya az aktív korúakon belül a szegregátumban a legalacsonyabb (59,7 %), de így is kb. 20 százalékkal magasabb a városrészi átlagnál is. Felsőfokú végzettségű személy 2001-ben nem élt a területen.

A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korú (15-59 éves) népességen belül 70 %, ami 8 százalékponttal rosszabb ugyan a városrészi átlagtól, de a többi szegregátummal összehasonlítva már kevésbé előnytelen. A szegregátum munkanélkülisége viszonylag alacsony: 40,6 %, ennél alacsonyabb munkanélküliségi rátát csak a 4. szegregátum mutat (31,3 %). A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya viszont ebben a szegregátumban volt a legnagyobb, némileg meghaladva a másik háromban mért értéket.

A területen összesen 38 lakásából 15 alacsony komfortfokozatú, 1 db pedig egyszobás lakás. A lakások mindegyike egy lakásos, családi házas jellegű lakóépületekben található és magántulajdonban van.

A szegregátum lakói a közszolgáltatásokat a városközpontban vehetik igénybe, ami viszonylag közel, mintegy 1 km-nyi távolságra fekszik, és több útvonalon át is megközelíthető.

A szegregátumban lakók számára biztosított a vezetékes vízhez, a szennyvíz-csatornához, a villanyáramhoz és a gázvezetékhez való hozzáférés, valamint a közvilágítás is teljes mértékben megoldott. A szegregátumot határoló Vereckei utca egy része még nincs leaszfaltozva.

2.3.3.4.2 A 2. szegregátum helyzetelemzése

A szegregátum lakosság a 2001-es adatok szerint 157 fő (a városrész népességének 5,7 százaléka). A 0-14 évesek aránya 36,9 %, a 15-59 évesek (aktív korúak) aránya 51,6 %, míg az 59 évnél idősebbek aránya 11,5 % volt az összlakosságon belül. A legfiatalabbak aránya itt a legmagasabb az egész városban, a szegregátumokat és a külterületet is figyelembe véve. A 15 évesnél fiatalabbak városi átlag kétszeresét is elérő aránya arról tanúskodik, hogy kiugróan magas a népszaporulat a területen. Ezzel szemben az időskorúak aránya is a területen a legalacsonyabb a városban.

A legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya az aktív korúakon belül 66,7 %, ami csaknem kétszerese a városi átlagértéknek és jóval magasabb (16 százalékponttal) a városrészi átlagnál is. Felsőfokú végzettségű személy 2001-ben nem élt a területen.

A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korú (15-59 éves) népességen belül 79 %, ami a legmagasabb arány a városban, és a korstruktúrát is figyelembe véve azt jelenti, hogy óriási teher nehezedik a 20 százaléknál aktív korú foglalkoztatottra, hisz nekik kell eltartani nem csak a gyermekeket és időskorúakat, hanem a munkaképes korban lévők 4/5-ét is. Nem meglepő az sem, hogy itt a legmagasabb a

munkanélküliségi ráta is: 56,4 % (5 százalékponttal magasabb a második legrosszabb helyzetű szegregátum mutatójánál is).

A szegregátumban 44 lakás volt 2001-ben, melyből 18 lakás volt alacsony komfortfokozatú, az egyszobás lakások aránya pedig 9,3 %. A lakások mindegyike egylakásos, családi házas jellegű lakóépületekben található és egy, Nagyváradi utcai lakást kivéve, magántulajdonban van.

A szegregátum lakói a közszolgáltatásokat az 1-1,5 km-re található, több útvonalon át is könnyen megközelíthető városközpontban vehetik igénybe. Infrastrukturális ellátottságában jelentős hiányosságok vannak: nincs kiépítve a szennyvíz-csatorna hálózat, továbbá nem pormentesített a Velencei, Nagyváradi, Géza fejedelem utcák útfelülete.

25. táblázat A nyugati lakóövezet SWOT-elemzése

Erősségek	Gyengeségek
▪ Fiatal korú lakónépesség magas aránya ▪ Buszmegálló van a városrészben ▪ Városközponthoz közeli fekvés ▪ Lakóterületi tartalékok ▪ Strandfürdőhöz közeli fekvés	▪ A 2001. évi adatok alapján kimutatott szegregátumok közül 2 db itt található ▪ Lakónépesség képzettségi szintje alacsony ▪ Részben kiépített szennyvíz-hálózat ▪ Nincs kiépítve a szilárd útburkolat több utcában ▪ Alacsony komfortfokozatú lakások magas aránya ▪ Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők magas aránya
Lehetőségek	Veszélyek
▪ Kereskedelmi funkciók bővülése ▪ Rendezettebbé váló lakókörnyezet	▪ A szegregálódás erősödése ▪ Infrastrukturális fejlesztések elmaradása

2.3.3.5 Külterület

A külterület legnagyobb hányada mezőgazdasági művelés alá vont terület, szántó vagy rét. A területen halad át az M3-as autópálya és a 35-ös főút várost elkerülő szakasza (körgyűrű). Szintén a település határában húzódik a Barátság köolajvezeték. A Tisza a település nyugati határa mentén húzódik. A település külterületét gyakran sújtja belvíz.

Külterületen végzett tevékenységek:

- Mezőgazdasági művelés
- Ipari tevékenység (ipari park)
- Turisztikai tevékenység (Archeopark, Tisza-part)

A külterület lakónépessége 124 fő volt 2001-ben, a legutóbbi népszámláláskor. A népesség korstruktúrájában magas arányt képviselnek az időskorúak (24,2 %), ami azzal magyarázható, hogy a lakosság, különösen a fiatalok, egyre nagyobb arányban költöznek be a városba, hiszen nem vonzó számukra az az életforma, amit a külterületek, tanyák nyújtani képesek. Ezzel magyarázható a külterületi népesség városi átlagtól elmaradó képzettségi szintje is. Rendkívül nagy (65,3 %) a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező aktív korú lakosok aránya is, ami arra utal, hogy jórészt háztáji és alkalmi, mezőgazdasági munkákból tartja el magát az ott élő lakosság.

26. táblázat Külterületi városrész adatai

	Külterület	Aránya a város egészéhez képest
regisztrált vállalkozások száma	11	2,6%
kiskereskedelmi üzletek száma	5	3,4%
vendéglátóhelyek száma	2	6,7%
szálláshelyek száma	0	0,0%
lakónépesség	30	0,4%

Forrás: Polgár Város Önkormányzata

A lakásállomány mintegy 2/3-át az alacsony komfortfokozatú lakások teszik ki. Kiépítetlen a szennyvíz-csatorna és gázvezeték, és a várostól távolabb eső területeken a vezetékes víz sem elérhető.

Az M3-as autópálya megépülése után jelentős fejlesztések kezdődtek meg a külterület Polgártól délkeletre eső részén, melyek a 2007 és 2008 évek folyamán teljessé válnak.

18. ábra Polgár, Ipari Park

Forrás: www.polgar.hu

Az autópályától délre fekvő Polgári Ipari Parkban 30 hektár területen vállalkozói tevékenység folyik, az elkövetkező években további vállalatok betelepülése várható. 2008 elejéig 8 vállalkozás telepedett le az ipari parkban, mely várhatóan kb. 200 új munkahelyet jelent a térség számára. Az ipari parkba települt vállalkozások legfontosabb adatait az alábbi, 27. táblázat mutatja be.

27. táblázat Polgár Ipari Parkjába települt vállalkozások

cégnév	profil	földterület (m ²)	dolgozók (várható) száma
Innoglass Kft.	építőipar	20.000	50-80
TechCon Kft.	energetika	25.000	15-25
TikoPlaszt Kft.	műanyagipar	8.000	15-25
Tempora Zrt.	bioenergetika	80.000	40-50
Kühne+Nagel Kft.	logisztika	15.000	10-20
Gold Épker Kft.	építőipar	2.000	10-15
James & Tailor Kft.	kamionmosó	2.000	3-5
Wolff Kft.	élelmiszeripar	6.000	3-5

Forrás: Prezentáció: A Polgári Ipari Park 2007-es évről, valamint a 2008-as év várható fejleményeiről (Info Csoport)

Az M3-as autópálya, az ipari parkot keletről határoló vasútvonal és az ipari park déli részén nyugat-kelet irányban keresztül vezető magasfeszültségű vezeték által határolt területen

folyamatban van az M3 CITY CENTER Kft. beruházása, melynek során kereskedelmi-gazdasági centrumot alakítanak ki. Két ütemben összesen 18 000 m² alapterületű kereskedelmi létesítményt építenek fel, melynek első üteme, a terület északi részén az M3 Outlet Center várhatóan 2008. május 15-én nyílik meg mintegy 120 új munkahelyet teremtve, a második ütemben várhatóan bútóráruházz kialakítását tervezik.

Szintén az M3-as autópálya mellett, a várostól délkeletre található az M3 Archeopark, mely 2007-ben nyílt meg. A közel 5 hektáros területen kialakított pihenőparkban bemutatásra kerül a tájegység története, tárgyai, népi kultúrája. A pihenőpark célja az autópályán elhaladó utazók térségbe csábítása lenne, azonban mindeddig nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket a látogatottság szempontjából.

28. táblázat A külterületi városrész SWOT-elemzése

Erősségek	Gyengeségek
- M3-autópálya halad át a területen - Tisza közelsége - Hortobágyi Nemzeti Park érinti a területét	- Időskorú népesség magas aránya - Lakónépesség képzettségi szintje alacsony - Alacsony komfortfokozatú lakások magas aránya - Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők magas aránya
Lehetőségek	Veszélyek
- Új vállalkozások betelepülése az ipari parkba - Kereskedelmi-gazdasági centrum bővülése - Öko-turizmus iránti növekvő kereslet	- Ipari parkba telepedett vállalkozások piacai beszűkülnek - Gazdasági recesszió - A régió településeiben bővül a kereskedelmi kínálat

2.3.4 Összegzés

Polgár öt beazonosított és bemutatott városrészének elhelyezkedése, gazdasági szerepe, társadalmi rétegződése és egyéb jellemzői alapján eltérő funkciókat tölt be a város és a környező települések életében.

Polgáron belül egyértelműen a **Városközpontban** tömörülnek a közfunkciók, a kereskedelmi és szolgáltató szervezetek, intézmények. Mindezek ellenére a városnak ma sincs igazi, funkcionális értelemben vett és reprezentatív célokat is szolgáló közösségi főtere vagy főutcája.

A **Keleti-északkeleti lakóövezet** alapvetően lakófunkciókat lát el, de mivel a városrészben található a Strandfürdő és a város sportpályája is, ez egyben a város rekreációs és közösségi övezete is. Jelentős a zöldfelületek aránya a városrészben, melyek további fejlesztése, rendezése a turisztikai funkció erősítése miatt is fontos.

A **Nyugati lakóövezet** a város funkcióiban legszegényebb negyede, a lakóházakon kívül csak kevés kereskedelmi és vendéglátó egység található a városrészben, a közösségi terek hiányoznak, a szegregátumok infrastrukturális ellátottsága igen fejletlen.

A **Déli lakóövezet** a legnagyobb területű városrész; alapvetően lakófunkciót lát el, de közlekedési szerepkörrel is rendelkezik. A közösségi terek és rendezett zöldfelületek hiánya, az infrastruktúra részleges kiépítettsége és a hátrányos helyzetű népesség magas aránya miatt összességében ez a városrész van a legkedvezőtlenebb helyzetben.

A **külterületen** a mezőgazdasági tevékenység mellett egyre jelentősebbek az ipari és kereskedelmi funkciók a városhoz közeli területeken, köszönhetően kiváló közlekedési helyzetének. Az idegenforgalom fejlesztése további lehetőség a külterület adottságainak kihasználására.

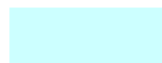
29. táblázat Polgár városrészeinek jelenlegi funkciói

		Városközpont	Nyugati lakóövezet	Keleti-északkeleti lakóövezet	Déli lakóövezet	Külterület
Ipari, logisztikai	funkciók					
Kereskedelmi						
Mezőgazdasági						
Zöldfelületi, környezeti						
Turisztikai, rekreációs						
Közlekedési, távközlési						
Közösségi						
Közigazgatási						
Humán szolgáltatási						
Lakó						
Város(rész)-központi						

Jelmagyarázat:

domináns
funkció

kiegészítő
funkció

Forrás: Önkormányzati adatok alapján saját szerkesztés

3 STRATÉGIA

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia célhierarchiája maximálisan épít a város meglévő fejlesztési koncepcióira, ágazati programjaira és egyéb stratégiai dokumentumaira, amelyek közül a legjelentősebbek az alábbiak:

- Polgár Város gazdasági programja, 2007-2013 (2007)
- Polgár projektalapú városfejlesztési programjavaslat 2007-2010 (2007)
- Projektaudit jelentés Polgár Város Önkormányzata 2007-2010 közötti időszak projektterveire vonatkozóan (2007)
- Polgár Város módosított településfejlesztési koncepciója (2006)
- Polgár Város örökségvédelmi hatástanulmánya (2006)
- Polgár Város Önkormányzat kulturális koncepciója 2004-2006 (2004)

Mindez jelzi, hogy a város jelenleg is egy kiforrott, szakmailag megalapozott és társadalmilag elfogadott célrendszerrel rendelkezik, ezért az IVS-nek nem célja egy teljesen új stratégia létrehozása, sokkal inkább egyfajta szintézis, amely során a jelenlegi állapotnak és a jövőben várható folyamatoknak megfelelően formálja, pontosítja a város a korábbi, de még hatályban lévő célkitűzéseit.

A városfejlesztés stratégiai dokumentumai elvárt eredményként azt jelölik ki, hogy a kistérségi központ funkciót betöltő Polgár térségi szervező képessége növekedjen, korszerű feltételek között biztosított közszolgáltatások váljanak elérhetővé a város és a környező települések lakossága számára. A város kedvező feltételeket kíván kínálni mind a gazdasági szereplők működési környezete, mind pedig a kistérségi lakosság életminősége tekintetében.

3.1 A város hosszú távú jövőképe

A kistérségi centrum funkciót is betöltő Polgár **jövőképe** „*Polgár Város módosított településfejlesztési koncepciója*” alapján, a lakossági kérdőíves felmérés eredményeit is figyelembe véve került megfogalmazásra.

A jövőképeknek sarkalatos pontját képezi a város **kedvező közlekedéslogisztikai elhelyezkedése**, az autópálya közelsége, mely a keleti országrész „**gazdasági kapujává**” alakítja Polgár városát. A város külterületén elhelyezkedő Polgári Ipari Park kedvező vállalkozói környezetet biztosít a helyi, országos és nemzetközi vállalkozói szféra számára. A város a befektetési tevékenységek ösztönzésével olyan vállalkozók letelepedését éri el, akik a Polgári kistérségben élő munkavállalóknak, valamint a helyi kis- és középvállalkozásoknak hosszú távon is biztosítani tudják az egzisztenciális fejlődés lehetőségét. A dinamizálódó gazdasági fejlődés a munkaerő-kereslet növekedésével, és az életminőség szintjének emelkedésével jár együtt. Az ipari parkba betelepült vállalkozások, valamint az erősödő helyi kkv szektor közvetett módon szerepet vállalnak a város társadalmi életének fejlődésében, fejlesztésében is, mindemellett kiemelt figyelmet fordítanak a hátrányos helyzetű munkavállalókra.

A gazdasági teljesítő képesség és a jólét növekedése, fenntarthatósága érdekében nagy hangsúlyt helyez a város alap- és középfokú oktatására. A közoktatás ellátásának kistérségi szintű megszervezése, az optimális intézményi struktúra kiépítése, a szakmai színvonal erősítése a város oktatási reformprogramjának része. A piacképes tudást nyújtó, a szaktudás állandó megújítására alkalmas szakiskola – együttműködve a gazdasági

szereplőkkel – az aktuális és prognosztizálható munkaerőigénynek megfelelő képzéseket valósítja meg.

Polgár kedvező földrajzi elhelyezkedése, a közelben található Tisza-tó, Hortobágyi Nemzeti Park, továbbá a Tisza folyót felölelő turisztikai régió „keleti turisztikai kapujaként” definiálható. Komplex turisztikai termékek és magas színvonalú idegenforgalmi szolgáltatások kínálatával Polgár nemcsak az öko- és természetjáró turizmus központja, hanem egyúttal a turisztikai régióba irányuló teljes forgalmat fogadó turisztikai kapu szerepkört is magáénak tudhatja. A célzott turizmusfejlesztés, az ehhez szükséges kiszolgáló infrastruktúra kiépítése és a településkép javítása helyben tartja a térségben élőket, javítja az itt élők komfortérzetét és identitástudatát, és mindemellett alternatív jövedelemforráshoz juttatja őket. A termálvízzel rendelkező városi strand a környező települések nagy élményfürdő komplexumai mellett a megfizethető és rekreációs programokban gazdag kikapcsolódás lehetőségét nyújtja főként a kistérség lakosai számára.

Polgár város jövőképehez szorosan kapcsolódik a városközpont fejlesztése és az itt található szolgáltatások bővítése, a XXI. századnak megfelelő színvonalon történő biztosítása. A városközpontban található Polgármesteri Hivatal és Kistérségi Szolgáltató Központ multifunkcionális közszolgáltató centrumként biztosítja a helyiek és a kistérségben élők számára a hivatalos ügyintézkést és az okmányirodai szolgáltatásokat. A kistérségi feladatok központosításával a kistérségi menedzsment szervezete is hatékonyabban képes ellátni feladatait, mindemellett továbbra is aktívan segíti a térség szervezését, szerepet vállal kistérségi gazdaságfejlesztési programok megvalósításában.

Az életminőség növekedésnek fontos pillére az egészségügyi és szociális szolgáltatások elérhetősége a településen. A városközpontban, a kistérségi tömegközlekedéssel jól megközelíthető helyen kialakított Kistérségi Járóbeteg Szakellátó Központ az egészségügyi alapellátások mellett alapszintű járóbeteg szakellátást is végez. Emellett multifunkcionális szolgáltató egységként megfelelő és korszerű helyszínt biztosít az orvosi ügyelet és a védőnői szolgálat számára is.

A kistérségi központi funkciót a Kistérségi Szociális Központ biztosítja, mely a szociális intézmény egységek (családsegítő, gyermekjóléti szolgálat, házi segítségnyújtás, nappali ellátás) egy helyre történő integrálását biztosítja.

A városban a régi hagyományok ápolására és a fiatal generációk számára is megfelelő kereteket biztosító, pezsgő társadalmi és kulturális élet folyik. A kulturális élet fő szervező bázisa az Ady Endre Művelődési Ház és Könyvtár. A művelődési házban a hagyományos néptánc fesztiválok, színházi előadások és egyéb események is helyet kapnak. A könyvtárban teleház működik. A társadalmi élet legfőbb mozgatói a helyi civil szerveződések, akik saját céljaikat a város érdekeivel összhangban valósítják meg, és proaktív kezdeményezői, illetve részesei a város társadalmi fejlődésének.

A városon áthaladó gépjármű forgalom az elmúlt évekhez képest csökkent, melynek oka a városközponton korábban átvezető 35. számú főút elkerülő szakaszának megépítése. Hatására a korábban belső utakon áthaladó jelentős kamion- és teherforgalom nagy része mára már elkerüli a települést. A város központján áthaladó közúti forgalom mérséklése érdekében újabb elkerülő út építése valósul meg. Az új közlekedési kapcsolat kiépítése a várost elkerülő 35. számú főúttal nemcsak forgalomcsökkentő hatású, de könnyebb megközelítést biztosít a város északi részén elhelyezkedő fürdő- és rekreációs területhez is. Az úthálózat fejlesztése mellett jelentős előrelépés történik a város járda-, és kerékpárút hálózatának kiépítésében. A jelenlegi járdahálózat teljes felújítása valósul meg az elkövetkező években, mindemellett a főbb gyűjtő és elosztó utak, valamint a főútvonalon mentén kerékpárutak, illetve -sávok kerülnek kialakításra. A Polgár-Tiszaújváros közötti kerékpárút-hálózat kiépítésével könnyen megközelíthető a város külterületén elhelyezkedő ipari park, továbbá számos, helyi munkavállalót alkalmazó vállalat telephelye.

Polgár Város jövőképe az előzőek alapján összefoglalóan a következőképpen fogalmazható meg:

A hagyományosan központi szerepkörrel rendelkező Polgár a fejlett egészségügyi, üzleti és közszolgáltatások biztosításával minőségi életet nyújt lakosai számára. Kihasználva kedvező közlekedés-logisztikai elhelyezkedését a keleti országrész gazdasági és turisztikai kapujaként funkcionál.

3.2 Jövőbeni fejlesztési irányok

3.2.1 Átfogó cél

Polgár város jövőképe, valamint a város előtt álló kihívások alapján kijelölhetőek a település gazdasági-társadalmi fejlesztésének stratégiai céljai, a hozzájuk tartozó részcélok és a prioritások. Polgár hosszú távú, átfogó célkitűzése, amellyel a kitűzött jövőkép megvalósulását el kívánja érni a következő:

A város elhelyezkedését kihasználva a keleti országrész gazdasági és turisztikai kapujává válni, ahol a fejlett köz- és közösségi szolgáltatások biztosításával a helyi lakosok modern kisvárosias környezetben minőségi életet élnek.

Az általános cél az, hogy a településen élők életkörülményei, így

- a megélhetési viszonyok,
- a települési komfortosság,
- az esztétikai minőség és
- az egészséges környezeti feltételek

az erőforrások megőrzése mellett jelentősen és tartósan javuljanak.

A fejlesztéseknek azt kell szolgálniuk, hogy Polgár élhető, modern kisvárossá fejlődjön, ahol a növekvő számú lakosság települési komfort érzete magas, és emelkedik helyi kötődésük szintje is. A vonzó feltételek, a megfelelően képzett munkaerő, valamint a kedvező közlekedési-logisztikai elhelyezkedéséből fakadó gazdasági lehetőségeket a város fejlődési érdekeit figyelembe véve kell hasznosítani.

A fejlesztésekkel párhuzamosan különös figyelmet kell fordítani arra, hogy javuljon a város külső és belső image-e, és ismertsége.

3.2.2 Középtávú tematikus célok

Az átfogó cél megfogalmazását követően azonosíthatóak be a város középtávú tematikus céljai, melyek közép, illetve hosszú távú fejlesztési célokat fogalmaznak meg a város számára, az integrált városfejlesztés keretein belül, ágazati bontásban:

- A. A város külső és belső megközelíthetőségének és elérhetőségének fejlesztése
- B. A természeti és épített környezet állapotának javítása a magasabb életszínvonal elérése érdekében
- C. Helyi szintű fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra megteremtése

- D. A térségi munkaerő-piaci keresletre rugalmasan reagáló oktatási, képzési és átképzési rendszer kialakítása
- E. A térségi szerepkör erősítése
- F. A helyi szociális szolgáltatások színvonalas biztosítása
- G. A helyi társadalom közösségi életének fejlesztése a város népesség-megtartó képességének megtartása érdekében
- H. A lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése
- I. A város turisztikai szolgáltatásainak bővítése

A következőkben az ágazati bontásnak megfelelően részletezésre kerülnek a középtávú célkitűzések. A célok mellett meghatározásra kerülnek az elérésüket szolgáló legfontosabb fejlesztési elképzelések, valamint a várható eredmények hatások is.

3.2.2.1 A. A város külső és belső megközelíthetőségének és elérhetőségének fejlesztése

A várost érintő fejlett közlekedési hálózatnak köszönhetően jelen helyzetben a település **külső megközelíthetőségének** fejlesztése főként a kerékpárút-hálózat kibővítését, illetve a buszállomás felújítását, korszerűsítését kell, hogy magában foglalja.

Az országos és térségi kerékpárút-hálózat tervezett nyomvonalait a **11. melléklet** térképe ábrázolja. A tervezett nyomvonal alapján várhatóan az elkövetkező években felértékelődik Polgár város szerepe a kerékpáros turizmus területén. Ennek érdekében a város középtávú céljai között szerepel a Tisza folyó és a város észak-nyugati részén található, Selypes hidat összekötő kerékpárút kiépítése. Mindemellett célul tűzi ki a térségi kerékpárút-hálózat Polgárt érintő szakaszának kiépítését, a 35. sz. főút Keleti főcsatorna találkozásától keresztül a településen a belterületől délkeleti irányban kialakított M3-as autópálya melletti régészeti pihenőparkig, külön lecsatlakozással a közelben lévő ipari parkig.

Az autóbusz-állomáson, mely a környező települések tömegközlekedési átszállópontja is egyben, szükség van a közművek teljes felújítására, az útburkolat cseréjére, továbbá modern kisvárosias környezet kialakítására utcabútorok kihelyezésével. Mindemellett a város tematikus céljai között szerepel egy új autóbusz váró épület kialakítása, mely XXI. századi színvonalon nemcsak a település, de a kistérség utazóközönségét is kiszolgálja.

A közlekedés környezeti ártalmainak felszámolásához járul hozzá a közösségi közlekedés rendszerének korszerűsítése, amely egyfelől a járatok optimalizálást, másfelől környezetbarát közlekedési eszközök alkalmazását jelenti a belvárosban. Szintén a környezetterhelés csökkentése miatt fontos a belterületi kerékpárút-hálózat bővítése és folyamatos karbantartása.

A belső városi közlekedés fejlesztése az útminőség javítására és a környezetbarát közlekedési megoldások elősegítésére irányul. A belvárosban kiemelt figyelmet kell fordítani a parkolási kapacitások bővítésére, különösen a nagy forgalmú intézmények (pl. városháza, munkaügyi központ) és kereskedelmi egységek (pl. piac, kisboltok) esetében.

A város **belső elérhetőségének javítása** érdekében szükséges konkrét beavatkozások a következők:

- A 35. sz. főút várost elkerülő szakaszáról közvetlenül a strandfürdőhöz bevezető út kialakítása, továbbá egy ehhez szükséges új, négyágú forgalmi csomópont kiépítése.

- A városon belül kialakítandó kerékpár úthálózat szakaszai a városközpont – üdülőterület és vasútállomás – Rákóczi u közötti részek.
- A városközpontban jelenleg megtalálható, valamint betelepülő funkciók (Kistérségi Szolgáltató Központ, Kistérségi Járóbeteg Szakellátó Központ, Kistérségi Szociális Központ, Munkaügyi központ, stb.) megtartása érdekében szükség van a közúti forgalomtól elválasztott vagy forgalomcsillapított gyalogos zónák kijelölésére.
- Annak érdekében, hogy a város közösségi funkciói továbbra is a város központi részére koncentrálódjanak, szükség van a Munkácsy utca menti területek központhoz kapcsolására, ugyanakkor fontos a jelenlegi utcaszerkezet megtartása.
- A városközpontban, a Polgármesteri Hivatal előtti Barankovics téren szükséges egy rendezvényter kialakítása, továbbá kiemelt figyelmet kell fordítani a parkolóhelyek kijelölése mellett a belváros gyalogos és zöldfelületeinek nagyarányú kiterjesztésére.
- A városi közlekedés biztonságának érdekében a város úthálózatának teljes mértékű rekonstrukciójára van szükség, több ütemre bontva, a rendelkezésre álló tervek alapján.

Mindezek eredményeként

- kiteljesednek a város központi funkciói a térség települései irányába,
- csökken a belterületek egyes útvonalainak közlekedési leterheltsége,
- eddig feltáratlan vagy részben feltárt területek kerülnek feltárássra,
- növekszik a közlekedés biztonsága,
- emelkedik a környezetbarát helyváltoztatási megoldások használatának aránya,
- a belváros parkolási problémái enyhülnek,
- csökken a közlekedési eredetű zaj- és levegőszennyezés.

3.2.2.2 B. A természeti és épített környezet állapotának javítása a magasabb életszínvonal elérése érdekében

Polgár város környezeti állapotát jelentős mértékben befolyásolják természeti és antropogén hatások egyaránt. A környezet állapotának hosszú távú javítása és a környezetterhelések csökkentése érdekében szükség van a következő, kiszolgáló (közüzemi) infrastruktúrák színvonalbeli emelésére:

- Települési szintű belvíz és csapadékvíz elvezető rendszer fejlesztése
- Települési ivóvízhálózat rekonstrukció,
- Belterületi szennyvízhálózat kiépítésének befejezése
- Vezetékes gázhasználat település szintű kiépítése és használatának ösztönzése
- Településen belüli úthálózat korszerűsítése, járdafelújítás

Mindemellett szükség van a természeti környezet megóvására, a meglévő zöldterületek nagyságának növelésére az Országos Területrendezési Tervnek és Polgár Város Településrendezési Tervének megfelelően. A célok között szerepel

- a felszíni vizek védelme és környezetük megújítása
- a külterületi mezőgazdasági területeken történő fásítás és erdőtelepítés
- a védett természeti területek megóvása
- a városrészekben belül további zöldfelületek kialakítása.

A Város Önkormányzatának tervei között szerepel továbbá az is, hogy közintézményeinek fűtését a geotermikus-energia felhasználásával oldják meg. A mérések szerint kb. 1400-

1600 m mélyen 70°C-os termálvíz található a város alatt, mely elegendő lehet nemcsak a közintézmények, de hosszú távon a lakosság épületeinek fűtésére is. Az önkormányzat ennek érdekében támogatni kíván minden olyan kutatást és fejlesztést, mely a geotermikus-energia a környezetvédelmi szempontokat figyelembe tartó, de hatékony felhasználását célozza.

A természeti és épített környezet állapotának javítása érdekében tervezett fejlesztések hatására csökkennek a környezeti ártalmak, javul a talaj, a levegő és a víz minősége, növekszik a jóléti-rekreációs célra hasznosított víz- és zöldfelületek aránya, összességében pedig javul a lakosság életminősége.

Mindemellett szükség van a város településképe javítására, mely által erősödhet a város népességmegtartó képessége. Ennek érdekében a következő fejlesztések elengedhetetlenül szükségesek:

- Hagyományos településszerkezet, térfalak visszaállítása
- Közterületek revitalizálása és állapotuk javítása
- Műemléki környezeti tömb rehabilitációja

A város egyik legnagyobb értéke a hagyományos, mezővárosias településszerkezete, amely egyszerre hordozza a halmaztelepülések és a gyűrű-sugaras rendszer egyes jellemzőit. Ebbe a karakteres szerkezetbe a XX. század során néhány erőszakos beavatkozás történt. A város szerkezetével és épületállományával kapcsolatos fejlesztések kiemelt célja a hagyományos településszerkezet, térfalak visszaállítása. Ennek előfeltétele az épített környezet olyan fejlesztése, amely összhangba hozza a város gazdasági-társadalmi-környezeti hatékonyságának növelését, az életminőség javítását és a város karakterének megtartását. E cél megvalósítása magában foglalja a helyi identitás erősítését a város karakterének feltárásával és fejlesztésével, a közterületek – mint a városi élet fő helyszíneinek – humanizálásával. A város célja az, hogy a még megmaradt hagyományos utca és telekszerkezetet fenntartsa, a beépítések során pedig a hagyományos (hézagosan zárt sorú) kisvárosias környezet kialakítását támogassa. A kiegyensúlyozott településszerkezet érdekében a város egésze fejlesztéseket igényel, mely által megőrizhető a város hagyományos mezővárosi karaktere – a magas városi életminőség biztosításával párhuzamosan.

A közterületek revitalizálása és állapotuk javítása a település köztereinek tudatos bővítését, minőségének emelését és „élettel telítését” jelenti. Első lépésként a város célja a városközpontban található főter (Barankovics tér) felújítása, mely elősegíti a meglévő városközponti funkciók megerősödését, illetve új funkciók megtelepedését. A város másik célkitűzése minden további városrész lakóövezetében található közterületek, az épületek közötti területek parkosításának megvalósítása. Emellett elengedhetetlenül fontos a játszóterek felújítása és a parkolók esztétikusabb kialakítása. Mindezek eredményeként új, vonzó közösségi terek jönnek létre.

A város két műemlék jellegű épülettel rendelkezik: a Kálvária kápolnájával és a Katolikus templommal. Mindkét épület közvetlen környezete gondozott zöldfelülettel rendelkezik, ehhez azonban környezetének építészeti minősége nem igazodik. A város célja, hogy e műemléki tömb környezeti rehabilitációja megvalósuljon. Ennek érdekében a város a helyi építési szabályozás beépítési paramétereit úgy határozza meg, hogy azok közelítsenek ahhoz az állapothoz, amely a leginkább megfelel a műemlék jellegű épületek környezetének, továbbá hogy egy harmonikus egységet képezzenek az épületek közvetlen környezetével.

A fejlesztések hatására a városi élet színvonala nő, a helyi lakosság identitása erősödik. A jelenleg alulhasznált területek intenzívebb hasznosítása hozzájárul ahhoz, hogy a város megfelelő szinten tudja tartani térbeli terjeszkedést. A megújult közösségi tereknek, valamint a bővülő és javuló lakáskínálatnak köszönhetően a város népességmegtartó ereje nő.

3.2.2.3 C. Helyi szintű fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra megteremtése

Polgár kedvező gazdaságföldrajzi elhelyezkedése stratégiai adottság, melyet kiaknázva a közép-európai gazdasági térség egyik kereskedelmi központjává, a keleti ország rész gazdasági kapujává válhat. Ezt az előnyös adottságot felhasználva hosszú távon a XXI. századi, szolgáltatás alapú vállalkozói infrastruktúra és innovatív környezet megteremtése a cél a nagyobb és folyamatos tőkevonzás, továbbá a munkahelyteremtés érdekében.

Mindehhez azonban szükség van arra, hogy Polgár képes legyen kiszolgálni a kereskedelem új formáit (pl. nemzetközi közvámraktár, e-business), valamint a multinacionális elosztóhálózatok keleti irányú terjeszkedését. Az elkövetkező években a város a multinacionális kereskedelmi cégek képviselőinek, ügynökségeinek adhat otthont a schengeni határvonal áttelepülése miatt, ugyanis egy határvonal áthelyezése mindig együtt jár a gazdasági-infrastrukturális struktúrák mozgásával, illetve a növekvő állami szerepvállalással a kiegészítő közigazgatási infrastruktúrák területén.

A külföldi befektetők vonzása, megtelepedési feltételeik biztosítása és a vállalkozások megtartása a város irányítóinak döntésein is múlik. A város feladata, hogy helyi szintű, fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúrát biztosítson a lehetséges befektetők számára és közreműködve az ipari parkot fenntartó céggel a külföldi és hazai vállalkozások igényeihez igazodó szolgáltatásokat, infrastrukturális fejlesztéseket indukáljon a város területén. Mindezek között említendők a következők:

- Infrastruktúrával ellátott ipari, kereskedelmi terület kialakítása
- Ipari parkban közművesített telkek rendelkezésre állása
- Logisztikai és innovációs központ megvalósításának szervezeti támogatása
- Gazdasági szolgáltató ház felépítése a városközpontban
- Kistérségi üzleti szolgáltató központ kialakítása (tanácsadás, üzleti adatbázis üzemeltetés, bérirodák, bértárgyalók, bérelhető informatikai és kommunikációs eszközök)
- Pénzügyi szolgáltatások biztosítása
- Hatósági ügyintézés színvonalas és minőségi szolgáltatásokkal
- Továbbá a következő tematikus célkitűzéshez illeszkedő szakképzett humán erőforrásbázis biztosítása a befektetők számára.

A külső források bevonására irányuló befektetés-ösztönzési tevékenységeknek szorgalmaznia kell emellett a már meglévő hazai és külföldi vállalkozások együttműködési hajlandóságának növelését, továbbá közöttük partneri kapcsolatok kiépítését. Mindezek eredményeként, továbbá a korábban betelepült multik (pl.: M3 Outlet Center) hatására középtávon professzionális nemzetközi expedíós vállalatok raktár- és elosztóbázisai, és ezek hazai beszállítói települnek le a város határában, így a város logisztikai központként multinacionális elosztóhálózatok részévé, gazdasági kapuvá válhat. Mindez hozzájárul a tradicionális feldolgozóipar és a korszerű pénzügyi, kereskedelmi és üzleti szolgáltatások egyensúlyához. Ezáltal a város gazdasági struktúrája kevésbé lesz sebezhető, kialakulhat egy stabil beszállítói hálózat, továbbá tartós tőkemegkötés, növekvő adóbevétel és hozzáadott érték termelés jelentkezik (várhatóan 4-5 betelepülő vállalkozás az elkövetkező évtizedben).

3.2.2.4 D. A térségi munkaerő-piaci keresletre rugalmasan reagáló oktatási, képzési és átképzési rendszer kialakítása

A Polgáron működő közoktatási intézményeknek kiemelt figyelmet kell fordítaniuk a gazdasági igényekhez illeszkedő humánerőforrás fejlesztésre, hiszen a város csak ezáltal szerezhet gazdasági előnyt a környező településekhez képest, ugyanakkor csak így teremthetik meg a gazdasági-társadalmi fenntartható fejlődés egyik alappillére.

A munkaerő-piac változó igényeit csak a gazdaság szereplőivel szorosan együttműködő, rugalmas képzési rendszer, a standard színvonalat biztosító gimnáziumi oktatás, valamint a szükséglet-orientált szak- és továbbképzési intézményrendszer képes figyelembe venni. A képzési-oktatási rendszer egyes szintjein különböző fejlesztések szükségesek:

- A közoktatás területén főként az oktatás tárgyi feltételeinek és a korszerű eszközökkel való ellátás biztosítása.
- Szükséges a középfokú oktatás fejlesztése, hiszen a közelben letelepedett nagyvállalatok jellemzően alacsony képzettségű munkásokat alkalmaztak, s saját szervezeti keretei között oldják meg munkavállalóik képzését. Ehhez kapcsolódóan kívánatos magasabb hozzáadott értékű tevékenységek letelepítése, melyhez a szükséges tudást már középiskolai keretek között át lehetne adni.
- A szakképzési rendszer terén fel kell gyorsítani a munkaerő-piaci igényekre alapuló modellváltást annak érdekében, hogy csökkenjen a pályakezdő állástalanok aránya, valamint mérséklődjön a képzési kínálat és a munkaerő-kereslet közötti eltérés. A szakmai képzés kínálatában célszerű nagyobb hangsúlyt fektetni többek között a logisztikai, feldolgozóipari, pénzügyi, műszaki és gépészeti irányokra.
- Az oktatási intézmények és a helyi gazdasági szereplők – kiemelten a nagyfoglalkoztatók – közötti kapcsolatrendszer kialakítása, gyakorlatorientált képzési programok közös megvalósítása.
- A hátrányos helyzetű társadalmi csoportok képzettségi színvonalának növelése érdekében szükség van egy helyi speciális képzési program, az ún. „Lépj előre egyet” program elindítására, mely kistérségi szinten segíti e csoport felzárkóztatását.
- A helyi iskolák által nyújtott szolgáltatások, képzések bővülését követően azok bemutatása, (marketing) kommunikációja az érintettek felé.
- Az oktatás, átképzés területén – figyelembe véve a gazdaság igényeit – olyan integráló, komplex foglalkoztatási programok szervezését kell elindítani, melyek elősegítik a munkaerőpiacról kieső munkavállalók átképzését, a munkaerőpiacba való visszaintegrálódásukat. A képzési programok, melyeknek célcsoportját főként az alacsony végzettségű rétegek jelentik, e rétegek tudásának, készségeinek fejlesztését célozzák. Mindemellett javasolt mentori tevékenység ellátása, mely az érintettek számára mentálhigiénés és elhelyezkedési tanácsadást és segítséget egyaránt biztosíthat.

A fejlesztések eredményeként korszerű tudásbázissal rendelkező, szakképzett és minőségi munkaerő-piaci potenciál jön létre, amely elősegíti a gazdaság fejlődését, a helyi munkahelyteremtést és a fennálló munkanélküliség hatékonyabb kezelését. 5 éven belül várhatóan 5%-kal nő a szakképesítettek aránya. A helyi munkaerő-piaci igényeknek megfelelő képezettséget nyújtó képzési programokkal csökkenthető a fiatalok körében tapasztalható migráció is.

3.2.2.5 E. A térségi szerepkör erősítése

Polgár, a településhálózatban betöltött kistérségi központ szerepköre, a közösségi és egyéni közlekedésben, valamint a tranzit forgalomban betöltött jelentősége, illetve a humán közszolgáltatások és közigazgatás terén végzett központi feladatai megfelelő kiindulási

alapot jelentenek ahhoz, hogy bizonyos funkciók esetében megerősödjön, illetve kiterjedjen a város szerepköre.

A térségi szerepkör erősítéséhez szükséges lépések a következők:

- térségi közigazgatási funkciók fejlesztése,
- integrált, többfunkciós befogadó környezet kialakítása, és felkészülés az e-közigazgatási szolgáltatás biztosítása
- térségi szerepkört betöltő igazgatási, hivatali és egyéb közcélú funkciókat ellátó szervezetek (falugazdász hálózat, ÚMFT tanácsadói hálózat, katasztrófa védelem, stb.) ügyfélbarát befogadó környezetének megteremtése.

E feladatok megvalósítása érdekében szükség van a városközpontban található Polgármesteri Hivatal kibővítésére, ahol a fentebb említett feladatokat ellátó Kistérségi Szolgáltató Központ fog működni.

A város kistérségi szerepköréhez szorosan hozzákapcsolódik a közoktatás kistérségi szintű ellátása. A település közoktatási intézményeinek átszervezésével, a bővülő képzési, továbbképzési szolgáltatások kialakításával a kistérség oktatási központjává válhat.

A kistérség központjaként Polgár város feladata a kistérségen belüli közösségfejlesztés, mely által növekszik a lakosok közötti belső kohézió. Települési és térségi szinten is szükség van a terület jellegét tükröző, pozitív üzenetet hordozó image kialakítására továbbá egy olyan együttműködési bázis kialakítására, amelyre építve széleskörű, fenntartható, kulturális és gazdasági partnerségek jöhetnek létre

A fenti tevékenységek hatására Polgár szerepe erősödhet a térségi közigazgatás, közszolgáltatás, kultúra és gazdaság tekintetében. A települések közötti versenyhelyzet ésszerű szintre történő visszaszorításával, kölcsönösen előnyös megegyezőések megkötésével a pozitív hatások nemcsak települési, hanem megyei, regionális és nemzetközi szinten is megmutatkozhatnak.

3.2.2.6 F. A helyi szociális szolgáltatások színvonalas biztosítása

A város célja, hogy a szociális felzárkóztatás és a társadalmi kohézió keretében a település minden rászoruló lakója számára elérhetőek legyenek azok a jogszabályokban rögzített ellátási formák, amelyek a szociális biztonságot garantálják és minőségi ellátást biztosítanak. A település jelenlegi szociális intézményrendszere bővítésre szorul. Az intézkedések közé tartoznak mindenek előtt a szociális szolgáltatások, a szociális intézményhálózat elérhetőségének, hozzáférhetőségének javítása. Ezzel párhuzamosan szükség van a már meglévő intézmény személyi, tárgyi feltételeinek bővítésére, és szakmai színvonalának emelésére, hogy ezáltal eredményesen, hatékony formában nyújtson szolgáltatásokat a klienseknek. A hozzáférhetőség javítása, és az intézmény e célú szolgáló bővítése mellett törekedni kell a speciális célcsoportokkal foglalkozó intézmények szakmai és pénzügyi támogatására.

A helyi szociális szolgáltatások magas színvonalú biztosítása érdekében a következő fejlesztések szükségesek:

- a különböző társadalmi csoportok igényeinek figyelembevételével, valamint az esélyegyenlőségi tervek mentén kialakításra kell kerülnön egy magasabb színvonalú szolgáltatási rendszer,
- A szociális ellátórendszer szolgáltatásainak fejlesztése, úgy mint:
 - o idősök otthona
 - o jelzőrendszeres házi segítségnyújtás megvalósítása
 - o hétvégi szociális étkeztetés megoldása kiszállítással igényfelmérést követően
 - o hajléktalanok ellátása (nappali és éjszakai szállóhely)

- o Szociális Információs Szolgálat kialakítása
- a szociális szolgáltatások fejlesztéséhez szükséges a meglévő szociális intézmények szervezeti-irányítási rendszerének átalakítása, továbbá az intézményi dolgozók szakmai felkészültségének növelése;
- a szociális szolgáltatástervezési koncepció felülvizsgálata során szükség van a szolgáltatások megváltozott lakossági igényekhez történő újragondolására;
- a különböző problémák, esetek komplex kezelése érdekében javasolt az egyes ellátási típusok és szolgáltatások egymásra építése, egymás melletti működése, hálózatba szerveződése;
- a hátrányos helyzetűek érdekében szükség van a munkaerőpiacra való beilleszkedésük támogatására, foglalkoztatási lehetőségeinek feltárására, továbbá elfogadottságuk erősítése érdekében helyi toleranciaprogramok megvalósítására
- meg kell akadályozni új szegénytelepek kialakulását és a létező telepek terjeszkedését; hosszútávon meg kell szüntetni az érintett városrészek infrastrukturális problémáit, azaz élhető környezetet kell biztosítani minden helyben élő számára;
- Az előzőekben felsorolt feladatok hatékony ellátása érdekében cél a kistérségi együttműködés kiszélesítése és mélyítése

A beavatkozások és fejlesztések hatására megvalósul a szolgáltatásokhoz való – térségi szinten is – egyenlő hozzáférés, azonosíthatóvá és elérhetővé válik a legrászorultabb, legveszélyeztetettebb társadalmi réteg, előtérbe kerül a saját környezetben történő gondozás, összességében pedig mérsékelhető a társadalmi kirekesztődés kockázata.

3.2.2.7 G. A helyi társadalom közösségi életének fejlesztése a város népesség-megtartó képességének megtartása érdekében

Polgár Város Önkormányzata kiemelt feladatának tekinti a művelődéshez való állampolgári jogok biztosítását, a kulturális esélyegyenlőség megteremtését és a közművelődési intézmény akadály-mentesítési programját. A kultúra ápolása terén kiemelt feladat, hogy a város szellemi élete, kultúrája egyre gazdagodjon, kötődjenek a városhoz alkotók, alkotó közösségek, szellemi műhelyek. A város kulturális palettáját színesítő közművelődési intézmény a tevékenységével biztosítani törekszik az esélyegyenlőséget, a hátrányos helyzetű csoportok felzárkóztatását, az etnikai kisebbséghez tartozók művelődési lehetőségeinek bővítését, a kulturális javak minél szélesebb körben való elérhetőségét.

Fontos, hogy a város kulturális tevékenysége erősítse a helyi közösséghez tartozást, a lokálpatriotizmus érzésének elmélyülését, és előmozdítsa a kistérségek települései közötti kulturális kapcsolatokat. A fejlesztendő területek a következők:

- hagyományőrzés, hagyományápolás, egymás kultúráinak megismerése, közös rendezvények szervezése
- a helyi programkínálat szélesítése és a célcsoportok igényeihez alakítása (kiscsoportos foglalkozások (zene, rajz), kézműves táborok szervezése, tehetséges gyerekek felkarolása, tehetség-gondozása)
- Roma Kerekasztal működtetése
- a kulturális szolgáltatások színvonalának emelése,
- a helyi, kistérségi kulturális örökségek védelme,
- a különböző – pl. város és civil – kezdeményezéseket összehangoló koordinációs mechanizmus kialakítása
- részvétel térségi, megyei és regionális programsorozatokban
- civil közösségek kulturális kezdeményezéseinek támogatása

- a helyi és kistérségi kulturális intézmények közös városi és kistérségi marketing stratégiájának kidolgozása
- sportolási és egyéb szabadidős szolgáltatások infrastrukturális feltételeinek javítása és a kínálat bővítése
- a kulturális és szabadidős értékek és lehetőségek célcsoport orientált propagálása

A fenti tevékenységek megvalósításának eredményeként javul a város image-a, színesebbé válik a programkínálat, gyakoribbá válnak a civil önszerveződések és a „bottom-up” kezdeményezések, valamint erősödik a pozitív értelemben vett lokálpatriotizmus, ami összességében nemcsak a helyi lakosság számára jelenti az életminőség emelkedését, hanem hozzájárulhat az idegenforgalmi vonzerő, illetve népesség megtartó és vonzó képesség növekedéséhez is.

3.2.2.8 H. A lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése

A város és a kistérség lakosai számára jelenleg nyújtott egészségügyi ellátás színvonalát tekintve szükségessé vált a város teljes egészségvertikumának integrált fejlesztése. Ebbe az egészségügyi intézmények fejlesztésén túl beletartozik a szemléletformálás, a prevenció, az egészséges életmódra nevelés, a betegségek kezelése, a rehabilitáció, illetve a szociális ellátással való kapcsolat erősítése is. A célok elérése érdekében a következő lépések szükségesek:

- Az egészségügyi ellátás szerkezetének és tárgyi feltételeinek korszerűsítése, a progresszív betegellátás szervezeti-, személyi- és tárgyi feltételeinek javítása, az alap- és szakellátás elérhetőségének növelése.
- A Kistérségi Járóbeteg Szakellátó Központ felépítése a városközpontban az elkészült tervek alapján.
- A fogyatékkal élők sajátos igényeinek kielégítésére az egészségügyi intézmény még nem kellően felkészült. A jövőben az épületbe való akadálymentes bejutás biztosításán túl fontos az épületen belüli közlekedés feltételeinek megteremtése is.
- A szociális ellátórendszerrel, támogató szolgálatokkal együttműködve elő kell segíteni, hogy a fogyatékkal élők is részt vegyenek az egészségügyi szűrővizsgálatokon.
- A halmozottan hátrányos helyzetű lakossági csoportok – romák, fogyatékosok, hajléktalanok, államilag nevelt gyermekek – egészségi állapotának javítása, e csoportok egészségügyi ellátáshoz való hozzáféréseinek racionalizálása (szociális munkások, védőnői hálózat segítségével).
- A halmozottan hátrányos helyzetű emberek szűrővizsgálatának fejlesztése, a szűrővizsgálaton való megjelenési arány javítása.
- A preventív egészségfejlesztő programok kiterjesztése a célcsoportokra (életmód napok szervezése).
- Egészségfejlesztési programok szervezése a gyermek- és ifjúsági korosztály számára.
- A közoktatási intézmények falain belül szükség van az integrált egészségfejlesztési tartalmak rendszeres és folyamatos oktatására. Ki kell alakítani a képzés intézményi kereteit, továbbá az egészségfejlesztési témaköröket be kell építeni a tananyagba.
- A fiatalok egészségesebb szabadidő eltöltési formáinak, az ezt támogató rendszernek az ösztönzés módjának kidolgozása és bevezetése.

A fejlesztések hatására a városi és térségi lakosság fizikai és mentális egészségi állapotának javulása várható, amellyel párhuzamosan a társadalmi problémák mérséklődése és a népesség gazdasági aktivitásának emelkedése is valószínűsíthető.

3.2.2.9 I. A város turisztikai szolgáltatásainak bővítése

Polgár az elkövetkező években kedvező földrajzi elhelyezkedéséből fakadóan (Tisza folyó, Tisza tó és a Hortobágyi Nemzeti Park közelsége) várhatóan a keleti országrész turisztikai kapujává válik. Mindemellett a 2008 májusában nyíló M3 Outlet Center kereskedelmi kínálata a szomszédos országok lakosaira is vonzó hatást gyakorol majd, melyre fel kell készülnie a városnak.

Ennek érdekében szükség van a város helyben kínált turisztikai szolgáltatásainak fejlesztésére, a jelenlegi vonzerők kiemelésére, a kiszolgáló infrastruktúra összehangolt fejlesztésére, továbbá a turisztikai marketingkommunikáció intenzív és differenciált megvalósítására. Szükség van a természeti, a gazdasági és a társadalmi környezet átfogó megújítására, ami többek között magában foglalja a természeti értékek védelmét, a negatív környezeti hatások csökkentését, a helyi lakosság szemléletformálását, az elvándorlás megállítást és a vállalkozások megerősítését.

Polgár Város Önkormányzatának tervei között szerepel a Polgár és Térsége Desztinációs Menedzsment Szervezet alapítása, melynek célja a térség idegenforgalmának fejlesztése, a vonzerők komplex kínálati rendszerre alakítása, a potenciális érdekelt cégek, önkormányzatok, társadalmi szervezetek egységbe tömörítése, közös érdekeik összehangolása, érvényesítése, együttes fellépésükkel piacképességük növelése. További cél a város és a térség turisztikai bevételeinek növelése, illetve a terület imázsának erősítése.

A helyzetelemzésben bemutatásra került közvetett turisztikai attrakciók között kiemelt jelentőségű a Tisza folyó, mely nemzetközi jelentőségű ökológiai folyosót képez, s így a természeti turizmus alapja. Ugyanakkor a folyó idegenforgalmi célú hasznosítását akadályozza az a tényező, hogy Polgárról csak földúton lehet megközelíteni a folyót. Ezen a helyzeten fog változtatni a Polgár (Selypes-híd) és a folyópart között kiépülő kerékpárút, ami az Eurovelo 11. számú útvonalának részét képező Szlovákia – Zemplén – Bodrog – Tiszamenti kerékpárúthoz (– Szerbia/Románia) fog kapcsolódni. Így lehetővé válik Polgár bekapcsolódása az európai kerékpáros turizmusba is, hiszen a kedvező terepadottságok (sík terep) mellett a természeti értékek közelsége különösen vonzó tényező a kerékpáros turistáknak. A Tisza-tó és Tokaj kerékpáros elérhetőségével turisztikailag jelentősen felértékelődik a város, hiszen e két fontos idegenforgalmi célpont között félúton helyezkedik el. Az árvízvédelemhez kapcsolódóan hosszabb távon a kerékpárút-hálózat további fejlesztése várható, de a városon belüli és a környező falvakban is igény van a hálózat fejlesztésére. Az Eurovelo útvonal mellett a következő térségi jelentőségű kerékpárút-nyomvonalak érintik Polgárt:

- Polgár – Tiszaújváros – (Miskolc)
- (Nyíregyháza) – Hajdúnánás – Polgár
- Polgár – Tiszacsege – Tiszafüred

A kerékpárutak építésével a szükséges kiszolgáló létesítmények és szolgáltatások (szerviz, kölcsönző, vendéglátás) megjelenése is várható.

A Tiszán adottak az idegenforgalmi célú személyhajózás fejlesztésének feltételei is, mely tovább erősítheti Polgár – turisztikai - vonzerejét is.

Polgár város különböző városrészeiben, illetve igazgatási térségében elhelyezkedő vonzerőinek infrastrukturális összekapcsolása a középtávú infrastrukturális fejlesztésekkel

megoldottá válik, emellett azonban szükség van további beruházások megvalósítására is. A nagyobb volumenű fejlesztéseket helyileg a város északkeleti városrészében található Strandfürdő rekreációs területére és az autópálya mellett elhelyezkedő kereskedelmi üzletház (M3 Outlet Center, továbbá a régészeti park) területére kell koncentrálni. A vidékfejlesztés eszközeivel lehetőség nyílik az ökoturizmus fejlesztésére is. A beavatkozások eredményeként növekszik a vendégek (várhatóan évente 2%-kal), és a városban található kereskedelmi vendéglátó- és szolgáltatóhelyek száma (várhatóan 5 új kereskedelmi egység jelenik meg a városban).

Polgár város turisztikai szolgáltatásainak bővítése a következő fejlesztéseket foglalja magában:

- A strandfürdő területén gyógyvízre alapozott gyógyfürdő-fejlesztés, fedett tanmedence valamint kiszolgáló épületek felújítása, továbbá sportlehetőségeket, pihenést és szórakozást biztosító elemek fejlesztése;
- A rekreációs területen a vendégfogadási feltételek átfogó javítása, üdülő apartmanok, gyógy-szolgáltatáshoz is kapcsolódó szálloda vagy panzió építése;
- Továbbá a meglévő turisztikai attrakciók fejlesztése és újabb vonzerők kialakítása, hangsúlyt fektetve
 - o az arculatformáló, exkluzív turisztikai termékekre (gyógy-, hivatás-, öko-, kulturális és sportturizmus),
 - o az aktív és családi turisztikai termékekre (falusi, lovas-, horgász-, kerékpáros és ifjúsági turizmus),
 - o valamint olyan színvonalas részszolgáltatások kifejlesztésére, amelyekkel növelhető a turista forgalom gazdasági hozama, illetve a különösebb vonzerővel nem rendelkező városrészek is bekapcsolódhatnak az idegenforgalmi ágazatba (tranzit-, bevásárló- és kirándulóturizmus),
- valamint a turizmus helyi szervezeti rendszerének megújítása, idegenforgalmi hálózatok és egymásra épülő programcsomagok létrehozása.

3.2.3 Városrészekhez kapcsolódó célok

A 2-3 éves – helyenként hosszabb – időtartamra szóló városrészi szintű célok meghatározása az egyes városrészek átfogó gazdasági, társadalmi és településszerkezeti helyzetfeltárása, valamint az azokra épülő SWOT-elemzések alapján történt meg. A folyamat során kirajzolódtak azok a funkciók, amelyek esetében további fejlesztésekre, esetlegesen visszafejlesztésekre van szükség, így megvalósítható **a város kiegyensúlyozott területi, gazdasági és társadalmi fejlődése**. Összességében az alábbi megállapítások tehetők:

- A városközpont esetén jól láthatóan körvonalazódik a város irányításának célja, azaz hogy a városközpont egy modern kisváros nyüzsgő, élettel teli centrumává váljon. Ehhez szükséges mind a szolgáltatás jellegű funkciók erősítése, mind a beruházás jellegű tevékenységek serkentése.
- Az üdülő övezet turisztikai, kereskedelmi és egyéb szolgáltató funkcióinak erősödése egy viszonylag spontán, a piaci kereslet és kínálat által vezérelt folyamat, amelynek koordinációjára a városnak csak korlátozottan nyílik lehetősége. A közösségi élet fejlesztése, a közösségi terek felújítása és a rekreációs városrész kialakítása azonban már az önkormányzat döntési jogkörébe tartozik. A város célja egy olyan modern, kulturált és színvonalas szolgáltatásokat nyújtó rekreációs-, szabadidős terület kialakítása, mely kielégíti a város és a szomszédos települések kikapcsolódásra vágyó lakosainak igényeit.

- A nyugati és déli lakóövezetek esetében nem elsődleges cél újabb, jelentős kiterjedésű területek bevonása a lakófunkcióra, sokkal inkább az elérhető lakókörnyezet biztosítása (környezeti funkció erősítése), mely főként a közműellátottság és a közlekedési infrastruktúra javítását irányozza elő. A lakóövezetek esetében elengedhetetlen a közterületek rehabilitációja, a közösségi térként szolgáló területek rekonstrukciója, továbbá a szolgáltatási és kereskedelmi funkciók bővítése.
- A külterület ipari parkja esetében cél az elérhetőség javítása, a meglévő területek rehabilitációja és/vagy intenzívebb hasznosítása, szükség esetén új területek bevonása, kiemelt figyelmet fordítva arra, hogy az ipari, logisztikai területek a lakó- és turisztikai övezetektől távol helyezkedjenek el.
- A zöldfelületek minőségi és mennyiségi fejlesztése a közterek és parkok differenciált megújításával valósítható meg, míg a külterületeken az extenzív mezőgazdasági területek kiterjesztése és az erdősítés jelent megoldást.

Mindezek a megállapítások a városrészi célok háttérét és kontextusát alkotják, ami hozzájárul ahhoz, hogy a városrészek közötti különbségek a konzisztens célok megfogalmazásával és megvalósításával csökkenjenek.

30. táblázat Polgár városrészeinek fejlesztendő, illetve háttérbe szorítandó funkciói

		Városközpont	Nyugati lakóövezet	Keleti-északkeleti lakóövezet	Déli lakóövezet	Külterület
Ipari, logisztikai	funkciók					
Kereskedelmi						
Mezőgazdasági						
Zöldfelületi, környezeti						
Turisztikai, rekreációs						
Közlekedési, távközlési						
Közösségi						
Közigazgatási						
Humán szolgáltatási						
Lakó						
Város(rész)-központi						

Jelmagyarázat: fejlesztendő funkció háttérbe szorítandó funkció

3.2.3.1 „A” Zóna: Városközpont

A belváros jelenleg nem tölti be teljes mértékben a városközponti szerepkört. Az okok sokfélék, de alapvetően két fő csoportba rendezhetők:

- egyrészt a központban található közintézmények elavult műszaki állapota és hiányos infrastrukturális adottságai nem teszik lehetővé a magas színvonalú szolgáltatást;

- másrészt a közterületek minőségi és mennyiségi mutatói több tekintetben nem felelnek meg azoknak a feltételeknek, amelyek a közterek multifunkcionalitását biztosítják.

A városközpont fejlesztési célja tehát:

Modern kisvárosi központtá válni a közszolgáltatások színvonalának emelésével, infrastrukturális fejlesztésekkel és egy egységes városi arculat kialakításával.

Polgár további fejlődésének egyik lehetősége a belváros erőteljesebb bekapcsolása a település életébe. Az adottságok erősítésével a sokrétű – kulturális-közösségi és gazdasági – városrehabilitáció tovább erősíti Polgár vonzerejét és gazdasági diverzifikációját. A belvárosi élet megélénkülése kedvező hatással lesz egyéb kísérő szolgáltatói, kereskedelmi ágazatokra is, és számottevő eredményeket produkálhat a kistérség teljes területén. Mindehhez többek között

- további forgalommentes övezeteket kell kialakítani
- javítani kell a városképi arculatot
- a városközpont teljes területén felújításra kell kerülni a meglévő utak, járdák és közművek
- szükség van rekreációs terek, parkok kialakítására
- a központ közlekedési infrastrukturális rendszere is javításra szorul
- szükség van a közoktatási intézmények rekonstrukciójára, az intézményrendszerek átszervezésére
- fejleszteni, javítani szükséges mind az egészségügyi, mind a szociális ellátórendszert (intézményi és szolgáltatási háttér)
- a központban lévő műemléki tömb korszerűsítésére is szükség van.

A célok érdekében a központban elhelyezkedő közintézmények külső-belső felújítása, továbbá az általuk ellátott közfeladatok minőségi-szakmai színvonalának emelése is elengedhetetlenül fontossá vált. A településen jelenleg szétszórtnak elhelyezkedő közfunkciót ellátó épületeket pedig integrálni kell a városközpont területére, hogy ezáltal a városközpont valóban a település kulturális-közösségi és gazdasági központjává váljon. Miként a város a Polgári kistérség központja is, így Polgár városnak a kistérségi hálózatban betöltött szerepét is tovább kell erősítenie a kitűzött célokkal.

3.2.3.2 „B” Zóna: Nyugati lakóövezet

A város nyugati részén elhelyezkedő lakóövezet a város egyik legkedvezőbb adottságokkal rendelkező lakófunkciójú városrésze. A fejlesztések irányát a lakófunkciók megtartása és további fejlesztése jelenti, oly módon hogy a kedvező feltételek a városi lakosság növekedését legyenek képesek előidézni.

A Nyugati lakóövezet fejlesztési célja:

Modern kisvárosi lakóövezet kialakítása az infrastrukturális ellátottság színvonalbeli emelésével és a környezet revitalizációjával.

A nagyterjedésű, zömmel lakófunkciójú városrész környezetének és ellátottságának minőségi javítása

- a közszolgáltatások szükséges mértékű fejlesztésével,

- a hiányzó közüzemi hálózatok kiépítésével,
- megfelelő közösségi terek kialakításával,
- valamint lakóparkok kialakításával

valósítható meg. A városrész nyugati részén várhatóan megerősödik a kereskedelmi és a szolgáltató funkció.

3.2.3.3 „C” Zóna: Keleti-északkeleti lakóövezet

Polgár város keleti-északkeleti részén elhelyezkedő városrésze két funkciót tölt be jelenleg. A keleti városrészben főként lakóépületek találhatók, míg az északkeleti részben üdülő- és rekreációs területek foglalnak helyet.

A városrész fejlesztési célkitűzése:

Harmonikus kisvárosi életet biztosító rekreációs övezet kialakítása.

A keleti-északkeleti lakóövezet esetében elsődleges cél a városrész átfogó – elsősorban magánforrások bevonásával megvalósuló – fejlesztése, aminek köszönhetően a városrész által betöltendő lakóterületi és idegenforgalmi funkció harmóniába kerül egymással, és ezáltal jobban bekapcsolódik a helyi lakosság hétköznapi életébe. A város fejlesztési tervei között két fő irányvonal fogalmazódott meg a városrészrel kapcsolatban:

- Egyrészt élhető lakókörnyezet kialakítása az itt élők számára a meglévő közüzemi infrastruktúrák fejlesztésével és a városrész úthálózatának, közösségi tereinek felújításával.
- Másrészt komplex rekreációs övezet kialakítása, mely szabadidőközpontként és pihenőövezetként funkcionál

Mindehhez a fürdő környéki területek turisztikai, rekreációs és zöldfelületi funkciójának megerősítése szükséges az idegenforgalmi attrakciók és fogadási feltételek átfogó mennyiségi és minőségi javításával, valamint vonzó városrészközponti területek kialakításával. Továbbá új közlekedési kapcsolatot kell kialakítani a várost elkerülő 35. sz. főúttal, mely által a fürdő és üdülőterület könnyen megközelíthetővé válik.

3.2.3.4 „D” Zóna: Déli lakóövezet

Polgár város déli részén, az ipari parkhoz legközelebb fekvő területen szerényebb életkörülményekkel rendelkező családok élnek. A városrész fejlesztésének irányát a társadalmi fejlődés ösztönzése és a lakófunkciók megtartása illetve további fejlesztése jelenti, oly módon hogy a kedvező feltételek a városrészi lakosság életkörülményeinek javítását legyen képes előidézni.

A Déli lakóövezet fejlesztési célja tehát::

Fejlett lakókörnyezet kialakítása és a lakosság szociális helyzetének javítása.

A kitűzött cél elérése új funkció kialakítását nem igényli, hanem a meglévő, természetesen kialakult funkció további erősítését célozza.

A lakóövezeti funkció fejlesztésének fő feladata a társadalmi folyamatok kontrollálása, a szociális ellátó hálózaton keresztül segítségnyújtás a hátrányos helyzetbe került családok számára, az esetleges szegregációs folyamatok kialakulásának megelőzése. Továbbá a

kialakult szegregált területek életminőségének javítása, és a meglévő közműhálózat rekonstrukciója és bővítése.

A kedvező lakókörnyezet megteremtése érdekében fontos, a kiskereskedelmi szolgáltatások helyi igényeknek megfelelő fejlődésének ösztönzése, valamint a zöldfelületek, közösségi terek arányának növelése, karbantartása. A városrészben található – szinte közösségi térként funkcionáló – vásártér területének rendezése, infrastruktúrájának felújítása elengedhetetlenül fontos a városlakók elvárásainak való megfelelés érdekében. Szükséges ezen kívül a temető infrastruktúrájának felújítása, továbbá a parkosítás és zöldfelület rendezés megoldása.

Mindezek mellett a Déli lakóövezet esetében is javítani szükséges a városrész és a többi településrész közlekedési kapcsolatát. A közlekedési feltételek javítása terén kiemelt feladat a gyalogos és kerékpáros közlekedés feltételeinek javítása. Szükséges a kerékpáros közlekedési kapcsolat megteremtése az ipari parkkal, az oda települt vállalkozásokkal, továbbá a város központi részével.

3.2.3.5 „E” Zóna: Külterület

A város külterületén található az ipari park, míg igazgatási területéhez tartozik az alig 10 km-re fekvő Tisza folyó partszakasza. Ahhoz, hogy a városban illetve annak környékén az épített és a természeti környezet egyensúlyba kerüljön, továbbá hogy a lakosok életminősége növekedjen, fontos, hogy a fejlesztések a környezeti fenntarthatóság elvei mentén valósuljanak meg. Épp ezért a külterületi városrész fejlesztési célkitűzése:

A környezeti fenntarthatóság elvei mentén a helyi gazdasági élet serkentése.

Polgár város változatos adottságokkal rendelkező és nagy kiterjedésű külterületén a cél a multifunkcionalitás megőrzése oly módon, hogy

- egyrészt a városrész természeti értékeit fenntartható módon megőrizzük,
- másrészt pedig az ipari és kereskedelmi területek bővítésével hozzájáruljon a város munkaerő-keresletének erősödéséhez.

Újabb ipari-kereskedelmi hasznosítású területeket az Outlet Center területétől dél-, dél-nyugatra célszerű kialakítani oly módon, hogy megfelelő véderdősítéssel mérsékelhető legyen esetleges negatív környezeti hatása.

Szükség van továbbá a kerékpár úthálózat kiépítésére a város északnyugati, illetve délkeleti részén, ahhoz, hogy a város kerékpáros elérhetősége javuljon. Egyrészt északon ki kell építeni az összeköttetést a Tisza folyóig, másrészt délen az ipari parkig, átvezetéssel az autópálya túloldalán található régészeti pihenőparkig.

Mindez az egész város és lakosságának gazdasági életére és környezeti minőségére is jelentős hatással lesz, ami egyrészt kiegyensúlyozottabb gazdasági szerkezetet és stabilabb munkaerő-piaci viszonyokat eredményez, másrészt stabilabb ökológiai állapothoz vezethet.

19. ábra Polgár Város Integrált Városfejlesztési Stratégiájának célrendszere

Jövőkép	A hagyományosan központi szerepkörrel rendelkező Polgár a fejlett egészségügyi, üzleti és közszolgáltatások biztosításával minőségi életet nyújt lakosai számára. Kihasználva kedvező közlekedés-logisztikai elhelyezkedését a keleti országrész gazdasági és turisztikai kapujaként funkcionál.				
Átfigó cél	A város elhelyezkedését kihasználva a keleti országrész gazdasági és turisztikai kapujává válni, ahol a fejlett köz- és közösségi szolgáltatások biztosításával a helyi lakosok modern kisvárosias környezetben minőségi életet élnek.				
Középtávú tematikus célok	A. A város külső és belső megközelíthetőségének és elérhetőségének fejlesztése	B. A természeti és épített környezet állapotának javítása a magasabb életszínvonal elérése érdekében	C. Helyi szintű fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra megteremtése	D. A térségi munkaerő-piaci keresletre rugalmasan reagáló oktatási, képzési és átképzési rendszer kialakítása	E. A térségi szerepkör erősítése
		F. A helyi szociális szolgáltatások színvonalas biztosítása	G. A helyi társadalom közösségi életének fejlesztése a város népesség-megtartó képességének megtartása érdekében	H. A lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése	I. A város turisztikai szolgáltatásainak bővítése
Városrészi célok	„A” Zóna: Városközpont	„B” Zóna: Nyugati Lakóövezet	„C” Zóna: Keleti-északkeleti lakóövezet	„D” Zóna: Déli lakóövezet	„E” Zóna: Külterület
	Modern kisvárosi központtá válni a közszolgáltatások színvonalának emelésével, infrastrukturális fejlesztésekkel és egy egységes városi arculat kialakításával.	Modern kisvárosi lakóövezet kialakítása az infrastrukturális ellátottság színvonalbeli emelésével és a környezet revitalizációjával.	Harmonikus kisvárosi életet biztosító rekreációs övezet kialakítása.	Fejlett lakókörnyezet kialakítása és a lakosság szociális helyzetének javítása.	A környezeti fenntarthatóság elvei mentén a helyi gazdasági élet serkentése.

3.3 A stratégia koherenciája, konzisztenciája

3.3.1 Illeszkedés, összhang a településfejlesztési koncepcióval és a településrendezési tervvel

Polgár város 2000 tavaszán hagyta jóvá a – város településszerkezeti tervéhez bemeneti adatokat (inputokat) adó – fejlesztési koncepcióját. A koncepció 2006-ban módosításra került, elnevezése **Polgár Város Településfejlesztési Koncepciójára** változott, mely a jelenleg érvényben lévő településfejlesztési célkitűzéseket tartalmazza. A város **Településrendezési terve** 2000-ben lett elfogadva, legutóbb a hozzá kapcsolódó szabályozási tervekkel együtt 2006. novemberében lett módosítva.

A városvezetés deklarált szándéka, hogy a már elkészült és hatályban lévő stratégiai, tervezési dokumentumokat maximálisan figyelembe vegyék, és felhasználják az azokban foglaltakat. Vagyis nem az a **cél**, hogy egy teljesen új tartalommal bíró fejlesztési stratégia szülessen, hanem az, **hogy a meglévő koncepciókra**, tervekre, célkitűzésekre **építve szakmailag megalapozott**, perspektivikus és egyben a támogatási feltételeknek megfelelő **Integrált Városfejlesztési Stratégia készüljön**. Ennek érdekében a településfejlesztési koncepcióra és a településrendezési tervre elsősorban a következő tartalmi elemek kidolgozásánál építettünk:

- A város **helyzetelemzéséhez**, különösen a tendenciák bemutatásához nyújtottak segítséget a településfejlesztési koncepció helyzetfeltáró részei.
- A **városrészek funkcióinak beazonosítása** a településrendezési terv részletes elemzéseire, valamint a szabályozási tervlapokra épült.
- A **szükséges funkcióváltások** meghatározásánál (pl. rekreációs funkció erősítése, ipari funkció visszaszorítása) kiemelt figyelmet fordítottunk a javasolt településszerkezeti, terület-felhasználási módosításokra.
- A városrészi/akcióterületi problémák és **fejlesztési szükségletek** feltárásához a dokumentumok szintén jelentős inputokkal szolgáltak.
- A **város jövőképe**nek és **stratégiai célrendszerének megalkotásánál** elsősorban a településfejlesztési koncepcióban definiált célkitűzésekre építettünk azzal a különbséggel, hogy a korábbi dokumentum sokkal inkább a fizikai fejlesztésekre irányult, míg az IVS nagy hangsúlyt fektet a humán jellegű beavatkozásokra is.

Egyes fejezetek esetében a korábbi dokumentumok tartalmán túllépve más szakmai szempontok és módszertani eszközök is alkalmazásra kerültek – részben a városrehabilitációs kézikönyv hatására. Ennek legjobb példája a város térségi szerepkörének, vonzáskörzetének meghatározása és jellemzése, amelynél nemcsak a hagyományosnak tekinthető közlekedés-földrajzi elemzésekre került sor, hanem megtörtént a funkciók hatókörének feltárására is. Városi és városrészi szinten a legújabb gazdasági, társadalmi és szerkezeti folyamatok felvázolása statisztikai adatok feldolgozásával, primer kutatással (szakértői interjúk, lakossági kérdőívek, csoportos alkotótechnikák) és helyszíni bejárással történt.

Az alábbi 31. táblázatban összehasonlításra került az Integrált Városfejlesztési Stratégia célrendszere Polgár város településfejlesztési koncepciójának fejlesztési céljaival, illetve eszközeivel.

31. táblázat A stratégiai célrendszer illeszkedése a településfejlesztési koncepcióhoz

Polgár Város Településfejlesztési Koncepciója	Integrált Városfejlesztési Stratégia
Lehetőségek	Átfogó cél
Polgár, mint „gazdasági kapu”	A város elhelyezkedését kihasználva a keleti országrész gazdasági és turisztikai kapujává válni, ahol a fejlett köz- és közösségi szolgáltatások biztosításával a helyi lakosok modern kisvárosias környezetben minőségi életet élnek.
Polgár, mint „turisztikai kapu”	
Kihasználatlan kapacitások: Jól kiépült oktatási –művelődési intézményhálózat, mely komoly tartalékokkal rendelkezik.	
A fejlesztés céljai	A koncepció céljaihoz illeszkedő tematikus és városrészi célok
Munkahelyteremtés, a helyi gazdaság teljesítőképességének növelése	D. A térségi munkaerő-piaci keresletre rugalmasan reagáló oktatási, képzési és átképzési rendszer kialakítása
Piaci kapcsolatok kiépítése: – kistérségi szint – regionális szint (Hajdúság-Nyírség) – nemzetközi szint (Ukrajna, Románia)	A. A város külső és belső megközelíthetőségének és elérhetőségének fejlesztése C. Helyi szintű fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra megteremtése
A város népességmegtartó képességének növelése: – egészséges lakókörnyezet – kényelmet szolgáló infrastruktúra – rekreációs lehetőségek – közösségi élet és civil szerveződések lehetőségének megteremtése – közbiztonság – alacsony státuszú lakókörnyezetek felzárkóztatása – városközpont fejlesztése	B. A természeti és épített környezet állapotának javítása a magasabb életszínvonal elérése érdekében E. A térségi szerepkör erősítése F. A helyi szociális szolgáltatások színvonalas biztosítása G. A helyi társadalom közösségi életének fejlesztése a város népesség-megtartó képességének megtartása érdekében H. A lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése I. A város turisztikai szolgáltatásainak bővítése „ A ” Zóna Városközpont: Modern kisvárosi központtá válni a közszolgáltatások színvonalának emelésével, infrastrukturális fejlesztésekkel és egy egységes városi arculat kialakításával. „ B ” Zóna Nyugati Lakóövezet: Modern kisvárosi lakóövezet kialakítása az infrastrukturális ellátottság színvonalbeli emelésével és a környezet revitalizációjával. „ C ” Zóna Keleti-északkeleti lakóövezet: Harmonikus kisvárosi életet biztosító rekreációs övezet kialakítása. „ D ” Zóna Déli lakóövezet: Fejlett lakókörnyezet kialakítása és a lakosság szociális helyzetének javítása.

A természeti és épített környezet védelme: – Natura 2000 különleges természeti és madárvédelmi területek védelme – régészeti területek megőrzése – műemlékek védelme – értékes épületek, építészeti különlegességek feltérképezése, helyi védelmük külön rendeletben, továbbá helyreállításuk	B. A természeti és épített környezet állapotának javítása a magasabb életszínvonal elérése érdekében „A” Zóna Városközpont: Modern kisvárosi központtá válni a közszolgáltatások színvonalának emelésével, infrastrukturális fejlesztésekkel és egy egységes városi arculat kialakításával. „B” Zóna Nyugati Lakóövezet: Modern kisvárosi lakóövezet kialakítása az infrastrukturális ellátottság színvonalbeli emelésével és a környezet revitalizációjával. „C” Zóna Keleti-északkeleti lakóövezet: Harmonikus kisvárosi életet biztosító rekreációs övezet kialakítása. „D” Zóna Déli lakóövezet: Fejlett lakókörnyezet kialakítása és a lakosság szociális helyzetének javítása. „E” Zóna Külsőterület: A környezeti fenntarthatóság elvei mentén a helyi gazdasági élet serkentése.
A kisebbségi szegregáció megszüntetése	A koncepció céljait teljes mértékben lefedi a stratégia szerves részét képező antiszegregációs terv. F. A helyi szociális szolgáltatások színvonalas biztosítása G. A helyi társadalom közösségi életének fejlesztése a város népesség-megtartó képességének megtartása érdekében H. A lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése „A” Zóna Városközpont: Modern kisvárosi központtá válni a közszolgáltatások színvonalának emelésével, infrastrukturális fejlesztésekkel és egy egységes városi arculat kialakításával. „B” Zóna Nyugati Lakóövezet: Modern kisvárosi lakóövezet kialakítása az infrastrukturális ellátottság színvonalbeli emelésével és a környezet revitalizációjával. „D” Zóna Déli lakóövezet: Fejlett lakókörnyezet kialakítása és a lakosság szociális helyzetének javítása.
A fejlesztés eszközei	A fejlesztés eszközeihez illeszkedő tematikus és városrészi célok
Infrastruktúra fejlesztése: szennyvízelvezetés, csapadékvíz-elvezetés, közlekedési infrastruktúra fejlesztése, fásítás és erdőtelepítés, továbbá a kommunális hulladék rendezése	B. A természeti és épített környezet állapotának javítása a magasabb életszínvonal elérése érdekében C. Helyi szintű fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra megteremtése

	„A” Zóna Városközpont: Modern kisvárosi központtá válni a közszolgáltatások színvonalának emelésével, infrastrukturális fejlesztésekkel és egy egységes városi arculat kialakításával. „B” Zóna Nyugati Lakóövezet: Modern kisvárosi lakóövezet kialakítása az infrastrukturális ellátottság színvonalbeli emelésével és a környezet revitalizációjával. „C” Zóna Keleti-északkeleti lakóövezet: Harmonikus kisvárosi életet biztosító rekreációs övezet kialakítása. „D” Zóna Déli lakóövezet: Fejlett lakókörnyezet kialakítása és a lakosság szociális helyzetének javítása. „E” Zóna Külterület: A környezeti fenntarthatóság elvei mentén a helyi gazdasági élet serkentése.
Térségi együttműködés: Környező és kistérségi településekkel hatékony együttműködés kialakítása	D. A térségi munkaerő-piaci keresletre rugalmasan reagáló oktatási, képzési és átképzési rendszer kialakítása E. A térségi szerepkör erősítése F. A helyi szociális szolgáltatások színvonalas biztosítása „A” Zóna Városközpont: Modern kisvárosi központtá válni a közszolgáltatások színvonalának emelésével, infrastrukturális fejlesztésekkel és egy egységes városi arculat kialakításával.

A településrendezési terv a települési terület-felhasználási egységek és övezeti előírások által szabja meg a város terület-felhasználási rendjét és szerkezetét. Polgár Város Településrendezési tervének felülvizsgálata és az Integrált Városfejlesztési Stratégiával koncepciójával való összevetése 2007-ben megtörtént.

A városrészi célok településrendezési tervhez való illeszkedésének vizsgálata a fejlesztési elképzelések terület alapú megközelítése által vált lehetségessé. Minden városrészi célhoz konkrét fejlesztési elképzelések kerültek hozzárendelésre, amelyek meghatározható területi hatókörrel rendelkeznek. A szabályozási terv jelenlegi besorolásai és a tervezett fejlesztések megvalósításához szükséges besorolások összevetése által került megállapításra, hogy az adott fejlesztési elképzelések a hatályos rendezési terv módosítását kis mértékben indokolják. A részletekért lásd a következő táblázatot.

32. táblázat Polgár városrészi céljainak illeszkedése a településrendezési tervhez

Városrész	Városrészi cél	Fejlesztési igények	Településrendezési terv módosítást igényel (igen/nem)
„A” Zóna: Városközpont	Modern kisvárosi központtá válni a közszolgáltatások színvonalának emelésével, infrastrukturális	Gazdasági szolgáltató ház építése, az épület előtt gyalogos járda kialakítása	Igen (a gyalogos járda kialakítása miatt)
		Munkaügyi Központ épületének nyugati oldalán egy melléképülettel történő kibővítése	Igen
		Polgármesteri Hivatal felújítása,	nem

Városrész	Városrészi cél	Fejlesztési igények	Településrendezési terv módosítást igényel (igen/nem)
	fejlesztésekkel és egy egységes városi arculat kialakításával.	kibővítése egy új szárnyal	
		Városközponti, Barankovics tér felújítása, parkolók átépítése	nem
		Kistérségi Járóbeteg Szakellátó Központ építése	nem
		Város óvodáinak és általános iskolájának felújítása	nem
		Művelődési Központ, Fehér Holló étterem átalakítása, felújítása	nem
		Autóbusz állomás korszerűsítése	nem
„B” Zóna: Nyugati lakóövezet	Modern kisvárosi lakóövezet kialakítása az infrastrukturális ellátottság színvonalbeli emelésével és a környezet revitalizációjával.	Új lakópark kialakítása a lakóövezet déli részén	igen
„C” Zóna: Keleti- északkeleti lakóövezet	Harmonikus kisvárosi életet biztosító rekreációs övezet kialakítása.	Strandfürdő fejlesztése (rekonstrukció, bővítések)	nem
		Új közlekedési kapcsolat kiépítése a várost elkerülő 35. sz. főúttal (területvásárlással)	Nem (rendezési terv módosítva 2006-ban)
		A rekreációs akcióterület kibővítése külterületi ingatlanokkal	Igen (külterületi ingatlanok bevonása belterületbe, terület-felhasználási egységek megváltoztatása)
„D” Zóna: Déli lakóövezet	Fejlett lakókörnyezet kialakítása és a lakosság szociális helyzetének javítása.	Kerékpárút-építés az ipari parkig és az Archeo Park irányába	Nem (terv módosítva 2006-ban)
		Lakó övezet kialakítása	Nem
„E” Zóna: Külterület	A környezeti fenntarthatóság elvei mentén a helyi gazdasági élet serkentése.	Ipari parkban újabb közművesített telkek kialakítása	Nem (rendezési terv módosítva 2006-ban)
		A külterület észak-nyugati szélén erdősítés, fásítás.	Nem

Összegezve megállapítható, hogy az Integrált Városfejlesztési Stratégia tartalma teljes mértékben összhangban van a településfejlesztési koncepcióval és a városrendezési tervben csak kisebb mértékű módosításokra lesz szükség az elkövetkező években. Az önkormányzat – eddigi gyakorlatának megfelelően – a jövőben is rugalmasan, az aktuális társadalmi és gazdasági folyamatokhoz illeszkedve fogja módosítani településfejlesztési és -rendezési dokumentumait, stratégiáit, terveit; ezáltal biztosítva a város fejlesztési céljainak mihamarabbi megvalósulását.

3.3.2 Célrendszer belső koherenciája

A városrészi szintű célok **koherens rendszerben, egymást erősítve** járulnak hozzá a stratégia tematikus céljainak és átfogó céljának megvalósításához. Fel kell tárnunk azonban a városrészi fejlesztések azon kapcsolódási pontjait is, amelyek esetlegesen negatív hatást eredményeznek a város más területén, lehetővé téve a kockázatok megelőzését.

A város külső és belső megközelíthetőségének és elérhetőségének fejlesztése (A.) elsősorban a külterületet, valamint a térség kerékpárút-hálózatát érinti. Mindemellett biztonságosabb közlekedési kapcsolatot teremt a város északkeleti, rekreációs övezete és a városközpont, továbbá a települést érintő 35. sz. főút között. A belső megközelíthetőség elsősorban a városközponti intézmények és szolgáltatások gyors és rugalmas elérhetőségét jelenti, ehhez a város minden részén szükség van feltáró és gyűjtőutak minőségének javítására, a hiányzó hálózati elemek kiépítésére. Mivel a városszerkezet a belső elérhetőséget javító fejlesztésektől alapvetően nem változik meg, ezért nem várható a lakosság fő közlekedési irányainak megváltozása. Kivételt csak a 35. sz. főút várost elkerülő szakaszáról a strandfürdőhöz bevezető út kiépítése jelenthet.

A természeti és épített környezet állapotának javítása - a magasabb életszínvonal elérése érdekében - (B.) eltérő mértékben érinti a városrészeket – elsősorban a tulajdonviszonyoktól és a funkcióktól függően: a városközpontban és a rekreációs övezetben (északkeleti-keleti városrészben található fürdő környezete) sokkal nagyobb az önkormányzat szerepe ebben a tekintetben, hiszen ezeken a területeken találhatóak nagyobb arányban az önkormányzati tulajdonú ingatlanok, melyek fejlesztése kiemelt hangsúlyt kap az épített környezet javítása során. A többi városrész esetében főként a közüzemi hálózatok javítása, fejlesztése valósul meg, mely jelentősen emeli az ott élők életszínvonalát. Ehhez nagyban hozzájárul továbbá a belterületi közterek és parkok megfelelő hálózatának kialakítása. Mindemellett az önkormányzat szabályozó eszközeivel kedvező területhasználatra ösztönözheti a lakosságot és a vállalkozásokat a természeti környezet javítása és a zöldfelületek számának növelése céljából.

A helyi szintű fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra megteremtése (C.) főként a város külterületén elhelyezkedő ipari parkját érinti, a településrendezési tervvel összhangban, melynek célja a nagyobb vállalkozások elhelyezése az ipari park területén. Ezáltal a fejlesztések hozzájárulnak (főként az ipari, kereskedelmi terület fejlesztése) ahhoz, hogy a város többi része mentesüljön a jelentős zaj, és szennyező anyag kibocsátással járó termelő, vagy kereskedelmi tevékenységektől. A fejlett vállalkozói infrastruktúra megteremtése a belterületen főként a városközpontot és az északkeleti-keleti városrészt érinti, a szinergia azonban itt is gyenge, mivel a városnak kevés a ráhatása a piaci-gazdasági élet alakulására.

A térségi munkaerő-piaci keresletre rugalmasan reagáló oktatási, képzési és átképzési rendszer kialakítása (D.) szinte teljes mértékben csak a város központi részét érinti, hiszen a közoktatási intézmények nagy része itt található. Hangsúlyozandó azonban, hogy egy új intézményi, képzési rendszer kialakítása, illetve a tartalom fejlesztések nemcsak a város egész területét érintik, hanem a szomszédos településeket is.

A térségi szerepkör erősítése (E.) szerkezeti adottságaiból adódóan a városközpontra („A” Zóna) koncentrálódik, hatóköre viszont a város teljes területét, illetve mikro és kistérséget is lefed.

A helyi szociális szolgáltatások színvonalas biztosítása (F.) továbbá **a lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése (H.)** megerősíti a belváros központi szolgáltató-ellátó szerepét. Mindazonáltal a szolgáltatások színvonalának javítása, az intézmények fizikai megújulása, továbbá az ott dolgozók szakmai fejlődése nemcsak a város egész területét, de a kistérség lakosságát is érintik.

A helyi társadalom közösségi életének fejlesztése a város népesség-megtartó képességének megtartása érdekében **(G.)** továbbá a **város turisztikai szolgáltatásainak bővítése (I.)** a fizikai adottságok és a közösségi terek nyújtotta lehetőségek miatt főként a városközpontban („A” zóna), valamint a keleti-északkeleti lakóövezetben („C” zóna) történhetnek. A városi hagyományörzéshez hozzátartozó műemléki és védett területek és épületek is főként itt találhatók.

A városrészi célok kölcsönhatása egyértelműen **pozitív mérleget mutat**. A legerősebb, közvetlen hatást a városközpontban tervezett projektek megvalósítása jelenti a többi városrészre, főként az ott élő lakosságra: a cél az, hogy a fejlesztések úgy kerüljenek végrehajtásra, hogy hosszú távon egy egységes, nagy kiterjedésű városközponti terület jöjjön létre. A többi városrész fejlesztései egymásra közvetett hatással vannak; a három, elsődlegesen lakófunkciót betöltő városrész esetében a célkitűzéseket úgy kell megvalósítani, hogy hosszú távon egy egységes, nagy kiterjedésű lakóövezet alakuljon ki. A fejlesztések eredményeként tovább csökken majd a szegregáció, és jelentős mértékben javul a kedvezőtlenebb szociális háttérrel rendelkező családok életminősége is. Emellett fontos kiemelni azoknak a külterületi fejlesztéseket (kereskedelmi egységek megjelenése, ipari területek bővülése), amelyek hatását elsősorban a belterületi lakosok és vállalkozások érzékelik. Mivel a fejlesztések hosszú távon a város teljes területét érintik, ezért a célok teljesülése nem idézi elő hátrányos helyzetű lakosságot tömörítő szegregátumok kialakulását.

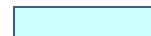
33. táblázat A városrészi célok hozzájárulása a középtávú tematikus célok megvalósulásához

	„A” Zóna: Városközpont Modern kisvárosi központtá válni a közszolgáltatások színvonalának emelésével, infrastrukturális fejlesztésekkel és egy egységes városi arculat kialakításával	„B” Zóna: Nyugati Lakóövezet Modern kisvárosi lakóövezet kialakítása az infrastrukturális ellátottság színvonalbeli emelésével és a környezet revitalizációjával.	„C” Zóna: Keleti-északkeleti lakóövezet Harmonikus kisvárosi életet biztosító rekreációs övezet kialakítása.	„D” Zóna: Déli lakóövezet Fejlett lakókörnyezet kialakítása és a lakosság szociális helyzetének javítása.	„E” Zóna: Külterület A környezeti fenntarthatóság elvei mentén a helyi gazdasági élet serkentése.
A. A város külső és belső megközelíthetőségének és elérhetőségének fejlesztése					
B. A természeti és épített környezet állapotának javítása a magasabb életszínvonal elérése érdekében					
C. Helyi szintű fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra megteremtése					
D. A térségi munkaerő-piaci keresletre rugalmasan reagáló oktatási, képzési és átképzési rendszer kialakítása					
E. A térségi szerepkör erősítése					
F. A helyi szociális szolgáltatások színvonalas biztosítása					
G. A helyi társadalom közösségi életének fejlesztése a város népesség-megtartó képességének megtartása érdekében					
H. A lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése					
I. A város turisztikai szolgáltatásainak bővítése					

Jelmagyarázat:

erős szinergia

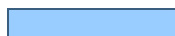

gyenge szinergia

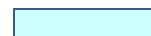
34. táblázat A városrészi célok kölcsönhatása

	„A” Zóna: Városközpont Modern kisvárosi központtá válni a közszolgáltatások színvonalának emelésével, infrastrukturális fejlesztésekkel és egy egységes városi arculat kialakításával	„B” Zóna: Nyugati Lakóövezet Modern kisvárosi lakóövezet kialakítása az infrastrukturális ellátottság színvonalbeli emelésével és a környezet revitalizációjával.	„C” Zóna: Keleti- északkeleti lakóövezet Harmonikus kisvárosi életet biztosító rekreációs övezet kialakítása.	„D” Zóna: Déli lakóövezet Fejlett lakókörnyezet kialakítása és a lakosság szociális helyzetének javítása.	„E” Zóna: Külterület A környezeti fenntarthatóság elvei mentén a helyi gazdasági élet serkentése.
„A” Zóna: Városközpont Modern kisvárosi központtá válni a közszolgáltatások színvonalának emelésével, infrastrukturális fejlesztésekkel és egy egységes városi arculat kialakításával					
„B” Zóna: Nyugati Lakóövezet Modern kisvárosi lakóövezet kialakítása az infrastrukturális ellátottság színvonalbeli emelésével és a környezet revitalizációjával.					
„C” Zóna: Keleti-északkeleti lakóövezet Harmonikus kisvárosi életet biztosító rekreációs övezet kialakítása.					
„D” Zóna: Déli lakóövezet Fejlett lakókörnyezet kialakítása és a lakosság szociális helyzetének javítása.					
„E” Zóna: Külterület A környezeti fenntarthatóság elvei mentén a helyi gazdasági élet serkentése.					

Jelmagyarázat:

közvetlen hatás

közvetett hatás

3.3.3 Környezeti hatások kompenzálása

A város fejlesztési stratégiájának végső célja a városban élők életminőségének, jólétének rövid és hosszú távon történő javítása. A természeti és az épített környezet az életminőség meghatározó eleme, ezért a környezeti szempontok figyelembevétele alapvető mind a fejlesztési célok és irányok kijelölésénél, mind az azok megvalósítását biztosító tevékenységek esetében.

Az egyes fejlesztések környezeti hatásaikon keresztül rövid távon is befolyással lehetnek életminőségünkre (pl. autómentes belvárosi környezet, veszélyes anyagokat kibocsátó üzem), hosszabb távon pedig a környezeti elemek minősége lehetőségeket teremthet vagy gátat szabhat a jólét növekedésének. A stratégia szintjén ezért meg kell fogalmazni a környezet állapotára (általában annak megtartására vagy javítására) vonatkozó célokat, és számba kell venni a stratégiában megfogalmazott célok eléréséhez alkalmazandó eszközök, beavatkozások környezetre gyakorolt vélelmezett hatásait, de nem tekinthetünk el a környezetre gyakorolt „külső”, vagyis a stratégia keretein belül nem, vagy csak áttételesen befolyásolható hatásoktól sem.

Polgár Integrált Városfejlesztési Stratégiája célul tűzi ki a város környezetének, és lakosai életminőségének fenntartását és javítását. A stratégiában megfogalmazott célok eléréséhez vezető beavatkozások esetében figyelembe kell venni azok környezeti hatásait, és úgy kell megvalósítani, hogy azok a lehető legkisebb környezeti károkkal járjanak. A környezeti minőség elkerülhetetlen romlását okozó, negatív környezeti hatások kompenzálására a város háromévente felülvizsgált környezetvédelmi programjában kell aktív eszközöket, tevékenységeket kidolgozni és azokhoz forrásokat kell rendelni.

A városfejlesztési stratégiának ki kell terjednie a **külső tényezők, folyamatok** által generált negatív környezeti hatások csökkentésére, kompenzálására. A külső környezeti folyamatok egyaránt okoznak pozitív és negatív környezeti hatásokat a város és környezete számára. A negatív hatások csökkentésére az alábbi intézkedéseket kell fogantatni:

- Fontos a városi klímát javító zöldterületek fenntartása, a tudatos fásítás a forgalom által erőteljesen érintett területeken, továbbá a folyamatos erdősítés, zöldterület növelés a városban és környezetében. A fák lombja felfogja, csökkenti a forgalmas közutak zaját, gyökérzete tompítja a közúti és vasúti forgalom okozta rezgéseket, ami megóvhatja az épületeket is a rezgések okozta károktól. A fák levélzete a közúti forgalom által termelt szén-dioxid jelentős részét megköti, oxigénné alakítja, továbbá a szilárd szennyezőanyagok ráakadnak a levelekre, azokról azt az eső lemossa, így a légköri por- és szilárdanyag koncentráció megkötésére is alkalmasak. A fák, növények leveleiken keresztül a légkörbe párologtatják a növények által felszívott talajvíz egy részét, ezáltal hozzájárulnak a levegő páratartalmának fenntartásához, illetve a hőmérséklet csökkentéséhez.
- Amennyiben a zöldterületek fenntartásához szükséges, öntözőberendezéseket kell telepíteni.
- A környező településekről az M3 autópálya felé, illetve az autópályáról a környező településekre irányuló átmenő forgalmat a városnak sikerült kivezetnie a város belső területeiről, ezt az állapotot azonban fent kell tartani, és lakosai számára biztosítani kell a megfelelő járda és kerékpár hálózatot a belvárosi autóforgalom csökkentése érdekében.

35. táblázat A stratégia szempontjából releváns külső folyamatok legfontosabb környezeti hatásai és érintettjei

Környezeti hatás okozója	Negatív környezeti hatás	Érintettek	A negatív környezeti hatás kompenzálása	Pozitív környezeti hatás	Érintettek
Az M3 autópályán növekvő gépkocsi-forgalom, a régészeti parkba érkező látogatók számának növekedése	A város szinte teljes területét érinti a növekvő zaj- és környezetterhelés, mely rontja a helyben élők életminőségét A közművek leterheltsége nő	A város főként déli részén élők és közlekedők	Az autópályához közel eső területek fásítása, zaj- és rezgésvédelemmel való ellátása Közművek felújítása, bővítése Kerékpár úthálózat kiépítése	-	-
Az Outlet Center megnyitása, a vásárlók emelkedő száma	Növekvő gépkocsi forgalom a város déli részén	Déli lakóövezet lakói, a bevásárlóközpontba érkező vásárlók	Zöldfelületek növelése Tömegközlekedés javítása Kerékpár úthálózat kiépítése	-	-
A városba költözők számának növekedése	A városba költözők növekvő száma miatt nő a városi területek beépítettsége	A zsúfolt lakóterületeken élők	Zöldfelületek növelése Tömegközlekedés javítása	Csökken az ingázó-forgalom, főként a személygépkocsi-forgalom	A környező településekről bevezető utak környékén élők és az utakon közlekedők
Az ipari parkba betelepülő vállalkozások	A megnövekedő termelés hatására várhatóan emelkedik a levegőben a károsanyag koncentráció, továbbá a zajterhelés mértéke A közművek leterheltsége nő	Főként az ipari parkhoz közel eső déli lakóövezet lakói	Kerékpár úthálózat kiépítése Közművek felújítása, bővítése Az ipari park területén a zöldfelületek növelése, fásítás, véderdősítés	-	-
Globális felmelegedés	Kevés, egyenlőtlen eloszlású csapadék miatt a zöldterületek öntözése A hirtelen lezúduló nagy csapadékmennyiség meghaladja a csapadékvíz-elvezető hálózat kapacitását A felmelegedés hatására a víz-felületek jelentős apadása várható	A település és környezetének lakói, a településre látogató turisták	Öntözőrendszerek fejlesztése A csapadékvíz-elvezető csatornahálózat karbantartása, fejlesztése Erdősítéssel csökkenthető az elszívárgás ideje és mennyisége	Az enyhébb telek miatt kevesebb sót kell szórni az utakra Rövidebb fűtési időny, kevesebb fűtőanyag-felhasználás miatt kevesebb szennyező-anyag kerül a légkörbe	A város és környékének lakói

A stratégia céljainak elérése jelentős környezeti hatásokat okoz pozitív és negatív szempontból egyaránt. Az egyes célok elérését támogató tevékenységekből származó környezeti hatások pontos beazonosítása nem feladata a stratégiának, sokkal inkább **a vélhetően jelentős környezeti hatással járó tevékenységi területek megnevezése és a negatív környezeti hatások kompenzálására vonatkozó elvek lefektetése** (az egyes városrészi célokhoz kapcsolódó hatásokat a városrészek zónák („A”, „B”, „C”, „D”, „E”) szerinti besorolásával jelezzük):

- A személy- és/vagy áruforgalom **jelentős növekedését indukáló fejlesztések** (főként az „A” és „C” zónákban) megtervezésénél meg kell vizsgálni, hogy rendelkezésre állnak-e a megfelelő **közlekedési kapacitások** (tömegközlekedés, kerékpárút, út és parkoló kapacitás), valamint gondoskodni kell a legkisebb környezeti terhelést jelentő közlekedési alternatívák biztosításáról. Be kell azonosítani a forgalom növekedése által okozott többlet zaj- és levegőszennyezés érintettjeit, gondoskodni kell a rájuk háruló teher csökkentéséről, amennyiben ez nem lehetséges, a többlet környezeti terhekből adódóan gondoskodni kell kompenzálásukról.
- A fejlesztések tervezése, a projektek kidolgozása és megvalósítása során általánosan érvényesítendő cél, hogy a jelentős közlekedési és ingatlanfejlesztések ellenére („A”-„E”) ne csökkenjen, hanem a beépítés és a közlekedés intenzitásának növekedésével arányosan **növekedjen a zöldterületek nagysága és javuljon az épített környezet állapota**. A fizikai környezet minőségi fejlesztése által javul a lakosság kötődése a településhez, javul a környezeti identitástudat.
- A célok elérésével járó magasabb látogatottság („A”, „C”, „E”) közvetett módon **növekvő környezetterheléshez** vezethet, amit az érintett infrastruktúra (víz-, szennyvízhálózat stb.) kiépítésével és kapacitásbővítésével, valamint környezeti szempontból hatékony eszközök alkalmazásával lehet ellensúlyozni.
- A lakófunkciójú területek beépítettségének növekedését („B”, „C”, „D”) úgy kell megvalósítani, hogy az **illeszkedjen a kiépített közmű-infrastruktúrához**, amit szükség esetén bővíteni kell, illetve hogy a fejlesztések keretében megfelelő méretű, zöldfelületi szerepet is ellátó telkeket alakítsanak ki. A jelenleg elavult közmű-infrastruktúra fejlesztése elengedhetetlenül fontos feladat a környezeti fenntarthatóság biztosítása érdekében. A város kiemelten kíván foglalkozni az antiszegregációs tervben kijelölt szegregátumok helyzetével, az ott található infrastrukturális-ellátottság helyzetének javításával és fejlesztésével, ezáltal oldva a szegregálódás mértékét az egyes lakóövezetek között.
- Az iparterületi fejlesztések megvalósításánál előnyben kell részesíteni a **lakott területektől távolabb elhelyezkedő telephelyeket** („E”) valamint – mind a lakosság, mind a turisták elvárásait figyelembe véve – a **környezetbarát** technológiával jellemezhető **iparágak** megtelepedését.
- A városrész célok mindegyike hozzájárul („A”-„D”) a település népességmegtartó képességének erősödéséhez, aminek köszönhetően csökken az ingázó lakosság száma – **a környezeti erőforrások hatékonyabb kihasználásához vezetve**.

A stratégia megvalósításába további olyan elveket és módszereket beépítünk, amelyeknek köszönhetően pontosan feltérképezhető és nyomon követhető a célok elérését szolgáló tevékenységek hatása.

A környezeti elemekre gyakorolt várható hatások részletes számbavételét és a hatások által érintettek körének beazonosítását az egyes projektek megtervezése, kidolgozása során lehet elvégezni, alternatíva-elemzés keretében. Az adott projekt céljához vezető megvalósítási alternatívák hatásait célszerű egymással összevetni, és a legkisebb környezeti terhelést okozó változatot megvalósítani. A vélhetően jelentős negatív környezeti hatást

eredményező projektek alternatívavizsgálatainak eredményeiről és a várható negatív hatásokról – azok érintettjeinek megnevezésével – be kell számolni a város képviselőtestülete számára, majd konkrét intézkedéseket kell előírni a környezetre gyakorolt negatív hatások csökkentésére, illetve a negatív hatások elszenvedőinek kompenzálására.

3.4 Antiszegregációs terv

3.4.1 Antiszegregációs helyzetelemzés

Polgár város lakónépessége a 2001-es népszámlálás szerint 8 373 fő volt. A népesség 58,8 százaléka, azaz 4923 fő, tartozott az aktív korúak (15-59 évesek) közé. Az aktív korúakon belül a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya 34,1 % volt, míg a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakból 52 % volt, a mindkét mutató szempontjából érintett aktív korú népesség aránya pedig 25,5 százalék. A „Városrehabilitáció 2007-2013-ban - Kézikönyv a városok számára” c. kiadvány útmutatása szerint tehát elméletileg a város aktív korú népességéből 1255 fő lehet érintett, amihez természetesen még az érintettek nem aktív korú családtagjai is hozzászámítandók, így közvetetten a város teljes népességének mintegy 25-30 %-át veszélyeztethetik a szegregációs folyamatok. Szegregációról azonban csak akkor beszélhetünk, ha – a demográfiai jellegzetesség(ek) alapján meghatározott népesség – területileg is elkülönül és koncentrálódik a településen belül. Ez esetben a képzettség és munkaerő-piaci helyzet szempontjából hátrányos helyzetű népesség szegregációját vizsgáljuk, amihez a valóságban többnyire a roma etnikum magas aránya is társul. Polgár esetében a hátrányos helyzetű népesség magas koncentrációja a település déli részén figyelhető meg, ami részben a településképen és az infrastruktúra állapotán is beazonosítható. A 22 önkormányzati bérlakásból csak 4 található valamelyik szegregátumban (egy-egy a 2. és a 4., kettő pedig a 3. szegregátumban). A szegregátumként nem azonosított Rákóczi utcában viszont összesen 9, viszonylag rossz állapotban lévő bérlakás is található, egymáshoz közel.

A szegregátumokon kívül elhelyezkedő Rákóczi utca 105. házszám alatti 6 önkormányzati, komfort nélküli bérlakásban jelenleg 33 fő él, közülük 12 halmozottan hátrányos helyzetű gyermek. Lakhatási körülményeik sürgősen javításra szorulnak, elsősorban a gyermekek egészséges lakókörnyezetének biztosítása érdekében.

3.4.1.1 Közszolgáltatások

Polgáron a közszolgáltatások többségét a belvárosban vehetik igénybe a lakosok. A településen – méretéből adódóan is – a legtöbb közintézmény egy helyszínen működik, ideértve a szegregátumokban élő hátrányos helyzetű népességet fokozottan érintő szociális intézményeket is, e téren tehát nem áll fenn a szegregálódás veszélye. A szociális alapszolgáltatásokat és a gyermekjóléti alapellátást, valamint a házi segítségnyújtást és nappali ellátást a városban a Polgári Kistérség Kistérségi Szolgáltató Központja végzi. A városközponton kívül közlekedési (buszmegálló, vasútállomás – Déli lakóövezet) és rekreációs funkciók (Városi sporttelep, fürdő – Keleti lakóövezet), vendéglátóhelyek (minden városrészben), gyógyszertár (Déli lakóövezet) és az óvoda egyik feladat-ellátási (Móra Ferenc u. – Déli lakóövezet) helye találhatóak.

3.4.1.2 Infrastruktúra

A vezetékes víz, az áramellátás és a közvilágítás a város belterületén mindenhol megoldott, a víz és áram csaknem minden háztartásba be van vezetve a városban. A hulladékszállításba szintén minden polgári háztartás be van vonva. A gázhálózatba kapcsolt

lakásban lakó és azt használó lakosság aránya 77% Polgáron, ami a legmagasabb arány a kistérségen belül. A szennyvíz-csatorna hálózatra kapcsolt lakások aránya 57% (2006), a közműolló tehát még igencsak nyitottnak számít a városban.

Infrastrukturális ellátottság szempontjából a Déli lakóövezetben vannak a legnagyobb hiányosságok. A gázvezeték egyedül a Déli lakóövezet négy utcájában nincs kiépítve és a szennyvízcsatorna-hálózat is ebben a városrészben a leghiányosabb, összesen 17 utcában nem elérhető, míg a város más részein öt utcában nincs kiépítve (ebből három a Nyugati lakóövezetben található). Az utcahálózat még nem teljesen kiépített a Nyugati lakóövezetben (teljesen vagy részlegesen hét utcában, 930m hosszúságban), a Déli lakóövezetben (teljesen vagy részlegesen hat utcában, 2440m hosszúságban) és a Keleti lakóövezetben (egy utcában, 370m hosszan). A vezetékes víz a város külterületének távolabbi részein nem elérhető, a szennyvíz- és gázhálózat pedig a Tiszai út külterületi szakaszán nem kiépített.

36. Táblázat A városrészek infrastrukturális mutatói Polgáron

	A.) azok az utcák, ahol részben vagy egészben nem található	B.) a halmozottan hátrányos gyermekek száma az el nem látott utcákban	C.) a városrészek nevei, ahol az utcák található
1.) vezetékes víz	Külterület (kivétel: Tiszai út, Papp tanya, Gumiüzem)	-	Külterület
2.) áram	-		
3.) közvilágítás	-		
4.) szennyvíz-csatorna	Munkácsy u.		Városközpont
	Nagyvárad u., Géza fejedelem u., Attila u., lakópark	43	Nyugati lakóövezet
	Pacsirta u.- Csalogány u.	2	Keleti lakóövezet és ÉK-i üdülőövezet
	Szabolcs u., Újtelep u., Lehel u., Toldi - Bem u. Névtelen u., Hajdú – Vörösmarty u., Mikes K. u., Úttörő u., Hajnal - Veress Péter – Dankó P. - Arany J. u., Dante u., Ady E. u., Rákóczi u.	308	Déli lakóövezet
	Tiszai út	2	Külterület
5.)gáz	Lehel u. 50 – 67. Dankó u. Dante u. Velencei u.	69	Déli lakóövezet
	Tiszai u.	2	Külterület
6.) pormentes út	-	-	-
7.) összesen a városban nyilvántartott halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma			364

Forrás: Önkormányzat

A városban összesen nyilvántartott halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek túlnyomó része (85%) a Déli lakóövezetben él, kisebb részük (12%) pedig 2. szegregátumban, a Nyugati lakóövezetben. Ezeken a területeken a legnagyobb probléma a szennyvíz-csatorna hálózat kiépítetlensége, ami majdnem minden halmozottan hátrányos helyzetű gyermeket érint a városban. A vezetékes gázzal el nem látott lakásokban, főként a Déli lakóövezet szegregált részein, mintegy 70 halmozottan hátrányos helyzetű gyermek él.

3.4.1.3 Oktatási helyzetkép

Az oktatásnak kulcsszerepe van a szegregátumokban élő népesség hátrányos helyzetének leküzdésében különösen a fiatalabb generációk esetében. Kiemelten szükséges vizsgálni tehát a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részvételét a közoktatásban és azt, hogy megvalósul-e az oktatási integráció.

Polgáron teljes mértékben integrált oktatás és nevelés folyik az óvodában és az általános iskolában is.

Az **óvoda** jelenleg négy feladatellátási helyen működik, amelyből három épület a belvárosban található, míg egy a Déli lakóövezetben (a Móra Ferenc utcában). A halmozottan hátrányos helyzetű és roma gyerekek eloszlása viszonylag egyenletesnek tekinthető (35. táblázat), a romák nagyobb aránya éppen a Déli lakóövezettől legtávolabb lévő feladat-ellátási helyeken figyelhető meg, tehát nem áll fenn az a veszély, hogy a Móra Ferenc utcai épület „szegregált” óvodává váljon. A csoportbeosztás kialakításakor hatványozottan veszik figyelembe a szegregáció megelőzésének szempontját is – természetesen a szabad óvoda-választás keretei között. Az óvodában előkészítés alatt van az ún. **Start program** bevezetése, ami az iskolára éretlen gyerekek számára nyújt kiscsoportos felkészítést az iskolára. A Start program szerinti oktatást valamelyik belvárosi feladatellátási helyen szervezik meg, ezzel is megelőzve az esetleges óvodai szegregálódás veszélyét a Móra utcai csoportokban.

37. Táblázat Az óvodába járó gyerekek száma szociális jellemzőik és tagintézmények szerint

Tagintézmény	Óvodába járó gyerekek száma a 2007/2008-as tanévben		
	összesen	ebből	
		HHH-gyermekek száma	Roma gyermekek száma
Bessenyei utcai óvoda	116	19 fő	49 fő
Móra Ferenc utcai óvoda	52	18 fő	17 fő
Móricz Zsigmond utcai óvoda	48	12 fő	16 fő
Dózsa György utcai óvoda	49	19 fő	24 fő
Összesen:	265	68	106

Forrás: Önkormányzat

A városban működő **Vásárhelyi Pál Általános Iskolában** egy feladatellátási helyen folyik az oktatás. A 2007/2008-as tanévben a tanulók 38 százaléka volt halmozottan hátrányos helyzetű. Kiemelt kérdés a roma gyerekek oktatása, akik becslések szerint az iskola tanulólétszámának közel 20 százalékát teszik ki. Az ő esetükben felmerült a roma hagyományok őrzése ill. megismertetése az iskolai oktatás keretében, melynek megszervezése a helyi Cigány Kisebbségi Önkormányzattal közösen történik. Az iskolában külön roma családi koordinátor dolgozik. Feladata, hogy közvetítsen az iskola és a családok között, szülői értekezleteket szervezzen, ha több szülőt vagy családot érintő probléma merül fel, továbbá, ha szélesebb körű tájékoztatásra van szükség. Az iskolában 2007-ben bevezették az iskolaotthonos oktatást az alsó tagozatokon, amely által csökken a hátrányos helyzetűek lemaradásának veszélye, hiszen a nap nagyobb részében felügyelet alatt vannak és ellátást kapnak.

Az általános iskola helyiségeiben működik a **Tudor Műhely**, mely kifejezetten a hátrányos helyzetű és roma tanulók tehetséggondozására jött létre és a gyermekek iskolán kívüli életében is biztosítja a támogató háttérrel, infrastruktúrát és odafigyelést, hogy ne kallódjanak el a tehetséges fiatalok. A műhelyben résztvevők jóval nagyobb arányban tanulnak tovább érettségit adó középiskolai képzéseken, és később a felsőoktatásban is nagyobb eséllyel vesznek részt.

A **József Attila Gimnázium és Szakközépiskola** a város egyetlen középiskolája, ahol a gimnáziumi képzés mellett olyan piacképes szakok is elérhetőek, amelyek iránt már a közeljövőben – az Outlet Center megnyitásával – jelentősen megnő a kereslet. A középiskolában a legnagyobb gond a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók lemorzsolódása, a motivátlanság, amely nagyrészt a társadalmi, családi háttér alacsonyabb elvárásaival, a mintául szolgáló sikeres példák elenyésző számával magyarázható. Folyamatban van a felzárkóztató oktatás megszervezése is a középiskolában külön évfolyam formájában, erre várhatóan hosszabb távon is lesz igény. Ez a program lehetővé teszi, hogy minél több hátrányos helyzetű fiatal kapcsolódjon be a középfokú oktatásba.

38. Táblázat A közoktatás integráltságának felmérése a 2007/2008 tanév adatai alapján

OM azonosító	Intézmény neve	Tanuló létszám az intézményben			Tanulói létszám az iskolában az osztályszervezés módja szerint					
					Normál (általános) tanterv			Emelt szintű oktatás és/vagy két tanítási nyelvű iskolai oktatás		
		Összesen	HHH	SNI	Összesen	HHH	SNI	Összesen	HHH	SNI
30978	Napsugár Óvoda	265	66	-						
200927	Vásárhelyi Pál Általános Iskola	707	269	30	604	239	30	103	30	
200926	József Attila Gimnázium és Szakképző Iskola	642	104	-	526	102	-	116	2	-

Forrás: Polgár város Polgármesteri Hivatala

A város önkormányzata 2007 novemberében fogadta el Polgár Város Önkormányzatának Települési Közoktatási Esélyegyenlőségi Tervét.

„A közoktatási esélyegyenlőségi terv alapvető célja, hogy hozzájáruljon a közoktatási és az óvodai, iskolai ellátást kísérő egészségügyi, szociális, korosztályi közművelődési szolgáltatások tudatos tervezésével és követésével a szegregációs és szelekciós hatások kiiktatásához, ezáltal a társadalmi különbségek mélyülésének megakadályozásához.”

Az Esélyegyenlőségi Terv célkitűzéseinek megalapozottságát a helyzetelemzés támasztja alá, mely részletes elemzést nyújt a város közoktatási helyzetéről. A tervben a helyzetelemzés segítségével feltárt problémák akcióterv került megfogalmazásra, mely konkrét intézkedéseket is tartalmaz. A Települési Közoktatási Esélyegyenlőségi Terv intézkedései nem képezik részét az Anti-szegregációs Tervnek, mivel előbbi jóval részletesebben és a város teljes lakosságának szempontjából közelíti meg a szakterületet, az Anti-szegregációs Terv pedig elsősorban a szegregátumokban élők életkörülményeinek javítására és a hátrányos helyzetű népesség területi koncentrációjának oldására összpontosít.

A város nagy gondot fordít a hátrányos helyzetűek továbbtanulásának támogatására, amit nem csak az iskolákban folyó oktatás és nevelés során ill. a különböző programok, képzések révén érvényesít, hanem a továbbtanulás anyagi vonzatának egy részét is átvállalja. Ezzel összhangban a polgári önkormányzat is csatlakozott a **Bursa Hungarica Önkormányzati Ösztöndíjrendszerhez**, valamint a kifejezetten a hátrányos helyzetű és roma diákoknak szóló **Útravaló ösztöndíjprogramhoz**. Az Útravaló programban keretében nem csak anyagi támogatást, hanem mentort is kapnak a tehetséges, de szociálisan rászoruló fiatalok.

A **felőttképzés** kiemelten érinti a szegregátumokban élőket, hiszen a hátrányos helyzetük egyik legfőbb oka épp az iskolázottságuk alacsony szintje. Az általános iskola utólagos elvégzését már eddig is többször megszervezték az igényekkel összhangban, és jelenleg is folyamatban van a következő képzés beindításának előkészítése. A halmozottan hátrányos helyzetű felnőttkorúak képzettségi színvonalának növelése érdekében az önkormányzat ill. intézményei csatlakoztak a „**Lépj egyet előre**” nevű speciális képzési programhoz. A program keretében a részt vevő felnőttek korábbi képzettségi, tudásszintjüktől egy szinttel magasabb szintre kerülnek. A romák munkaerő-piaci integrációjának érdekében Polgáron is folyamatban van a **roma munkaerő-piaci menedzseri** pozíció felállítása az önkormányzat és a Munkaügyi Központ Polgári Kirendeltségének együttműködésében.

3.4.1.4 A roma népesség helyzete a városban

A 2001. évi népszámlálás adatai szerint Polgáron jelentős számú roma kisebbséghez tartozó lakos élt, szám szerint 525 fő, arányuk az állandó népességen belül 6%. Azonban a népszámlálás egyéni bevalláson alapuló adatokat rögzít, így a romák valós aránya az önkormányzati becslések szerint 21% körül van, a fiatalok között pedig akár az 50%-ot is elérheti. Polgáron él a kistérség roma lakosságának 80%-a. A városban belül az egyes városrészekben és szegregátumokban a romák aránya nagyon különböző, az önkormányzat által közétett, becsült adatok szerint azonban egyértelműen a Déli városrész legnagyobb szegregátumában él a polgári romák többsége (37. táblázat). Szociális helyzetükre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre külön adatok, azonban megállapítható, hogy a roma népesség átlagos életszínvonala, lakhatási körülményei, egészségi állapota, iskolázottsága és foglalkoztatottsága a társadalom egészéhez viszonyítva lényegesen rosszabb. Munkaerő-piaci szempontból a rendszerváltás piaccgazdasági átalakulásának legnagyobb vesztese a roma népesség. A szakképzetlen munkát igénylő munkahelyek megszűnésével a munkanélküliségi rátájuk jelentősen meghaladja a nem roma származásúakét. Pozitívként mondható el azonban, hogy javultak az arányok az általános iskola elvégzését tekintve, illetve az ösztöndíj programoknak is köszönhetően javult a szakiskolai és gimnáziumi végzettséget szerzők aránya is.

39. Táblázat A romák becsült aránya az egyes városrészekben

Városrész, szegregátum neve	Romák aránya a lakónépességen belül
Városközpont	11%
Keleti-északkeleti lakóövezet	15%
Déli lakóövezet	40%
Nyugati lakóövezet	10%
Külterület	0%
1. szegregátum	6%
2. szegregátum	5%
3. szegregátum	30%
4. szegregátum	7%

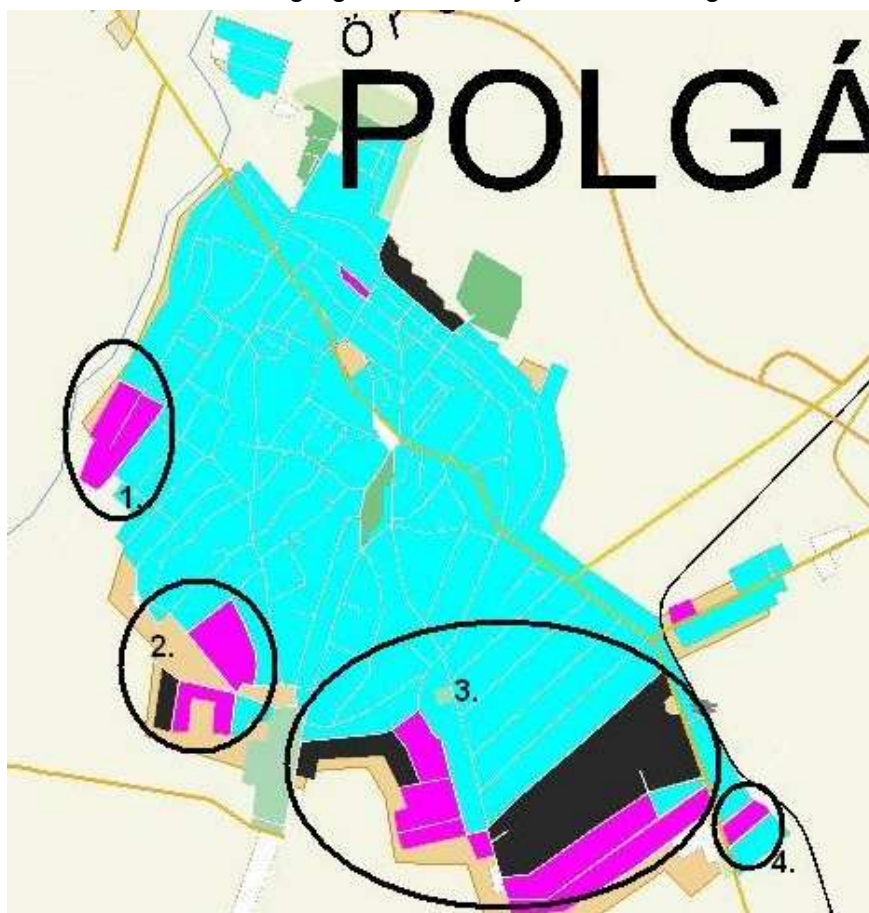
Forrás: Önkormányzati becslés

3.4.1.5 A szegregátumok helyzetelemzése

Polgáron a „Városrehabilitáció 2007-2013-ban - Kézikönyv a városok számára” c. kiadvány kritériumrendszere szerint behatárolt szegregátumokat az alábbi, 20. ábra jelöli. A térkép az eltérő színek segítségével ábrázolja, hogy melyek azok a területek, melyek eleget tesznek a szegregátum kritériumainak (vagyis ahol a szegregációs mutató 50%, illetve a fölötti értéket vesz fel). Emellett kijelöli azokat a területeket is, ahol a szegregációs mutató 40 % feletti, vagyis nem éri el a szegregációs mutató küszöbértékét, de erősen leromlott területnek számít a településen. A szegregációs mutató térképen jelzett értékeit a következő színek jelölik:

20. ábra A szegregátumok elhelyezkedése Polgáron

Forrás: KSH

Az ábra alapján megállapítható, hogy Polgár városában négy szegregátum került kijelölésre, melyek közül kettő teljes egészében, egy pedig részben a Déli lakóövezetben található. Az utóbb említett szegregátum másik része, illetve egy további szegregátum a Nyugati lakóövezeten belül helyezkedik el.

A **Nyugati lakóövezetben** a következő szegregátumok lettek lehatárolva:

- a Vereckei utca – névtelen utca és a településhatár által határolt terület (a továbbiakban az 1. szegregátum)
- a településhatár – Ady Endre utca – Géza fejedelem utca – Nagyváradi utca – Velencei utca – Ady Endre utca által határolt terület, melyből az Ady Endre utcától délre fekvő terület a Déli lakóövezetbe tartozik (a továbbiakban 2. szegregátum)

A **Déli lakóövezetben** a következő szegregátumok lettek lehatárolva:

c) a Dante utca – Arany János utca – Hajnal utca – Erdei utca – Hajdú utca – Toldi Miklós utca – Lehel utca – Hajdú utca – Bem utca – településhatár által határolt terület (a továbbiakban 3. szegregátum)

d) a Mikes Kelemen utca – Hajdú utca – Úttörő utca és a településhatár által határolt terület (a továbbiakban 4. szegregátum)

A négy szegregátumban, a korábban meghatározott kritériumok szerint, a következőképp alakul a legfeljebb általános iskolai végzettségű és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező aktív korú lakosság aránya, azaz az ún. szegregációs mutató értéke (38. táblázat).

40. táblázat A szegregációs mutató értéke a polgári szegregátumokban

	1. szegregátum	2. szegregátum	3. szegregátum	4. szegregátum
Szegregációs mutató	51,6	56,8	57	52,9

A polgári szegregátumok mindegyike a város peremterületein helyezkedik el, azonban telepről vagy telepszerű környezetéről egyik esetben sem beszélhetünk, hiszen nem tapasztalható éles elkülönülés a szegregátumok és környezetük között. Habár nyilvánvaló a peremi fekvésükből eredő hátrányuk közlekedési szempontból, különösen a városközponttól való távolság tekintetében (3. és 4. szegregátum esetében), megközelíthetőségük több irányból is biztosított. Infrastrukturális szempontból (szennyvíz-csatorna és szilárd útburkolat) elmaradásuk a város más részeihez képest jelentős, mely mindenképp fejlesztést igényel.

41. táblázat A szegregátumok főbb demográfiai és lakásállományi mutatói

Mutató megnevezése	1. szegregátum	2. szegregátum	3. szegregátum	4. szegregátum
Lakónépesség száma	125	157	1 172	63
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya (%)	28,8	36,9	31,5	33,3
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya (%)	49,6	51,6	55,4	54,
Lakónépességen belül 60- x évesek aránya (%)	21,6	11,5	13,1	12,7
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül (%)	59,7	66,7	68,1	67,7
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában (%)	0	0	1,3	0
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül (%)	69,4	79	74,4	67,7
Munkanélküliségi ráta (%)	40,6	56,4	51	31,3
Lakásállomány (db)	38	44	332	19
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya (%)	39,5	40,9	50,3	47,4
A komfort nélküli, félkomfortos és szükség-lakások aránya a lakott lakásokon belül (%)	36,1	39,5	49,1	44,4
Az egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül (%)	2,8	9,3	21,7	44,4

Forrás: KSH – Népszámlálás

42. Táblázat A városrészek és szegregátumok segélyezési mutatói

Az IVS-ben azonosított városrészek és szegregátumok neve	Lakónépesség száma (jelenlegi népesség-nyilvántartási adatok alapján)	Lakások száma (jelenlegi népesség-nyilvántartási adatok alapján)	LFT –ben részesülők aránya a lakások számához viszonyítva	Rendszeres szociális segélyben részesülők aránya a lakások számához viszonyítva	Rendszeres gyermek-védelmi kedvezményben részesülők aránya a lakások számához viszonyítva	HHH gyerekek aránya a település-részen a lakások számához viszonyítva	HHH gyerekek száma a település-részen	Romák aránya a lakó-népességen belül
Városközpont	1151	452				1,55%	7	11,00%
Keleti-északkeleti lakóövezet	2109	828				1,33%	11	15,00%
Déli lakóövezet	2855	1121				24,44%	274	40,00%
Nyugati lakóövezet	2388	938				7,46%	70	10,00%
Külterület	30	12				16,67%	2	0,00%
1.szegregátum	255	64				40,63%	26	6,00%
2.szegregátum	397	99				43,43%	43	5,00%
3.szegregátum	1588	397				54,91%	218	30,00%
4.szegregátum	265	66				19,70%	13	6,60%
Városra egészére vetített mutató	8533	3351				10,86%	364	21,30%
Város egészére az adott segélytípus száma			11,31%	9,43%	43,60%			

Forrás: Önkormányzat

3.4.1.6 A Nyugati lakóövezet szegregátumainak helyzetelemzése

A szegregátumokat – ahogy azt lehatárolásuk módszertana is befolyásolja – elsősorban a demográfiai szempontok határozzák meg a Nyugati lakóövezetben, bár a 2. szegregátumban a demográfiai elmaradottságot tovább erősíti a terület infrastrukturális hiányossága is. A 969 fős lakosság korcsoportos megoszlásában szembeűnő, hogy ez a legfiatalosabb korszerkezetű városrész, vagyis itt a legmagasabb a 15 év alattiak aránya (5 százalékponttal magasabb a városi átlagtól) és a legalacsonyabb az idősebb korosztályok aránya.

Az iskolai végzettség tekintetében kirívóan hátrányos a városrész helyzete, hiszen (a külterületet leszámítva) messze itt a legalacsonyabb a felsőfokú végzettségűek aránya az aktív korúakon belül (a második legrosszabb helyzetű Déli lakóövezet mutatójának is csak felét éri el: 3,1%) és a legmagasabb a legfeljebb általános iskolát végzettek aránya az aktív korú népességben belül (50,6%).

A fentiekkel összhangban nem meglepő, hogy foglalkoztatási szempontból is hátrányos a városrész helyzete, csak a külterület mutatói rosszabbak némileg az ittenieknél.

A lakásállomány állapota szintén elmarad a másik három belterületi városrészéhez viszonyítva: a 27%-os városi átlaghoz képest 42% az alacsony komfortfokozatú lakások aránya.

3.4.1.6.1 Az 1. szegregátum helyzetelemzése

A szegregátum lakossága 125 fő volt a legutolsó népszámláláskor, ami a városrész népességének 4,5 százalékát tette ki. A 0-14 évesek aránya 28,8%, a 15-59 évesek (aktív korúak) aránya 49,6%, míg az 59 évnél idősebbek aránya 21,6% volt a terület lakosságán belül. A városrészi és városi átlagtól jóval fiatalosabb a korszerkezete, a másik három szegregátumhoz képest viszont magasabb az aktív korúak és idősök aránya is.

A legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya az aktív korúakon belül e szegregátumban a legalacsonyabb (59,7%), de így is kb. 20 százalékkal magasabb a városrészi átlagnál is. Felsőfokú végzettségű személy 2001-ben nem élt a területen.

A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korú (15-59 éves) népességben belül 70%, ami 8 százalékponttal rosszabb ugyan a városrészi átlagtól, de a többi szegregátummal összehasonlítva már kevésbé előnytelen. Alacsonyabb munkanélküliséget az itteninél (40,6%) csak a 4. szegregátumban mértek (31,3%). A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya viszont ebben a szegregátumban volt a legnagyobb, némileg meghaladva a másik háromban mért értéket.

A területen összesen 38 lakásából 15 alacsony komfortfokozatú, 1 db pedig egyszobás lakás. A lakások mindegyike egylakásos, családi házas jellegű lakóépületekben található és magántulajdonban van.

A szegregátum lakói a közszolgáltatásokat a városközpontban vehetik igénybe, ami viszonylag közel, mintegy 1 km-nyi távolságra fekszik, és több útvonalon át is megközelíthető.

A szegregátumban lakók számára biztosított a vezetékes vízhez, a szennyvíz-csatornához, a villanyáramhoz és a gázvezetékhez való hozzáférés, valamint a közvilágítás is teljes mértékben megoldott. A szegregátumot határoló Vereckei utca egy része még nincs leaszfaltozva.

3.4.1.6.2 A 2. szegregátum helyzetelemzése

A szegregátum lakosság a 2001-es adatok szerint 157 fő (a városrész népességének 5,7 százaléka). A 0-14 évesek aránya 36,9%, a 15-59 évesek (aktív korúak) aránya 51,6%, míg

az 59 évnél idősebbek aránya 11,5% volt az összlakosságon belül. A legfiatalabbak aránya itt a legmagasabb az egész városban, a szegregátumokat és a külterületet is figyelembe véve. A 15 évesnél fiatalabbak városi átlag kétszeresét is elérő aránya arról tanúskodik, hogy kiugróan magas a népszaporulat a területen. Ezzel szemben az időskorúak aránya is e területen a legalacsonyabb a városban.

A legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya az aktív korúakon belül 66,7%, ami csaknem kétszerese a városi átlagértéknek és jóval magasabb (16 százalékponttal) a városrészi átlagnál is. Felsőfokú végzettségű személy 2001-ben nem élt a területen.

A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korú (15-59 éves) népességen belül 79%, ami a legmagasabb arány a városban, és a korstruktúrát is figyelembe véve azt jelenti, hogy óriási teher nehezedik a 20 százaléknyi aktív korú foglalkoztatottra, hisz nekik kell eltartani nem csak a gyermekeket és időskorúakat, hanem a munkaképes korban lévők 4/5-ét is. Nem meglepő az sem, hogy itt a legmagasabb a munkanélküliségi ráta is: 56,4% (5 százalékponttal magasabb a második legrosszabb helyzetű szegregátum mutatójánál is).

A szegregátumban 44 lakás volt 2001-ben, melyből 18 lakás volt alacsony komfortfokozatú, az egyszobás lakások aránya pedig 9,3%. A lakások mindegyike egylakásos, családi házas jellegű lakóépületekben található és egy, Nagyvárad utcai lakást kivéve, magántulajdonban van.

A szegregátum lakói a közszolgáltatásokat az 1-1,5 km-re található, több útvonalon át is könnyen megközelíthető városközpontban vehetik igénybe.

A szegregátum infrastrukturális ellátottságában jelentős hiányosságok vannak: nincs kiépítve a szennyvíz-csatorna hálózat, továbbá nem pormentesített a Velencei, Nagyvárad, Géza fejedelem utcák útfelülete.

3.4.1.7 A Déli lakóövezet szegregátumainak helyzetelemzése

A Déli lakóövezetben található a legnagyobb területű és legnépesebb, valamint a legkisebb területű és népességű polgári szegregátum is. Mindkét szegregátum a város déli településhatárához simul, egy főútvonal választja el egymástól őket.

A városrész lakónépessége 2437 fő volt 2001-ben, a lakosság korszerkezete hasonló a városéhoz.

Az iskolai végzettséget nézve viszonylag alacsony a legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya (27%), de felsőfokú végzettséggel a lakosságnak csak 6,2 százaléka rendelkezett, ami elmarad a városi átlagtól.

A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező aktív korúak aránya 46,5%, ami a városi átlagnál kedvezőbb érték, kedvezőbb kép csak a belvárosban rajzolódik ki.

A városrész 934 darabos lakásállományából 21,5% volt alacsony komfortfokozatú, ami szintén kedvezőnek tekinthető a többi polgári városrészt figyelembe véve.

3.4.1.7.1 A 3. szegregátum helyzetelemzése

Ebben a szegregátumban élt 2001-ben a város lakónépességének 14 százaléka (1172 fő). A 0-14 évesek aránya 31,5%, a 15-59 évesek (aktív korúak) aránya 55,4%, míg az 59 évnél idősebbek aránya 13,1% volt az összlakosságon belül. A lakosság korszerkezete fiatalosabb, mint a Déli lakóövezeté, a többi szegregátuméhoz viszont hasonló.

A legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya az aktív korúakon belül 68% (a városi átlag kétszerese), ami a legmagasabb érték a szegregátumok között is. 2001-ben 15 fő rendelkezett felsőfokú végzettséggel (1,3%).

Az alacsony iskolázottsági abban is leképeződik, hogy az aktív korúak közel háromnegyede nem rendelkezik rendszeres munkajövedelemmel, azaz – a másodikhoz hasonlóan – ebben a szegregátumban is jelentős eltartási nyomás nehezedik a foglalkoztatottakra.

A 3. szegregátumban 332 lakás volt 2001-ben. A lakások fele alacsony komfortfokozatú volt és itt volt a legmagasabb a komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya is (49,1%). A lakások mindegyike egylakásos, családi házas jellegű lakóépületekben található és, egy Bem utcai és egy Lehel utcai bérlakást kivéve, magántulajdonban van.

A szegregátum lakói a közszolgáltatásokat a városközpontban vehetik igénybe, ami viszonylag messze, mintegy 2-2,5 km-nyi távolságra van a szegregátumtól, de több útvonalon át is könnyen megközelíthető. A szegregátum keleti felének megközelíthetősége a főút és a rajta lévő buszmegálló, továbbá a közeli vasútállomás miatt jóval előnyösebb, mint a nyugati részéé.

A szegregátum infrastrukturális ellátottságában jelentős hiányosságok vannak a szennyvízhálózat és az útburkolat kiépítettségét tekintve. A szegregátum területén a következő utcákban nincs szennyvízcsatorna: Lehel u., Toldi Miklós u., Bem u., Hajdú u., Vörösmarty u., Hajnal u., Veress Péter u., Dankó Pista u. A szilárd útburkolat még kiépítetlen a következő utcákban (részben vagy teljesen): Toldi Miklós u., Lehel u., Hajdú u.

3.4.1.7.2 A 4. szegregátum helyzetelemzése

A legkisebb polgári szegregátumban 63 fő élt a 2001-es népszámláláskor. A lakosság korszerkezete a következőképp alakult: 0-14 évesek aránya 33,3%, a 15-59 évesek (aktív korúak) aránya 54%, míg az 59 évnél idősebbek aránya 12,7% volt az összlakosságon belül.

A legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya az aktív korúakon belül 67,7% volt, míg felsőfokú végzettségű személy nem élt a területen 2001-ben.

A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korú (15-59 éves) népességen belül 67,7% volt. A munkanélküliségi ráta – a kedvezőtlen képzettségi mutatók ellenére – ebben a szegregátumban volt a legkisebb (31,3%).

A szegregátumban 19 lakásából 9 alacsony komfortfokozatú. A lakások mindegyike egylakásos, családi házas jellegű lakóépületekben található és egy, Mikes utcai bérlakás kivételével, magántulajdonban van.

A szegregátum lakóit a városközpontban látják el közszolgáltatásokkal, ami onnan viszonylag messze, mintegy 2,5 km-nyi távolságra van. A szegregátum megközelíthetősége kedvezőnek tekinthető a főút és a mellette található buszmegálló, valamint a közeli vasútállomás miatt.

Infrastrukturális szempontból ez a terület a legfejletlenebb része a városnak, hiszen egyik utcájában sincs kiépítve a szennyvíz-csatorna és a pormentes útburkolat sem.

Összegezve a helyzetelemzésben leírtakat megállapítható, hogy a város teljes lakosságának viszonylag nagy része, 18 százaléka él valamelyik szegregátumban. A szegregátumokban élő népesség problémáit a város önkormányzata már felismerte és megtette a legfontosabb lépéseket, hogy meggátolja a hátrányos helyzetű népesség társadalmi és munkaerő-piaci viszonyainak romlását és – hosszabb távon – elősegítse a helyzetük javulását. A hátrányos helyzetből való kitörés elsősorban az oktatás és nevelés által, a képzettségi szint emelkedésével érhető el, ezért erre a területre koncentráltak az Önkormányzat és az érintett intézmények. Ahhoz, hogy ezek az intézkedések hatásai megmutatkozzanak, hosszabb időre lesz szükség, de addig is szükséges folyamatosan felülvizsgálni és – szükség esetén – módosítani, továbbfejleszteni őket. Az önkormányzatnak kiemelten kell kezelnie az egyre növekvő arányú roma lakosság helyzetét a városi

társadalmon belül, hiszen jelenleg nem vesznek részt kellő mértékben a település közösségi életében és a demokratikus döntéshozatalban. Az alapinfrastruktúra kiépítése olyan feladat, amely rövidtávon is beavatkozásokat igényel.

3.4.2 Anti-szegregációs terv

Polgáron az anti-szegregációs helyzetelemzés alapján négy olyan terület azonosítható be, amely a „Városrehabilitáció 2007-2013-ban - Kézikönyv a városok számára” c. módszertani útmutató alapján szegregátumnak minősül. Amint azt a helyzetelemzés is kimutatta ezek a szegregátumok elsősorban az ott élők demográfiai (iskolázottsági és jövedelmi) jellemzői miatt minősülnek szegregátumnak. Habár infrastrukturális szempontból is érezhető lemaradásuk a város más részeihez képest, településszerkezeti és közlekedési szempontból is a város szerves részét képezik.

A négy polgári szegregátum lakosságának problémái hasonló okokra vezethetők vissza, így hasonló eszközökkel is enyhíthetők, tehát egy olyan terv kialakítására van szükség, amely egyszerre oldja a négy terület szegregáltságát, és javít az ott élők életkörülményein.

Fontos megállapítani, hogy az önkormányzat már korábban felismerte a szegregáció kialakulásának veszélyét és annak a város életére nézve káros következményeit, így a következő konkrét intézkedéseket hozta:

- minden oktatási szinten integrált oktatást tart fenn intézményeiben,
- minden általa fenntartott oktatási intézményben olyan képzési és tehetséggondozási programokat vezettek be, melyek elősegítik a halmozottan hátrányos helyzetű és roma tanulók tanulmányi felzárkózását és növelik továbbtanulásuk esélyét,
- csatlakozott az Útravaló ösztöndíjprogramhoz, mely az általános iskolától az érettségi ill. szakma megszerzéséig anyagilag és mentorálással is támogatja a hátrányos helyzetű tanulókat,
- csatlakozott a Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjrendszerhez a felsőoktatásban továbbtanuló fiatalok támogatásáért,
- a Kistérségi Szolgáltató Központ révén a rászorultak érdekeit előtérbe helyező, minőségi szociális szolgáltatásokat biztosít,
- a lakáscélú támogatást nyújt a lakással nem rendelkező polgáriaknak vagy Polgáron letelepedni szándékozóknak.

3.4.2.1 Oktatási célok és intézkedések

A szegregátumokban élők hátrányos helyzetének egyik fő oka az alacsony iskolázottsági szint, ami azután a munkanélküliség, szegénység, majd rossz lakáskörülmények formájában gyűrűzik tovább és befolyásolja negatívan – a legtöbb esetben egész életre szólóan és generációkon át – az emberek életkörülményeit és esélyeit a kitörésre. Az oktatás kulcsszerepe tehát vitathatatlan a szegregáció kialakulásának megelőzésében, de az iskolázottság, képzettség javítása sikeres lehet a már felnőtt korú, de inaktív lakosok munkaerőpiacra való be- vagy visszavezetésére, illetve az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak munkaerő-piaci helyzetének javítására is. Az iskolázottság növeléséhez, a megfelelő színvonalú és a hátrányos helyzetűek speciális igényeit figyelembe vevő képzési program és a felkészült pedagógusok mellett, szükség van egy olyan szociokulturális ill. családi közeg megteremtésére is, amely elfogadja és támogatja ezt az érvényesülési módot. Ennek biztosítása talán az egyik legnehezebb feladat, hiszen ez esetben rendkívül képlékeny a határ a pozitív, ösztönző típusú támogatás, segítségnyújtás és egy család életébe való közvetlen beavatkozás között.

A funkcióbővítő városrehabilitációs tevékenységek keretében Polgáron a jelenleg 4 feladat-ellátási helyen működő óvodát két telephelyre tervezik összevonni, úgy, hogy a három belvárosban lévő óvodaépületből egy maradna meg. A megmaradó, Bessenyei utcai épületet bővítenék és korszerűsítene, ez töltené be a központi óvoda funkcióját, az irányítási és adminisztrációs feladatok is központosításra kerülnének az épületben, továbbá kialakításra kerülne az épületben egy bölcsődei részleg is. Ezáltal az óvoda kistérségi feladatokat is elláthatna és a jelenleginél jóval korszerűbb körülményeket biztosítana a gyermekek számára. Ez az intézkedés egyben nagyobb fokú integrációt is jelent, hiszen az összevonás után a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek túlnyomó többsége a központi óvodába járna. Itt tervezik elindítani a Start-programot is, mely szintén nagyobb arányban érintheti ezáltal a hátrányos helyzetűeket. A csoportok összeállításánál továbbra is kiemelt figyelem irányul majd a roma és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek arányos elosztására az egyenlő esélyek biztosítása érdekében.

Polgáron már megtörténtek a legfontosabb lépések a **továbbtanulás ösztönzésére és a fiatalok tehetséggondozására**. Ezt erősítendő, a sikeres tanulmányok egyik legfontosabb előfeltételeként tudatosítani kell a szülőkben a tanulás fontosságát és szerepét a gyermekek továbbfejlődésében. Mindehhez szükséges a családsegítő és gyermekjóléti intézmények bevonása is, hiszen leghamarabb ők kerülnek kapcsolatba a családokkal. Ezt a felvilágosító, tájékoztató munkát minél hamarabb, lehetőleg még a gyerekek óvodás korában kellene elkezdeni, de legkésőbb az általános iskola alsó tagozatán, hiszen később már sokkal nehezebb bepótolni a hiányosságokat, és olyan tanulmányi eredményt felmutatni, ami lehetővé teszi a továbbtanulást.

Az általános iskola **roma családi koordinátora** továbbra is folyamatosan segíteni fogja az iskola és a szülők közötti párbeszédet, a jövőben lehetőség szerint nem csak az aktuális ügyekben közvetít, hanem a roma diákok továbbtanulásának ösztönzésében is nagyobb szerepet kap.

A Déli városrész 3. szegregátumában élő tanulók számára jelentős probléma az iskolába való eljutás, hiszen az mintegy 3 km távolágra van tőlük és az utak, járdák sem teljesen kiépítettek. Az önkormányzat ezt felismerve vállalja, hogy – párhuzamosan az infrastrukturális feltételek javításával – **iskolabuszt indít** számukra, amilyen hamar csak a rendelkezésére álló források ezt lehetővé teszik, de legkésőbb a terv elfogadásától számított 3 éven belül.

A középfokú oktatásban kiemelten fontos a hátrányos helyzetű és roma fiatalok motivációjának folyamatos fenntartása, erősítése, hiszen nagyobb arányú lemorzsolódásuknak a motiválatlanság talán az egyik legfőbb oka. Ezt közvetetten a roma fiatalok társadalmi integrációjának elősegítésével is kezelni lehet, hiszen minél inkább a közösség aktív és hasznos tagjainak érzik magukat, annál nagyobb lesz a motivációjuk a tanulásban is.

Az ösztöndíjazásban folyamatos lesz az Útravaló-programban és a Bursa Hungarica ösztöndíjrendszerben való önkormányzati részvétel a 2013-ig tartó időszakban is.

3.4.2.2 A felnőttképzés fejlesztése és munkavállalás ösztönzése

Az oktatás terén a másik kiemelt feladat a **felnőttképzés** fejlesztése. Első lépésként az általános iskolát utólag elvégzőknek olyan gyakorlatorientált képzéseket kell szervezni, amelyek piacképes szakmát adnak, és az elhelyezkedés reális esélyét jelentik számukra. Fel kell mérni tehát a munkaügyi központtal közösen a város és térség esetleges hiányszakmáit valamint a fejlesztések által várhatóan megnyíló új munkalehetőségeket. Ezáltal csökkenthető a munkanélküliek száma, valamint azon aktív korúak aránya, akik jövedelemforrását kizárólag alkalmi munkák, illetve állami és/vagy önkormányzati támogatások jelentik. A felnőttképzéshez kapcsolódhat a kulcskompetenciák erősítését és a

munkakeresési módszerek elsajátítását segítő kurzusok szervezése, amelyeken lehetőség szerint a munkahellyel rendelkezőket is be kell vonni. A munkavállalással, munkalehetőségekkel kapcsolatos tájékoztatást a szegregátumokban is biztosítani kell tájékoztató táblák esetleg internet elérési lehetőségek telepítésével, olyan helyeken, ahol lakosok gyakrabban megfordulnak (pl. bolt, buszmegálló, CKÖ Bem utcai székháza).

Az önkormányzat vállalja, hogy folytatja részvételét a „Lépj egyet előre” programban a felnőttkorúak képzésének elősegítése érdekében.

A munkanélküliség elleni küzdelemben nem elhanyagolható a **közhasznú és közcélú munkavállalás** szerepe is. Az önkormányzat már az eddigiekben is minden lehetőséget kihasznál az ilyen programok megvalósítására és a továbbiakban is igyekszik alkalmazni ezt az eszközt az inaktív munkaképességének fenntartására és javítására. A romák munkavállalás szempontjából kiemelten hátrányos helyzetűek, hiszen az átlagosnál alacsonyabb iskolai végzettségük mellett sokszor etnikai diszkrimináció is éri őket. A romák munkavállalásának elősegítése érdekében Polgáron is elkezdti munkáját a **roma munkaerőpiaci menedzser**, aki szervezési és tanácsadói munkájával segíti a romák munkába állását. A menedzser munkáját várhatóan még 2008. első félévében megkezdi.

Az önkormányzat vállalja, hogy a városfejlesztésekhez kapcsolódó közbeszerzéseknél előnyben fogja részesíteni azokat a kivitelezőket, megvalósítókat, akik vállalják a szegregátumokban élők alkalmazását is.

3.4.2.3 Az infrastruktúra fejlesztése

Az **infrastruktúra** állapota valamennyi szegregátumban elmarad a város más részeihez képest. Ez elsősorban a szennyvíz-elvezetés megoldatlanságában és a szilárd útburkolatok hiányában nyilvánul meg. A jobb elérhetőség biztosítása szempontjából alapvető követelmény a **szilárd útburkolatok kiépítése** minden utcában, hiszen ennek hiányában a közszolgáltatások igénybevétele is megnehezül. A szennyvíz-elvezetés megoldása higiéniai szempontokból sürgető feladat, és fontos biztosítani, hogy ne csak a vezeték épüljön ki az utcákban, hanem minél több háztartás valóban rá is csatlakozzon a hálózatra. Ezen infrastruktúrák hiánya tovább konzerválja a területeken elindult szegregációs folyamatot, ezért szükséges mielőbb lépéseket tenni a helyzet javítása érdekében.

3.4.2.4 A lakáskörülmények javítása

A Keleti-északkeleti lakóövezetbe tartozó Rákóczi Ferenc u. 105. házszám alatti ingatlan esetében a város célja a minél jobb lakáskörülmények biztosítása és a lakók integrált lakókörnyezetbe való elhelyezése, elsősorban az ott élő 12 gyermek fejlődésére tekintettel, akiknek jelenlegi életkörülményei hosszabb távon fenntarthatatlanok. A gyerekek családból való kiemelésének megakadályozása érdekében az önkormányzat a családok komfortos lakóingatlanba való költöztetését tartja kívánatosnak. Ennek érdekében vállalja, hogy megpályázza az SZMM-OFA telep-felszámolási pályázatát és az elnyert támogatással megvalósítja az érintett lakosok mobilizációját és számukra rendezett lakáskörülményeket teremt. Ez a lakosok teljes egyetértésével és hosszú távú érdekeinek figyelembe vételével történne, hiszen az önkormányzatnak nem célja mindenképp felszámolni az érintett ingatlant és onnan a lakosokat átköltöztetni, ha létezik ennél kedvezőbb megoldás. Amennyiben az önkormányzat nem nyer támogatást ezen a pályázaton, gondoskodni fog róla, hogy a szociális és oktatási intézmények kiemelt figyelmet fordítsanak az ott élőkre, továbbá hogy minden lehetséges szociális támogatást megkapjanak. Mindemellett a civil szervezetek és egyházak közreműködésével az érintetteket előnyben kívánják részesíteni a segélyek kiutalásakor.

Az önkormányzat törekedni fog arra, hogy az ott élő felnőttek munkavállalását elősegítse, őket lehetőleg előnyben részesítse a többi hátrányos helyzetű lakoshoz képest is, és ezáltal is jobb életkörülményeket teremtsen a számukra.

A saját lakással nem rendelkező lakosok számára Polgáron jelenleg **lakáscélú támogatás** vehető igénybe, mely lakásépítéshez, új vagy használt lakás vásárlásához nyújt 300 ezer – 1 millió forint vissza nem térítendő támogatást. A jogosultság feltétele, hogy az igénylő Polgár város közigazgatási területén bejelentett lakcímmel rendelkezzen és életvitelszerűen ott is lakjon, és lakástulajdona vagy állandó lakáshasználati joga neki vagy családtagjának nincs. Az önkormányzat ezen felül vállalja, hogy **önerős lakásépítési konstrukció** keretében ingyenes telekkel is támogatja a szociálisan rászoruló, kisgyermekes családokat, hogy a szegregátumokon kívül építsenek új lakást maguknak. Ezáltal a szegregátumokban élők lehetőséget és támogatást kapnak arra, hogy nem szegregált, infrastruktúrával teljesen ellátott lakókörnyezetbe költözzenek és rendezett tulajdonviszonyok között lakhassanak. Ez tehát egyfajta önkéntes mobilizációt jelent a szegregátumokban élőknek, hiszen az önkormányzatnak nem célja a kényszerű mobilizáció, de az sem, hogy a szegregátumokban élők mindenképp jelenlegi lakóhelyükön maradjanak. A cél az, hogy javuljanak a lakókörülmények és – lehetőség szerint ehhez kapcsolódva – oldódjon a szegregáltság is az érintett városrészekben.

3.4.2.5 A lakosok egészségügyi és szociális helyzetének javítása

Az önkormányzat ill. szociális és egészségügyi intézmények munkatársainak gyakorlati tapasztalatai alapján megállapítható, hogy a hátrányos helyzetű népesség egészségügyi mutatói – összefüggésben az iskolázottsági és lakhatási mutatók kedvezőtlen értékeivel – rosszabbak az átlagosnál. Ezért fontos **kiemelt figyelmet fordítani az egészségügyi és szociális ellátások terén** a szegregátumok lakóira. Egészségügyi felvilágosító, tájékoztató napok, kampányok és kihelyezett prevenciós szűrővizsgálatok tartása a hátrányos helyzetűek lakókörnyezetében nem csak a betegség-megelőzésben segíthet sokat, hanem érezteti az ottlakókkal, hogy a közösség figyel rájuk, gondoskodik róluk. Egy állandó **szociális információs szolgálat** kialakításával biztosítható lenne a hátrányos helyzetűek pontos és szakszerű tájékoztatása a témában és az ezzel kapcsolatos jogérvényesítési, jogorvoslati problémáik megoldása is.

3.4.2.6 A roma lakosság bevonása a város közösségi életébe

A városban jelentős számú roma népesség él, akik életkörülményei – a helyzetelemzésben leírtakkal összhangban – kedvezőtlenebbek a nem roma lakosságénál. A romák a többi lakoshoz képest kevésbé aktívan vesznek részt a település közösségi életében, a döntéshozatali és véleményezési folyamatokban, a rendezvényeken, az egyházak és civil szervezetek munkájában stb., tehát érezhető a távolmaradásuk a közügyektől és közélettől. Hosszabb távon ez igen negatív hatást gyakorol a társadalmi kohézióra, ezért szükséges a roma **lakosság intenzívebb bevonása a város közösségi életébe**. Ehhez kezdetben leginkább az olyan rendezvények járulhatnak hozzá, amelyek a művelődés, szórakozás útján hozzák közelebb egymáshoz a romákat és nem romákat. A hagyományápoló és kézműves táborok, foglalkozások, művészeti alkotótáborok szintén sikeresek lehetnek a tolerancia növelésére – nem csak a fiatalok esetében.

A Polgáron élő roma lakosságot kiemelten érintő kérdésekben (oktatás, egészségügy, szociális ellátás, foglalkoztatás és lakhatás) közép- és hosszú távú koncepció és cselekvési terv (**Települési Roma Program**) kidolgozása ajánlott, amely a roma népesség szempontjából értékelné ezeket a szakterületeket, és megfogalmazna olyan intézkedéseket, amelyek javítanak a polgári romák helyzetén és elősegítik integrációjukat, miközben sajátos kultúrájukat, hagyományaikat is megőrzik, ápolják.

Az Anti-szegregációs Terv Polgár Város Települési Esélyegyenlőségi Programjába is beépítésre kerül. Az Anti-szegregációs terv és a Települési Esélyegyenlőségi Program együtt, egymás hatásait erősítve javítják a Polgáron élő hátrányos helyzetű és roma népesség problémáit. Míg a Települési Esélyegyenlőségi Program a város teljes lakosságát és minden esélyegyenlőségi szempontból érintett csoportot figyelembe véve fogalmazza meg a céljait és eszközeit, addig az Anti-szegregációs terv a szegregátumokban élő népességre összpontosítva határozza meg a szükséges beavatkozásokat.

A fentiekkel összhangban megfogalmazható a polgári anti-szegregációs terv átfogó célja, **a szegregátumokban élők életminőségének javítása.**

Ezt az átfogó célt négy **specifikus cél** megvalósításával kívánják elérni:

1. **a lakosok életkörülményeinek javítása**, amely további két részcélra bontható:
 - lakhatási körülmények fejlesztése
 - a lakosok egészségügyi és szociális helyzetének javítása
2. **a lakosok munkaerő-piaci aktivitásának növelése**
3. **a lakosok képzettségi szintjének növelése**
4. **a roma lakosok nagyobb mértékű bevonása a város közösségi életébe**

Az átfogó cél és a specifikus célok megvalósítása érdekében szükséges intézkedések a következő táblázatban kerültek összefoglalásra, az eredmények számszerű mérését lehetővé tevő indikátorokkal együtt.

Ez a táblázat az Önkormányzat új **anti-szegregációs intézkedési tervét** jeleníti meg, amellyel párhuzamosan a korábban meghozott intézkedések, bevezetett **pozitív gyakorlatok is érvényben maradnak.**

43. táblázat Az antiszegregációs beavatkozások meghatározása a szegregátumokban

Helyzetelemzés megállapítása	Cél	Intézkedés	Felelős	Határ-idő	Indikátorok		
					1 év	3 év	6 év
A lakosság életkörülményei elmaradnak a városi átlagtól	A lakosság életkörülményeinek javítása	Lakáskörülmények javítása	Önkormányzat, Szociális és Gyámügyi Iroda	2013.	Önerős lakásépítési konstrukció kidolgozása	Alacsony komfortfokozatú lakások aránya csökken	Alacsony komfortfokozatú lakások aránya csökken
					1 db	-5%	-10%
		Egészségügyi és szociális ellátások esetében kiemelt figyelem a szegregátum lakosaira	Önkormányzat, Szociális és Gyámügyi Iroda	2013.	Tájékoztató nap tartása szociális és egészségügyi témában	Szociális Információs Szolgálat kialakítása	A lakosság megjelenési aránya az egészségügyi prevenció- és szűrővizsgálatokon
					2 db/év	1 db	+20%
Hiányosságok az infrastruktúra állapotában	A szegregátumok infrastrukturális állapotának közelítése a városi átlaghoz	Infrastruktúrafejlesztés	Önkormányzat, Fejlesztési Kabinet	2013.	Útépítés/felújítás	Útépítés/felújítás	Útépítés/felújítás
					500 m	1000 m	2000 m
A lakosok alacsony iskolai végzettsége	A lakosok képzettségi szintjének növelése	A tanulók iskolai teljesítményének növelése	Önkormányzat, Szociális és Gyámügyi Iroda, közoktatási intézmények	2013.	START-program bevezetése az óvodában	Emelt szintű oktatásban résztvevő HHH-tanulók aránya	Lemorzsolódó HHH-tanulók aránya az általános és középiskolában
					1 db	+5 %	-5%
		A továbbtanulás ösztönzése a tanulók körében	Önkormányzat, oktatási intézmények vezetői	2013.	Tudor Műhelybe bevont tanulók száma	Iskolabusz indítása a településen	Középiskolában továbbtanuló HHH-gyerekek aránya
					+5%/év	1 db	+5%

Helyzelemzés megállapítása	Cél	Intézkedés	Felelős	Határ-idő	Indikátorok		
A lakosok kedvezőtlen munkaerő-piaci helyzete	Az inaktív lakosok munkaerő-piaci (re)integrációja	A lakosok fokozottabb bevonása képzési és a közmunka-programokba	Önkormányzat, Munkaügyi Kirendeltség, Szociális és Gyámügyi Iroda	2013.	Közhasznú és közcélú foglalkoztatás megszervezése/ résztvevők lakosok száma	Gyakorlatorientált szakképzési program kialakítása a felnőttkorúak számára/résztvevő lakosok száma	Munkanélküliek számának csökkenése a szegregátumokban
					1 db / 10 fő	1 db / 20 fő	-5%
A roma lakosság alacsony mértékű részvétele város közösségi életében	A roma lakosság bevonása a város közösségi életébe	A tolerancia népszerűsítése és roma hagyományok megjelenítése a kulturális kínálatban, Települési Roma Program kidolgozása	Önkormányzat, CKÖ, Szervezési Iroda	2013.	Közös kulturális rendezvény romák és nem romák részére	Települési Roma Program	Hagyományápoló kézműves tábor szervezése
					1 db/év	1 db	1 db/év

4 FEJLESZTÉSI AKCIÓTERÜLETEK KIJELÖLÉSE 2007-2013-AS IDŐSZAKRA

Polgár városa arra törekszik, hogy **a városrehabilitációs programokon kívül is a lehető legtöbb támogatási forrást és magántőkét mozgósítani tudja** annak érdekében, hogy a város fejlődése területileg kiegyensúlyozott legyen, azaz a városrészi célok teljesítéséhez kapcsolódó projekteket minél nagyobb arányban végrehajtsa **elősegítve** ezáltal **a városon belüli területi különbségek csökkenését**.

Mindezek mellett a konkrét, gyakorlati beavatkozásokat térbelileg fókuszáltan, pontosan beazonosított területeken kell végrehajtani a valódi hatásosság érdekében. Ennek megfelelően az integrált városfejlesztés során a tevékenységeket akcióterületekre kell összpontosítani, amelyek **a városfejlesztés funkcionális magjaiként** szolgálnak. A városrehabilitációs akcióterületek kijelölése tehát nem jelenti azt, hogy mindössze ezekben a városrészekben történnek átfogó fejlesztések, hiszen az önkormányzat egyéb projektjei és pályázatai, valamint a magánszféra beruházásai Polgár teljes területét érinteni fogják.

A fejlesztési akcióterületek kijelölése során az alábbi **alapelveket** vettük figyelembe:

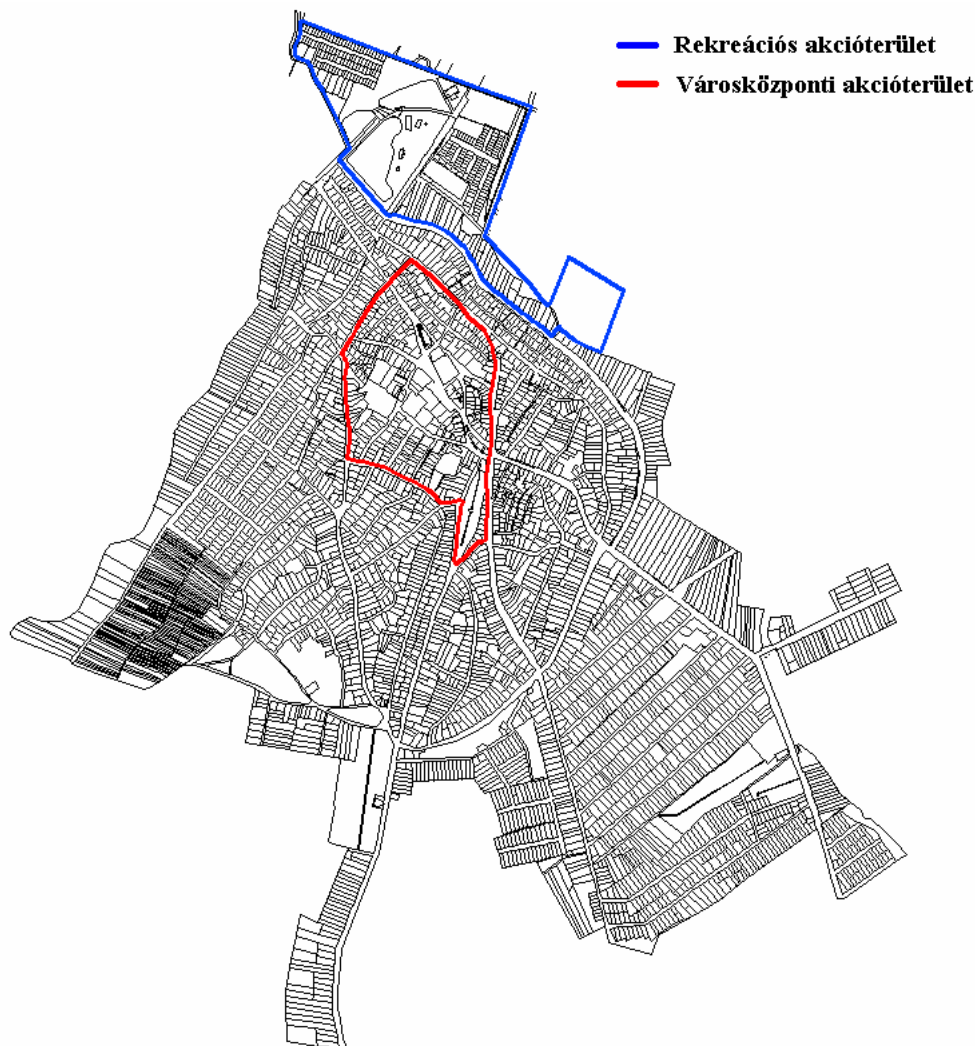
- az akcióterületek teljesítsék legalább a minimálisan előírt követelményeket az ellátandó funkciók tekintetében;
- az akcióterületek kiterjedése ne legyen eltúlzott, csak azok az utcák kerüljenek bele, amelyek a fejleszteni kívánt épületek, intézmények és közterek, valamint a lehetséges magánberuházások miatt valóban indokoltak;
- az akcióterületek megjelenésében minél homogénebb, térbelileg pedig koncentrált legyen;
- funkcionális szempontból az akcióterületek egy egységet alkossanak úgy, hogy a funkcióváltásra és -bővítésre megfelelő helyszínt kínáljanak;
- a kijelölt akcióterületen a lehető legnagyobb addicionális hatást érjük el a magántőke mobilizálásával.

A fenti alapelveknek megfelelően Polgáron a következő **fejlesztési akcióterületek** kerültek lehatárolásra a 2007-2013 közötti időszakra annak tudatában, hogy mindezek megvalósítására a potenciálisan rendelkezésre álló fejlesztési források nem elegendők:

- **Városközponti akcióterület,**
- **Rekreációs és szabadidős célú akcióterület.**

Emellett kirajzolódnak olyan további területek, amelyek fejlesztése vagy a fenti időszakon kívül (pl.: az ipari park és a régészeti pihenőpark, valamint a Tisza folyó területe), vagy más pályázati forrásból, illetve magántőkéből valósul, valósulhat meg. Utóbbiaknál a város szerepe többnyire nem terjed tovább a szükséges rendezési, szabályozási feladatok elvégzésénél és a lehetséges tervalkuk megkötésénél.

21. ábra Polgár kijelölt akcióterületei

4.1 A városmag központi akcióterület

Prioritását tekintve a legfontosabb és a legnagyobb volumenű fejlesztést a városmag központi akcióterületen valósítható meg, mely Polgár belső magját, központi területét érinti. A lehatárolt terület legnagyobb része ma településmag központi vegyes terület; ezen kívül magában foglal kisvárosias lakóterületet és közparkokat. A 4 db közpark az akcióterület belső részén, némileg szórtnak helyezkedik el, összterületük 15 546 m². 10 helyi védelem alatt álló épület, valamint 1 műemlék épület található a kijelölt egységen. Az akcióterületet határoló utcákat a 22. ábra szemlélteti.

A városrehabilitációs tevékenységgel érintett terület **történelmi előzményei**, illetve Polgár város örökségvédelmi hatástanulmánya alapján megállapítható, hogy a város egyik legnagyobb értéke hagyományos, mezővárosias szerkezete, amelybe azonban a XX. század során néhány erőszakos beavatkozás történt, eltorzítva a település egységes szerkezetét. A városmag korábbi, hagyományos utcaszerkezetét és kisvárosias lakókörnyezetét a 20-as években többszintes, többlakásos épületek felhúzásával alakították át, a 35-ös főút városmagot teljesen kettészelő szakaszán megnövekedett forgalom pedig a központban szinte kizárólagossá tette a közlekedést, ellehetetlenítve a belső mag közigazgatási, közösségi, kultúr helyi funkcióját.

A városközpont átalakulásának elsődleges kárvallottja a lakosság volt, de a változás negatív hozadékát megérezték a központban dolgozók, a vállalkozások és a művelődési – oktatási intézmények is. A 35-ös főúton – Hősök útja – zajló, nemcsak személyautókból, de kamionokból és buszokból álló forgalom szinte lehetetlenné tette a gyalogosok számára a mindössze két sávból álló út akadálytalan és balesetmentes átszelését. A város egyszerre tartozik több nagy település vonzáskörzetébe, és a környező települések tömegközlekedési átszállópontja is. A buszállomás szintén a városközpontban helyezkedik el, megközelítése a 35-ös főúton, szintén csak a városmagon keresztül lehetséges.

Az út a központ zöldövezeti park felületét kettévágta, a szabad terek területét lecsökkentette, a szabadidős tevékenységet, pihenést teljes mértékben megakadályozta. A parkrendszer kihasználatlanná vált, s bár az önkormányzat rendszeresen gondoskodott állományának szinten tartásáról, a zöldfelület fokozatosan leromlott.

Az intenzív forgalom nyomott hagyott a központi épületek jellegén, szerkezetén is, sőt, a munkakörülményekre is kedvezőtlenül hatott. A régi épületek stabilitása nem védett az állandó por, zaj és rezgés ellen, a homlokzatok mállani, kopni kezdtek, a városközpont arculata egyre sápadtabb színt öltött. A dolgozókon kívül a lakosság már csak ügyintézésre, gyors bevásárlásra ment a központba. Az itt lévő művelődési intézmények, mint a könyvtár vagy a művelődési ház egyre kevesebb látogatóval számolhatott, az épületek eltűntek az intézmények előtti sötét parkok mögött.

A városközpontban az elmúlt évekig jelentős fejlesztés nem történt. 2002-ben azonban átadták a 35-ös főút Polgárt elkerülő szakaszát, mellyel az eddigi 35-ös főút településen belüli szakaszának funkciója megváltozott: jelentősen csökkent az átmenő forgalom, s az út - gyűjtőúttá válásával - ismét a „város főutcájává” kezd válni. Ennek köszönhető, hogy a városközpont megújulási igénye egyre erősödik: **valós igény jelentkezik a fejlesztési potenciált magukban rejtő területek városközpont-hoz való csatolására, a városmag egységessé formálására, arculatának javítására, funkcionális megújítására.** A település kedvező közlekedési csomópont jellege révén kaput nyitott a világra, egyre erősödik a gazdasági, turisztikai, közösségi szolgáltatások iránti igény. Mindezek fogadására méltóképpen kell felkészíteni a várost, melynek egyik elsődleges eszköze a városközpont intézményi és infrastrukturális rendszerének megújítása lehet.

4.1.1 Az akcióterület tervezett tevékenységei

Az akcióterületi fejlesztés átfogó célja Polgáron **a városközpont közösségi és közszolgáltatási funkcióinak megteremtése.** A fejlesztések között egyrészt szükség van a közintézmények rendszerének modernizálására, másrészt a főtér közösségi funkcióinak megteremtésére. A városközpont köztereinek és zöldfelületeinek megújítása, az

22. ábra Polgár városközponti akcióterülete

intézmények fizikai rekonstrukciója és tartalmi fejlesztése hozzájárul a (köz)szolgáltatások minőségének javulásához, a kulturális és közművelődési kínálat bővüléséhez.

A projekt keretében tervezett komplex tevékenységek gazdasági funkciók erősítését, városi, köz- és közösségi funkciók fejlesztését, helyi identitást és kötődést növelő programokat, parkosítási akciókat foglalnak magukban. Mindezek a pozitív esztétikai és városképi, és identitásbeli hatások mellett jelentős mértékben hozzájárulnak ahhoz, hogy a belváros integrált szolgáltatói funkciói megerősödjenek, ráadásul a tervezett tevékenységek jelentős mennyiségű magántőkét mobilizálhatnak. A városközponti akcióterületen az alábbi fő projektelemek megvalósítása várható:

44. táblázat A városközponti akcióterületen tervezett főbb projektek

Forrás	Tevékenységek-költségkategóriák	Lehetséges fejlesztési elemek	Becsült költség (M Ft)
Az ÉAOP Funkcióbővítő városi terület fejlesztés pályázat keretében megvalósítandó projektek	Gazdasági funkció	▪ Egy új ingatlan vásárlásával, az azon található épület lebontásával kb 200 m ² alapterületű gazdasági szolgáltató ház kialakítása üzlethelyiségekkel a városközpontban	85
		▪ Munkaügyi Központ nyugati oldalának kibővítése egy gazdasági funkciót ellátó épülettel	26
	Városi funkció	▪ Akcióterület érintett közterületének felújítása (Barankovics tér, Hősök útja két oldalán található parkolók, köztér rendezése) ▪ Minőségi utcabútorok elhelyezése ▪ Térfigyelő rendszer kiépítése ▪ Rendezvényter kialakítása a Polgármesteri hivatal előtti területen (növénytelepítés, vízjáték, ivókút telepítése, világítótestek kihelyezése) ▪ Járdák kialakítása ▪ A közterületi parkolók térkövezése ▪ Gyalogos járda kialakítása a Szabadság tér déli részén, mely összeköti az iskolát a központi térrel ▪ Szelektív hulladékgyűjtő szigetek kialakítása az akcióterületen	165
	Közzsféra funkció	▪ Polgármesteri Hivatal és Kistérségi Szolgáltató Központ felújítása, bővítése o Polgármesteri Hivatal meglévő épületének külső homlokzat-felújítása o Új épületszárny építése (új irodák, megfelelő ügyfélfogadó helyiségek kialakítása, teljes mértékű akadálymentes környezet)	660
		▪ Munkaügyi Központ épületének külső-belső felújítása, műszaki megújítása, magastető építése	60
	„kiegészítő, soft” típusú tevékenységek	▪ Városi napok szervezése (gyerekprogramok, tájékoztató fórumok, pályázat során megvalósult projektelemek átadó ünnepségei) ▪ A város hírességeinek rendezvénye (hagyományörző, kulturális programok) ▪ Munkaügyi Központtal konzorciumban tájékoztató napok és képzések szervezése	20
Az ÉAOP pályázathoz kapcsolódó, de attól függetlenül megvalósítandó projektek		▪ Városközpont Barankovics tere alatti közművek felújítása, a hiányzó 400 m-es szakasz kiépítése ▪ Kistérségi Járóbeteg Szakellátó Központ felépítése a munkaügyi Központ melletti ingatlanon ▪ Kistérségi Szociális Központ építése (Hősök útja 30. sz. alatt) ▪ Bessenyei úti Óvoda bővítése, felújítása továbbá ▪ Közintézmények akadálymentesítése ▪ Üzlethelyiségek kialakítása ▪ Szelektív hulladékgyűjtés feltételeinek megteremtése ▪ Vállalkozói és magántulajdonú ingatlanok homlokzati felújításainak ösztönzése ▪ Általános iskola intézményeinek felújítása	

Forrás	Tevékenységek-költségkategóriák	Lehetséges fejlesztési elemek	Becsült költség (M Ft)
Városközpont fejlesztés következő ütemében megvalósítható projektek		▪ A meglévő utak, járdák, közművek és zöldfelületek felújítása	510
		▪ Művelődés Központ és Könyvtár bővítése és felújítása	900
		▪ Autóbusz állomás területének korszerűsítése	120
		▪ Kálvária előtti tér felújítása	15
		▪ Önkormányzati tulajdonú, gazdasági funkciót ellátó épületek külső, homlokzati felújítása	10
		▪ Fehér Holló Étterem funkcióbővítő átalakítása	60

A városrész-fejlesztési cél megvalósításában érintett Polgár teljes lakossága, illetve az egyes szolgáltatásokat mikro- és kistérségi szinten igénybevevők, valamint az ingázó munkavállalók. A funkciófejlesztések tehát demográfiai tényezőktől függetlenül hasznosulnak, hiszen a közszolgáltatások igénybevevői között egyaránt megtalálható a helybeli vagy más településen lakó aktívkorú, iskoláskorú és nyugdíjas lakosság, illetve a különböző gazdasági és civil szervezetek is.

4.1.2 Az akcióterületi fejlesztések eredményei és hatásai

A bemutatott elemeket tartalmazó komplex funkcióbővítő városközpont fejlesztés eredményeként átfogó javulást lehet elérni a város által biztosított magas életminőség és a szolgáltatások szempontjából.

- Az érintett intézmények és környezetük teljes mértékben megújulnak.
- Javul, illetve bővül az intézmények szolgáltatási színvonala és köre, továbbá a szolgáltatásokhoz való egyenlő és akadálytalan hozzáférés is biztosítottá válik.
- A városközpont funkcionálisan alulhasznosított területeinek száma és kiterjedése csökken.
- A szolgáltatási spektrum bővítése révén a vállalkozások versenyképessége nő.
- A Barankovics téren kialakításra kerülő rendezvényter megfelelő helyszínt biztosít a városi és közösségi rendezvények, és szabadidős programok számára.
- A közösségi együttlétekre alkalmas terek és rendezvények révén megerősödik a helyi és a kistérségi lakosság identitástudata, ami csökkenti az elvándorlás mértékét – elsősorban a fiatal és képzett társadalmi csoportok tekintetében.

A fejlesztés projektelemei **egymást erősítő hatással** bírnak, versenyhelyzetet eredményező kapcsolat nem állítható fel közöttük. A Polgármesteri Hivatal egységesítése, korszerűsítése és a szolgáltatások bővítése nagyobb ügyfélforgalmat generál, a városközpontba látogató lakosság száma megnő. A hivatal előtt húzódó parkrendszer funkcióbővítő átalakítása lehetővé teszi, hogy az emberek a városközpontot közösségi-találkozási helyszíneként tartsák számon. A Munkaügyi Központ külső-belső rekonstrukciója pedig hozzájárul a szolgáltatást igénybevevő lakosság komfortérzetének növekedéséhez.

Mindezek a hatások egyértelműen pozitívan érintik a tulajdonos önkormányzat költségvetését, amely a fejlesztések megvalósításával a következőképpen alakul (kiemelve a tervezett beavatkozások által elsődlegesen befolyásolt költségneveket):

- az intézményi racionalizációk és a felvállalt új funkciók hatására a bevételek stagnálásával kell számolni;
- az új intézmények működési költségeinek fedezetének biztosításához a kialakított gazdasági funkciókból származó bevételek is hozzájárulnak;
- középtávon a helyi adóbevételek növekedése meghaladja a megelőző évek tendenciáját, ami elsősorban helyi kis- és középvállalkozói réteg erősödésének és a kedvező szolgáltatási, gazdasági környezetnek tudható be;

- a kiadási oldalon egyfelől az érintett intézmények esetében az önkormányzati támogatás csökkenése, valamint a karbantartásra fordított pénzeszszegek jelentősebb mértékű mérséklődése prognosztizálható.

Az akcióterület Észak-alföldi Operatív Programból megvalósítani kívánt fejlesztései összesen mintegy 1,0-1,2 milliárd forintba kerülnek, ebből az önkormányzat saját ereje nagyságrendileg 200 millió forint (a pontos költségvetési számokat az Előzetes Akcióterületi Terv tartalmazza). A hosszú távon várható bevételek között az újonnan kialakított, illetve felújított helyiségek bérbeadása jelenti a legnagyobb tételt, de kiegészítő forrást eredményez a rendezvénytér kialakítása is a közterület-használati díjbevételek emelkedésének köszönhetően. Mindez azt jelenti, hogy az akcióterületi beruházásoknak nemcsak a – forintban gyakran nem kifejezhető – társadalmi, gazdasági és környezeti hatásai előnyösek, hanem az összesített pénzügyi mérleg is kiegyensúlyozott.

45. táblázat Az ÉAOP pályázat keretében megvalósítandó városközponti akcióterület fejlesztéseinek fő jellemzői

Fejlesztendő funkciók	városi, közszféra, gazdasági
Megvalósítás tervezett ideje	2009. június – 2011. június
Költségvetés	1,0-1,2 milliárd forint
Költségvetés megoszlása	Önkormányzat
	20%
	Támogatás
	80%
	Egyéb
	0%
Célcsoport	Helyi lakosság, Térségi lakosság, potenciális befektetők, ingatlan tulajdonosok, szolgáltatók, turisták, vállalkozók, civil szféra
Kapcsolódás a célrendszerhez	B. A természeti és épített környezet állapotának javítása a magasabb életszínvonal elérése érdekében C. Helyi szintű fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra megteremtése E. A térségi szerepkör erősítése G. A helyi társadalom közösségi életének fejlesztése a város népesség-megtartó képességének megtartása érdekében I. A város turisztikai szolgáltatásainak bővítése „A” Zóna: Városközpont :Modern kisvárosi központtá válni a közszolgáltatások színvonalának emelésével, infrastrukturális fejlesztésekkel és egy egységes városi arculat kialakításával
Anti-szegregációs hatások	A belvárosi fejlesztések a város egészére nézve kedvező hatásokat eredményeznek, a település teljes lakosságát szolgálják. A városmag megújítása és kiterjesztése nem idézi elő szegregátumok kialakulását, a fejlesztések miatt nem kerül sor sem lakott épületek bontására, sem lakosságcsereére.

4.2 Rekreációs és szabadidős célú akcióterület

Polgár Város Önkormányzata második fejlesztési akcióterületének egy olyan, jelenleg elhanyagolt és alulhasznosított városrészt jelölt ki, amely kedvező elhelyezkedését és adottságait tekintve nem tölti be lehetséges közösségi, turisztikai és rekreációs funkcióit. Az akcióterület a város északkeleti részén helyezkedik el, a településhatár és a Rákóczi Ferenc utca közötti, 568 875 m²-nyi területen.

23. ábra Rekreációs és szabadidős akcióterület térképe

46. táblázat A rekreációs és szabadidős célú akcióterület utcái

Közterület neve:	Típusa:	Házszámok:
Pacsirta utca	UTCA	1 - 51.
Csalogány utca	UTCA	1 - 40.
Selypes-köz	UTCA	1 - 10.
Fürdő utca	UTCA	1 - 6.
Rákóczi utca	UTCA	101 - 171. (páratlan oldal)
Nyárfa utca	UTCA	1 - 34.
Fenyő utca	UTCA	1 - 18.
Akácfa utca	UTCA	1 - 12.
Hévíz utca	UTCA	1 - 4.
Tölgyfa utca	UTCA	1 - 16.
Erdő utca	UTCA	1 - 9.

Az **akcióterület jelenlegi fő funkciói** az alábbiakban foglalhatók össze:

- sport és szabadidős funkciók: Városi Strandfürdő, Csónakázó tó, sporttelep
- lakófunkció
- turisztikai funkció: Városi Strandfürdő, kemping
- zöldfelületi funkció: parkerdő

Az akcióterületen a város elsősorban a turisztikai, szabadidős és sport funkciókat szándékozik erősíteni, amihez jelentős beruházásokra lesz szükség **Polgár Város Önkormányzatának Városgondnoksága tulajdonában lévő Strandfürdő** jelenlegi területén, a **város közterületein** ill. **területvásárlásra** is szükség lesz a tervezett fejlesztésekhez, elsősorban új közlekedési kapcsolat létesítésére a 35. számú főközlekedési úttal.

Polgár Város Településrendezési Tervének és Helyi Építési Szabályzatának 2006. évi módosításával megteremtődtek a feltételek a strandfürdőhöz kapcsolódó idegenforgalmi létesítmények építésére és a kemping északi irányban való bővítésére is, továbbá a fürdő és a 35. sz. főút közötti új közlekedési kapcsolat megépítésére.

Az akcióterületen helyezkedik el a Városi Strandfürdő, ami 72 °C-os termálvízre épült. Jelenleg szabadtéri termálmedence, fedett tanmedence, szauna, kondicionáló terem és műfüves labdarúgópálya található a fürdő keretében. A fürdő melletti területen egy csónakázó tó, 300 férőhelyes kemping és a 20 hektáros parkerdő található.

4.2.1 Az akcióterület tervezett tevékenységei

A városfejlesztési program keretében tervezett **tevékenységek a barnamezős fejlesztések jellemzőit hordozzák magukon** azzal a különbséggel, hogy nem elhagyatott katonai vagy ipari létesítmények, hanem turisztikai és sport funkciójú ingatlanok megújítása történik meg. A fejlesztések **részben** európai uniós **pályázati támogatásból, részben a magántőke** nagyarányú **mobilizálásával valósíthatók meg**. A magánberuházások megindulásának előfeltétele, hogy az Önkormányzat a saját tulajdonában lévő Strandfürdőjében végrehajtsa a tervezett fejlesztéseket, amelyek keresletet generálhatnak a magánberuházásban megvalósítandó szálláshely-bővítésnek.

A strandfürdő fejlesztése egy fedett uszoda kialakítását, valamint a strand területén lévő többi medence és kiszolgáló épületek felújítását, karbantartását foglalná magában. Kiemelten javasolt továbbá a termálvízre alapozott szolgáltatások; az energetikai- illetve mezőgazdasági célú hő hasznosítása, a gyógyászati alapú üdültetés, kempingszolgáltatások, valamint a környező beépítetlen területeken további fejlesztések megvalósítása.

47. táblázat A rekreációs és szabadidős célú akcióterületen tervezett főbb projektek

Forrás	Lehetséges fejlesztési elemek	Becsült költség (M Ft)
A városfejlesztési program keretében megvalósítandó projektek	Strandfürdő fejlesztése illetve új, bővítendő funkcióelemek kiépítése	485
	Új közlekedési kapcsolat kiépítése a várost elkerülő 35. sz. főúttal, (területvásárlással)	94
	Üdülőtérlet II. ütem közművek (szennyvízcsatorna hálózat) kiépítése	65
	Szálláshelybővítés a kempingben és az üdülőtérleten (területvásárlással)	200
	Városi sporttelep komplex felújítása	120
	Parkerdő megújítása	30
	Rákóczi utca 105. alatti elhanyagolt ingatlan rendezése, bontása	1,5
	Az egész akcióterületen belül a meglévő utak, járdák, közművek és zöldfelületek felújítása	154,5

4.2.2 Az akcióterületi fejlesztések eredményei és hatásai

A beruházásoknak köszönhetően új **tartalmi elemekkel** bővül a város egyik kiemelt idegenforgalmi vonzereje, várható a vendégforgalom megnövekedése, növekszik az itt-tartózkodási idő és ehhez kapcsolódóan a költési hajlandóság is emelkedik, ami közvetlenül és közvetetten is növeli a városi költségvetés bevételeit. A jelenleg alulhasznosított funkciójú területeken **megnövekszik a létesítmények kihasználtsága**, a város lakói és a vendégek színvonalasabb szolgáltatásokat vehetnek igénybe. A zöldfelületek és a sportpályák felújítása révén várhatóan ezek igénybe vétele gyakoribbá válik, ami hosszabb távon **a város lakosságának egészségi állapotában is javulást** idézhet elő. Mindezek a környező lakóterület felértékelődésével is járnak, ami a településképen is pozitív irányú változásokat indukál.

4.3 Az akcióterületi fejlesztések prioritási sorrendje és ütemezése

A kijelölt 2 akcióterület jellemzőit megvizsgálva a következő szempontok alapján egy rangsort kell meghatározni:

- indokoltság, szükségesség:
 - o a fejlesztések által érintett lakosság száma és szociális helyzete,
 - o az akcióterületi fejlesztések időszerűsége,
 - o a fejlesztések lakosság általi elfogadottsága és támogatottsága,
- hatások:
 - o az akcióterületi fejlesztések hatása a város egészére,
 - o az akcióterület jelentősége a város lakófunkciójára nézve,
 - o az akcióterületi fejlesztések gazdasági és társadalmi multiplikátor hatása,
- finanszírozás és fenntarthatóság:
 - o a támogatási források megszerzésének lehetősége és esélye,
 - o a rendelkezésre álló önkormányzati saját erő nagysága,
 - o a bevonható magánforrások mértéke,
 - o a létrehozott kapacitások fenntarthatósága.

A kialakult prioritási sorrend összességében a megvalósítás ütemezését is befolyásolja, ahogyan azt az alábbi táblázat alapján is kirajzolódik.

48. táblázat Az akcióterületek javasolt prioritási sorrendje és a megvalósítás ütemezése

Akcióterületek prioritási sorrendje	2008.		2009.		2010.		2011.		2012.		2013.	
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.
1. Városházai akcióterület												
2. Szabadidős és rekreációs célú akcióterület												

Jelmagyarázat:		előkészítés		megvalósítás
-----------------------	--	-------------	--	--------------

5 MEGVALÓSÍTÁS

5.1 Ingatlangazdálkodási terv⁴

A helyi önkormányzat tulajdona az önkormányzati feladatok ellátását és az önkormányzati célok megvalósítását szolgálja. A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény szerint a vagyon két főcsoportba (törzsvagyon, egyéb vagyon) és három alcsoportba sorolható, ami a rendelkezési, hasznosítási lehetőségeket is meghatározza. A törzsvagyonba a forgalomképtelen és a korlátozottan forgalomképes, az egyéb vagyonba a forgalomképes vagyonelemek tartoznak. A forgalomképesség korlátozására azért van szükség, hogy az önkormányzat kötelező feladatainak ellátásához szükséges vagyon az önkormányzat tulajdonában maradjon.

5.1.1 Az önkormányzat ingatlanvagyonának áttekintése

Polgár Város Önkormányzatának tulajdonában jelenleg 557 ingatlan van, melyek összértéke 2 593 737 ezer Ft. Az önkormányzati tulajdonú ingatlanok összesen 2,36 km² területen helyezkednek el (az adat nem tartalmazza a külterületi utak és árkok adatait). Az önkormányzat ingatlanvagyonának értékét tekintve 59,2%-a korlátozottan forgalomképes, 37,9%-a forgalomképtelen, és csak 2,9%-a forgalomképes.

49. táblázat Az önkormányzat tulajdonában lévő belterületi ingatlanok típusai

Ingatlan típusok	Nettó érték (ezer Ft)
Forgalomképtelen	981 685
Korlátozottan forgalomképes	1 535 626
Forgalomképes	76 426
Összesen	2 593 737

A nem, vagy korlátozottan forgalomképes ingatlanok között közterek, parkok, utak, szobrok és egyéb köztéri létesítmények mellett a közigazgatási és közszolgálati funkciókat (oktatás, egészségügy, sport stb.) kiszolgáló épületek és ingatlanok találhatók.

A forgalomképes ingatlanok csoportjába soroljuk többek között az önkormányzati tulajdonú lakásokat, telkeket, eladható és/vagy fejleszthető területeket.

5.1.1.1 Az önkormányzat törzsvagyona

5.1.1.1.1 Forgalomképtelen ingatlanok

A forgalomképtelen vagyon nem értékesíthető, gazdasági társaságba nem vihető be, nem apportálható, nem idegeníthető el, nem lehet követelés biztosítéka, tartozás fedezete. Ezek a vagyonelemek nem használhatók fel olyan célra, ahol a vagyon működtetését már nem az önkormányzati feladatellátás, hanem az eredményszerzés motiválja.

Forgalomképtelen vagyonnak minősülnek

- a közutak és műtárgyaik,
- a közterek, parkok, a vizek, a közcélú vízi létesítmények,
- rendeltetésszerűen az önkormányzatok irattáraiba tartozó levéltári anyagok,
- valamint mindaz, amit az önkormányzat rendeletében annak minősít.

⁴ Polgár Város Önkormányzata 2006. évi vagyonkimutatása és a vagyonleltára alapján

Az önkormányzat tulajdonában 981 685 ezer Ft összértékű belterületi forgalomképtelen vagyontárgyak vannak, melyek a következők:

- Út, járda
- Parkok, játszóterek
- Csatornák
- valamint egyéb ingatlanok.

A város belterületén összesen 3 740 m hosszban vannak kiépítetlen utcák, melyek szilárdburkolattal történő ellátása fontos feladat (Botond u., Velencei u., Nagyváradi u., Géza fejedelem u., Bessenyei u., Vereckei u., Deák Ferenc u., Selypes-köz, Dante u., Mikes u. Úttörő u., Vörösmarty u., Ady E. u., Hajdú u.).

A város belterületének szinte egész területén a meglévő utak, járdák, közművek, és zöldfelületek részleges, bizonyos területeken pedig teljes körű felújítása szükséges.

5.1.1.1.2 Korlátozottan forgalomképes ingatlanok

Korlátozottan forgalomképes vagyontárgyakról a törvényben vagy a helyi önkormányzat rendeletében meghatározott feltételekkel lehet rendelkezni. A korlátozottan forgalomképes vagyonkörbe tartoznak:

- az intézmények, a középületek,
- a műemlékek, a védett természeti területek, a muzeális emlékek,
- mindazok az ingatlanok és ingó dolgok, amelyeket az önkormányzat rendeletében korlátozottan forgalomképesnek minősít.

Az önkormányzati tulajdonban lévő, 76 426 ezer Ft értékű, belterületen elhelyezkedő korlátozottan forgalomképes ingatlanok az alábbiak:

- Szennyvíz- és csapadékvíz elvezetés közművei
- Vízellátás közművei
- Sportlétesítmények
- Középületek és hozzájuk tartozó földek
- Intézmények ingatlanai.

A város belterületi csapadékvíz elvezető rendszere leromlott állapotban van, illetve vannak még olyan utcák, ahol ki sincs építve. Mindezek mellett a befogadó fő gyűjtőcsatornák is felújításra szorulnak (Selypes melléki csatorna, Epreskerti csatorna). A jövőben szükséges a település belterületére vonatkozó komplex csapadékvíz elvezetési terv elkészíttetése, a meglévő vízelvezető rendszer rekonstrukciója, valamint a jelenleg még kiépítetlen rendszer kialakítása.

A város területén lévő ivóvízhálózat teljes mértékben cserére szorul. A 40 éve telepített vezetékek (AC cső) előregedtek, ezért nagyon sok a csőtörés. Mindez nagyban hozzájárul a magas hálózati veszteséghez. A város ivóvízhálózatának teljes felújítása szükséges.

5.1.1.2 Az önkormányzat egyéb vagyona

5.1.1.2.1 Forgalomképes ingatlanállomány

Forgalomképes vagyontárgyak körébe tartoznak mindazok az ingatlanok és ingó dolgok, amelyeket a törvények vagy rendeletek nem sorolnak a törzsvagyonba, valamint ebbe a kategóriába kell sorolni azokat a vagyontárgyakat, amelyek csak ideiglenesen kerültek az

önkormányzati tulajdonba. Az ingatlanok a vagyonrendelet alapján nyílt pályázat útján vagy egyéb formában értékesíthetők.

Az önkormányzatok kötöttségek nélkül rendelkeznek a forgalomképes (vállalkozói) vagyon felett, amelyek közé a következők tartoznak:

- bérlakások,
- nem lakás céljára szolgáló helyiségek,
- saját forrásból épített lakások,
- vegyes rendeltetésű épületek, építmények,
- részesedések és értékpapírok,
- egyéb vagyon.

Az önkormányzat 1 535 626 Ft értékű belterületi forgalomképes ingatlanállománnyal rendelkezik, ezek között a lakó funkcióval rendelkező épületek, lakások a legjellemzőbbek:

- Telkek, zártkerti ingatlanok
- Épületek.

A lakások száma Polgáron kismértékű ingadozással kiegyenlített volt az elmúlt 9 évben. 1997 és 2001. között több lakás szűnt meg, mint épült, szám szerint 84 lakást számoltak fel. 2002-ben indult meg újra a lakásépítések időszaka, 2006-ra 2,3%-kal, 75 lakással bővült a lakásállomány.

A polgári lakások 2006-os számbavétele alapján az új lakások 1997-2006 között átlagosan alig változó, 0,3-0,6%-os arányt képviselnek a teljes lakásállományon belül. A 2001-es felmérés alapján a lakásállomány 35,8%-ka 1946 és 1960 között épült. Hasonlóképpen sok lakást építettek az 1970-es években is, a teljes állomány 26,5%-a ebből az évtizedből származik. A 20 és annál fiatalabb lakások aránya 25,7%, de ebből 19,3% épült a 80-as években, és csak 6,4% a 90-es években. A közel 60 éves vagy annál is idősebb épületek az összes lakás 11,7%-át tették ki. Megállapítható tehát, hogy a 20 évesnél régebb épületek 74%-os részarányukkal Polgárt „idős” várossá teszik.

A lakások komfortfokozata magasnak tekinthető. A 2001-es népszámlálási adatok alapján a lakásállomány 46%-a összkomfortos, és 26,5%-a komfortosnak tekinthető. A félkomfortos és komfort nélküli épületek 21,9%-ot tesznek ki, a szükségülakások száma 177 db volt. Kedvező tendenciát mutat, hogy a lakások komfortfokozata az elmúlt 20 évben az összkomfortos és komfortos lakások dominanciája felé tolódott el. Ugyanakkor 1980-hoz képest megháromszorozódott a szükségülakások száma.

5.1.2 Az ingatlangazdálkodás alapelvei és stratégiai irányvonalai

A vagyongazdálkodás távlati célja az önkormányzat vagyonából származó jövedelmének növelése, és ezzel párhuzamosan a fejlesztési források megteremtése, gyarapítása. Ennek érdekében az alábbi alapelvek érvényesítése szükséges:

- El kell kerülni a vagyon további nagyarányú csökkenését **megakadályozva** ezáltal a **vagyonfelélést**.
- Az önkormányzati gazdasági programban szereplő vagyongazdálkodási alapelvnek megfelelően **a vagyonhasznosításból származó hozam nem fordítható a működési költségek fedezésére**, a hasznosítás bevételeit mérhető, jövedelmet termelő újabb befektetésekbe kell visszaforgatni („vagyonért vagyont” elv). A hozam elérése érdekében felmerült működési költséget levonva.

- A vagyonösszetétel javítására vonatkozó elv alapján az egyes vagyonelemek cseréjét úgy kell végrehajtani, hogy
 - o szolgáltatási vagyon esetében a közszolgáltatás színvonalát javítsa, a közfeladat-ellátás feltételeit jobban biztosítsa;
 - o üzleti hasznosítású vagyon esetében lehetőleg tartósan – több hozadékat – termeljen;
 - o a fenti két csoport közötti átsorolás esetében mérlegelni kell, hogy az átsorolás az önkormányzat várospolitikai céljainak megfelelően;
 - o minden vagyonelemnél törekedni kell a rossz hatékonyságú, nagy költségráfordítással üzemeltethető vagyonelemek hatékonyságának növelésére, amennyiben ez nem lehetséges, megoldást jelenthet az értékesítés vagy a hatékonyabb vagyonelemekre történő csere.

Polgár Város Önkormányzata számára több eszköz is rendelkezésre áll ahhoz, hogy meglévő ingatlanjainak állapotát és értékét javítsa:

- **„pótlás” jellegű beruházás** a funkció ellátására való alkalmasság biztosítására (pl. leromlott állagú óvodaépület vagy lakás felújítása az eredeti állapotának való visszaállítás céljával, rossz közmű és kátyús útfelület felújítása);
- **„fejlesztés” jellegű beruházás** az adott funkció magasabb minőségű ellátásához (új közlekedési kapcsolat kiépítése a várost elkerülő főközlekedési úttal, óvodai infrastruktúra-fejlesztés, komfort nélküli lakás komfortosítása, park növényzetének megújítása);
- **„funkcióbővítő fejlesztés”** az eredeti rendeltetéshez képest további funkcióknak való megfelelés biztosítására (pl. multifunkciós közösségi terek kialakítása, közintézménynek otthont adó épület utcai frontján üzlethelyiségek kialakítása);
- **„funkcióváltó fejlesztés”** az eredeti rendeltetéshez képest új funkcióra való alkalmasság megteremtése (pl. Orvosi rendelő épületének átalakítása Kistérségi Szociális Központtá, zöldfelületek kialakítása területrendezéssel, használaton kívüli épületekben szociális bér lakás kialakítása).

A „fejlesztés” kategóriába soroljuk az olyan beruházásokat, amelyek arra irányulnak, hogy adott funkció alacsonyabb költséggel legyen ellátható azonos vagy magasabb szinten (pl. középületek vagy lakások energiatakarékossági célú felújítása), valamint ebbe a típusba tartozik az épületek akadálymentesítése is.

A nem, vagy korlátozottan forgalomképes ingatlanok – funkciójuktól függően – lehetnek csak kiadásokat generálók (pl. óvodai épület, szociális szolgáltató létesítmények), vagy egyszerre jelenthetnek fenntartási költségeket és hozhatnak bevételt is (művelődési ház, strand).

A forgalomképes ingatlantípus folyamatos jövedelmet (pl. lakbér) generálhat az önkormányzat számára, vagy értékesítéséből származó bevételekkel (pl. építési telkek eladási ára) járulhat hozzá egyszeri alkalommal az önkormányzati költségvetéshez.

A felvázolt ingatlangazdálkodási alapelvek és irányvonalak alapján részletes stratégiai tervet kell készíteni, amely kiemelt figyelmet fordít az önkormányzat és a vagyongazdálkodás belső helyzetének elemzésére az erős és gyenge pontok szembeállításával. Az önkormányzat vagyoni helyzete, a normatív állami támogatások csökkenése és a helyi adók emelésének korlátai egyre inkább szükségessé teszik az önkormányzati vagyonnal való hatékony gazdálkodást, amely hosszú távon úgy lehet eredményes, ha az önkormányzatnak **rendszeres jövedelmet biztosító vagyonelemei** vannak. Emellett elengedhetetlen az **ingatlanpiaci folyamatok**, a kereslet és a kínálat, valamint az árak **folyamatos nyomon követése és értékelése** az önkormányzati ingatlanok, az értékesítés és a tulajdonszerzés szempontjából. Az alapvetően közcélokat szolgáló vagyongazdálkodás hatékonysága érdekében intenzív befektetés-ösztönző tevékenységet kell folytatni.

Mindezek segítségével az önkormányzat **meghatározza**, és rendszeresen felülvizsgálja a rövid, közép és hosszú távon **értékesítendő, megtartandó, illetve fejlesztendő ingatlanok körét**.

5.1.2.1 Az önkormányzati ingatlanvagyon hasznosításának, fejlesztésének módja

5.1.2.1.1 A forgalomképtelen és a korlátozottan forgalomképes ingatlanok hasznosítása, fejlesztése

Az önkormányzati tulajdonú, forgalomképtelen épületállomány szükséges pótlási és felújítási feladatai több éves terv mentén valósulnak meg, amelyeket az ingatlanokban működő intézményeket felügyelő önkormányzati irodák és az ingatlanvagyon felügyelő Városüzemeltetési Iroda együttműködve állít össze és valósít meg. Önkormányzati intézmények, szervezetek által használt, kezelt, működtetett épületek esetében a pótlási és fejlesztési munkálatok költségeinek fedezetét a város éves költségvetése, biztosítja.

Az önkormányzati közművagyon kezelése, állagmegóvása a Városüzemeltetési Iroda, fejlesztése pedig a Városfejlesztési Kabinet Iroda feladata, ezzel analóg a közterületek és létesítmények fenntartása és fejlesztése. A köztéri műalkotások és műemlékek állagmegóvása a közterületek fenntartásához kapcsolódó feladat.

A hasznosítási és fejlesztési lehetőségek és alternatívák vizsgálata során figyelembe kell venni, hogy a forgalomképtelen, illetve korlátozottan forgalomképes ingatlanok – funkciójuktól függően – lehetnek csak kiadásokat generálók (pl. óvodai épület), vagy a fenntartási költségekkel szemben bevételt is hozhatnak (művelődési ház, múzeum). A forgalomképtelen ingatlanállomány hasznosítására és fejlesztésére vonatkozó döntések meghozatala előtt ezért meg kell vizsgálni azok hasznosításának további alternatíváit, ami lehetőséget teremt költséghatékonyság érvényesítésére a hasznosítással, fejlesztéssel kapcsolatos döntések meghozatalakor.

5.1.2.1.2 A forgalomképes ingatlanok hasznosítása, fejlesztése

A forgalomképes ingatlanok az önkormányzati bevételek jelentős forrásai (egyszeri, eseti, vagy folyamatos bevételeket generálhatnak), így hasznosításuk esetében mindig figyelembe kell venni bevéテルtermelő képességüket. Költséghatékonyági és/vagy bevéテル-maximalizálási megfontolások miatt kívánatos adott forgalomképes ingatlan esetében a hasznosítási lehetőségek széles körének vizsgálata, valamint a kívánt hasznosítási mód alternatíváinak vizsgálata is a forgalomképes ingatlanok hasznosítására vonatkozó döntések meghozatala előtt.

5.1.3 Az akcióterületeken található önkormányzati ingatlanok

Az akcióterületeken megvalósuló ingatlangazdálkodás fő irányvonalait – illeszkedve az integrált városfejlesztési stratégiában megfogalmazott célokhoz és elvekhez – az önkormányzati fejlesztések koordinálásáért felelős Fejlesztési Kabinet Iroda, valamint az önkormányzat ingatlanvagyonának kezeléséért és hasznosításáért az összes önkormányzati tulajdonú ingatlan vonatkozásában felelős Városüzemeltetési Iroda együttesen jelöli ki.

5.1.3.1 Városközponti akcióterület

A városközpont akcióterületen található az összes forgalomképes önkormányzati ingatlan értékének 41,9%-a. A korlátozottan forgalomképes önkormányzati tulajdonban lévő belterületi ingatlanok 22,3%-a, az összes forgalomképtelen ingatlan csak 1,69%-a helyezkedik el a városközponti területen. Az akcióterületi ingatlanvagyon 4 348 660 000 Ft becsült értékű fejlesztését az alábbi 3 fejezet mutatja be.

50. táblázat Önkormányzati ingatlanok a városközponti akcióterületen

	Száma (db)	Nettó érték (ezer Ft)
forgalomképes	20	32 084
Korlátozottan forgalomképes	24	343 560
forgalomképtelen	5	16 610

5.1.3.1.1 Forgalomképes ingatlanok

A városközponti akcióterületen forgalomképes ingatlanok nagyobb része lakófunkcióval rendelkező ingatlan. Az akcióterületen elhelyezkedő forgalomképes ingatlanok típusait az alábbi táblázat mutatja:

51. táblázat Forgalomképes önkormányzati ingatlanok a városközponti akcióterületen

Forgalomképes épületek	Száma (db)	Nettó értéke (ezer Ft)
Lakás	7	9 455
Papírbolt	1	349
Munkaügyi Központ	1	3 375
Nevelési Tanácsadó	1	615
OTP, szerencsejáték, Rendőrség	1	15 631

Az önkormányzat tulajdonában lévő épület (Barankovics tér 15.) - melyben az OTP bank egyik fiókja, a rendőrség irodája, valamint a Szerencsejáték zRt. üzlethelyisége foglal helyet - kielégítő állapotban van, **felújítást nem igényel**.

Az önkormányzat tulajdonát képező 7 lakásból 6 (Kiss E. 9., Munkácsy 16., Barankovics tér 7., Iskola u. 9/A) **részleges felújítással** megfelelővé tehető, 1 (Munkácsy u. 10.) pedig **teljes körű rekonstrukciót** igényel.

A Nevelési Tanácsadó épülete gazdaságosan nem újítható fel, ezért célszerű mindkettőt **elbontani**.

A Városfejlesztési Stratégia által érintett önkormányzati tulajdonban lévő forgalomképes épületek:

- A Hősök útja 15. szám (hrsz.:600/3) alatti önkormányzati tulajdonú üzlethelyiség (papírbolt) az autóbusz állomás területének korszerűsítése során felújításra kerül.
- A Barankovics tér 7. szám (hrsz.:626/1) alatt elhelyezkedő Munkaügyi Központ a funkcióbővítő integrált települési fejlesztések keretében bővítésre és felújításra kerül.

5.1.3.1.2 Korlátozottan forgalomképes ingatlanok

Az akcióterületen található korlátozottan forgalomképes vagyonkörbe intézmények, középületek, és lakások tartoznak.

52. táblázat Korlátozottan forgalomképes önkormányzati ingatlanok a városközponti akcióterületen

Korlátozottan forgalomképes ingatlanok	Száma (db)	Becsült értéke (ezer Ft)	Korlátozottan forgalomképes ingatlanok	Száma (db)	Becsült értéke (ezer Ft)
Óvoda	3	22 421	Gyermeorvosi Rendelő	1	2 649
Szaktanterem	1	7 640	Művelődési Központ	1	16 686
Kollégium	1	17 100	Szociális főzőkonyha	1	8 090
Általános Iskola	3	144 984	Polgármesteri Hivatal	1	15 362
J. A. Gimnázium	1	19 622	Autóbuszváró	1	588
Szakiskola	1	20 717	Orvosi Rendelő	1	8 531
Vízmű - szoc. épület	1	16 293	ÖNÓ épülete	1	666
Piacfelügyelő helyiség	1	120	Mentőállomás	1	29 499
Lakás	1	11 465	Családsegítő (lakás)	1	578

A Széchenyi utca 11. szám alatti szakiskola épülete, a Móricz Zsigmond utcai általános iskola tetőtere, valamint a Zólyom utca 5. szám (hrsz.: 1149) alatti ingatlanon található 4 lakás megfelelő állapotban van, **felújítást nem igényel**.

Az önkormányzati tulajdonú szaktanterem, kollégium, 3 általános iskola, a József Attila Gimnázium, a vízmű - szociális épület, a gyermekorvosi rendelő és a szociális főzőkonyha épülete **részleges felújítással** a mai kor követelményeinek megfelelővé tehető.

A Hősök útján található (hrsz.:1225) buszváró rossz állapotban van, **teljes körű rekonstrukciót** igényel.

A Móricz Zsigmond utca 7. szám (hrsz.:398) alatti óvoda épület és a szintén önkormányzati tulajdonban lévő Barankovics tér 3-5. szám (hrsz.:620) alatt található lakás jelenlegi állapota nem felel meg a XXI. századi követelményeknek, gazdaságos felújítása nem megoldható, a jövőben mindkét ingatlan **bontására** kerül sor.

A Városfejlesztési Stratégia által érintett önkormányzati tulajdonban lévő korlátozottan forgalomképes épületek:

- Amennyiben a Kistérségi Járóbeteg Szakellátó Központ megépül, az Orvosi Rendelő épülete (Kiss Ernő u. 8., hrsz.:611) felszabadul, ahol a megfelelő átalakítási és felújítási munkákat követően egy Kistérségi Szociális Központot hoznak létre.

Alapvető cél a szétszórta szociális intézmény egységek (családsegítő, gyermekjóléti szolgálat, házi segítségnyújtás, nappali ellátás) egy helyre történő integrálása.

- A városban egy intézmény keretein belül 4 telephelyen található óvoda. A fejlesztés célja egy olyan új kistérségi többcélú intézmény létrehozása, amelyben mind az óvodai, mind a bölcsődei csoportok kialakítására sor kerül. Az integrációt követően az eddigi 4 óvodai feladat-ellátási helyből kettő maradna meg: A Bessenyei utcán

található Központi intézmény, valamint a Móra Ferenc utcai. A meglévő épület bővítése, felújítása szükséges. A beruházás megvalósításához szükséges a volt MATÁV telephely, és az óvoda épülete előtt elhelyezkedő 2 darab magántulajdonban lévő lakóingatlan megvásárlása. A Móricz Zsigmond utcai feladat-ellátási hely elbontásra kerül.

- A város fejlesztési tervei között szerepel a Polgármesteri Hivatal (Barankovics T. u. 5., hrsz.:620)épületének bővítése és felújítása.
- A Művelődési Központ és Könyvtár épülete (Barankovics T. u. 6., hrsz.: 618/4) korszerűtlen, állapota leromlott, a könyvtár elhelyezése csak átmenetileg megoldott. A fejlesztési tervekben az épület bővítése és rekonstrukciója szerepel.

5.1.3.1.3 Forgalmképtelen ingatlanok

A forgalmképtelen vagyonelemek jelentős hányadát az utak és járdák teszik ki, jellemző még a közterületek, közparkok magas aránya. Az akcióterületen elhelyezkedő forgalmképtelen vagyontárgyak az alábbiak:

53. táblázat *Forgalmképtelen önkormányzati ingatlanok a városközponti akcióterületen*

Forgalmképtelen ingatlanok típusai	Száma (db)	Nettó értéke (ezer Ft)
Sportpálya	1	14
Közpark	3	9 517
Játszótér	1	7 079

Az önkormányzat tulajdonát képező Zólyom utcai Milleniumi emlékpark, a Barankovics utcán elhelyezkedő Emlékoszlop néven ismert közpark, valamint a Kiss Ernő utcai játszótér **felújítást nem igényel.**

A Városfejlesztési Stratégia által érintett önkormányzati tulajdonban lévő forgalmképtelen ingatlanok:

- A Kálvária előtti tér komplex felújítása és korszerűsítése szükséges (térkövezés, utcabútorok).
- A városközpontban lévő zöldterületek teljes megújítása megtörténik (parkosítás, növényzet cseréje, utcabútorok elhelyezése stb.).

5.1.3.2 Rekreációs és szabadidős célú akcióterület

A rekreációs akcióterületen az önkormányzat forgalomképes ingatlanok értékének 5,26%-a helyezkedik el. A város tulajdonában lévő korlátozottan forgalomképes vagyonelemek értékének 0,86%-a, forgalmképtelen ingatlanok pedig egyáltalán nem találhatók az akcióterületen. Az akcióterületi ingatlanvagyon 1 150 000 000 Ft becsült értékű fejlesztését a következő fejezetek tárgyalják.

54. táblázat *Önkormányzati ingatlanok a rekreációs akcióterületen*

	Száma (db)	Becsült érték (ezer Ft)
forgalomképes	9	4 024
Korlátozottan forgalomképes	2	13 223
forgalmképtelen	-	-

5.1.3.2.1 Forgalomképes ingatlanok

Valamennyi forgalomképes ingatlan lakófunkcióval rendelkezik. Az akcióterületen a következő vagyontípusok jennek meg:

55. táblázat Forgalomképes önkormányzati ingatlanok
a rekreációs akcióterületen

Forgalomképes épületek	Száma (db.)	Becsült értéke (ezer Ft)
Lakás	9	4 024

A rekreációs akcióterületen helyezkedik el 9 önkormányzati tulajdonban lévő lakás, melyből a Rákóczi utca 105. szám (hrsz.: 36) alatt található 7 lakás állapota leromlott, **gazdaságos felújítása nem megoldható**, míg a Rákóczi utca 103. (hrsz.: 37) és 110. szám alatti ingatlanban lévő lakások **részleges felújítással** megfelelő állapotba hozhatók.

A Városfejlesztési Stratégia által érintett önkormányzati tulajdonban lévő forgalomképes ingatlanok:

- A Rákóczi utca 105. szám (hrsz.: 36) alatt található 7 lakás állapota leromlott, mivel gazdaságos felújítása nem megoldható, az ingatlan **elbontásra** kerül.

5.1.3.2.2 Korlátozottan forgalomképes ingatlanok

A rekreációs akcióterületen található korlátozottan forgalomképes vagyongörbe az alábbi vagyontárgyak tartoznak:

56. táblázat Korlátozottan forgalomképes önkormányzati ingatlanok
a rekreációs akcióterületen

Korlátozottan forgalomképes ingatlanok	Száma (db.)	Becsült értéke (ezer Ft)
Strandfürdő	1	111 677
Sportpálya	1	8 077

A város tulajdonát képező korlátozottan forgalomképes ingatlan az integrált városfejlesztési stratégia által megjelölt fejlesztések szerves részét képezi.

A Városfejlesztési Stratégia által érintett önkormányzati tulajdonban lévő korlátozottan forgalomképes ingatlanok:

- A rendelkezésre álló gyógyvízre alapozott fürdő és üdülöterület fejlesztése elengedhetetlenül szükséges az idegenforgalom növelése érdekében. Ehhez feltétlenül szükséges a fürdő és kemping fejlesztése, korszerűsítése, szolgáltatások bővítése.

A Strandfürdőn (Fürdő u. 1., hrsz.:3420) a következő fejlesztések valósulnak meg:

⇒ Gyógyvízre alapozott gyógyfürdőfejlesztés:

- Új meleg vizes kút fúrása.
- Fürdőgyógyászati részleg kialakítása elkülöníthető módon, valamint személyi feltételek megteremtése (szakorvos).
- Gyógyvizes ülőmedence felújítása (hidrodinamika, burkolat), merülő medence kiépítése.

⇒ Fedett tanmedence felépítményének, valamint a kiszolgáló épületek felújítása:

- Kabinsor, vizesblokkok, felvételi és öltöző épületek felújítása, korszerűsítése.
- Kerítés felújítása.

- Hőszigetelt nyílászárók, állmennyezet megépítése, elszívó rendszer, fűtési rendszer beépítése, közlekedési területek felújítása.
- ⇒ Közműhálózat (víz, szennyvíz, melegvizes hálózat) és műtárgyak felújítása.
- ⇒ Verseny úszómedence építés.
 - 50,00 m x 25,00 m szabadtéri úszómedence építése.
- ⇒ Sport és játszótéri elemek fejlesztése.
 - Strandfoci pálya építése, kézilabdapálya felújítása, játszótér átépítése.
- ⇒ Pihenést, szórakozást szolgáló elemek fejlesztése.
 - Csónakázás, vízibiciklizés, tóparti sétány kialakítása, főző-sütőhelyek, napozóhelyek, horgászat.
- A Rákóczi utcán (hrsz.:39) elhelyezkedő Városi sporttelep komplex felújítása a város fejlesztési céljai között szerepel.

5.1.3.2.3 Forgalmképtelen ingatlanok

A rekreációs akcióterületen önkormányzati tulajdonban lévő forgalmképtelen ingatlanok nem helyezkednek el.

5.2 Nem fejlesztés jellegű tevékenységek

5.2.1 Kiszámítható és transzparens szabályozási környezet

A stratégia céljainak elérését biztosító fejlesztéseket alapvetően meghatározza azok környezete, amely esetében a természeti és infrastrukturális környezet mellett meghatározó szerepet tölt be a helyi önkormányzat és annak szabályozási gyakorlata. A pénzügyi erőforrások tudatos felhasználásából származó vélelmezett hatásokat sokszorosán felülmúlhatja az önkormányzat a hatáskörébe rendelt szabályozási eszközök tudatos alkalmazásával, azonban ennek ellenkezője is igaz: a megfelelő és támogató szabályozás hiánya ellehetetleníti, megghiúsíthatja a pénzügyi eszközökre alapozott fejlesztéseket.

Ezért a stratégia sikeres megvalósításához elengedhetetlen az önkormányzat konzisztens és kiszámítható jogalkotói és jogalkalmazói magatartása, az átlátható, támogató adminisztratív és szabályozási környezet biztosítása, fenntartása, legyen szó akár milliárdos befektetésekről, akár a szociális segély igénybevételeiről. A helyi gazdaságpolitika céljait világosan meg kell fogalmazni, meg kell határozni a célok megvalósításához szükséges támogató jogi, szabályozási lépéseket, és tudatosan végre is kell hajtani azokat.

Az önkormányzatnak a helyi gazdaság szabályozásában, valamint a gazdasági tevékenységekhez kötött adminisztratív és engedélyezési eljárások során tanúsított kiszámítható és átlátható magatartása **csökkenti a gazdasági bizonytalanságot és a befektetések kockázatát.**

5.2.2 Tudatos ingatlan- és kapacitásgazdálkodás

Felesleges, kihasználatlan kapacitásaival, illetve a tevékenység-racionalizálás során felszabaduló kapacitásokkal gazdálkodnia kell az önkormányzatnak. Ilyen felszabaduló kapacitás lehet többek között egy funkcióváltás alatt álló, időlegesen használaton kívüli ingatlan, amelyben teret lehet engedni annak közösségi, vagy civil szervezetek által történő

időleges hasznosítására (pl. az eladás vagy felújítás megkezdésének időpontjáig). Ugyanilyen módon célszerű a folyamatosan használaton kívüli, az önkormányzat tevékenysége szempontjából **funkcióval nem rendelkező ingatlanok hasznosítása**. Hasonló módon lehet eljárni más olyan eszközök, erőforrások esetében (pl. gépkocsi, hangtechnikai és informatikai eszközök stb.), amelyek időszakosan hasznosíthatóak, és azokkal úgy termelhetünk mások számára értéket, hogy az önkormányzat számára annak nem jelentkezik közvetlen költsége. Ezzel a jólét pusztá javításán felül többek között támogatható a stratégia megvalósítását is segítő, de önmagukban is jelentőséggel bíró kulturális, vagy közösségi értékek létrejötte.

Az önkormányzatnak a tulajdonában álló ingatlanokat céljai és feladatai megvalósításához alkalmazható eszközöknek kell tekintenie. Ennek tükrében lehetősége van eladói és szabályozói pozíciójával élve – de nem visszaélve – **bizonyos ingatlanok eladását vagy hasznosításba adását olyan feltételekhez kötni, amelyek az önkormányzat által ellátandó feladatok megvalósítását garantálják** (pl. játszótér építése a beruházó által használatba vett területen vagy más közterületen). Kölcsönös előnyök esetén célszerű a PPP konstrukciók alkalmazása, ami biztosítja a magánbefektetések hatékonyságát, az önkormányzati likviditás megőrzését és az önkormányzat pénzügyi forrásainak szabadabb felhasználhatóságát.

5.2.3 Hatékony és következetes városmarketing tevékenység, pozitív arculat és identitás erősítése

Jóllehet nehezen számszerűsíthető, a Polgárról kialakult, kialakított arculat, illetve a városhoz kapcsolódó emocionális tényezők hatással vannak a befektetői döntéseiket meghozó üzletemberekre, a városba látogató turistákra, de magára a város lakóira is. A tudatos, célzott és differenciált városmarketing tevékenység ezért nagyban támogathatja a városfejlesztési stratégia céljainak megvalósítását többek között az egyes projektek végrehajtásának elősegítésén, de akár az egész stratégia városi lakosság körében való elfogadottságának növelésén keresztül is.

A városfejlesztési stratégia céljainak kijelölésével párhuzamosan be kell **azonosítani a fejlesztések potenciális érintettjeit**, megkülönböztetve a haszonélvezőket és a potenciális kárvallottakat. Az érintettek közül az alábbi célcsoportokra kell intenzív városmarketing-akciókat irányozni:

- városban befektetni szándékozó vállalatok és személyek,
- a városban gazdasági tevékenységet folytató szervezetek,
- turistaként a városba látogatók,
- a város és a környező települések lakossága.

A város, illetve a városban zajló bizonyos tevékenységek, környezeti és/vagy társadalmi értékek, gazdasági folyamatok szélesebb körben való megismertetése biztosíthatja Polgár (el)ismertségét, vagyis ezen információkat minél szélesebb társadalmi és szakmai kör számára kommunikálni kell.

Tudatos és jól felépített **marketingkommunikációs stratégia** mentén, megfelelő szervezeti háttér kialakításával kell a város speciális értékeit, adottságait és lehetőségeit szakmai fórumokon, befektetői körökben bevezetni és elterjeszteni. A gazdasági jellegű célokhoz elsődlegesen speciális ismertetőket érdemes készíteni, egységes adatbázist létrehozni, amelyből bármilyen időpontban előállítható aktuális adatszolgáltatás a befektetők, betelepülők felé, míg a városi életminőséghez kötődő programok esetén a civil szervezeteken és a városi médián keresztül történő népszerűsítés a célszerű.

A sikeres marketing nem kizárólag egy-egy befektetés megvalósulásához járul hozzá, de a városban tevékenykedő gazdasági társaságok tevékenységét, ismertségét és az irántuk

táplált bizalmat is erősítheti aktuális és potenciális üzleti partnereik körében, ezzel közvetett módon hozzájárulva a helyi gazdaság fejlődéséhez is.

Polgár arculatának megerősítése, továbbá a városmarketing eszközeinek a különböző városi célcsoportok felé történő alkalmazása elősegítheti a **város iránti lojalitás** kialakulását – ez a helyi gazdaság és társadalom szereplői esetében a város problémáinak megoldásában való aktívabb közreműködést (pl. adományokkal vagy természetbeni segítségnyújtással) és üzleti partnerei körében a város image-ének továbbadását, a városmarketingbe való bekapcsolódását jelentheti.

A marketing alapvető a turizmus területén is. Természeti és kulturális értékeivel, hangulati elemek kialakításával a várost el kell adni a potenciális látogatók körében. A rendezvények növelik a turisztikai vonzerőt, egyben a sok résztvevő potenciális terepe lehet az arculat további fejlesztésének és kommunikálásának – e rendezvényeket tudatosan használni is kell a városmarketing céljaihoz, akkor is, ha azok egy része nem tartozik a város hatáskörébe (pl. M3 Archeopark). A turizmus fejlődése a vendéglátásból származó bevételeken felül azért is fontos a városnak, mert a turisztikai attrakciók és a turizmust támogató szolgáltatások és kulturális események a város lakói számára is növelik az elérhető szolgáltatások körét.

A város kommunikációs értékkel bíró tulajdonságainak összegyűjtése, célzott és rendszeres kommunikálása javítja a város lakóinak identitását, hozzájárul városi büszkeségük fejlesztéséhez – egyúttal a város környezetének, értékeinek megtartása, fejlesztése mellé is állíthatja őket. Rendszeres közvélemény kutatásokon keresztül érdemes időszakonként visszamérni a stratégia fogadtatását és az abból megvalósult elemek hatását annak érdekében, hogy a módszertani kézikönyvnek megfelelően az IVS két-három évente felülvizsgálatra kerüljön.

Az IVS-hez kötődő **marketing akciók jellemzője** a stratégia filozófiájának megfelelően az **ágazat- és területspecifikus szemléletmód** párhuzamos alkalmazása, valamint a **rendszer szemlélet** és a **mérhetőség**. Mindennek eléréséhez fontos egy, a város képéhez és fejlődési elképzeléseihez illő szlogen és jelkép-rendszer kialakítása, továbbá az egységes arculat alkalmazása.

5.3 Partnerség

Polgár a korábbi partnerség alapú tervezési gyakorlatának megfelelően kiemelt figyelmet fordít arra, hogy a helyi társadalmat intenzíven bevonja az Integrált Városfejlesztési Stratégia kidolgozásába és az abban foglaltak megvalósításába egyaránt. Amellett, hogy az önkormányzaton belül a különböző szakterületek képviselőinek konzultációja folyamatos, már a tervezés kezdetekor megtörtént a legfontosabb **partnerségi csoportok** azonosítása és a partnerség céljainak meghatározása.

57. táblázat Fő partnerek a városfejlesztésben és a partnerség céljai

PARTNEREK lakosság, civil szervezetek szakhatóságok vállalkozások környező települések		PARTNERSÉG FŐ CÉLJA elfogadottság, identitás szakpolitikai engedélyezés magántőke mobilizálása agglomerációs együttműködés
---	---	---

A folyamatos partnerségi együttműködés elősegítéséhez az alábbi eszközöket alkalmazzuk, (részletesebb bemutatásukra az egyes partnerségi csoportok jellemzésénél kerül sor):

- igény- és szükségletfelmérés (kérdőíves felmérések, szakértői interjúk),
- projekt-előkészítő és -tervező munkacsoportok,
- szakmai workshopok, konzultációk,
- lakossági fórumok,

- vállalkozói fórumok,
- civil fórumok,
- tájékoztatás és nyilvánosság

5.3.1 Nyilvánosság biztosítása: lakossági tájékoztatás és együttműködés a civil szervezetekkel

A helyi **lakosság** a projekt elsődleges célcsoportja, esetükben a folyamatos tájékoztatás és a rendszeres konzultációs, véleménynyilvánítási lehetőség a projekt sikerességének alapvető feltétele, mivel a lakosok annak függvényében, hogy milyen mértékben, formában és területen érintik a fejlesztések, eltérően reagálhatnak az egyes tervezett projektekre.

A fejlesztések társadalmi elfogadottságát megalapozandó folyamatosan tájékoztatni kell a helyi lakosságot, ennek elsődleges eszköze a helyi média (PolgárTárs – Polgár Város Közéleti Havilapja, www.polgar.hu, Városi Televízió, polgaritv.atw.hu), amelyeken keresztül az önkormányzat rendszeresen beszámol a tervezés állásáról és a városrehabilitációs program aktualitásairól. **Április 29-től a város honlapján megjelenítésre kerül az IVS,** mely bárki számára hozzáférhető és véleményezhető.

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia kidolgozásához **2008. március 27. és április 14. között lakossági kérdőíves felmérés** történt a helyi média közreműködésével, amelynek eredményei beépítésre kerültek mind a helyzetelemző, mind a koncepcionális fejezetekbe. A kérdőíves felmérés kiértékelése a **12. mellékletben** található.

Az akcióterületi fejlesztések tervezése még intenzívebb lakossági párbeszédet igényel, amire az érintett akcióterületeken szervezett szükséglet-orientált lakossági fórumok nyújtanak lehetőséget. **2008. május 1-én** kerül sor a következő **lakossági tájékoztató fórumra**, ahol bemutatásra kerülnek a városfejlesztési elképzelések, részletesen kitérve a városközponti akcióterületen az elkövetkező években tervezett fejlesztésekre. A fórum alapvető célja a **helyi és kistérség településeinek lakossága** számára a **tájékoztatás**, de emellett lehetőséget kínál a **véleménynyilvánításra** is. A fórumról készült alátámasztó dokumentumok az IVS **13. mellékletében** találhatóak.

A **civil szervezetek** hagyományosan a város közösségi és kulturális életének legfontosabb formálói közé tartoznak. Véleményük a városfejlesztési programmal és az egyes konkrét fejlesztésekkel kapcsolatosan azért is megkerülhetetlen, hiszen a civil szervezetek közvetetten a **projekt fő célcsoportját, a lakosságot** – illetve annak egyes alrendszeit, csoportjait – **képviselik**. Ennek megfelelően a civil szervezetek képviselői szintén meghívást kaptak a május 1-jei városfejlesztési fórumra, mindemellett a kérdőíves felmérésben is részt vehettek.

A partnerség a város és a civil szervezetek között rugalmas, szervezett és proaktív formában valósul meg. Az Integrált Városfejlesztési Stratégia helyzetelemzésének, továbbá a javasolt célkitűzések első egyeztetésére **2007. december 28-án**, pénteken a civil szféra képviselőinek rendezett fórumon került sor, ahol a település szinte minden jelentősebb civil intézményének képviselője megjelent. A fórumon megjelentek jelenléti íve a **15. mellékletben** található. E fórumot követően rendszeres egyeztetésekre, szakterületi projektfejlesztő workshopokra kerül sor, amelyek gyakorisága a tervek részletesebb kimunkálásával párhuzamosan sűrűsödik.

A civil szervezetekkel történő folyamatos egyeztetések során kerültek kialakításra az ÉAOP 5.1.1.D pályázat kiegészítő, kisléptékű „soft” elemei, melyek megvalósításában aktívan kívánnak részt venni a gyermekeket támogató alapítványok és a Polgár Városért Alapítvány.

5.3.2 Szakhatósági fórum

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia a város hosszú távú fejlesztési tevékenységeihez rögzít egyfajta koncepcionális és megvalósítás-orientált szakmai keretet. A tervezett fejlesztések komplexitása megköveteli, hogy az érintett (építészeti, rend- és katasztrófavédelmi, környezet- és természetvédelmi, munkaügyi stb.) szakhatóságokat előzetesen és folyamatosan tájékoztassák a tervezés és a megvalósítás folyamatáról, ez biztosítja az adekvát, szakpolitikailag megalapozott és elfogadott városrehabilitációs programok végrehajtását. A fenti elveknek megfelelően **2008. április hónapban** került sor az első szakhatósági egyeztetésre, amelynek fő célja a tájékoztatás volt. Ismertetésre kerültek az engedélyező, véleményező szerepkört betöltő szakhatóságok képviselőivel a városrehabilitáció jelentősége, folyamata, a támogatás elnyerésének feltételei, továbbá a lehatárolt városrészek és akcióterületek köre.

2008. április 25-én kezdődött meg a végleges IVS egyeztetése a szakhatósággal, melynek keretében a szakhatóságok feladata az IVS véleményezése, illetve azon szakterületek kijelölése, amelyekben az elkövetkező időszak egyeztetési folyamata során részt kívánnak venni. A szakhatósági egyeztetés keretében a következő szervezetekkel vette fel a kapcsolatot a város önkormányzata:

Szervezet megnevezése	Szervezet székhelye
Kulturális Örökségvédelmi Hivatal Debreceni Regionális Iroda	4025 Debrecen, Piac u. 79. II. em.
Polgár Város Önkormányzatának Jegyzője, mint I. fokú építési és ügyi hatóság	4090 Polgár, Barankovics tér 5.
ÁNTSZ Hajdúböszörmény Polgár Városi Intézete	4220 Hajdúböszörmény, Rákóczi u.22.
Hivatásos Önkormányzati Tűzoltóparancsnokság	4080 Hajdúnánás, Bocskai u. 25.
Városi Rendőrkapitányság	4080 Hajdúnánás, Bocskai u. 26-28.
Nemzeti Közlekedési Hatóság	4025 Debrecen, Széchenyi u. 46/b

Az elkövetkező időszakban a készülő dokumentumok rendszeresen továbbításra kerülnek számukra folyamatos visszacsatolást biztosítva ezáltal a tervezés folyamatában. A szakhatóságok szerepe az akcióterületi tervek és az egyes projektekre vonatkozó engedélyes tervek kidolgozásánál lesz igazán jelentős, ezért 2008 III. negyedévében rendszeres egyeztetésekre, szakmai workshopokra lesz szükség.

5.3.3 Vállalkozói egyeztetések

Az integrált városfejlesztésben érintett vállalkozói kör alapvetően két nagy csoportra bontható.

A **helyi kis- és középvállalkozások** inkább a fejlesztések célcsoportjának tekinthetők, ugyanis a fejlesztések eredményeként létrehozott kapacitások (közterek, irodaházak, üzlethelyiségek stb.) fogyasztóiként jelennek meg. Kisebb mértékben partnerként is részt vehetnek a városrehabilitációban például saját üzlethelyiségeik, vendéglátóhelyeik felújításával. Esetükben a legfontosabb partnerségi eszköz a szükségleteik pontos felmérése, valamint a folyamatos tájékoztatás többek között a lehetséges pályázati forrásokról.

A másik vállalkozói kör hatása a program tartalmi elemeit és a városrehabilitáció eredményességét tekintve lényegesen intenzívebb. A nagyobb befektetőkkel, a **tőkeerős beruházókkal** és a **potenciális ingatlanfejlesztőkkel** való kapcsolattartás személyesebb

jellegű partnerséget igényel annak érdekében, hogy rendelkezésre álló tőkék mobilizálása Polgár akcióterületein történjen meg. Így megvalósítható a források feltárása és kialakítható azok ideális kombinációja.

A partnerség a város és a vállalkozói szféra között elengedhetetlen a városfejlesztési célok megfelelő irányainak beazonosításához. Ennek érdekében az önkormányzat **tájékoztató fórumot** tartott az Integrált Városfejlesztési Stratégia lényegi elemeiről, iránymutatásairól **2007. december 27-án**, csütörtökön, ahol a településfejlesztésekben érdekelt vállalkozói jelentek meg. A fórumon a megjelentek által aláírt jelenléti ívet a **14. melléklet** tartalmazza. A stratégia kidolgozása során főként személyes egyeztetésekre kerül sor a vállalkozói szféra képviselőivel.

5.3.4 Együttműködés a környező településekkel

Polgár, mint kistérségi központi település funkciójánál fogva is aktív kapcsolatot tart fent a környező településekkel. A városközponti fejlesztések igen nagy mértékben hatnak a Kistérségi Szolgáltató Központ helyzetére, továbbá a kistérség teljes lakosságára. Épp ezért folyamatos egyeztetésekre volt/van szükség a kistérség településeivel. A környező településekkel való partnerség tartalmi és formai elemeit a stratégia 5.5-ös fejezete, azaz a Településközi koordináció fejezet részletezi.

5.3.5 Érdekcsoport-elemzés

Az IVS elkészítése és a városrehabilitáció megvalósítása kapcsán kirajzolódó partnerségek, együttműködések vizsgálatához az érdekcsoport-elemzés módszertanát is alkalmazzuk. Az alábbi táblázat azokat a fő partnerségi csoportokat jellemzi, amelyek valamilyen formában érintettek a városrehabilitációs tevékenységek előkészítésében és végrehajtásában. Ezekkel az érdekcsoportokkal folyamatos és intézményesült a kapcsolattartás a tervezés első szakaszától kezdve.

58. táblázat A városfejlesztésben érintett csoportok stakeholder elemzése

Érdek-csoport	Fontosság	Elemzési szempontok				Akcióterv
		Szaktudás, erőforrások, hatalom	Érdekek és elvárások	Akadályozó tényezők és problémák	Előkészítésben, végrehajtásban betöltött szerep	
helyi lakosság	magas	városfejlesztési szakismereteik nincsenek érdekérvényesítő képességük közepes	a lakókörnyezet és az életminőség fejlesztése jobb és bővülő szolgáltatási kínálat munkahelyek növekvő száma	az anyagi hozzájárulás lehetősége korlátozott álláspontjuk könnyen befolyásolható, ezért ingadozó viszonylagos érdektelenség bizonyos fejlesztések esetében ellenérdekeltség (pl. akcióterületeken kívüli városrészekben az ingatlanárak relatív csökkenése)	szükségleteik és elvárásaik pontos megfogalmazása segíti a városrehabilitáció előkészítését	kérdőíves felmérés helyi sajtókampany lakossági fórum az akcióterületi fejlesztésekről
civil szervezetek	magas	tapasztalat projektek megvalósításában viszonylagos szervezethez való viszony a városi szinten	állandó szakmai együttműködés a várossal nyitottság a város részéről	forráshiány	ESZA-típusú projektelemek előkészítése, megvalósítása lakossági elfogadottság növelése	Civil Fórum
helyi kis- és közép-vállalkozók	magas	a tökeszegény kkv-k erőforrásai és érdekérvényesítő képessége közepes	az üzleti tervezést lehetővé tevő stabil gazdasági környezet bérelhető irodák és üzlethelyiségek	forráshiány bizonyos fejlesztések esetében ellenérdekeltség (pl. kereskedelmi övezetek)	lehetséges partnerek	Kereslet-elemzés Vállalkozói Fórum

Érdek-csoport	Fontosság	Elemzési szempontok				Akcióterv
		Szaktudás, erőforrások, hatalom	Érdekek és elvárások	Akadályozó tényezők és problémák	Előkészítésben, végrehajtásban betöltött szerep	
			kereskedelmi forgalom növekedése	térbeli eltolódása)		támogatás, segítségnyújtás, pályázati tanácsadás
nagyobb vállalkozások, beruházók, ingatlan-fejlesztők	magas	jelentős mobilizálható tőkével és lobbierővel rendelkeznek	az üzleti tervezést lehetővé tevő stabil gazdasági és szabályozási környezet hasznosítható, beépíthető, közművesített ingatlanok, ipari területek	telekspekuláció telephelyek közötti verseny	jelentős saját forrást igénylő, jövedelemtermelő városrehabilitációs tevékenységek megvalósítása	potenciális akcióterületi befektetők feltárása Vállalkozói Fórum tervalkuk
Szakhatóságok	magas	stabil szaktudás engedélyezési szerepkör	jogszabályoknak és szakpolitikai irányvonalaknak megfelelő fejlesztések végrehajtása	szakpolitikai irányvonalak változásai a vonatkozó szabályok rugalmatlan értelmezése az egyes (magán)fejlesztések kapcsán	koordináló, jóváhagyó szerep, szakmai kontroll	folyamatos egyeztetés, szakmai véleménykérés
környező települések	közepes	magas együttműködési hajlandóság kereslet a város szolgáltatásai iránt	a települések igényeit kiszolgáló intézményrendszer elérhetőség munkahelyek növekvő száma	esetleges ellenérdekeltség bizonyos intézményi fejlesztések esetében	fejlesztési elképzelések összehangolása	rendszeres egyeztetés a tervezés első szakaszában

5.3.6 Partnerségi együttműködés Polgár Integrált Városfejlesztési Stratégiájának megvalósításában

Az Integrált Városfejlesztési stratégia előzetes egyeztetései során több szervezet is jelezte, hogy partnerként támogatja az IVS megvalósítását, illetve saját fejlesztésekkel vagy az önkormányzattal közös fejlesztési programokban való részvétellel hozzá is kíván járulni a városfejlesztés sikeréhez. Ezek a következő szervezetek és intézmények:

- Vásárhelyi Pál Általános Iskola
- József Attila Gimnázium
- Cigány Kisebbségi Önkormányzat
- Ady Endre Művelődési Ház és Könyvtár
- Városgondnokság
- Polgár Városért Alapítvány
- Polgári Nyugdíjas Klub
- Polgári Többcélú Kistérségi Társulás
- Észak-alföldi Regionális Munkaügyi Központ Polgári Kirendeltség

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia véglegesítését és társadalmazását követően az együttműködő partnerek köre várhatóan tovább fog bővülni.

5.4 Szervezeti háttér

5.4.1 A városfejlesztés jelenlegi szervezeti rendszere

Polgár Város Polgármesteri Hivatala önálló jogi személyként működik, egységes, belső szervezeti tagozódását, beralapját és létszámát a 13 tagú képviselőtestület állapítja meg. Az önkormányzati feladatok ellátásában a képviselő-testület munkáját a polgármester, az alpolgármesterek, a testület bizottságai, és a Polgármesteri Hivatal irodái segítik.

A Polgármesteri Hivatal szervezeti hierarchiájában a városfejlesztés általános irányvonalainak meghatározása a képviselőtestület feladata. A képviselő-testület állandó, vagy ideiglenes bizottságokat hozhat létre, melyek az előkészítő, véleményező, javaslattevő, ellenőrzési feladatokban vesznek részt. A képviselőkől és külső tagokból álló állandó bizottságok Polgáron az alábbiak:

- Ügyrendi Bizottság
- Pénzügyi és Városfejlesztési Bizottság
- Oktatási, Kulturális és Sport Bizottság
- Szociális és Egészségügyi Bizottság

A bizottságok saját szakterületükön közreműködnek a városfejlesztési tevékenységeket megalapozó dokumentumok tervezésében, véleményezésében, figyelemmel kísérik a fejlesztések megvalósítását, felügyelik a feladatkörükhöz kapcsolódó önkormányzati intézmények működését, de ezen általános hatáskörök mellett a bizottságok többsége speciális feladatokat is ellát a városfejlesztéshez kapcsolódóan, amelyek jelentősége az Integrált Városfejlesztési Stratégia kidolgozása és megvalósítása szempontjából is kiemelkedő.

A Polgármesteri Hivatalban a munkamegosztás szempontjából elkülönült belső szervezeti egységek, irodák működnek, melyek a feladatkörükbe tartozó államigazgatási, hatósági és önkormányzati feladatok ellátásában működnek közre. Polgár Polgármesteri Hivatalának irodái közül kiemelten a **Fejlesztési Kabinet Iroda** foglalkozik a városfejlesztéssel kapcsolatos feladatok ellátásával, a Hivatal Szervezeti és Működési Szabályzata szerint feladatai közé tartozik a „városfejlesztéssel kapcsolatos feladatok végrehajtásának szervezése, irányítása, továbbá az önkormányzat beruházásainak, előkészítése, szervezése, lebonyolítása (lebonyolíttatása) és megvalósulásának figyelemmel kísérése, műszaki ellenőrzéséről való gondoskodása”. Az irodák saját hatáskörükben közreműködnek a városfejlesztési feladatok ellátásában, ennek részleteit - a teljesség igénye nélkül - a következő táblázat tartalmazza.

59. Táblázat Az egyes irodák speciális feladatai a városfejlesztéssel kapcsolatosan

Iroda	Városfejlesztéssel szorosan összefüggő feladatok
Építési Iroda	Ellátja az építésügyi igazgatási és hatósági feladatokat, az engedélyezési eljárással kapcsolatos hatósági és ellenőrzési feladatokat
	A városfejlesztési, városrendezési kérdésekben együttműködés a főépítésszel és a többi irodával.
Fejlesztési Kabinet Iroda	Részt vesz a településfejlesztési koncepció figyelembe vételével a településrendezési terv, a helyi építési szabályzat előkészítésében.
	Részt vesz a turisztikai feladatok ellátásában, javaslatot tesz a helyi és térségi turisztikai fejlesztési elgondolások megfogalmazására.
	Összehangolja önkormányzati szinten a rövid-, közép- és hosszú távú fejlesztési feladatokat, továbbá közreműködik a beruházások tervezésében.

	Részt vesz a településfejlesztési feladatok ellátásában.
	Közreműködik a városmarketinggel kapcsolatos feladatok ellátásában.
	Szakmai kapcsolatot tart az önkormányzat főépítészével
Hatósági és Okmányiroda	Az önkormányzati adóhatóság feladatkörébe tartozó valamennyi adóval összefüggő adóigazgatási feladatokat látja el.
Pénzügyi Iroda	Alapvető feladata Polgár város és Folyás község költségvetési koncepciójának, költségvetésének és beszámolójának előkészítése és végrehajtása.
	Közreműködik az önkormányzat gazdasági programjának kidolgozásában.
	Pénzügyi vonatkozásban közreműködik a beruházások előkészítésében.
	Ellátja az önkormányzat vagyonbiztosításával kapcsolatos feladatokat.
	Vezeti a vagyonkatasztert és a tárgyi eszköz-nyilvántartást
Szervezési Iroda	Ellátja az oktatási, közművelődési igazgatással összefüggő teendőket.
	Kapcsolatot tart fent a településen működő civil szervezetekkel, egyházakkal.
	Végzi a városi rendezvények szervezésével, koordinálásával kapcsolatos teendőket.
	Ellátja a nemzetközi kapcsolatokkal összefüggő feladatokat, szervezi a testvérvárosi kapcsolatokat.
	Ellátja a sportigazgatással kapcsolatos feladat- és hatásköröket, továbbá a protokolláris-és sajtó ügyeket.
	Koordinálja a lakossági tájékoztatással összefüggő információs anyagok megjelentetését a település honlapján, valamint az önkormányzati hirdetőtáblákon. Megszervezi a település lakossági fórumait.
Szociális és Gyámügyi Iroda	Ellátja a települési önkormányzat feladataként jegyzői hatáskörhöz, gyámhivatali hatáskörhöz tartozó valamennyi szociális, egészségügyi feladatot, illetve együttműködik az e feladatokat ellátó szervekkel, személyekkel.
Városüzemeltetési Iroda	Közreműködik a városfejlesztésben és építésben, a környezetvédelmi és közlekedési feladatok ellátásában, városfejlesztési városrendezési kérdésekben együttműködik a főépítésszel.
	Gondoskodik az arra alkalmas önkormányzati tulajdonú bel- és külterületi ingatlanok mezőgazdasági célú hasznosításáról, azok haszonbérbeadásáról.
	Koordinálja az energiagazdálkodással, közvilágítással kapcsolatos feladatokat.
	Figyelemmel kíséri a város közterület használatának rendjét és a köztisztaságról szóló rendelkezések betartását.
	Ellátja a műemlékvédelemmel, helyi építészeti örökség értékeinek védelmével összefüggő feladatokat,
	Ellátja az ipari, kereskedelmi, fogyasztóvédelmi igazgatással kapcsolatos feladatokat (különösen: telepengedélyezési eljárás; üzletek működésének engedélyezése; vásárok, piacok működése, vásárlók könyvének, vendégkönyvnek hitelesítése, magánszálláshelyekről nyilvántartás vezetése, az üzletek kategóriába sorolásának, a kereskedelmi és fizető vendéglátóhelyek osztályba sorolásának ellenőrzése).

Forrás: Polgármesteri Hivatal Szervezeti és Működési Szabályzata, 2007

Polgár városában **több** olyan **gazdasági társaság** és egyéb szervezet működik, amelyek tevékenysége valamilyen módon **kapcsolódik a városfejlesztéshez**, a városrehabilitációhoz:

- Polgár Város Önkormányzatának Városgondnoksága az alapvető lakossági szolgáltatásokat végzi a település területén, úgymint víz- és csatornaszolgáltatás, hulladékgazdálkodás. Emellett ellátja a közterületek tisztántartását, a strandfürdő és a kemping, továbbá az autóbusz-váró üzemeltetését.
- A Művelődési Központ és Könyvtár a helyiek közművelődéséhez szükséges alapfeladatokat és a városmarketing feladatait látja el, emellett részt vesz a helyi rendezvények, programok lebonyolításában.
- a városmarketing eszköze Polgár város közeleti havilapja, a Polgártárs című újság és a Polgár TV, amelyek nyomtatott és elektronikus sajtótermékeken keresztül folyamatos tájékoztatást nyújtanak a helyi társadalomnak.

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia **társadalmasításához** szükség volt mind az Önkormányzati dolgozók, a képviselőtestületi és bizottsági tagok számára egy **városfejlesztési egyeztető fórum** megtartására. Erre **2007. december 28-án**, pénteken került sor, ahol a fent említett résztvevők mellett a civil szervezetek képviselői, a közintézmények vezetői, a városfejlesztésben érdekelt gazdasági társaságok vezetői is megjelentek. A fórumot igazoló jelenléti ív a **15. mellékletben** található. A fórumon elhangzott javaslatok beépítésre kerültek az IVS-be, a város által tervezett fejlesztésekkel pedig teljes mértékben egyetértettek a résztvevők.

A **szakigazgatásban dolgozók** részére szervezett fórumon szintén bemutatásra kerültek a fejlesztési elképzelések, mindemellett megismerkedhettek az IVS módszertanával is. Ezáltal érthetőbbé váltak számukra a város középtávú céljai, mely megkönnyíti a dolgozók számára a fejlődések érdekében szükséges változások elfogadását. A **fórumra 2007. december 29-én** került sor, Polgár Polgármesteri Hivatalának konferenciatermében, a jelenléti ív a **16. mellékletben** érhető el.

5.4.2 A városfejlesztés tervezett szervezeti rendszere

A városfejlesztés jelenlegi szervezeti rendszere hatékonyan és szakmailag magas fokon látja el városfejlesztéssel kapcsolatos feladatait. Megállapítható, hogy a jelenleg, széles körben (együtt)működő szervezeti rendszer a jövőben is alkalmas a városrehabilitációval kapcsolatos tevékenységek átgondolt, ütemezett és eredményes megvalósítására.

60. táblázat A városrehabilitációban résztvevő szervezetek feladatai és kompetenciái

Városfejlesztésben résztvevő szervezetek	Feladatkörök, kompetenciák	
Képviselőtestület	a városfejlesztés általános irányvonalainak meghatározása, befektetés-ösztönzés	PARTNERSÉG
Bizottságok	Előkészítési, véleményezési, javaslattevési és ellenőrzési feladatok ellátása és/vagy döntési jogkör saját szakterületükön	
Irodák	városrehabilitáció stratégiai tervezés, döntés-előkészítés, városfejlesztési programok operatív megvalósítása: ▪ pályázati források feltárása ▪ projekt-generálás, ▪ projektmenedzsment ▪ a fejlesztések pénzügyi egyensúlyának biztosítása ▪ tájékoztatás, nyilvánosság, partnerség	
Gazdasági társaságok	közterület-fenntartás, közvilágítás, városi víz- és csatornaszolgáltatás, hulladékgazdálkodás, városmarketing, rendezvényszervezés	

A szükséges **humán erőforrás** tekintetében elsődleges szempont, hogy a városrehabilitáció projektmenedzsment-szervezetét olyan tapasztalt szakemberek alkossák, akik széleskörű projektmenedzsment ismerettel és gyakorlattal rendelkeznek. A városfejlesztési projektek megvalósításához legalább 1-1 fő pénzügyi, műszaki, településfejlesztési és jogi szakemberre lesz szükség, akik esetében a megfelelő végzettség mellett a releváns szakmai tapasztalat is alapvető elvárás. Az ezen kritériumoknak megfelelő szakemberek jelenleg is az Önkormányzat alkalmazásában állnak. A városfejlesztési projektek megfelelő menedzseléséhez várhatóan további külső szakértők (tanácsadó cég, tervezők, mérnökök) kerülnek bevonásra. A pontos szakmai elvárások, kompetenciák és az ahhoz kapcsolható személyek meghatározása az Előzetes Akcióterületi Tervben történik.

A városrehabilitációs programok megvalósítása során a projektmenedzsment-szervezet az önkormányzat bizottságaival és a képviselőtestülettel, a Polgármesteri Hivatal minden érintett irodájával, a projektpartnerekkel, valamint a fenntartásban érdekelt szervezetekkel együtt részletesen meghatározza azokat a garanciális elemeket és szerződéses feltételeket, amelyek lehetővé teszik a városfejlesztési **akciók pénzügyi egyensúlyának, megvalósíthatóságának és fenntarthatóságának folyamatos ellenőrzését**. Annak érdekében ugyanis, hogy a program végrehajtása és a létrehozott létesítmények működtetése eredményesen, a támogatási szerződésben foglaltaknak megfelelően történjen, több kérdést tisztázni kell a résztvevő felek között:

- **Felelősség:** A projekt megvalósítására vonatkozó konzorciumi szerződésben a tagok az általuk végzett feladatok elvégzésért vállalnak szakmai és pénzügyi felelősséget. Így egyrészt a pénzügyi és szakmai felelősség kérdése nem egyedül a projektgazda önkormányzatot terheli, másrészt a kisebb projektelemek megvalósítóitól nem várható el aránytalan mértékű felelősségvállalást.
- **Információáramlás:** A projektmenedzsment-szervezet kialakít egy olyan naprakész adatbázist és informatikai rendszert, amelyben a projektpartnerek folyamatosan nyomon követhetik az egyes projektelemek állását mind a műszaki, szakmai kivitelezés, mind a pénzügyi teljesítés tekintetében – ezáltal biztosított a projektmenedzsment működésének nagyfokú hatékonysága, a folyamatos információáramlás a résztvevő felek között. Emellett a partnerek kötelesek minden, a városrehabilitáció megvalósítását veszélyeztető szervezeti, pénzügyi változásról azonnal tájékoztatni a projektgazdát.
- **Kockázatelemzés:** A kockázatelemzést nemcsak a projekt megvalósításával kapcsolatban kell elvégezni, hanem előzetesen fel kell tárni azokat a potenciális veszélyeket, amelyek a projektgazda, a projektmenedzsment és a projektpartnerek szervezeti felépítésével, illetve pénzügyi hátterével kapcsolatosak (pl. önkormányzati gazdálkodás, vállalkozói környezet bizonytalanságai stb.). A felmerült kockázatokat a megfelelő eszközök hozzárendelésével lehet elkerülni.
- **Pénzügyi kötelezettségvállalás:** A városrehabilitáció megvalósítása során figyelmet kell fordítani arra, hogy a támogatási szerződésnek megfelelő részteljesítések esetén minden projektpartner időben hozzájusson a támogatási forrásokhoz. Ehhez szoros együttműködés szükséges a projekt-előrehaladási jelentések elkészítésében és a számlák megfelelő tartalmú és formájú kibocsátásában.

5.5 Településközi koordináció

A települések közötti koordináció elsődleges letéteményese az Észak-alföldi Regionális Fejlesztési Ügynökség. A vonatkozó pályázati kiírás elbírálásával, a tevékenységek befolyásolásával biztosítja a fejlesztések regionális összhangját, segédkezik az egymást gyengítő hatások kiküszöbölésében. A potenciális versenytársak és együttműködők (azonos méretű és adottságú települések) közötti párbeszéd a régió belül – hasonlóan a többi régióhoz – kevéssé jellemző. A települések közötti együttműködés terepe elsődlegesen a kistérségi szint, azon belül is a kistérségi társulás.

A kistérségi szerepkörből adódó alapfeladatokat Polgár képes ellátni, kérdéses azonban, hogy milyen mértékben képes gazdasági-társadalmi fejlődést generálni az érintett településeken. Egyértelműen leszögezhető, hogy a városnak nem érdeke a pontszerű, elszigetelt fejlődés, hiszen ha nagy a fejlettségbeli kontraszt a város és környéke között, az negatívan befolyásolhatja a város egészének gazdasági-társadalmi fejlődését.

61. táblázat Munkamegosztás a Polgári kistérségben

Polgár, mint kistérségi központ által nyújtott tényleges és lehetséges szolgáltatások	A környező települések által nyújtott tényleges és lehetséges szolgáltatások
- Rekreációs központ - Munkahely - Közigazgatás - Egészségügy, szakellátás - Szociális alapszolgáltatások - Gyermekjóléti alapellátás - Középfokú szakoktatás - Kiskereskedelmi szolgáltatások - Üzleti és pénzügyi szolgáltatások - Kommunális szolgáltatások - Kulturális lehetőségek	- Munkaerő - Rekreációs tevékenység - Lakóterület - Mezőgazdasági termékek - Alternatív ipari területek

A Polgári kistérség és vonzáskörzet egységes fejlődéséhez elengedhetetlen, hogy a térség képessé váljon arra, hogy problémáit és szükségleteit közösen megfogalmazza, majd ezeket integrált programokká, komplex projektekké alakítsa. A párhuzamos kapacitások elkerüléséhez, valamint a város és környéke közötti esetleges konfliktusok (pl. szelektív migráció, párhuzamos kapacitások) megelőzéséhez tehát **nemcsak Polgár, hanem a környező települések fejlesztési igényeit is pontosan ismerni kell.** A fejlesztési igények és potenciális fejlesztési területek felmérése 2005-ben történt meg, egy átfogó, kistérség fejlesztési program előkészítéseként⁵.

A jelenleg végrehajtás alatt álló és a következő években tervezett fontosabb projektek főként a következő területekre koncentrálnak:

- Kommunális- és közlekedési infrastruktúrák fejlesztése
- Közösségi infrastruktúrák fejlesztése, ezen belül is művelődési házak felújítása (Polgár, Újszentmargita), játszótérépítés (Folyás, Polgár) és óvoda-iskolafejlesztés (Folyás, Polgár, Újszentmargita, Újtikos)
- Üzleti infrastruktúra fejlesztés
- Településkép javítását célzó fejlesztések
- Kerékpárút fejlesztés.

⁵ A felmérést az Ex Ante Tanácsadó Iroda és a MEGAKOM Stratégiai Tanácsadó Iroda. végezte külön-külön a kistérség minden településén.

A térség, a településközi fejlesztések koordinációjában kihasználja az országos szintű Kezdet portál szolgáltatásait is, ami – a honlap szlogenje szerint – a „regionális fejlesztési kezdeményezések tára”.

A kistérség hatékonyabb együttműködése érdekében a települések csatlakoztak az Integrált Kistérségi Elektronikus közigazgatási Rendszerhez. A rendszer célja egy integrált, korszerű, elektronikus önkormányzati-kistérségi közigazgatási modellértékű rendszer kialakítása, bevezetése és üzemeltetése. A rendszer a közigazgatási eljárások, folyamatok elektronikus kezelését teszi lehetővé hivatali és ügyféloldalon, garantált minőségű szolgáltatásokat biztosítva a kis- és középvállalkozások valamint a lakosság számára.

Mikroregionális szinten a tervezett fejlesztések településközi koordinációjában a Polgári Kistérség Többcélú Társulás által létrehozott menedzsment szervezet vesz részt, aktívan együttműködve az érintett települések önkormányzataival. Az önkormányzati szervezetekben jelentős projektmenedzsment tudás halmozódott fel ahhoz, hogy az érintett települések fejlesztési elképzeléseit koordinálni tudják. Ehhez szükséges

- a térségi szinten megjelenő projektjavaslatok pontos számbavétele (ezt szolgálja a kistérség 2005-ben készült projektorientált fejlesztési programja),
- a megvalósítást befolyásoló tényezők nyomon követése,
- a pályázati lehetőségek nyomon követése
- a fejlesztések megvalósításának évenkénti felülvizsgálata,
- valamint a kritikai észrevételek beépítése a települések és a térség stratégiai fejlesztési dokumentumaiba.

Polgár Város Integrált Városfejlesztési Stratégiájának átfogó céljából, továbbá a tematikus célkitűzésekből körvonalazódik, hogy a város számára kiemelt fontosságú, hogy a kistérségi központi szerepkör feladatait minél magasabb színvonalon és az elvárásoknak megfelelően teljesítse. Ennek érdekében a város folyamatos egyeztetéseket folytat a Kistérségi Társulás tagjaival, a települési önkormányzatok képviselőivel.

2008. április 25-én kezdődött meg az IVS végső egyeztetése a kistérség településeinek önkormányzatával. Ennek keretében – a Polgári kistérség összehangolt fejlesztése érdekében - a települések feladata a helyi szinten megvalósítandó fejlesztések kijelölése és fejlesztési javaslataik illeszkedésvizsgálata Polgár város integrált városfejlesztési stratégiájához.

Polgár város IVS-ének célja egy élhetőbb kistérségi központ kialakítása, melyhez a városközponti fejlesztések mindegyike hozzájárul. Ezek között említendő nemcsak a Polgármesteri Hivatal új szárnyában elhelyezésre kerülő Kistérségi Szolgáltató Központ, hanem a Munkaügyi Központ felújítása, kibővítése, továbbá egy központi, közösségi térként szolgáló színvonalas rendezvényter kialakítása. A város tervei között szerepel a Kistérségi Járóbeteg Szakellátó Központ felépítése is, mely szintén a városközpontban kapna helyet, ezáltal jelentősen megkönnyítve a kistérség lakosainak az egészségügyi alap- és szakellátáshoz - egy helyen és szinte egy időben - való hozzájutását.

Összességében megállapítható tehát, hogy Polgár tervezett városrehabilitációjával és az azt megalapozó Integrált Városfejlesztési Stratégiával a környező, több milliárd forintnyi nagyságrendű fejlesztési elképzelések területi szintű kölcsönhatása pozitív mérleget mutat, a hatások szinergikusan kiegészítik, felerősítik egymást, felesleges, párhuzamos kapacitásokat létrehozó, egymást kioltó fejlesztések nem valósulnak meg. A fejlesztések eredményeként az ellátott funkciók optimalizálására kerül sor az Európai Unió egyik legfontosabb alapelveinek, a szubszidiaritásnak a figyelembevételével.

5.6 Monitoring

Az Integrált Városfejlesztési Stratégiához kapcsolódó monitoring a megvalósítás során kettős értelemben valósul meg:

- Egyfelől az elérendő célokhoz kötődő, a valós folyamatot mérő jórészt kvantitatív, objektív output-, eredmény- és hatásindikátorok, valamint a forrásallokációs rendszeren keresztül a fejlesztési támogatásokhoz kötődő fejlesztési érték, illetve a városrészekre, az adott konkrét fejlesztési cél alapján allokálásra kerülő népességarányos támogatás alapján.
- Másfelől szükséges a célrendszert elemei összességében is vizsgálni, valamint az egyes célokhoz rendelt beavatkozások kölcsönhatását, hatékonyság-, kapacitás- és hatásvizsgálatát is elvégezni. A komplex elemzések alapján mérhető az egyes célok területfejlesztési hatása. Kiemelten kell kezelni a fejlesztési támogatásokhoz kötődő kapacitásbővülések elemzését a társadalmi elvárások, a valós szükségletek és a költségvetési korlát oldaláról is, különösen a közjavak fejlesztése esetén. Ekkor a méretgazdaságossági indikátorok alkalmazása szükséges.

Polgár Integrált Városfejlesztési Stratégiájának végrehajtását és eredményeit a város képviselőtestülete háromévenként értékeli. A beszámoló tartalmazza

- a stratégia keretein belül megvalósuló projektek és azok végrehajtottságának rövid áttekintését,
- a stratégia keretein belül megvalósuló projektek finanszírozási információit (projekt költségvetése, források összetétele),
- városrészenként és tematikus célonkénti áttekintést a stratégia végrehajtásának kezdete óta megvalósult fejlesztésekről és azok eredményeiről,
- a stratégia indikátorrendszere alapján mért előrehaladást, az indikátorok kiinduló és célértékeinek, valamint azok aktuális értékének feltűntetésével.

A stratégia végrehajtásának és eredményeinek nyomon követését az átfogó cél, valamint és a tematikus célok és a városrészi mellé rendelt indikátorrendszer biztosítja. A hatékony monitoring rendszer jellemzője a stratégiához kapcsolódó beavatkozások és tartalmi összefüggések figyelése egységes elvek és integrált szemlélet mentén. Emellett szükséges az egyes beavatkozásokhoz kapcsolódó adattartalmak (pl. vállalt kötelezettségek) egzakt definiálása, időszakos összegyűjtése, rendszerezése és elemzése.

5.6.1 Indikátorrendszer⁶

Cél	Indikátor neve	Indikátor definíciója	Mérték-egység	Kiindulási érték	Forrás	Adatgyűjtés gyakorisága	Célérték
Átfogó cél	A városi gazdaság teljesítménye	Polgáron működő gazdasági szervezetek és egyéni vállalkozók éves nettó árbevételének 2007. évre diszkontált értéke (cél: növekedés)	millió Ft	36	Polgármesteri Hivatal	Éves	53
	Alacsony komfortfokozatú lakások aránya	Polgár teljes területén található alacsony komfortfokozatú lakások aránya (cél: csökkenés)	%	27,3	KSH	Nép-számláláskor	24
	Munkanélküliségi ráta	A munkanélküliek aránya a gazdaságilag aktív népességhez viszonyítva	%	11,9	KSH	Éves	10
A. A város külső és belső megközelíthetőségének és elérhetőségének fejlesztése	Belvárosi utak elméleti terheltsége	Polgár belterületén található burkolt utak hossza (egysávosra vetítve) és a regisztrált gépjárművek hányadosa (cél: növekedés)	km	(70/2823) 0,024 km/gk.	UKIG, Polgármesteri Hivatal	Éves	0,026 km/gk.
	Járdák hossza	Polgár belterületén a burkolattal ellátott járdák hossza	km	54	Polgármesteri Hivatal	Éves	55
	Kerékpárutak hossza	Polgár bel- és külterületén lévő kerékpárutak hossza (cél: növekedés)	km	1,5	Polgármesteri Hivatal	Éves	4,4
B. A természeti és épített környezet állapotának javítása a magasabb életszínvonal elérése érdekében	Felújított közintézmények száma	A fizikailag és műszakilag felújított közintézmények száma (cél: növekedés)	db	1	Polgármesteri Hivatal	Éves	5
	Gondozott zöldterületek	Gondozott zöldterületek nagysága a város belterületén (cél: növekedés)	m ²	17400	Polgármesteri Hivatal	Éves	17500
	Szelektíven gyűjtött hulladék aránya	Szelektíven gyűjtött lakossági hulladék aránya (cél: növekedés)	%	4	Városgondnokság	Éves	8
C. Helyi szintű fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra megteremtése	Betelepült vállalkozások	Ipari és/vagy kereskedelmi övezetekbe vagy parkba betelepült vállalkozások számának változása (cél: növekedés)	db	12	Polgármesteri Hivatal	Éves	25
	Regisztrált vállalkozások száma	Regisztrált vállalkozások számának változása (cél: növekedés)	db	559	KSH	Éves	565

⁶ Az anti-szegregációs indikátorok az anti-szegregációs terv fejezet végén kerültek bemutatásra.

Cél	Indikátor neve	Indikátor definíciója	Mérték-egység	Kiindulási érték	Forrás	Adatgyűjtés gyakorisága	Célérték
D. A térségi munkaerő-piaci keresletre rugalmasan reagáló oktatási, képzési és átképzési rendszer kialakítása	Gyengén teljesítő tanulók aránya	A Kompetenciamérés olvasási-szövegértési skáláján 2-es alatti eredménnyel teljesítő tanulók aránya a 6., 8. és 10. évfolyamokon (cél: csökkenés)	%	22	Országos Kompetenciamérés (Oktatásfejlesztési Intézet)	Éves	10
	Szaktanulmányok elhelyezkedési esélye	A Polgáron működő szakiskolai képzésből a munkaerőpiacra lépők közül az iskola befejezése után 1 évvel foglalkoztatásban állók aránya (cél: növekedés)	%	30	Szakiskolák által folytatott nyomon követéses adatfelvétel	Éves	45
	Középiskolák képzési teljesítménye	A polgári középiskolában érettségizettek közül a felsőoktatásban továbbtanulók aránya (cél: növekedés)	%	35%+ OKJ 55%	Középiskolák nyomon követéses adatfelvétele	Éves	40%+ OKJ 55%
E. A térségi szerepkör erősítése	Köz és közigazgatási funkciók	Polgáron ellátott köz és közigazgatási funkciók száma (cél:növekedés)	db	10	Polgármesteri Hivatal	Éves	12
	Testvérvárosi kapcsolatok	Testvérvárosi kapcsolatok száma (cél: növekedés)	db	0	Polgármesteri Hivatal	Éves	2
F. A helyi szociális szolgáltatások színvonalas biztosítása	Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya (cél: csökkenés)	%	51,7 (2001-es adat)	KSH Népszámlálás	10 évenként	50
	Ösztöndíjban részesülők	Önkormányzati ösztöndíjban részesülő hátrányos helyzetű gyerekek száma	db	30	Polgármesteri Hivatal	Éves	40
G. A helyi társadalom közösségi életének fejlesztése a város népesség-megtartó képességének megtartása érdekében	Rendezvények száma	Polgár városában megrendezett rendezvények száma évente (cél: növekedés)	db	84	Polgármesteri Hivatal Művelődési Ház és Könyvtár	Éves	100
	Kulturális rendezvények résztvevőinek száma	Kulturális, ismeretterjesztő és közösségi rendezvények, előadások résztvevőinek száma (cél: növekedés)	fő	54 175	Polgármesteri Hivatal Művelődési Ház és Könyvtár	Éves	70 427
H. A lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése	Várható élettartam	A városban élők születéskor várható élettartama (cél: növekedés)	év	Férfi: 68,62 Nő: 77,38	KSH	10 évenként	Férfi: 68,71 Nő: 77,52

Cél	Indikátor neve	Indikátor definíciója	Mérték-egység	Kiindulási érték	Forrás	Adatgyűjtés gyakorisága	Célérték
I. A város turisztikai szolgáltatásainak bővítése	Kereskedelmi vendéglátóhelyek száma	A rekreációs területen a szolgáltatók száma (cél: növekedés)	db	5	KSH	Éves	7
	Fürdő területének nagysága	A fürdő területének növekedése	m2	75 230	Polgármesteri Hivatal	Éves	75 250
A-E Zónák Városrészi céljai	Városrészek népességszáma	Az egyes városrészek lakosainak száma (cél: növekedés)	fő	A. Zóna: 969 B. Zóna: 2738 C. Zóna: 2105 D. Zóna: 2437 E. Zóna: 124	KSH Népszámlálás	10 évenként	A. Zóna: 980 B. Zóna: 2745 C. Zóna: 2110 D. Zóna: 2440 E. Zóna: 120
	Városrészek közötti diszparitási mutató	A városrészek között fennálló különbségek megállapítására vonatkozó komplex mutató az alábbi városrészi szintű adatokból előállítva: ▪ Öregedési index ▪ Aktivitási ráta ▪ Felsőfokú végzettségűek aránya a 7 évesnél idősebb népesség körében ▪ Komfortos lakások aránya ▪ Szennyvízhálózatra bekötött lakások aránya (cél: csökkenés)	-	-	KSH, Polgármesteri Hivatal	10 évenként	-

6 MELLÉKLETEK

1. Melléklet Regisztrált vállalkozások száma Polgáron 1997-2006 között.....	157
2. Melléklet Polgár női- illetve férfi népességének korcsoportos megoszlása	158
3. Melléklet Polgár város és térségének NATURA 2000 védelem alatt álló területei a helyrajzi számuk szerint	159
4. Melléklet Polgár Város 2008. évi rendezvény-naptára	161
5. Melléklet A helyi védettséget élvező, és védelemre jelölt épületek jegyzéke	162
6. Melléklet Az elvégzett régészeti kutatások katasztere	163
7. Melléklet „A” Zóna: Városmagterület.....	164
8. Melléklet „B” Zóna: Nyugati lakóövezet	165
9. Melléklet „C” Zóna: Keleti-északkeleti lakóövezet.....	166
10. Melléklet „D” Zóna Déli lakóövezet	167
11. Melléklet Polgár város térségének kerékpárút-fejlesztési programja.....	168
12. Melléklet: A 2008. március 27. és április 14. között végzett városfejlesztési kérdőíves felmérés eredménye.....	169
13. Melléklet: A május 1-jén rendezett lakossági fórum összefoglalója.....	177
14. Melléklet: A 2007. december 27-én rendezett vállalkozói fórum jelenléti íve.....	180
15. Melléklet: A polgári Képviselőtestület, intézményvezetők és civil szervezetek számára 2007. december 28-án rendezett IVS tájékoztató fórum jelenléti íve	184
16. Melléklet: A szakigazgatásban dolgozók részére 2007. december 29-én rendezett IVS tájékoztató fórum jelenléti íve	188

1. Melléklet Regisztrált vállalkozások száma Polgáron 1997-2006 között

Időtáv	Regisztrált gazdasági szervezetek száma (db)	Regisztrált vállalkozások száma (átalakulásra kötelezett és megszűnő gazdálkodási formákkal együtt, év végén) (db)	Regisztrált egyéni vállalkozások száma (év végén) (db)
1997	n.a	465	309
1998	n.a	492	322
1999	n.a	511	330
2000	n.a	529	348
2001	n.a	554	368
2002	n.a	587	400
2003	n.a	611	428
2004	n.a	617	429
2005	643	600	415
2006	606	559	379

Forrás: KSH T-Star 2006

2. Melléklet Polgár női- illetve férfi népességének korcsoportos megoszlása

Korcsoport	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997
A város női népességének korcsoportok szerinti megoszlása (fő)										
0-4	189	200	201	193	193	191	195	201	198	197
5-9	215	275	220	227	231	229	228	219	217	215
10-14	267	256	276	281	285	284	282	278	268	267
15-19	277	271	261	274	286	285	273	280	279	279
20-24	266	301	313	324	330	328	325	324	331	329
25-29	312	303	305	299	293	292	301	299	285	285
30-34	268	274	270	262	274	276	263	271	274	269
35-39	281	260	260	260	242	241	261	262	261	263
40-44	236	272	285	298	290	281	299	298	298	299
45-49	317	317	335	277	337	338	276	277	275	279
50-54	327	313	308	300	289	290	299	298	297	298
55-59	285	277	252	235	229	230	236	234	232	231
60-64	206	220	234	243	241	240	244	241	243	244
65-69	243	256	260	260	273	271	274	281	280	279
70-74	243	237	248	246	261	260	250	251	249	251
75-79	196	200	199	200	189	188	201	202	201	202
80-	203	203	222	195	184	184	194	195	198	199
A város férfi népességének korcsoportok szerinti megoszlása (fő)										
0-4	201	211	203	239	237	239	239	240	238	240
5-9	228	106	263	264	222	273	265	272	271	269
10-14	293	360	306	301	301	294	299	298	285	282
15-19	315	258	310	302	278	275	275	274	279	279
20-24	291	255	283	275	300	332	301	303	301	301
25-29	324	352	350	367	343	340	365	362	363	363
30-34	327	343	328	311	260	259	312	301	305	301
35-39	308	290	282	268	269	268	269	269	267	268
40-44	217	275	285	288	290	289	287	288	285	285
45-49	292	316	327	344	338	339	342	340	341	339
50-54	246	340	334	320	314	315	323	319	317	319
55-59	285	256	235	210	226	225	219	221	219	221
60-64	188	188	184	202	189	188	201	202	201	204
65-69	169	182	185	182	183	182	185	183	185	186
70-74	146	147	151	149	154	155	151	150	152	158
75-79	107	125	154	105	112	110	109	107	105	104
80-	196	114	106	94	89	91	93	92	94	93

Forrás: KSH T-Star 2006

3. Melléklet Polgár város és térségének NATURA 2000 védelem alatt álló területei a helyrajzi számuk szerint

Különleges madárvédelmi területek

0115, 0124, 0125/2, 0125/5, 0125/6, 0125/7, 0125/8, 0126, 0127, 0128, 0130, 0131/2, 0131/3, 0131/4, 0131/5, 0131/7, 0131/8, 0131/9, 0132, 0133/1, 0133/10, 0133/11, 0133/2, 0133/5, 0133/6, 0133/7, 0133/8, 0133/9, 0134/2, 0134/3, 0134/4, 0134/5, 0135, 0136/11, 0136/12, 0136/13, 0136/14, 0136/15, 0136/2, 0136/5, 0136/6, 0136/7, 0136/9, 0137, 0138/2, 0138/3, 0138/4, 0138/5, 0138/6, 0138/7, 0138/8, 0139, 0140/11, 0140/12, 0140/13, 0140/14, 0140/15, 0140/16, 0140/2, 0140/4, 0140/6, 0140/7, 0140/8, 0140/9, 0141/12, 0141/13, 0141/14, 0141/15, 0141/16, 0141/17, 0141/18, 0141/19, 0141/2, 0141/20, 0141/21, 0141/22, 0141/23, 0141/24, 0141/25, 0141/3, 0141/4, 0141/7, 0142/10, 0142/12, 0142/14, 0142/17, 0142/18, 0142/19, 0142/2, 0142/20, 0142/21, 0142/22, 0142/23, 0142/24, 0142/25, 0142/26, 0142/27, 0142/28, 0142/29, 0142/3, 0142/30, 0142/31, 0142/32, 0142/33, 0142/34, 0142/36, 0142/37, 0142/38, 0142/4, 0142/40, 0142/41, 0142/42, 0142/43, 0142/44, 0142/45, 0142/5, 0142/6, 0142/7, 0142/9, 0143, 0144/10, 0144/11, 0144/12, 0144/13, 0144/14, 0144/2, 0144/4, 0144/5, 0144/6, 0144/7, 0144/8, 0144/9, 0145/10, 0145/11, 0145/12, 0145/13, 0145/14, 0145/15, 0145/16, 0145/17, 0145/18, 0145/19, 0145/2, 0145/20, 0145/3, 0145/5, 0145/6, 0145/7, 0145/8, 0145/9, 0146/1, 0146/2, 0147/2, 0147/3, 0147/4, 0147/5, 0148, 0149/10, 0149/2, 0149/3, 0149/4, 0149/5, 0149/6, 0149/8, 0149/9, 0150, 0151/10, 0151/2, 0151/3, 0151/4, 0151/6, 0151/7, 0151/8, 0151/9, 0152, 0153, 0154/10, 0154/11, 0154/12, 0154/2, 0154/4, 0154/5, 0154/6, 0154/7, 0154/9, 0155, 0156/1, 0156/10, 0156/3, 0156/5, 0156/6, 0156/7, 0156/8, 0156/9, 0157, 0158, 0159/2, 0159/3, 0159/4, 0159/5, 0160, 0161/1, 0161/2, 0161/3, 0162/1, 0162/2, 0162/3, 0162/4, 0162/5, 0162/6, 0162/7, 0162/8, 0162/9, 0163/2, 0163/3, 0163/4, 0163/5, 0163/6, 0163/7, 0164/10, 0164/11, 0164/12, 0164/13, 0164/14, 0164/16, 0164/17, 0164/18, 0164/19, 0164/2, 0164/20, 0164/21, 0164/22, 0164/23, 0164/25, 0164/26, 0164/27, 0164/28, 0164/29, 0164/3, 0164/30, 0164/31, 0164/32, 0164/33, 0164/34, 0164/35, 0164/36, 0164/37, 0164/38, 0164/39, 0164/40, 0164/41, 0164/42, 0164/5, 0164/6, 0164/8, 0165, 0166, 0167/10, 0167/12, 0167/13, 0167/14, 0167/15, 0167/16, 0167/18, 0167/19, 0167/2, 0167/3, 0167/5, 0167/6, 0167/7, 0167/8, 0167/9, 0168, 0169, 0170, 0171/1, 0171/2, 0171/3, 0171/4, 0171/5, 0172/1, 0172/2, 0173/1, 0173/10, 0173/11, 0173/13, 0173/14, 0173/15, 0173/16, 0173/17, 0173/18, 0173/19, 0173/20, 0173/21, 0173/22, 0173/23, 0173/24, 0173/3, 0173/4, 0173/5, 0173/6, 0173/7, 0173/8, 0173/9, 0174, 0175/1, 0175/2, 0176, 0177/10, 0177/11, 0177/2, 0177/3, 0211, 0212/1, 0212/2, 0213/1, 0213/2, 0213/3, 0213/4, 0213/5, 0214, 0215, 0216, 0217, 0218, 0219/2, 0219/3, 0219/4, 0220, 0221/1, 0221/10, 0221/11, 0221/12, 0221/13, 0221/14, 0221/15, 0221/16, 0221/18, 0221/19, 0221/2, 0221/3, 0221/4, 0221/5, 0221/6, 0221/7, 0221/8, 0221/9, 0222/1, 0222/2, 0223, 0224/1, 0224/10, 0224/11, 0224/12, 0224/3, 0224/4, 0224/5, 0224/6, 0224/7, 0224/8, 0224/9, 0225, 0226, 0227, 0228/10, 0228/11, 0228/12, 0228/13, 0228/14, 0228/15, 0228/16, 0228/17, 0228/2, 0228/3, 0228/5, 0228/7, 0228/8, 0228/9, 0229, 0230/1, 0230/2, 0230/3, 0230/4, 0230/5, 0230/6, 0230/7, 0231, 0232/1, 0232/10, 0232/11, 0232/12, 0232/13, 0232/3, 0232/4, 0232/5, 0232/7, 0232/8, 0232/9, 0239, 0240/1, 0240/10, 0240/11, 0240/12, 0240/13, 0240/15, 0240/16, 0240/17, 0240/19, 0240/2, 0240/20, 0240/21, 0240/22, 0240/3, 0240/4, 0240/5, 0240/6, 0240/7, 0240/8, 0240/9, 0242/10, 0242/11, 0242/13, 0242/14, 0242/15, 0242/16, 0242/17, 0242/18, 0242/19, 0242/2, 0242/20, 0242/21, 0242/22, 0242/23, 0242/24, 0242/3, 0242/5, 0242/6, 0242/7, 0242/8, 0242/9, 0243, 0244/4, 0244/5, 0248/10, 0248/11, 0248/12, 0248/13, 0248/14, 0248/15, 0248/17, 0248/18, 0248/19, 0248/2, 0248/21, 0248/22, 0248/23, 0248/24, 0248/25, 0248/4, 0248/5, 0248/6, 0248/7, 0248/9, 0249, 0250/10, 0250/13, 0250/14, 0250/15, 0250/2, 0250/8, 0250/9, 0251, 0685/1, 0685/2, 0685/3, 0686, 0687, 0688, 0689, 0690, 0691, 0692/10, 0692/11, 0692/12, 0692/13, 0692/14, 0692/15, 0692/16, 0692/17, 0692/18, 0692/19, 0692/24, 0692/25, 0692/3, 0692/4, 0692/5, 0692/6, 0692/7, 0693/1, 0693/2, 0694, 0695, 0696, 0697, 0698, 0699, 0700, 0706/1, 0706/2, 0708/18

Különleges természet-megőrzési területek

0115, 0124, 0125/2, 0125/5, 0125/6, 0125/7, 0125/8, 0126, 0127, 0128, 0130, 0131/2, 0131/3, 0131/4, 0131/5, 0131/7, 0131/8, 0131/9, 0132, 0133/1, 0133/10, 0133/11, 0133/2, 0133/5, 0133/6, 0133/7, 0133/8, 0133/9, 0134/2, 0134/3, 0134/4, 0134/5, 0135, 0136/11, 0136/12, 0136/13, 0136/14, 0136/15, 0136/2, 0136/5, 0136/6, 0136/7, 0136/9, 0137, 0138/2, 0138/3, 0138/4, 0138/5, 0138/6, 0138/7, 0138/8, 0139, 0140/11, 0140/12, 0140/13, 0140/14, 0140/15, 0140/16, 0140/2, 0140/4, 0140/6, 0140/7, 0140/8, 0140/9, 0141/12, 0141/13, 0141/14, 0141/15, 0141/16, 0141/17, 0141/18, 0141/19, 0141/2, 0141/20, 0141/21, 0141/22, 0141/23, 0141/24, 0141/25, 0141/3, 0141/4, 0141/7, 0142/10, 0142/12, 0142/14, 0142/17, 0142/18, 0142/19, 0142/2, 0142/20, 0142/21, 0142/22, 0142/23, 0142/24, 0142/25, 0142/26, 0142/27, 0142/28, 0142/29, 0142/3, 0142/30, 0142/31, 0142/32, 0142/33, 0142/34, 0142/36, 0142/37, 0142/38, 0142/4, 0142/40, 0142/41, 0142/42, 0142/43, 0142/44, 0142/45, 0142/5, 0142/6, 0142/7, 0142/9, 0143, 0144/10, 0144/11, 0144/12, 0144/13, 0144/14, 0144/2, 0144/4, 0144/5, 0144/6, 0144/7, 0144/8, 0144/9, 0145/10, 0145/11, 0145/12, 0145/13, 0145/14, 0145/15, 0145/16, 0145/17, 0145/18, 0145/19, 0145/2, 0145/20, 0145/3, 0145/5, 0145/6, 0145/7, 0145/8, 0145/9, 0146/1, 0146/2, 0147/2, 0147/3, 0147/4, 0147/5, 0148, 0149/10, 0149/2, 0149/3, 0149/4, 0149/5, 0149/6, 0149/8, 0149/9, 0150, 0151/10, 0151/2, 0151/3, 0151/4, 0151/6, 0151/7, 0151/8, 0151/9, 0152, 0153, 0154/10, 0154/11, 0154/12, 0154/2, 0154/4, 0154/5, 0154/6, 0154/7, 0154/9, 0155, 0156/1, 0156/10, 0156/3, 0156/5, 0156/6, 0156/7, 0156/8, 0156/9, 0157, 0158, 0159/2, 0159/3, 0159/4, 0159/5, 0160, 0161/1, 0161/2, 0161/3, 0162/1, 0162/2, 0162/3, 0162/4, 0162/5, 0162/6, 0162/7, 0162/8, 0162/9, 0163/2, 0163/3, 0163/4, 0163/5, 0163/6, 0163/7, 0164/10, 0164/11, 0164/12, 0164/13, 0164/14, 0164/16, 0164/17, 0164/18, 0164/19, 0164/2, 0164/20, 0164/21, 0164/22, 0164/23, 0164/25, 0164/26, 0164/27, 0164/28, 0164/29, 0164/3, 0164/30, 0164/31, 0164/32, 0164/33, 0164/34, 0164/35, 0164/36, 0164/37, 0164/38, 0164/39, 0164/40, 0164/41, 0164/42, 0164/5, 0164/6, 0164/8, 0165, 0166, 0167/10, 0167/12, 0167/13, 0167/14, 0167/15, 0167/16, 0167/18, 0167/19, 0167/2, 0167/3, 0167/5, 0167/6, 0167/7, 0167/8, 0167/9, 0168, 0169, 0170, 0171/1, 0171/2, 0171/3, 0171/4, 0171/5, 0172/1, 0172/2, 0173/1, 0173/10, 0173/11, 0173/13, 0173/14, 0173/15, 0173/16, 0173/17, 0173/18, 0173/19, 0173/20, 0173/21, 0173/22, 0173/23, 0173/24, 0173/3, 0173/4, 0173/5, 0173/6, 0173/7, 0173/8, 0173/9, 0174, 0175/1, 0175/2, 0176, 0177/10, 0177/11, 0177/2, 0177/3, 0211, 0212/1, 0212/2, 0213/1, 0213/2, 0213/3, 0213/4, 0213/5, 0214, 0215, 0216, 0217, 0218, 0219/2, 0219/3, 0219/4, 0220, 0221/1, 0221/10, 0221/11, 0221/12, 0221/13, 0221/14, 0221/15, 0221/16, 0221/18, 0221/19, 0221/2, 0221/3, 0221/4, 0221/5, 0221/6, 0221/7, 0221/8, 0221/9, 0222/1, 0222/2, 0223, 0224/1, 0224/10, 0224/11, 0224/12, 0224/3, 0224/4, 0224/5, 0224/6, 0224/7, 0224/8, 0224/9, 0225, 0226, 0227, 0228/10, 0228/11, 0228/12, 0228/13, 0228/14, 0228/15, 0228/16, 0228/17, 0228/2, 0228/3, 0228/5, 0228/7, 0228/8, 0228/9, 0229, 0230/1, 0230/2, 0230/3, 0230/4, 0230/5, 0230/6, 0230/7, 0231, 0232/1, 0232/10, 0232/11, 0232/12, 0232/13, 0232/3, 0232/4, 0232/5, 0232/7, 0232/8, 0232/9, 0239, 0240/1, 0240/10, 0240/11, 0240/12, 0240/13, 0240/15, 0240/16, 0240/17, 0240/19, 0240/2, 0240/20, 0240/21, 0240/22, 0240/3, 0240/4, 0240/5, 0240/6, 0240/7, 0240/8, 0240/9, 0242/10, 0242/11, 0242/13, 0242/14, 0242/15, 0242/16, 0242/17, 0242/18, 0242/19, 0242/2, 0242/20, 0242/21, 0242/22, 0242/23, 0242/24, 0242/3, 0242/5, 0242/6, 0242/7, 0242/8, 0242/9, 0243, 0244/4, 0244/5, 0248/10, 0248/11, 0248/12, 0248/13, 0248/14, 0248/15, 0248/17, 0248/18, 0248/19, 0248/2, 0248/21, 0248/22, 0248/23, 0248/24, 0248/25, 0248/4, 0248/5, 0248/6, 0248/7, 0248/9, 0249, 0250/10, 0250/13, 0250/14, 0250/15, 0250/2, 0250/8, 0250/9, 0251, 0664/1, 0666/1, 0670/2, 0676/1, 0676/10, 0676/11, 0676/12, 0676/2, 0676/3, 0676/5, 0676/6, 0676/7, 0676/8, 0676/9, 0677, 0678/1, 0678/10, 0678/11, 0678/12, 0678/13, 0678/14, 0678/15, 0678/16, 0678/17, 0678/18, 0678/19, 0678/2, 0678/20, 0678/3, 0678/4, 0685/1, 0685/2, 0685/3, 0686, 0687, 0688, 0689, 0690, 0691, 0692/10, 0692/11, 0692/12, 0692/13, 0692/14, 0692/15, 0692/16, 0692/17, 0692/18, 0692/19, 0692/24, 0692/25, 0692/3, 0692/4, 0692/5, 0692/6, 0692/7, 0693/1, 0693/2, 0694, 0695, 0696, 0697, 0698, 0699, 0700, 0706/1, 0706/2, 0708/18, 0742/2, 0742/3, 0742/4, 0742/5, 0743/2

4. Melléklet Polgár Város 2008. évi rendezvény-naptára

Időpont:	Rendezvény:	Helyszín:
Január 1. (hétfő) 18.00	Újévi tűzijáték	Munkaügyi Központ melletti tér
Január 20. (vasárnap) 15.30	Magyar Kultúra Napja	Művelődési Központ
Február 24. (vasárnap)	Farsangi mulatság	Művelődési Központ
Március 14. (péntek)	Ünnepi megemlékezés a forradalom és szabadságharc 159. évfordulójáról Képviselő-testületi ülés Pro Urbe díj átadása, Koszorúzás, ünnepi műsor	Művelődési Központ, Barankovics téri emlékmű
Április 12. (szombat)	Költészet napja: Vers-és prózamondó verseny	Művelődési Központ
Április 24. (kedd)	Város Hét:	Művelődési Központ
Április 28. vagy 29. (szombat vagy vasárnap)	A Tánc Világnapja alkalmából Gálaműsor	Művelődési Központ
Május 1. (Kedd)	Majális (délelőtti versenyek: horgász, úszó, kajak, főző, stb.; délután családi programok: gyermekszínház, szórakoztató műsorok, koncert)	Zenei rendezvény a Strandfürdőn
Május 26. (vasárnap)	Városi gyermeknap (játsszoház, gyermekelődés)	Művelődési Központ
Június	Amatőr színjátszók találkozója	Művelődési Központ
Június 29. (péntek)	Közalkalmazottak, Köztisztviselők, Pedagógusok, Egészségügyi dolgozók napja Kitüntető címek átadása	Művelődési Központ
Július 28. (szombat)	Amatőr zenekarok találkozója	Művelődési Központ
Augusztus 19. (vasárnap)	Szent István és az államalapítás ünnepe Ünnepi KT. ülés, Díszpolgári cím adományozása (Zenés kulturális műsor, utcabál.)	Szabadtéri rendezvény
Szeptember vége	Szüreti mulatság	Művelődési Központ Szabadtéri rendezvény
Október 20. (szombat)	Ünnepi megemlékezés 1956. október 23-áról	
November 22-23. (csütörtök péntek)	Megye Nap	Művelődési Központ
December 2-23. (vasárnaponként)	Adventtől Karácsonyig tartó gyertyagyújtó ünnepségek	Szabadtéri rendezvény
December 6.(csütörtök)	Városi Mikulás Nap	Művelődési Központ
December 16.(vasárnap)	Karácsonyváró ünnepség	Művelődési Központ

Forrás: <http://polgarimuvhaz.extra.hu/>

5. Melléklet A helyi védettséget élvező, és védelemre jelölt épületek jegyzéke

Kiemelt helyi védelemre jelölt épületek Hősök utca 25. Rákóczi utca 115. Kárpát utca 26. Bacsó utca 11. Táncsics utca 41. Móricz Zsigmond általános iskola	Helyi értéket képviselő, de védelemre nem jelölt épületek Alkotmány utca 26. Hősök utca 52. Hunyadi utca 1. Szabadság utca 19. Erdélyi utca 54. Hősök utca 56. Kossuth utca 4. Bacsó utca 34. Deák Ferenc utca 24. Hunyadi utca 36. Deák Ferenc utca 27. Kossuth utca Aradi utca 2. Barankovics tér 11. Szabadság utca 35. Bacsó utca 3. Vasvári Pál utca 6. Kárpát utca 24. Erdélyi utca 66. Erdélyi utca 68. Ságvári utca 2. Vasvári Pál utca 2. Hunyadi utca 31. Toldi utca 34/a Deák Ferenc utca 33. Barankovics tér 36. - Művelődési Ház Munkácsi sarok Mátyás utca 19. Kolozsvári utca 35.
Helyi védelemre jelölt épületek Móricz Zsigmond általános iskola Vásárhelyi Pál Gimnázium Toldi utcai gazdasági épület Munkácsi utca 6. Hősök utca Munkácsi utca 10. Hősök utca 67. Taskó utca 112. Taskó utca 36. Erdélyi utca 36. Rákóczi utca 54. Táncsics utca 11. Mátyás utca 5. Maros utca 30. Kolozsvári utca 27. Taskó utcai református templom	

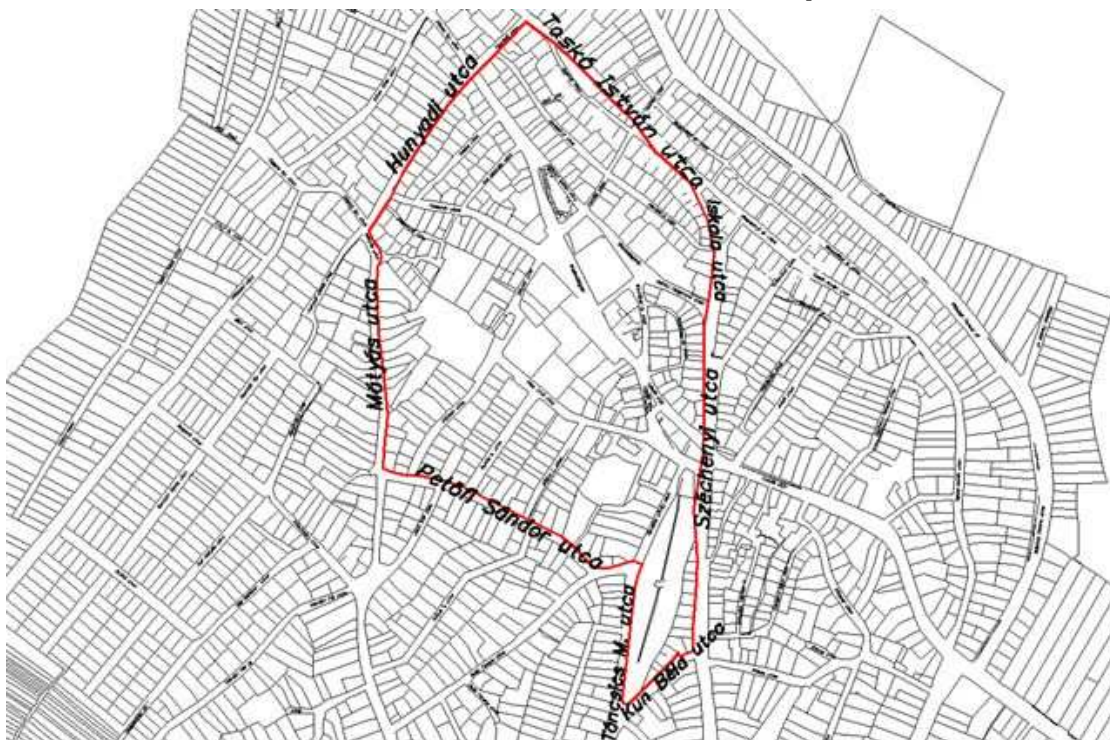
Forrás: Polgár Város településrendezési terve

6. Melléklet Az elvégzett régészeti kutatások katasztere

Polgár – Bacsóker	Rézkor bodrogkeresztúri fázisába tartozó temető
Polgár – Basatanya:	Alföldi vonaldíszes kerámia kultúrájának szilmei csoportja
Polgár – Belterület	Őskori és szarmata kori leletek
Polgár – Borjúhalom	Hatvani kultúra
Polgár – Csőszhalom	Szkíta temető
Polgár – Folyás	Avar temető
Polgár – Folyás, Bivalyhalom	A Neolitikum szilmei csoportjához tartozó jellegzetes anyagon kívül bronz- és szarmata kori, valamint Árpád kori cserépanyag
Polgár – Folyás, Kígyós tanya környéke	Szilmei jellegű neolitikus bűtyökfogó csonkja, pelyvás anyagú, őskori cserepek a X-XIII. századból
Polgár – Folyás, Simahát	Ujjbenyomással tagolt, neolitikus bűtyökfő, szarmata kori korongolt edényperemek és kőkőzép kori cseréptöredékek
Polgár – Folyás, Szilme	Neolitikus alföldi vonaldíszes kerámia szilmei csoportja; temető, bronzkori raktárlelet, Árpád-kori szőrványleletek
Polgár – Hajdúnánás	Rézkori temető
Polgár – Kenderfődek	Árpád-kori Csősz falu
Polgár – Kengyelfiőkkel szemben a csatorna partja	Kova és obszidián nukleusok, Árpád-kori cserepek
Polgár – Papp Vendel tanyája	Késő bronzkor halomsíros kultúrájának egykei csoportja
Polgár – Plébánia szőlő	Obszidián szilánkok
Polgár – Polonkai tanya:	Őskori és szarmata kori talptöredékek
Polgár – Téglaszín	Késő bronzkori péceli kultúrához tartozó leletek
Polgár – Tikos tanya	Neolitikus telepnyomok és bronzkori leletek
Polgár – Tikosi út 2400 méteres szelvénye	Kova és obszidián nukleusok
Polgár – Tikos 323. magassági pont	Kékes Árpád-kori falu templomhelye
Polgár – Új gimnázium	XVI-XVII. századi pénzleletek
Polgár – Wesselényi út 28	XVI-XVII. századi pénzleletek

Forrás: Polgár Város településrendezési terve

7. Melléklet „A” Zóna: Városközpont

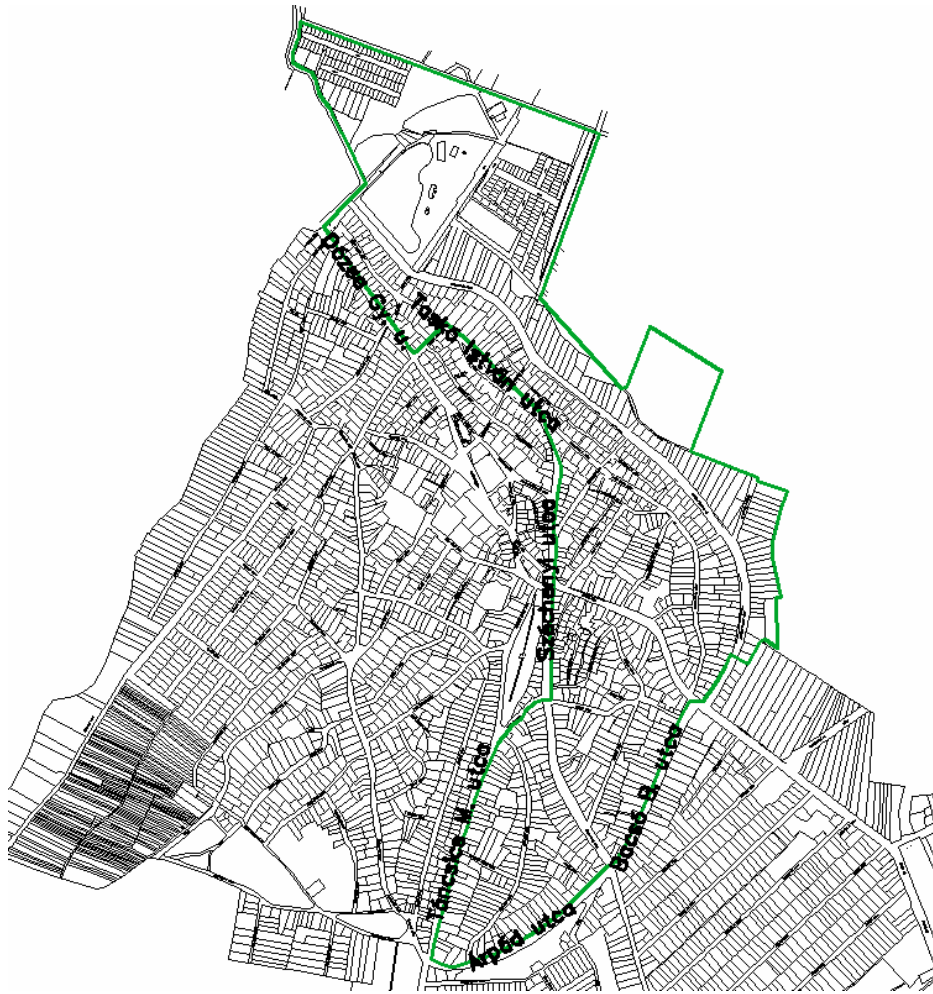
közterület neve	házszám	oldal
Taskó István	69, 71/a, 71, 73, 75, 77, 79, 81, 83, 85, 87, 89	páratlan
Szondi utca	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9	páros-páratlan
Iskola utca	1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17, 19, 21, 23	páratlan
Széchenyi utca	2, 4, 4/a, 6, 8, 10/a, 10/b	páros
Szabadság utca	2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18	páros
Kun Béla utca	1, 3, 5, 7, 9	páratlan
Táncsics Mihály utca	1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15	páratlan
Petőfi Sándor utca	1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17, 19, 21, 23, 25, 27, 29, 31	páratlan
Zólyom utca	1-36	páros-páratlan
Mátyás utca	1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17, 19, 21, 23, 25, 27, 29, 31, 33	páratlan
Hunyadi utca	1, 3, 3/a, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17, 19, 21, 23, 25	páratlan
Bercsényi utca	1-39	páros-páratlan
Dózsa György utca	1-22	páros-páratlan
Báthory István utca	1-7/a	páros-páratlan
Csaba utca	1-14	páros-páratlan
Vak Bottyán utca	1-10	páros-páratlan
Kossuth utca	1-21	páros-páratlan
Bessenyei utca	1-18	páros-páratlan
Virág utca	1-20	páros-páratlan
Városkert utca	1-14	páros-páratlan
Kiss Ernő utca	1-10	páros-páratlan
Barankovics tér	1-13	páros-páratlan
Honvéd utca	1-4	páros-páratlan
Móricz Zsigmond utca	1, 3/a, 3/b, 5, 7, 9	páratlan
Munkácsy utca	1-18	páros-páratlan
Hősök útja	1, 3, 6, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 24, 26	páros-páratlan

8. Melléklet „B” Zóna: Nyugati lakóövezet

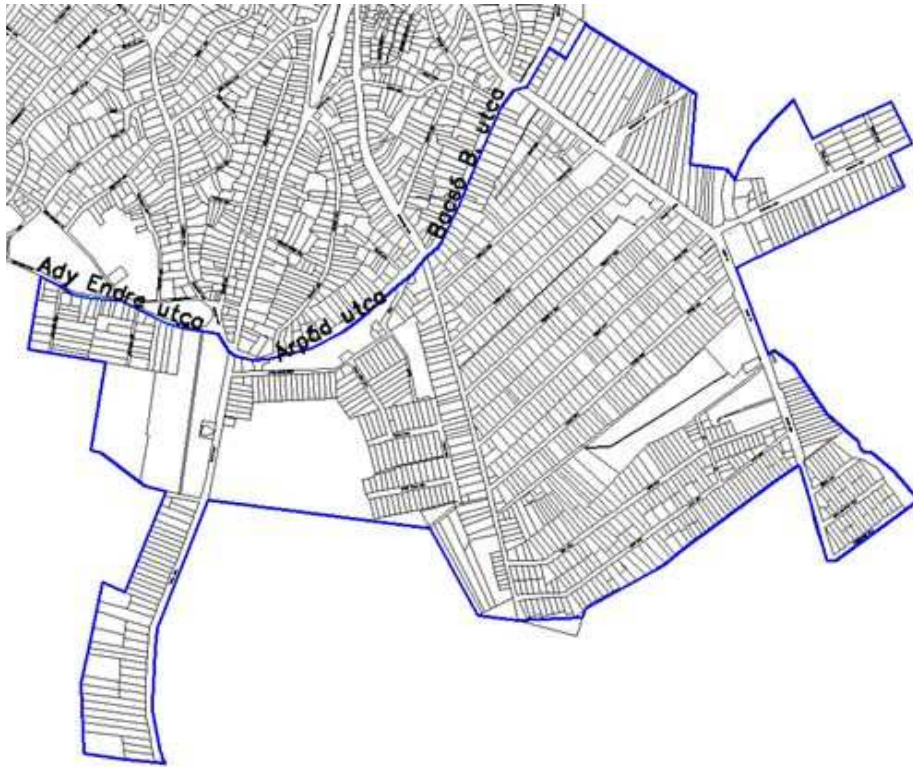
közterület neve	házszám	oldal	közterület neve	házszám	oldal
Dózsa György út	23-60	páratlan	Szőlő utca	teljes	páros-páratlan
Ibolya utca	teljes	páros-páratlan	Gagarin utca	teljes	páros-páratlan
Bajza utca	teljes	páros-páratlan	Viola utca	teljes	páros-páratlan
Dobó utca	teljes	páros-páratlan	Géza fejedelem utca	teljes	páros-páratlan
Bocskai utca	teljes	páros-páratlan	Maros utca	teljes	páros-páratlan
Gábor Áron utca	teljes	páros-páratlan	Nagyvárad utca	teljes	páros-páratlan
Klapka utca	teljes	páros-páratlan	Velencei utca	teljes	páros-páratlan
Hunyadi János utca	8-34	páros	Vereckei utca	teljes	páros-páratlan
Hunyadi János utca	36-	páros-páratlan	Kolozsvári utca	teljes	páros-páratlan
Mátyás király utca	2-50	páros	Botond utca	teljes	páros-páratlan
Vereckei utca	teljes	páros-páratlan	Kassa utca	teljes	páros-páratlan
Benczúr Gyula utca	teljes	páros-páratlan	Deák Ferenc utca	teljes	páros-páratlan
Deli Mátyás utca	teljes	páros-páratlan	Május 1. utca	teljes	páros-páratlan
Gorkij fasor	teljes	páros-páratlan	Jókai Mór utca	teljes	páros-páratlan
Alkotmány utca	teljes	páros-páratlan	Ady Endre utca	teljes	páros-páratlan
Vas Gereben utca	teljes	páros-páratlan	Tancsics Mihály utca	17-111	páratlan
			Petőfi Sándor utca	2-20	páros

9. Melléklet „C” Zóna: Keleti-északkeleti lakóövezet

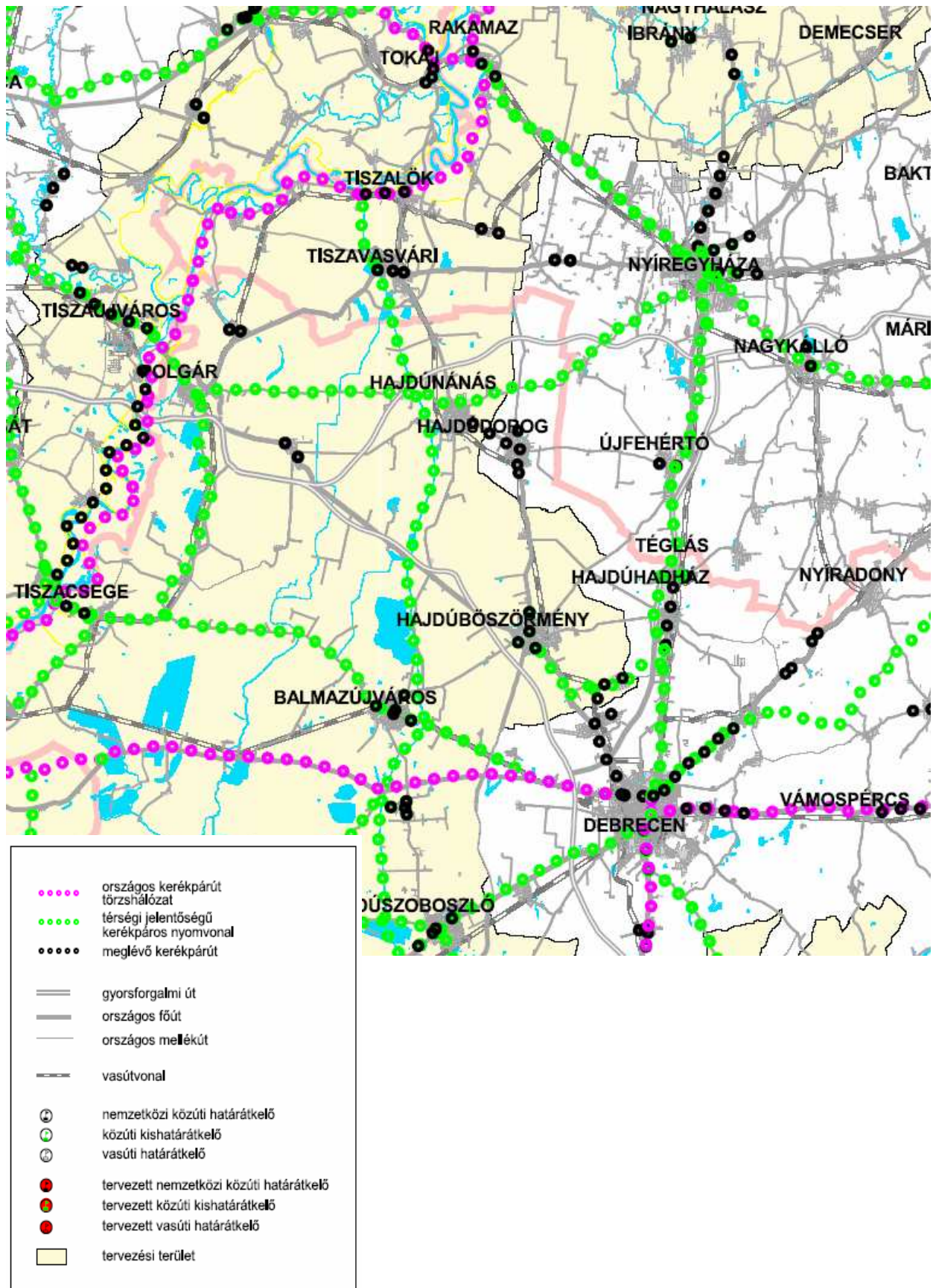
közterület neve	házszám	oldal	közterület neve	házszám	oldal
Árpád utca	1-30	páros-páratlan	Aradi utca	teljes	páros-páratlan
Tancsics Mihály utca	2-90	páros	Taskó István utca	1-65	páratlan
Csokonai utca	1-53	páros-páratlan	Taskó István utca	66-162	páros
Kun Béla utca	2-10	páros	Honvéd utca	3, 4, 5	páros-páratlan
Szabadság utca	1-77	páratlan	Wesselényi utca	teljes	páros-páratlan
Szabadság utca	20-72	páros	Pacsirta utca	1 - 51.	páros-páratlan
Széchenyi utca	1-35	páros-páratlan	Csalogány utca	1 - 40.	páros-páratlan
Rózsa utca	teljes	páros-páratlan	Selypes-köz	1 - 10.	páros-páratlan
Dimitrov utca	teljes	páros-páratlan	Fürdő utca	1 - 6.	páros-páratlan
Kölcsey utca	teljes	páros-páratlan	Rákóczi utca	101 - 171	páratlan
Gárdonyi Géza utca	teljes	páros-páratlan	Nyárfa utca	1 - 34.	páros-páratlan
Mikszáth K. utca	teljes	páros-páratlan	Fenyő utca	1 - 18.	páros-páratlan
Hősök útja	28-76	páros	Akácfa utca	1 - 12.	páros-páratlan
Hősök útja	27-77	páratlan	Hévíz utca	1 - 4.	páros-páratlan
Bacsó Béla út	2-42	páros	Tölgyfa utca	1 - 16.	páros-páratlan
Rákóczi Ferenc utca	2-172	páros-páratlan	Erdő utca	1 - 9.	páros-páratlan
Damjanich utca	teljes	páros-páratlan	Dózsa György utca	26-60	páros
Kazinczy utca	teljes	páros-páratlan			

10. Melléklet „D” Zóna Déli lakóövezet

közterület neve	házszám	oldal	közterület neve	házszám	oldal
Rákóczi Ferenc utca	1, 3, 5, 7, 9	páratlan	Erdályi utca	1-85	páros-páratlan
Bacsó B. utca	1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17, 19, 21, 23, 25, 27, 29, 31, 33, 35, 37, 39, 41, 43, 45	páratlan	Kárpát utca	1-81	páros-páratlan
Árpád utca	4	páros	Ságvári E. utca	1-67	páros-páratlan
Ady Endre utca	1-41	páros-páratlan	Bajcsy-Zs. utca	1-53	páros-páratlan
Dante utca	1-48	páros-páratlan	Somogy utca	1-42	páros-páratlan
Vörösmarty utca	1-15	páratlan	Hősök útja	31-79	páratlan
Arany János utca	1-31	páros-páratlan	Móra utca	1-18	páros-páratlan
Veres Péter utca	1-12	páros-páratlan	Hajdú utca	teljes	páros-páratlan
Hajnal utca	3-24	páros-páratlan	Úttörő utca	1-18	páros-páratlan
Dankó Pista utca	1-29	páros-páratlan	Mikes Kelemen utca	1-28	páros-páratlan
Lehel utca	1-101	páros-páratlan	Szabolcs utca	2-27	páros-páratlan
Toldi utca	1-79	páros-páratlan	Újtelep utca	1-15	páros-páratlan
Bem József utca	1-83	páros-páratlan	Nyíregyházi út	Helyrajzi szám	3360-3369

11. Melléklet Polgár város térségének kerékpárút-fejlesztési programja

12. Melléklet: A 2008. március 27. és április 14. között végzett városfejlesztési kérdőíves felmérés eredménye

Bevezetés

A városfejlesztési kérdőív különösen fontos eszközt képezte Polgár Integrált Városfejlesztési Stratégiát és a belvárosi akcióterületre vonatkozó Előzetes Akcióterületi Tervét megalapozó kutatásnak.

A kérdőíves felmérés 2008. március 27-től április 14-ig tartott. A felmérést Polgár Város Önkormányzatának megbízásából a MEGAKOM Stratégiai Tanácsadó Iroda végezte.

A kérdőíves felmérés célja olyan aktuális információk gyűjtése volt, amelyek a település fejlődésének folyamatát, valamint a lakosság által kívánatosnak tartott fejlesztési irányokat tükrözik. Mindez azért különösen fontos, mert a helyi szereplők tapasztalatai, elképzelései, ismeretei nélkül nem lehetséges megalapozott, releváns, a helyi igényeknek megfelelő fejlesztések előkészítése.

Az összegyűjtött információk szerves részét képezik az Integrált Városfejlesztési Stratégia illetve a városközpont fejlesztését célzó Akcióterületi Terv helyzetelemzésének. A válaszok figyelembe vételével kerülnek meghatározásra a fejlesztés tartalmi elemei is.

Módszertan

A kérdőíves felmérés alapvetően a www.megakom.hu/polgar/questionnaire.html internetes oldalon elhelyezett, online kérdőív segítségével történt. A kérdőív kidolgozása, illetve a válaszok fogadása és feldolgozása egy speciálisan ilyen célra fejlesztett szoftver segítségével történt. Azon válaszadók számára, akik valamely okból nem tudták interneten kitölteni a kérdőívet, lehetőség volt nyomtatott formátumú kérdőívek leadására is, amelyek begyűjtését Polgár Város Önkormányzata szervezte meg.

A kérdőív kitöltése önkéntes és anonim volt. Csupán az elektronikus feldolgozhatóság érdekében volt szükség egy e-mail cím megadására, amely semmilyen formában nem kerül feldolgozásra, és a későbbiekben felhasználásra.

A kérdőív egyaránt tartalmazott zárt és nyitott kérdéseket. Nyitott kérdésekre a koncepcionális és stratégiai tervezés elősegítésére szolgáló kérdések esetén válaszoltak a megkérdezettek. Ezek a kérdések a válaszadók Polgár iránti attitűdjét, a város fejlődésével kapcsolatos jövőképet, valamint az elmúlt és elkövetkező időszak legfontosabbnak ítélt fejlesztéseit vizsgálták spontán (listákkal nem irányított) kérdésfeltevéssel. A kérdőíves felmérés biztosította a válaszadók számára, hogy kötöttségek nélkül, minden egyéb tényező (pl. pénzügyi feltételek megléte, műszaki megvalósíthatóság megítélése) figyelmen kívül hagyásával, szabadon mondhassák el véleményüket.

A nyitott kérdések kiértékelése az egyes kérdésekre érkezett hasonló vagy megegyező válaszok homogén csoportokba rendezésével történt. A legfontosabbnak ítélt fejlesztésekre vonatkozó kérdések esetén az értékelés a válaszok súlyozásával történt. Az első legfontosabbnak ítélt fejlesztések 3-szoros, a második 2-szeres, a harmadik egyszeres súllyal kerültek összeszámolásra.

Zárt kérdések kerültek felhasználásra a demográfiai jellegű, a város funkcionális szerkezetét vizsgáló, illetve a fejlesztések közötti prioritási sorrend meghatározását szolgáló kérdések esetén. A nem demográfiai jellegű kérdésekre érkezett válaszok kiértékelése a jelölések összeszámításával, majd az adott kérdésre választ adók összes számához viszonyított arány meghatározásával történt.

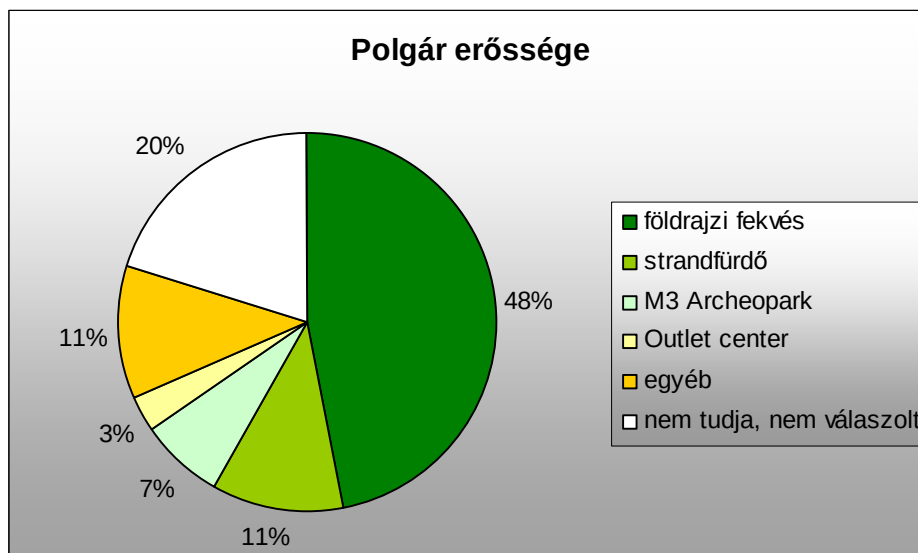
Az ily módon összegyűlt vélemények iránymutatást nyújtanak a városfejlesztési stratégia alakításához.

A kérdőív végén a válaszadók saját kapcsolat-felvételi elérhetőségeiket is megadhatták, amennyiben máskor is részt kívánnak venni a városfejlesztéssel kapcsolatos felmérésekben. A

megadott adatok a személyiségi jogoknak megfelelően kerülnek kezelésre, és csak a megjelölt célra kerülnek felhasználásra. Ezeket az adatokat jelen összefoglaló nem tartalmazza.

Kérjük, írja le, hogy Ön szerint mi Polgár legfőbb erőssége, amely megkülönbözteti a többi magyarországi várostól!

A válaszadók többsége szerint a város legfőbb erőssége a földrajzi fekvése, ami az M3-as és M35-ös autópályák megépítésével egyformán gyorsan elérhetővé tette a három közeli nagyvárost (Debrecen, Miskolc, Nyíregyháza) illetve az ország távolabbi részeit is. Az ebbe a csoportba tartozó válaszok kisebb részénél megjelent a fekvésből eredő potenciál jelenlegi nem kellő kihasználtságára való utalás is.

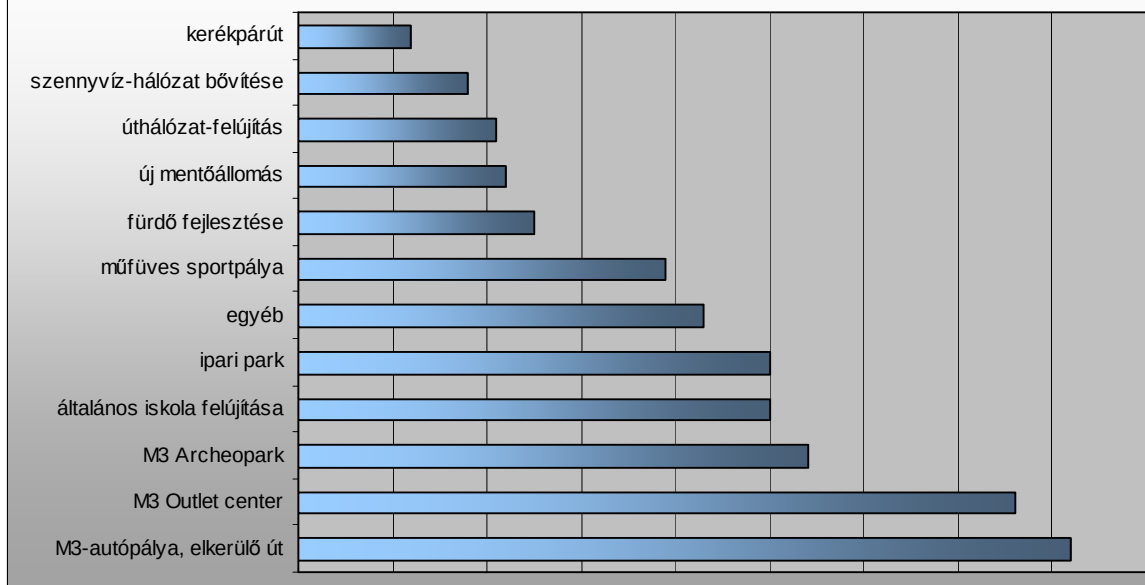
Kérjük, írja le röviden, hogy mit szeret leginkább Polgáron!

A legtöbb válaszadó (22,5 %) valamiféle **érzelmi kötődés** miatt szereti a leginkább városát, azaz a családi, baráti kötelékek meglétét, illetve a szülőhelyhez való kötődést hangsúlyozták. Szintén jelentős volt azok aránya (18,4 %), akik elsősorban a **békés, csendes, kisvárosias lakókönyezet** miatt szeretik Polgárt. A kérdőívet kitöltők többsége (34,7 %) nem válaszolt erre a kérdésre.

Melyek voltak Ön szerint az elmúlt öt év legfontosabb, a város jövője szempontjából legjelentősebb fejlesztései? Nevezze meg a 3 legfontosabb fejlesztést!

A megnevezett fejlesztések sorrend szerint súlyozásra kerültek. Az első helyen megjelölt fejlesztések 3-szoros, a második helyen megjelölt fejlesztések 2-szeres, a harmadik helyen megjelölt fejlesztések 1-szeres súllyal kerültek összeszámlálásra. Az összesítés alapján, a válaszadók szerint az elmúlt 5 év legfontosabb fejlesztése az **M3-as autópálya** és a hozzá kapcsolódóan megépült **35-ös főút várost elkerülő szakasza**. A válaszadók jelentős várakozásokat fűznek a város melletti 2008. májusában megnyíló **Outlet center** dinamizáló hatásához, hiszen összességében ezt a fejlesztést ítélik a második legfontosabbnak az elmúlt öt évben. Ezekon kívül az **M3 Archeopark** megnyitása, az **általános iskola felújítása** és a **Polgári Ipari Park** kialakítása közel azonos fontosságúnak tekinthető a lakossági vélemények alapján, de jelentőségükben érezhetően elmaradnak a két legfontosabbnak ítélt fejlesztéshez képez.

Az elmúlt öt év legfontosabb fejlesztései

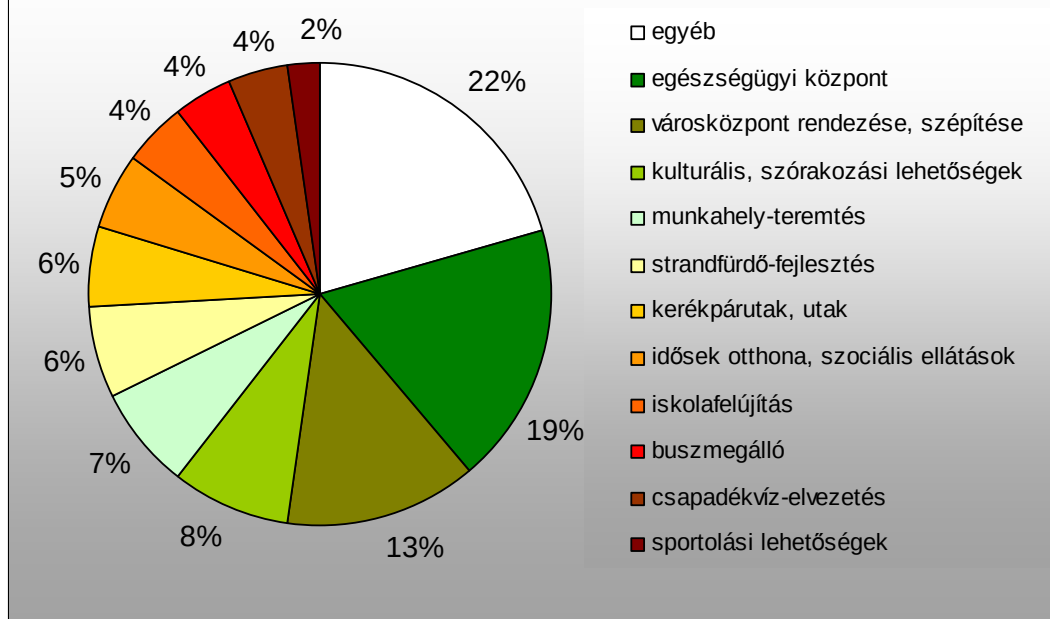
Melyek lennének Ön szerint a következő öt év legfontosabb, a város jövője szempontjából legjelentősebb fejlesztései? Nevezze meg a legfontosabb 3 fejlesztést!

A felmérés alapján két kiemelt fejlesztési terület van Polgáron, amely megoldását a lakosok igénylik és elvárják a következő öt évben:

- Az egészségügyi szolgáltatások korszerű épületben való ellátásnak biztosítása
- Igényes és kulturált városközponti környezet kialakítása

Ezen kívül hangsúlyosan jelentkezik az igény a kulturális és szórakozási feltételek bővítésére, a munkahelyteremtő beruházásokra és a strandfürdő fejlesztésére is.

A következő öt év legfontosabb fejlesztései

Kérjük, írja le röviden, hogyan képzei el Polgárt tíz év múlva!

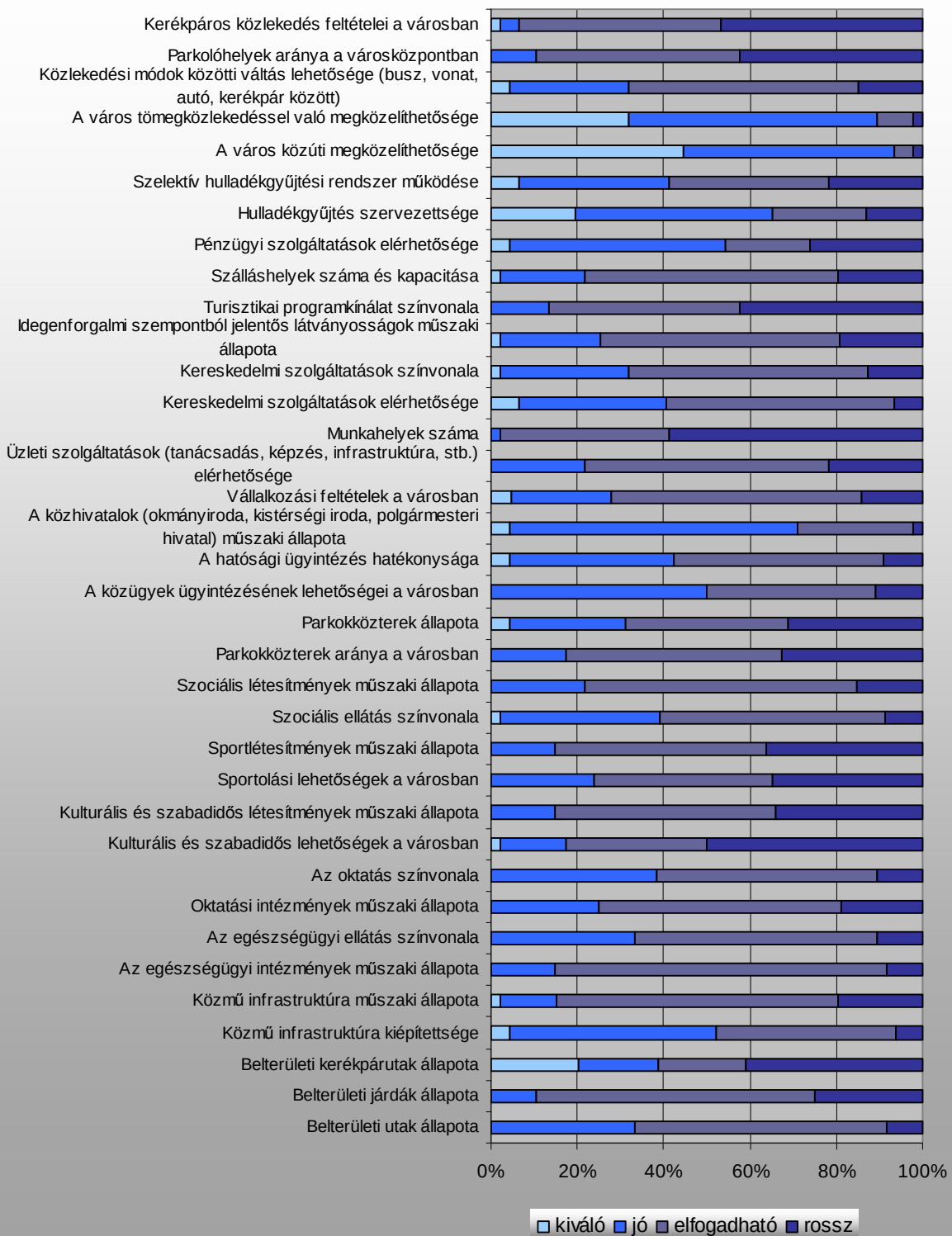
A válaszok többsége a **tiszta, rendezett és békés kisvárosként** látná szívesen Polgárt tíz év múlva. Szintén jelentős volt azok aránya, akik azt hangsúlyozták, hogy olyan várost képzelnek el, amely mindenki számára **megfelelő munkahelyet és megélhetést biztosít**, ahol minden becsületes ember megtalálja a számítását.

Véleménye szerint az alábbiakban felsorolt tényezők tekintetében milyen a helyzet jelenleg Polgáron?

A város különböző adottságaival való elégedettség felmérése alapján megállapítható:

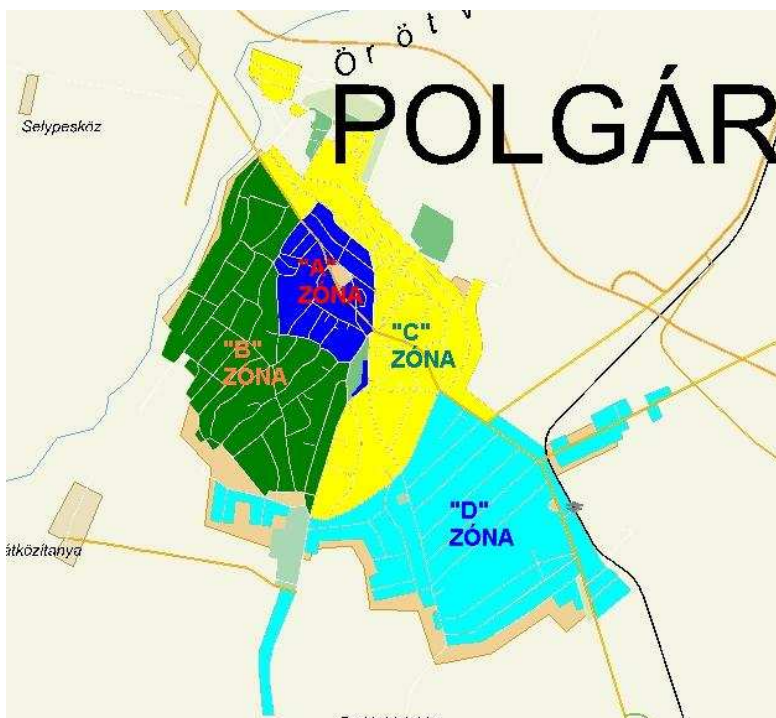
- a válaszadó lakosok túlnyomó többsége igen kedvezőnek ítéli meg Polgár megközelíthetőségét, közúton és tömegközlekedéssel egyaránt;
- a közhivatalok műszaki állapotát, a hulladékgyűjtés szervezettségét, a pénzügyi szolgáltatások elérhetőségét, a közmű infrastruktúra kiépítettségét és a közügyek intézésének lehetőségét a válaszolók többsége szintén kiválóak vagy jónak tartja;
- a város legégetőbb gondja egyértelműen a kevés munkahely;
- nagy igény lenne a kulturális és szabadidős lehetőségek bővítésére.

A különböző adottságokkal való elégedettség

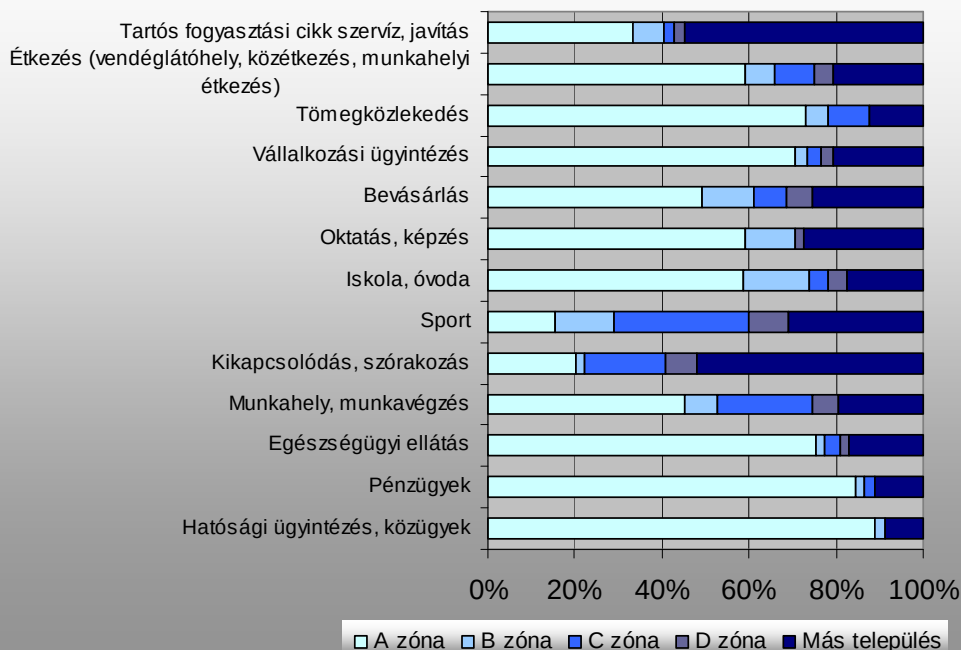

Kérjük, térkép segítségével jelölje meg, hogy legjellemzőbben Polgár melyik részén végzi az alábbi tevékenységeket! Több választ is megjelölhet!

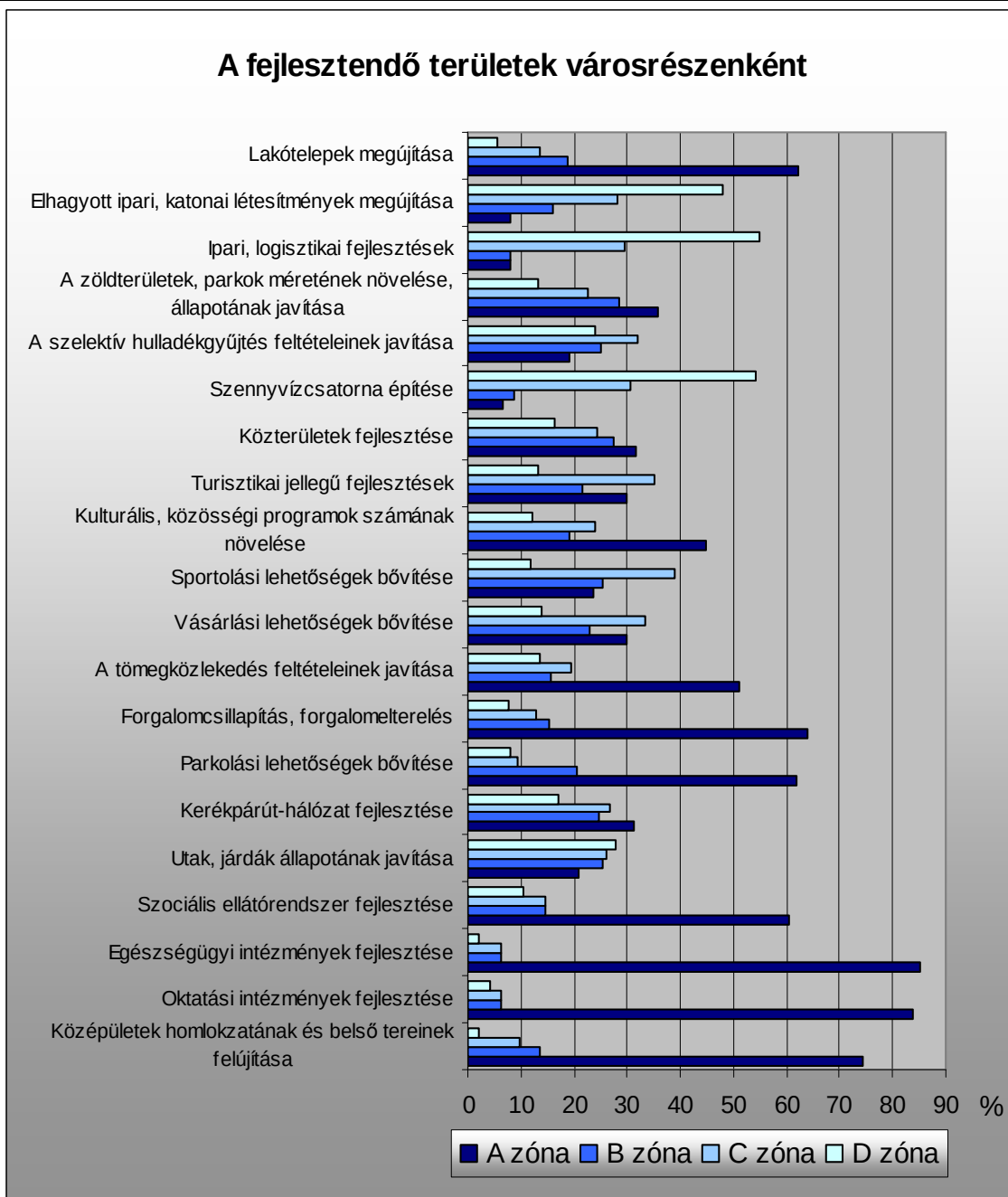
A polgári lakosok a legtöbb tevékenységet egyértelműen a belvárosban (A zóna) végzik. A városon belül a C zóna igénybevétele jelentős még, a városrészbe a lakosok főként a sportolni és kikapcsolódni jönnek, de itt van a második legtöbb munkahely is a városban. A kérdőívet kitöltők válasza alapján a javítási és szervizelési szolgáltatásokat más településeken veszik igénybe, továbbá kikapcsolódni, szórakozni járnak el a városból.

A lakosok tevékenységeinek eloszlása zónánként

Kérjük, a térkép segítségével jelölje meg, hogy az egyes városrészekben milyen típusú fejlesztésekre van elsődlegesen szükség! Több választ is megjelölhet!

Leginkább a belváros fejlesztését tartják szükségesnek a lakosok, hiszen az A zónánál a lehetséges fejlesztési területeket igen nagy arányban jelölték meg. Bizonyos fejlesztések egyértelműen egy városrészhez kötődnek (pl. szennyvíz-csatornaépítés, ipari és logisztikai fejlesztések a D zónához). Vannak azonban olyan infrastrukturális beruházások (pl. utak, járdák, kerékpárutak építése, közterületek fejlesztése) amelyekre minden városrészben igény van, éppúgy mint néhány szolgáltatás (mint pl. vásárlás, sportolás, szelektív hulladékgyűjtés) fejlesztése tekintetében.

Válaszadók neme

Nő	59%
Férfi	41%

Válaszadók legmagasabb iskolai végzettsége

Egyetemi, főiskolai oklevél	47%
Középiskolai érettségi	39%
Szakiskolai, szakmunkásképző bizonyítvány	6%
Általános iskola	6%
Egyéb: Kérjük írja le:	2%

Válaszadók életkora (betöltött évek alapján)

5-14	2%
15-19	10%
20-24	2%
25-29	6%
30-39	31%
40-49	22%
50-59	24%
60-69	2%

Lakóhely

Polgár	92%
Tiszagyulaháza	4%
Egyéb település	4%

13. Melléklet: A május 1-jén rendezett lakossági fórum összefoglalója

2008. május 1-jén a Strandfürdő területén megrendezett BELÁHAPI fesztivál keretében 14:30-tól prezentációt tartott Polgár Város Önkormányzata az Integrált Városfejlesztési Stratégiáról, illetve a városközponti akcióterületen tervezett városfejlesztési projektelemokről.

A prezentáció előtt a lakosok tájékoztatása érdekében **szórólapok kiosztására** került sor, melynek segítségével érthetővé váltak a stratégiai dokumentum célkitűzései, a város középtávú fejlesztési elképzelései. (A szórólap külső és belső oldalát a következő oldalak tartalmazzák.)

A **prezentáció** keretében a következő projektelemek kerültek részletes bemutatásra az elkészült látványtervek segítségével:

- Polgármesteri Hivatal rekonstrukciója és bővítése a Kistérségi Szolgáltató Központtal
 - Munkaügyi Központ felújítása, és bővítése egy kávéházzal
 - Gazdasági szolgáltató ház építése a Munkaügyi Központ épületének folytatásában a Szabadság téren
 - A városközponti zöldterületek megújítása
- továbbá
- Kistérségi Járóbeteg Szakellátó Központ építése
 - Művelődési központ és Könyvtár rekonstrukciója és bővítése.

Az akcióterületek további projektelemei is említésre kerültek annak érdekében, hogy a lakosok megismerhessék a város fejlesztési szándékait.

A lakossági fórumon, mely informális keretek között zajlott részt vettek nemcsak a város lakói, de a kistérség településeinek lakosai is. Az IVS-hez csatolt jelenléti ív szerint több mint ezren vettek részt a programon, így a prezentáció a lakosok minimum 10%-ához eljutott. A párbeszéd az előadók és a hallgatók között eredményesen zajlott, a lakosok elmondhatták véleményüket a hallottakkal kapcsolatban, feltehették kérdéseiket, melyre az előadók válaszoltak. A város véleménye szerint a fórum elérte célját, a lakosok is elégedettek voltak és egyetértést mutattak a hallottakkal kapcsolatban.

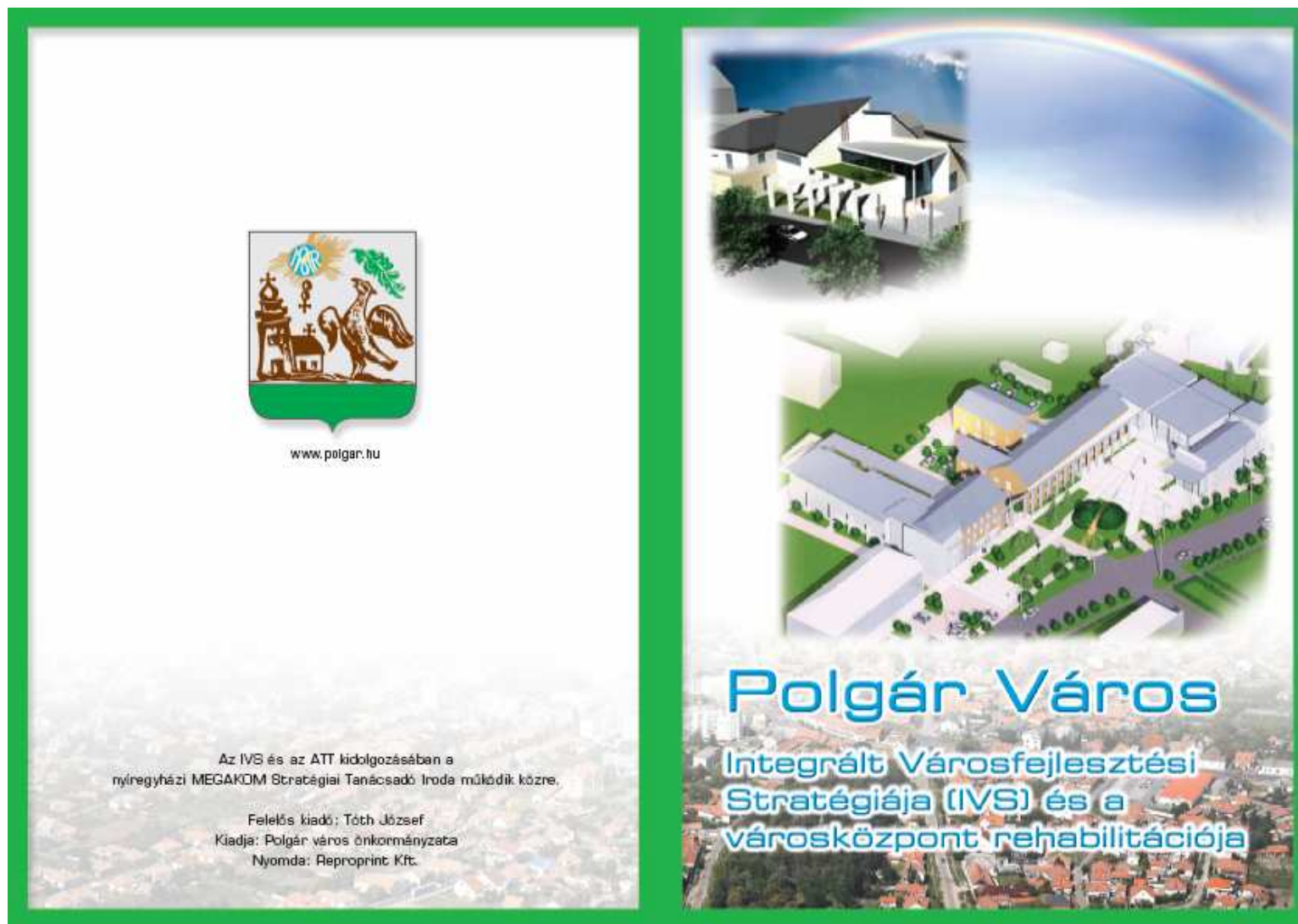
A Strandfürdő bejáratánál elhelyezett molino

A lakossági fórum hallgatósága

A szórólap külső oldala

A szórólap belső oldala

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia fogalma

- Egy hosszú távú, stratégiai szemléletű,
- **megvalósítás-orientált** tervezési dokumentum,
- amely a város/városrészek helyzetfeltárására építve
- kijelöli a középtávú **fejlesztési irányokat**.

Polgár átfogó célja

A város elhelyezkedését kihasználva a keleti országrész gazdasági és turisztikai kapujává válni, ahol a fejlett köz- és közösségi szolgáltatások biztosításával a helyi lakosok modern, kisvárosias környezetben minőségi életet élnek.

Polgár fejlesztési irányai

- Városközpont rehabilitáció
- Kistérségi Járóbeteg Szakellátó felépítése
- Fürdőfejlesztés és szabadidős lehetőségek bővítése
- Munkahelyteremtés elősegítése
- Közütemi infrastruktúra fejlesztése
- Közlekedési és ipari infrastruktúra
- A közösségi élet fejlesztése (Kulturális, szabadidős és közösségi szolgáltatások)
- Szociális intézményi szolgáltatások fejlesztése (bölcsőde, bentlakásos szociális intézmény)
- Oktatás, képzés, humán erőforrás
- Közigazgatás korszerűsítése

Partnerek	Partnerség célja
lakosság	elfogadottság, identitás
vállalkozások	magántőke mobilizálása
intézmények	szakpolitikai egyeztetés
környező települések	agglomerációs együttműködés

Kistérségi Járóbeteg Szakellátó Központ

A terv a városközpontban egy új, XXI. századi, színvonalas szakellátó központ felépítése, ahol az alap- és szakellátások egy helyen és szinten egy időben biztosítottak lennének.

Az épületben gyógyszerár, gyógyszereszközök forgalmazó üzlet, természetgyógyászati szaküzlet, továbbá a háziorvosi szolgáltatások is megtalálhatók lennének.

Városközponti rehabilitáció projektelemel

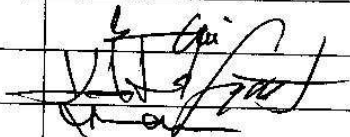
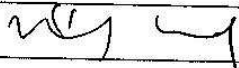
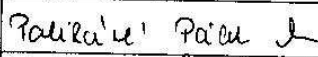
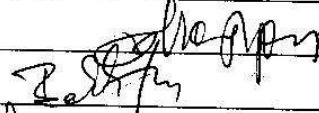
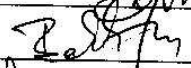
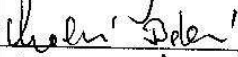
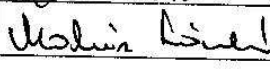
Épület-felújítás	Közterület-fejlesztés
• Gazdasági Szolgáltatóház kialakítása a Barankovics tér 8. szám alatt • Munkügyi Központ épületének felújítása, kávéház kialakítása az épület nyugati oldalában Polgármesteri Hivatal külső felújítása • Polgármesteri Hivatal mellett egy új épület-szárny kialakítása a Kistérségi Szolgáltató Központ részére	• Barankovics tér teljes felújítása, parkolók térburkolattal való ellátása • Zöld felületek növelése a városközpontban • Gyalogos járda kialakítása a Szabadság tér déli részén, mely összeköti az iskolát a központi térrel • Térfigyelő rendszer kiépítése a városközpont biztonságossá tétele érdekében

14. Melléklet: A 2007. december 27-én rendezett vállalkozói fórum jelenléti íve

JELENLÉTI ÍV

Mely készült 2007. december 27-én/ csütörtökön/ 16.00 órai kezdettel Polgár Város Önkormányzatának Polgármesteri Hivatala emeleti tanácskozótermében a polgári vállalkozók részére megrendezett fórumon megjelentekről:

Aliter Kft. /Mészáros László/	
Apagy Imre	
Anter Kft. /Nagy Antal/	<i>Nagy Antal</i>
Auto-Demeter Kft./Demeter Attila/	
Balázs Ferencné	
Baráth Zoltán	
Bereczki József	
Berkes István	<i>24</i>
Bíró Attila	
Birkás József	<i>Birkás József</i>
Biaplast Bt. /Bialaszk János /	<i>Bialaszk János</i>
Bicomix Kft. /Hornyák Béla/	<i>Horvát</i>
Csirmaz Attila	
Czaga János	
Csikós Lászlóné	<i>Csikós Lászlóné</i>
Denico Kft. /Nyikon Dezső/	
Derzsényi Jánosné	<i>Derzsényi Jánosné</i>
Dobó Adorján	
Dorogi Magánsütőde Kft. /Kiss Antal János/	<i>Kiss Antal János</i>
Bálint Zoltán	<i>Bálint Zoltán</i>
Épfix Kft. /Suhajda Tibor/	<i>Suhajda Tibor</i>
Family-T Bt. /Tóth Józsefné/	<i>Tóth Józsefné</i>
Festék Csodák Kft. /Lázár Gábor/	
Filigrán Kft. /Szegedi Ildikó/	

Filigrán Kft. /Szegedi Ildikó/	
Gál Attila	
Gold Épker Kft. /Sütő Balázsné/	
Gyivák Csaba	
Hajdúsági Gabonaipari Rt. /Makai Lászlóné/	
Hajdúsági Hulladék Kft. /Will Csaba/	
Hegedűs Ferenc	
Hortobágymenti Vízgazd. Társ. /Balogh József/	
Innoglass Kft. /Horváth Csaba Róbert/	
Izsvák János	
Jáborszki Zsolt	
Juhász Antal	
Juhász Gábor	
Kapin Albert	
Kókai és Tóth Bt. /Kókai Gyula/	
Kornis Imre	
Kovács János	
Kovács József	
Kovács Lászlóné	
Kovács Tamás Húsbolt	
Kocsisné Portörő Enikő	
Kühne & Nagel Kft. /Tóth Timea/	
Lékáné Várkonyi Gizella	
Magyar Közút Kht. /Farkas László/	
Magyar Posta Zrt.	
Palikáné Pálnok Anna	
Meggyesi József	
MINIMAX 90 Bt. /Bakk Ferenc/	
Molnár Béláné	
Molnár László	
Molvill Bt. /Molnár Lászlóné/	

M3 City Center Kft. /Sarudi Sándor/	
Nóra 97 Kft. /Tóth Zoltánné/	
Németh Ferencné	<i>Németh Ferencné</i>
Novi-Bau 2004 Bt. /Hornyák László/	
Nyír-Demonich Kft. /Kálló Zoltán/	
Otp Bank Nyrt. /Paluchné Zajác Irén/	
OLBEN Kft. / Oláh Józsefné/	
Papp András	<i>Papp András</i>
Péntek Kálmánné	<i>Péntek Kálmánné</i>
Phoenix Pharma Zrt. /Várdai Antalné/	<i>Várdai Antalné</i>
Plastik 93 Kft. /Csomós Tibor/	
Polgár és Csege Coop Zrt. /Makó Albert/	<i>Makó Albert</i>
Polgári Földker Kft. /Smíger István/	<i>Smíger István</i>
Polgári Takarékszövetkezet /Béke Lászlóné/	
Polgár Invest Kft. Székely István	<i>Székely István</i>
Poli-Form 94 Bt. /Császár Antal/	
Polikrom Bt. /Bartók Béla/	
Reproprint Kft. /Béke László/	
Serpens Bt. (Gyógyszertár) Szrogh Károlyné	
Shmidt János	<i>Shmidt János</i>
Sikér 95 Bt. /Lukács Lászlóné/	
Stefán Camion Kft. /Stefán Ferenc/	<i>Stefán Ferenc</i>
Struba Józsefné	<i>Struba Józsefné</i>
Setya Bútorbolt /Tóth István/	
Szabó Balázs	<i>Szabó Balázs</i>
Szarka Andorné	<i>Szarka Andorné</i>
Székely Mihály	
Tanyi Jánosné	
TAKÉPSZER KFT. /Takács Bertalan/	<i>Takács Bertalan</i>
Tikoplaszt Kft. /Retzler János/	<i>Retzler János</i>

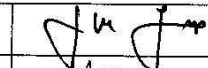
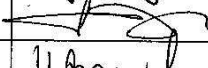
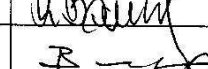
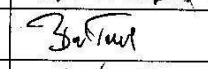
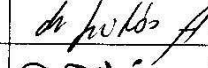
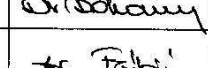
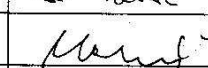
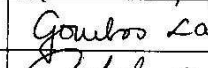
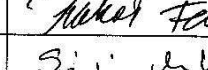
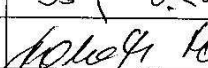
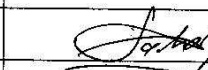
TIVIZIG Polgári Szakaszmerőnkseg / Sándor Attila/	
TISZA-TEAM /Rác BÉla/	
Tóth Józsefné /Bolya Ruházati Bolt/	<i>[Handwritten signature]</i>
Tuza János	
Turáni Zoltán /Ezüst horog horgászbolt/	
Varga Gábor	
Vámosi Antal	
Vámosi Gumiszervíz Kft. /Vámosi László/	
Vámosi Kft. /Vámosi József/	<i>Vámosi József Kft.</i>
Városi Patika Bt. /Samu Lajosné/	
Villkom-Pol Bt. /Tóth István/	<i>[Handwritten signature]</i>
VI-TA Bt. /Vitányi Árpád/	<i>[Handwritten signature]</i>
Winden-Szer Kft. /Bacsa János/	
Ziehovszki István	

15. Melléklet: A polgári Képviselőtestület, intézményvezetők és civil szervezetek számára 2007. december 28-án rendezett IVS tájékoztató fórum jelenléti íve

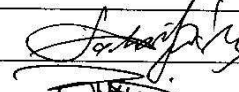
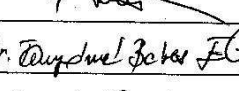
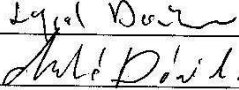
JELENLÉTI ÍV

Mely készült 2007. december 28-án / pénteken/ 16.00 órai kezdettel a polgári Képviselőtestület, intézményvezetők, és civil szervezetek számára rendezett fórumon megjelentekről

Képviselő-testületi tagok:

1./	Tóth József polgármester	
2./	Struba József alpolgármester	
3./	Dr. Baranya György	
4./	Bene László	
5./	Béres Tamás	
6./	Dr. Csikós Anikó	
7./	Dr. Dohány László	
8./	Dr. Fábíán Ildikó	
9./	Molnár János	
10./	Gombos Lászlóné	
11./	Puskás Ferenc	
12./	Sóvágó Mihály	
13./	Szalontai Sándor	
14./	Vincze Attila	

Bizottsági tagok:

1./	Jáborszki Imre	
2./	Paluchné Zajác Irén	
3./	Polonkai Gábor	
4./	Romos Attila	
5./	Dr. Faragóné Béres Edit	
6./	Lengyel Dezsóné	
7./	Makó Dávid	

8./	Dr. Kiss Attila	
9./	Németh Ferenc	<i>Németh Ferenc</i>
10./	Takács Károlyné	<i>Takács Károlyné</i>

Civil szervezetek képviselői:

1./	Önkéntes Tűzoltó Egyesület Béke Gyula elnök	<i>Béke Gyula</i>
2./	Önkéntes Tűzoltó Egyesület Bodnár Sándor pk.	
3./	Polgárőrség Suhajda Gyula	<i>Suhajda Gyula</i>
4./	Polgárőrség Szabó Tiborné	<i>Szabó Tiborné</i>
5./	Vöröskereszt Takács Bertalanné	<i>Takács Bertalanné</i>
6./	Hagyományőrző Lovas Egyesület Murvai Zsolt	<i>Murvai Zsolt</i>
7./	Vöröskereszt Suhajdáné Czibere Mária	<i>Suhajdáné Czibere Mária</i>
8./	Árvácska Népdalkör Szekeres Józsefné	<i>Szekeres Józsefné</i>
9./	Tiszavirág Citerazenekar Virágh Sándor	
10./	Foltvarró Kör Bacsa Gyuláné	<i>Bacsa Gyuláné</i>
11./	Polgári Nyugdíjasklub Oláh Miklósné	<i>Oláh Miklósné</i>

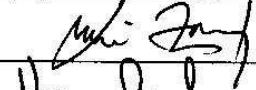
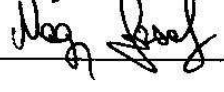
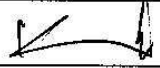
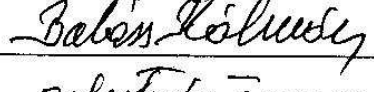
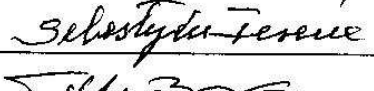
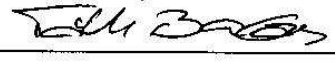
Intézményvezetők, gazdasági vezetők:

1./	Dr. Váliné Antal Mária jegyző Polgármesteri Hivatal	
2./	Hágen József Városgondnokság	<i>Hágen József</i>
3./	Adamik Lászlóné Városgondnokság	<i>Adamik Lászlóné</i>
4./	Pozsa Ferenc Városgondnokság	<i>Pozsa Ferenc</i>
5./	Jáborszki Imre Városgondnokság	<i>Jg. Jáborszki Imre</i>
6./	Struba Sándor Városgondnokság	
7./	Puskás János Városgondnokság	<i>Puskás János</i>
8./	Máté Lajos Városgondnokság	
9./	Péterné Kiss Petronella Ady Endre Művelődési Központ	<i>Péterné Kiss Petronella</i>
	Tóth Árpádné	<i>Tóth Árpádné</i>

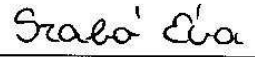
10./	Ady Endre Művelődési Központ	
11./	Molnár Endréné Napsugár Óvoda intézményvezető	Molnár Endréné
12./	Tóth Józsefné Napsugár Óvoda intézményvezető helyettes	Tóth Józsefné
13./	Görömbei Gyuláné Napsugár Óvoda	Görömbei Gyuláné
14./	Dr. Kissné Santa Éva Kistérségi Szolgáltató Központ Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat	
15./	Kovács Mária telephely óvoda vezető	Kovács Mária
16./	Mézes Attiláné telephely óvodavezető	Mézes Attiláné
17./	Károlyi Attiláné Igazgató helyettes	Károlyi Attiláné
18./	Bene Lászlóné Igazgató helyettes	Bene Lászlóné
19./	Kóródi Éva Igazgató helyettes	
20./	Samu Lajos Igazgató helyettes	
21./	Molnárné Gargyi Márta Gazdasági vezető	Molnárné Gargyi Márta
22./	Varga Gáborné Gazdasági vezető	Varga Gáborné

Egészségügyi dolgozók:

1./	Dr. Kormos Mária és Társa Bt. Dr. Kormos Mária	
2./	Dr. Borók Levente egyéni vállalkozó	
3./	Dr. Székely Csaba egyéni vállalkozó	
5./	Homeopraxis Bt. Dr. Maák Margit	Dr. Maák Margit
6./	Czégényi és Társa Bt. Dr. Czégényi Zsuzsa	
7./	CK DENTAL Bt. Dr. Faragó Lajos	Dr. Faragó Lajos
8./	Dr. Yousif Osama	Dr. Yousif Osama

1./	Rendőrség Bacskai Zoltán	
2./	Munkaügyi Központ Nagy József	
3./	Mentőállomás Rácz Zoltán	
4./	Városi Televízió Komlós Barnabás	
5./	Városi Televízió Struba Levente	
6./	Megyegazda Kht. Zámbori Tamás	
7./	Megyegazda Kht. Nagy Tibor	
8./	Megyegazda Kht. Bényei Zsolt	
9./	Nagy Kálmán Korpusz 93 Kft.	
10./	Eke László	
11./	Morotva Vadásztársaság Gulyás András	
12./	- FUKU-DO SE Tóth István	
13./	Városi Sportegyesület Mészáros László	
14./	Kézilabda Suli Balázs Kálmán	
15./	Sebestyén Ferenc Méhész Egyesület	
16./	Tóth Balázs	

Egyházak

1./	Római Katolikus Egyház Dr. Linczenbold Levente plébános	
2./	Református Egyházközség Szabó Éva református lelkész	

16. Melléklet: A szakigazgatásban dolgozók részére 2007. december 29-én rendezett IVS tájékoztató fórum jelenléti íve

Jelenléti ív a 2007. december 29.-én a szakigazgatásban dolgozók részére rendezett fórumon megjelentekről:

S.sz.	NÉV:	Aláírás
1./	Adamik Nikolett	Adamik Nikolett
2./	Adorjániné Szokol Ildikó	Adorjániné Szokol Ildikó
3./	Andorkó Mihályné	Andorkó Mihályné
4./	Bacskainé Nagy Magdolna	Bacskainé Nagy Magdolna
5./	Bartalné Bódor Éva	
6./	Buczné Maklaga Gizella	Buczné Maklaga Gizella
7./	Csepányiné Bartók Margit	Csepányiné Bartók Margit
8./	Csikós László	Csikós László
9./	dr. Váliné Antal Mária	dr. Váliné Antal Mária
10./	Elek Zoltánné	Elek Zoltánné
11./	Farkas Sándorné	Farkas Sándorné
12./	Földváriné Mezei Anikó	Földváriné Mezei Anikó
13./	Hóczáné Klenóczki Mária	Hóczáné Klenóczki Mária
14./	Holló Józsefné	
15./	Hornyák Bálintné	
16./	Juhász Ildikó	Juhász Ildikó
17./	Juhász Mónika Erzsébet	
18./	Kapus Józsefné KOROLNAI BOLYA	Kapus Józsefné
19./	Kártik Antal	Kártik Antal
20./	Kereki Károlyné	
21./	Kiss Ilona Andrea	Kiss Ilona Andrea
22./	Kiss Miklósné	Kiss Miklósné

23./	Kissné Barta Piroska	Kissné Barta Piroska
24./	Kovácsné Bölkény Tünde	Kovácsné Bölkény Tünde
25./	Léka Gyuláné	Léka Gyuláné
26./	Makó Edina	Makó Edina
27./	Makó Sándorné	Makó Sándorné
28./	Makóné Erős Anikó	Makóné Erős Anikó
29./	Molnár Bertalanné	Molnár Bertalanné
30./	Molnár Jánosné	Molnár Jánosné
31./	Nagyné Szurkos Anikó	Nagyné Szurkos Anikó
32./	Polonkai Zoltán	Polonkai Zoltán
33./	Renténé Horváth Gizella	
34./	Sándor Annamária	Sándor Annamária
35./	Soltész Tibor	
36./	Struba József	
38./	Szabó Bertalanné	Szabó Bertalanné
39./	Szilágyi Anita	Szilágyi Anita
40./	Tanyi Tiborné	Tanyi Tiborné
41./	Tóth József	Tóth József
42./	Vajtó Lajos	
43./	Vámosi Mária	Vámosi Mária
44./	Varga Gáborné	
45./	Vargáné Hamar Mónika	Vargáné Hamar Mónika
46./	Mecsei Dezsőné	Mecsei Dezsőné
47./	Vámosi Tamás	Vámosi Tamás
46./	Szöllősi Valéria	Szöllősi Valéria

7 ÁBRÁK ÉS TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE

1. ábra Polgár város térképe	12
2. ábra Polgár város helyzete Kelet-Magyarország jövőbeni autópálya-rendszerében	13
3. ábra Polgár elhelyezkedése a „Helsinki folyosók” közép-európai szakaszainak rendszerében	15
4. ábra: Polgár iparüzési adóból befolyó bevételei (2000-2007)	19
5. ábra: Foglalkoztatottak arányának alakulása főbb nemzetgazdasági ágak szerint	20
6. ábra: Polgár lakosságának korcsoportok szerinti megoszlása 1997-ben és 2006-ban.....	28
7. ábra Jövedelmi helyzet Hajdú-Bihar megye kistérségeiben	33
8. ábra: A gépkocsiállomány százalékos változása térségi összehasonlításban	33
9. ábra A Polgármesteri Hivatal felépítése.....	47
10. ábra A közműháló záródása Polgáron	51
11. ábra A közműháló nagysága, regionális összehasonlítás	51
12. ábra: Polgár város városrészeinek térképe.....	57
13. ábra: Lakónépesség aránya városrészenként	58
14. ábra: 100 főre jutó vállalkozások száma városrészenként	58
15. ábra A városrészek lakónépességének korcsoportos megoszlása	59
16. ábra: Polgár belvárosa légifelvételen	61
17. ábra: A Strandfürdő látképe	63
18. ábra Polgár, Ipari Park.....	70
19. ábra Polgár Város Integrált Városfejlesztési Stratégiájának célrendszere	90
20. ábra A szegregátumok elhelyezkedése Polgáron	108
21. ábra Polgár kijelölt akcióterületei	122
22. ábra Polgár városközponti akcióterülete	123
23. ábra Rekreációs és szabadidős akcióterület térképe	127
1. táblázat: Polgár fontosabb gazdasági adatai megyei összehasonlításban.....	16
2. táblázat: Polgár funkcióinak területi hatóköre	17
3. táblázat Kereskedelmi szolgáltatók összefoglaló táblázata (1997-2006).....	24
4. táblázat Vendéglátóhelyek és szálláshelyek száma, 1997-2006.....	27
5. táblázat Vendégek és vendégéjszakák számanak alakulása 1997-2006 között.....	27
6. táblázat: A lakónépesség számának alakulása Polgáron 1997-2006 között	29
7. táblázat: Polgár város családi viszonyai	29
8. táblázat: A polgári lakosság képzettségi mutatói	30
9. táblázat: Polgár munkanélküliségi adatai 1997-2006 között.....	31
10. táblázat: Polgár foglalkoztatottsági mutatói.....	32
11. táblázat: Épített környezet változása Polgáron (1997-2006)	36
12. táblázat: Épített és megszűnt lakások száma (1997-2006).....	37
13. táblázat: Önkormányzati segélyezés alakulása Polgáron	46
14. táblázat: A polgári önkormányzat költségvetési adatai.....	48
15. táblázat Buszjáratok száma Polgár tömegközlekedésében, naponta.....	54
16. táblázat A városrészek népességének szociális jellemzői	60
17. táblázat Városrészek és szegregátumok segélyezési mutatói	61
18. táblázat: A városközpont fontosabb mutatói	62
19. táblázat A városközpont SWOT-elemzése	63
20. táblázat Keleti-északkeleti városrész adatai	64
21. táblázat A keleti-északkeleti lakóövezet SWOT-elemzése	64
22. táblázat Déli lakóövezet adatai	65
23. táblázat A déli lakóövezet SWOT-elemzése	67
24. táblázat A nyugati városrész adatai	67
25. táblázat A nyugati lakóövezet SWOT-elemzése	69
26. táblázat Külterületi városrész adatai	70

27. táblázat Polgár Ipari Parkjába települt vállalkozások	70
28. táblázat A külterületi városrész SWOT-elemzése	71
29. táblázat Polgár városrészeinek jelenlegi funkciói.....	72
30. táblázat Polgár városrészeinek fejlesztendő, illetve háttérbe szorítandó funkciói.....	86
31. táblázat A stratégiai célrendszer illeszkedése a településfejlesztési koncepcióhoz	92
32. táblázat Polgár városrészi céljainak illeszkedése a településrendezési tervhez.....	94
33. táblázat A városrészi célok hozzájárulása a középtávú tematikus célok megvalósulásához.....	98
34. táblázat A városrészi célok kölcsönhatása	99
35. táblázat A stratégia szempontjából releváns külső folyamatok legfontosabb környezeti hatásai és érintettjei	101
36. Táblázat A városrészek infrastrukturális mutatói Polgáron	104
37. Táblázat Az óvodába járó gyerekek száma szociális jellemzőik és tagintézmények szerint	105
38. Táblázat A közoktatás integráltságának felmérése a 2007/2008 tanév adatai alapján..	106
39. Táblázat A romák becsült aránya az egyes városrészekben	107
40. táblázat A szegregációs mutató értéke a polgári szegregátumokban	109
41. táblázat A szegregátumok főbb demográfiai és lakásállományi mutatói.....	109
42. Táblázat A városrészek és szegregátumok segélyezési mutatói	110
43. táblázat Az antiszegregációs beavatkozások meghatározása a szegregátumokban	119
44. táblázat A városközponti akcióterületen tervezett főbb projektek.....	124
45. táblázat Az ÉAOP pályázat keretében megvalósítandó városközponti akcióterület fejlesztéseinek fő jellemzői	126
46. táblázat A rekreációs és szabadidős célú akcióterület utcái.....	127
47. táblázat A rekreációs és szabadidős célú akcióterületen tervezett főbb projektek	128
48. táblázat Az akcióterületek javasolt prioritási sorrendje és a megvalósítás ütemezése ..	129
49. táblázat Az önkormányzat tulajdonában lévő belterületi ingatlanok típusai	130
50. táblázat Önkormányzati ingatlanok a városközponti akcióterületen	135
51. táblázat Forgalomképes önkormányzati ingatlanok a városközponti akcióterületen.....	135
52. táblázat Korlátozottan forgalomképes önkormányzati ingatlanok a városközponti akcióterületen.....	136
53. táblázat Forgalomképtelen önkormányzati ingatlanok a városközponti akcióterületen.	137
54. táblázat Önkormányzati ingatlanok a rekreációs akcióterületen.....	137
55. táblázat Forgalomképes önkormányzati ingatlanok a rekreációs akcióterületen	138
56. táblázat Korlátozottan forgalomképes önkormányzati ingatlanok a rekreációs akcióterületen.....	138
57. táblázat Fő partnerek a városfejlesztésben és a partnerség céljai	141
58. táblázat A városfejlesztésben érintett csoportok stakeholder elemzése.....	144
59. Táblázat Az egyes irodák speciális feladatai a városfejlesztéssel kapcsolatosan	146
60. táblázat A városrehabilitációban résztvevő szervezetek feladatai és kompetenciái	148
61. táblázat Munkamegosztás a Polgári kistérségben	150

8 FORRÁSOK

- A Polgári kistérség Fejlesztési koncepciója és programja, 2005.
- Andorkó Mihályné: Szociális ellátórendszer Polgár településen, Szakdolgozat 2007.
- KSH Népszámlálás 2001. hivatalos adatszolgáltatás
- KSH Népszámlálás 2001. kiadványok
- KSH Statisztikai évkönyvei: Hajdú-Bihar megye 2000-2005.
- KSH T-star adatbázis
- Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium: Városrehabilitáció 2007-2013-ban, Kézikönyv a városok számára, 2007.
- Polgár Ipari Park, az Info Csoport Tagja Prezentációja: A Polgári Ipari Park 2007-es évéről, valamint a 2008-as év várható fejleményeiről
- Polgár Város Gazdasági programja, 2006.
- Polgár Város Helyi Építési Szabályzata, 2002-2006
- Polgár Város Helyi Építési Szabályzatának 2006. évi módosítása, 2006.
- Polgár város honlapja: www.polgar.hu
- Polgár Város módosított Településfejlesztési Koncepciója, 2006.
- Polgár Város Önkormányzat képviselő testületének érvényben lévő rendeletei, 2005-2007
- Polgár Város Önkormányzata Szociális szolgáltatástervezési koncepciója (Tervezet), 2004
- Polgár Város Önkormányzatának Települési Közoktatási Esélyegyenlőségi Terve, 2007.
- Polgár Város Örökségvédelmi Hatástanulmánya, 2005.
- Polgár Város projektalapú városfejlesztési programjavaslata (2007)
- Polgár Város Települési Esélyegyenlőségi Programja, 2007.
- Polgár Város Településrendezési terve, 2006.
- Polgár Város Településszerkezeti terve és annak módosításai, 2006
- VÁTI Kht. e-szolgáltatások